

It's just 20 inch
complete with coo
curtains a
wreath and tree
diagrams. p

LOOK!
GINGERBREAD

lyyung le
uitor

balon
Bwaw

κατερινα
Παπουραμου

19

##

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ
ΤΗΣ
ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

[Handwritten scribble]

[Handwritten mark]

Τό παρόν βιβλίον δέον νά διαφυλαχθῆ καί
διά τήν Α' τάξιν τοῦ Λυκείου εἰς τήν ὁποίαν
ἐπίσης θά χορηγηθῆ.

1977 ΓΑ ΕΥΝ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ Α. ΤΖΑΡΤΖΑΝΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΝ

*Κατρίνο Παπουτσάκου
Βιβλιοθήκη*

ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ

Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΚΑΙ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1977

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

Χρησιμοποιουμένων μετὰ τὸ παράδειγμα.

Αἰσχ.	=	Αἰσχύλος	Ἴσοκρ.	=	Ἴσοκράτης
Αἰσχίν.	=	Αἰσχίνης	Λουκ.	=	Λουκιανός
Ἀνακρ.	=	Ἀνακρέων	Λυκ.	=	Λυκοῦργος (ὁ ῥήτωρ)
Ἀριστ.	=	Ἀριστοτέλης	Λυσ.	=	Λυσίας
Ἀρφ.	=	Ἀριστοφάνης	Μέν.	=	Μένανδρος
Δημ.	=	Δημοσθένης	Ξ.	=	Ξενοφῶν
Εὐρ.	=	Εὐριπίδης	Ὅμ.	=	Ὅμηρος*
Ἑρόδ.	=	Ἑρόδοτος	Πλ.	=	Πλάτων
Θ.	=	Θουκυδίδης	Σοφ.	=	Σοφοκλῆς
Ἰσαϊ.	=	Ἰσαῖος	Φωκυλ.	=	Φωκυλίδης

Ἄλλαι συντομογραφίαι

βλ.	=	βλέπε
ένν.	=	έννοεῖται
κ. ἄ. τ.	=	καὶ ἄλλα τοιαῦτα
κ. τ. τ.	=	καὶ τὰ τοιαῦτα
πρβλ.	=	παράβαλε

* Αἱ παραπομπαὶ εἰς τὴν Ἰλιάδα μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ εἰς τὴν Ὀδύσειαν μὲ πεζά. Πχ. Ὅμ., Α 35 (=Ἰλ. Α) ἢ Ὅμ., α 73 (=Ὀδυσ. α).

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α'. Πρότασις καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 1. Ὅπως εἰς τὴν νέαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν πρὸς σχηματισμὸν λόγου αἱ λέξεις συντάσσονται. ἤτοι τάσσονται ἢ μία πλησίον τῆς ἄλλης, κατὰ ὀρισμένους κανόνας.

Οἱ **συντακτικοὶ κανόνες** τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἰς πολλὰ μὲν εἶναι οἱ αὐτοὶ μὲ τῆς νέας γλώσσης, εἰς πολλὰ δὲ διάφοροι.

Σημείωσις. Τὸ βιβλίον, τὸ ὁποῖον πραγματεύεται περὶ τῆς συντάξεως, ἢ περὶ τῶν συντακτικῶν κανόνων μιᾶς γλώσσης, λέγεται **Συντακτικὸν αὐτῆς**.

§ 2. Λόγος συντομώτατος (προφορικὸς ἢ γραπτὸς) μὲ ἐντελῶς ἀπλοῦν περιεχόμενον καλεῖται (ἀπλῆ) **πρότασις**.

§ 3. Κατὰ τὸ ἰδιαιτέρον περιεχόμενον τῆς μίαι πρότασις εἶναι :

α) **ἀποφαντικὴ ἢ κρίσεως** : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός (ἀρχ. Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ στοιατώτης γομνάζεται.

β) **ἐπιθυμίας** : πρόσεχε, κλείσε τὸ παρόθυρον (ἀρχ. στέγε τα παρόντα!).

γ) **ἐρωτηματικὴ** : εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος; (ἀρχ. ἐστὶ Σωκράτης σοφός;). νὰ καθίσω; (ἀρχ. εἶπω τι;).

δ) **ἐπιφωνηματικὴ** : τί ὄραϊον ἄνθος! (ἀρχ. ὡς καλὸς μοι ὁ πίππος!).

§ 4. Ὅταν μίαι πρότασις ἐκφέρεται μετ' ἀρνήσεως (δὲν ἢ μὴ; ἀρχ. οὐ ἢ μὴ), λέγεται **ἀποφατικὴ ἢ ἀρνητικὴ** : ὁ Πέτρος δὲν εἶναι ἐπιμελής. (Σωκράτης οὐκ ἐστὶ σοφός). μὴ γράφετε.

*Άλλως λέγεται **καταφατική** : ο Πέτρος είναι επιμελής' (Σωκράτης ἐστὶ σοφός)· γράφετε.

§ 5. Ὡς πρὸς τὴν σχέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται μία πρότασις πρὸς ἄλλην ἢ ἄλλας προτάσεις, λέγεται

α) **κυρία ἢ ἀνεξάρτητος**, ὅταν ἐκφέρεται μόνη καθ' ἑαυτὴν ἢ συνδέεται μὲν μὲ ἄλλην ἢ μὲ ἄλλας προτάσεις, ἀλλὰ κατὰ παράταξιν, (ἦτοι διὰ συνδέσμου συμπλεκτικοῦ ἢ διαζευκτικοῦ ἢ ἀντιθετικοῦ) : ὁ Πέτρος γράφει, ὁ Παῦλος ὑπαγορεύει καὶ ὁ Πέτρος γράφει. ἢ ἀνεχώρησεν ὁ Πέτρος ἢ εἶναι ἀσθενής. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησεν, ἀλλὰ εὐρίσκεται ἐδῶ. ἤλθε κανεῖς ; νὰ μείνω ἢ νὰ φύγω ; (ἀρχ. ἤγειτο μὲν Χειρίσοφος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν. ἢ λέγε τι σιγῆς κρείττον ἢ σιγῆν ἔχε. οὐκ ἠμφεσβήτηι, ἀλλ' ὠμολόγει. εἰπῶμεν ἢ σιγῶμεν ;).

β) **δευτερεύουσα ἢ ἐξηρητημένη**, ὅταν δὲν δύναται νὰ σταθῇ εἰς τὸν λόγον μόνη καθ' ἑαυτὴν, χρησιμεύει δέ, ἵνα προσδιορίσῃ ἄλλην πρότασιν καὶ τρόπον τινὰ ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς : ὑπαγόρευε εἰς τὸν Πέτρον, διὰ νὰ γράψῃ. ὁ Πέτρος δὲν ἀνεχώρησε, διότι εἶναι ἀσθενής. εἰπέ μου, ἂν ἤλθε κανεῖς. μείνε ἐδῶ, ἕως ὅτου ἐπιστρέψω. (ἀρχ. Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκωνσεν, ἵνα μὴ Κῦρος διαβῇ. χαίρω, ὅτι εὐδοκιμεῖς. σκέψαι, εἰ ὁ νόμος καλῶς ἔχει. αὐτοῦ διατρέφομεν, ἕως ἂν φῶς γένηται).

Σημείωσις. Λόγος τις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὸς, ὅταν εἶναι γραπτὸς, διαιρεῖται κανονικῶς εἰς περιόδους καὶ κῶλα περιόδων.

Περίοδος καλεῖται λόγος πλήρης, ἀποτελούμενος συνήθως ἐκ πλειοτέρων τῆς μίαις προτάσεων καὶ καταλήγων, ὅταν εἶναι γραπτὸς, εἰς τελείαν στιγμὴν ἢ κατακλειόμενος μεταξύ δύο τελείων στιγμῶν.

Κῶλον δὲ περίοδος καλεῖται μέρος περιόδου μὲ ὅπωςδήποτε αὐτοτελὲς νόημα ἀποτελούμενον ἐκ μίαις ἢ πλείονων προτάσεων καὶ κατακλειόμενον μεταξύ τελείας καὶ ἄνω στιγμῆς ἢ μεταξύ δύο ἄνω στιγμῶν.

Οὕτω π.χ. τὸ κατωτέρω χωρίον ἐκ τῆς Ξενοφῶντος Κύρου Ἀναβάσεως (1, 5, 5) εἶναι μία περίοδος περιέχουσα τρία κῶλα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν πρῶτον περιλαμβάνει μίαν πρότασιν, τὸ δὲ δεύτερον δύο καὶ τὸ τρίτον τρεῖς : Ἐν τούτοις τοῖς σταθμοῖς πολλὰ τῶν ὑποζυγίων ἀλώλετο ὑπὸ λιμοῦ· οὐ γὰρ ἦν χόρτος οὐδὲ ἄλλο οὐδὲν δένδρον, ἀλλὰ ψιλὴ ἦν ἅπανα ἡ χώρα· οἱ δὲ ἐνοικοῦντες θνους ἀλέτας παρὰ τὸν ποταμὸν ὀρύττοντες καὶ ποιοῦντες εἰς Βαβυλῶνα ἦγον καὶ ἐπώλων καὶ ἀγοράζοντες σίτον ἕζων.

Β'. Συστατικά μέρη τῆς προτάσεως.

α) Ἀπλῆ πρότασις.

§ 6. Πᾶσα πρότασις κανονικῶς σύγκειται ἀπὸ δύο κύρια μέρη, ἥτοι ἀπὸ ὑποκειμένου καὶ ἀπὸ κατηγορήματος.

1) Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος εἰς αὐτήν : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

2) Κατηγορημα τῆς προτάσεως λέγεται ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός. (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). ὁ ἥλιος λάμπει.

Ὑποκείμενον καὶ κατηγορημα ἑμοῦ λέγονται κύριοι ὅροι τῆς προτάσεως.

§ 7. Τὸ κατηγορημα μιᾶς προτάσεως δύναται νὰ εἶναι

1) μονολεκτικόν, ἥτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα μόνον ῥηματικὸν τύπον : ὁ ἥλιος λάμπει. τὸ παιδίον παίζει.

2) περιφραστικόν, ἥτοι νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἓνα τύπον τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) καὶ ἓν ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν : ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός (Σωκράτης ἐστὶ σοφός). σὺ εἶσαι Ἕλλην. (σὺ Ἕλλην εἶ).

Τοῦ περιφραστικοῦ κατηγορήματος τὸ μὲν ὄνομα (ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν), τὸ ὁποῖον φανερώνει τί ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, λέγεται κατηγορούμενον (σοφός, Ἕλλην), ὁ δὲ μεσολαβῶν τύπος τοῦ ῥήματος εἶμαι (ἀρχ. εἶμι) λέγεται ῥῆμα συνδετικόν, διότι τρόπον τινὰ συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον : Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὑμεῖς ἐστε Ἕλληνες.

Σημείωσις. Τὸ ῥῆμα εἶμι δὲν εἶναι πάντοτε συνδετικόν. Πολλάκις χρησιμοποιεῖται καὶ μὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ὑπάρχειν (ὑπαρκτικόν εἶμι) π.χ. Ἔστι Θεός (=ὑπάρχει Θεός).

§ 8. Τὸ ὑποκείμενον. Ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν ἢ ἀντωνυμία (συνήθως προσωπικὴ ἢ δεικτικὴ) : Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ὁ παῖς γράφει. ἐγὼ εἶμι Ἕλλην. ἐκεῖνος ἄδει.

Δύναται ὅμως τὸ ὑποκείμενον μιᾶς προτάσεως νὰ εἶναι καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὀλόκληρος καὶ οἰαδήποτε λέξις ἢ

φράσεις με τὸ ἄφρον τὸ πρὸ αὐτῆς, ὅταν ταῦτα λαμβάνονται ὡς οὐσιαστικά: τὸ ἄφρον ἄτιμόν ἐστι Ξ. οἱ φθονοῦντες μισοῦνται. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ. τί ἐστὶ νόμος: Ξ. σημασιολογόν ἐστι τό, ἃ μὴ οἶδέ τις, ταῦτα ἢ λέγειν ἢ πράττειν Ξ.

Τὸ ὑποκείμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικῆν.

§ 9. Τὸ κατηγορούμενον. Τὸ κατηγορούμενον καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κανονικῶς εἶναι ἢ ὄνομα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν: Σοχοάτης ἐστὶ σοφός. Κῦρος ἦν βασιλεὺς.

Ἄλλὰ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πρότασις ὑπόκληρος, ὅταν ἐπέχη θέσιν ἐπιθέτου ἢ οὐσιαστικοῦ, δύναται νὰ λαμβάνεται ὡς κατηγορούμενον: ὁ ἄνθρωπος ἐν τῶν ζῴων ἐστὶν Πλ. τοῦτό ἐστιν ἡ ὀητορικὴ Πλ. ταῦτα τί ἐστι: Ξ. τὸ λακονίζειν ἐστὶ φιλοσοφεῖν Πλ. Φίλιππος ἐστὶν ὅ,τι ἂν εἴπῃ τις Δημ. ἃ διαφερόμεθα ταῦτ' ἐστὶ Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὑποκείμενον, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτῶν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ποσὸν τι κατὰ προσέγγισιν, ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν προθέσεων εἰς, ἀμφί, περί, κατὰ, ὑπὲρ μετὰ κίτικαίης: εἰς ἄνδρας διακοσίους καὶ εἴκοσι (= 220 περίπου ἄνδρες) ἐνέμειναν ἐβελονταί Θ. ἀπέθανον τῶν βαρβάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους Ξ. πρὸς οἱ ἅλῃται ἦσαν ἀμφί τοὺς πεντακοσίους (= περίπου πεντακισχίαι).

§ 10. Τὸ συνδεδεικμένον. Συνδεδεικμένον ῥῆμα κυρίως εἶναι τὸ ῥῆμα εἶμι (§ 7). Ἄλλ' ἐκτός τούτου καὶ ἄλλα ῥήματα ἔχοντα συγγενῆ πρὸς αὐτὸ σημασίαν λαμβάνονται ὡς συνδεδεικμένα, ὡς

1) Τὰ ῥήματα ὑπάρχω, τυγχάνω, διατελῶ, (ὁ ἀρίστος καὶ ὁ παρὰ κείμενος τοῦ ῥ. φύομαι, ἦτοι τὸ) ἔφην (= ὑπῆρξα ἐκ φύσεως), πέφυκα (= εἶμι ἐκ φύσεως) κ. ἄ.: οἱ πλουσιώτατοι ἀτελεῖς ὑπάρχουσιν Δημ. ἀνεπὸδητος καὶ ἀχίτων διατελεῖς Ξ. ἀπλοῦς ὁ μῦθος τῆς ἀληθείας ἔφην (Πρβλ. Ἐγὼ Γομαζὸς γεννήθηκα).

2) Τὰ ῥήματα γίνομαι, καθίσταμαι, ἀποβαίνω, ἐκβαίνω καὶ ὅσα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκλέγεσθαι ἢ διορίζεσθαι, ὡς αἰροῦμαι, χειροτονοῦμαι, λαγχάνω (= ἐκλέγομαι διὰ κλήρου), ἀποδείκνυμαι (= διορίζομαι) κ. ἄ.: ἡ πόλις φοροῦσιον κατέστη Θ. σοφοῖς ὁμιλῶν καυτὸς ἐκβήσει σοφός (= καὶ σὺ ὁ ἴδιος θὰ ἀποβῆς) Περικλῆς ἠρέθη στρατηγός. Δημοσθένης οὐκ ἔλαχε τειχοποιῶς Δισχίν. (Πρβλ. Βγῆκε κλέφτης στὰ βουνά. Ἐκκληρώθηκε ἔνορκος. Ἐχειροτονήθηκε ἐπίσκοπος).

3) Τὰ ῥήματα λέγομαι, νομίζομαι καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ἀκούω, καλοῦμαι, ὀνομάζομαι κ.ἄ. : οὗτοι κόλακες καὶ θεοὶς ἐχθροὶ ἀκούουσιν (= ὀνομάζονται). αὐτοὶ νομοθέται κληθήσονται Πλ. πάντες οἱ ἐν ἡλικίᾳ καλοὶ φαίνονται Πλ.

§ 10α. Μὲ πᾶν σχεδὸν ῥήμα, ἰδίᾳ δὲ μὲ ῥήματα κινήσεως σημαντικά, δύναται νὰ συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον σημαίνον τόπον, χρόνον, τρόπον, τάξιν κ.τ.τ. (ἐπιρρηματικὸν κατηγορούμενον) : ἐγὼ σε ἄσμενος ἐώρακα (= μὲ εὐχρίστησιν) Ξ. ἐθελοντῆς ὑπομένει τοὺς πόνοὺς (= μὲ τὴν θέλῃσίν του) Ξ. οἱ στρατιῶται ἐσκήνουν ὑπαίθριοι (= εἰς τὸ ὑπαίθριον) Ξ. Ἐπίαξα προτέρα Κύρου ἀφίκετο (= πρὸ τοῦ Κύρου) Ξ. (Πρβλ. Ὁ Κοσταντῆς ἐπρόβαλε σὶνὸν κάμπο καβαλλάρης. Ἐδιάβαινε καμαρωτός. Ὁ Πέτρος ἦλθε πρῶτος κ.τ.τ.).

Σημείωσις. Μὲ μερικὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐξέλιξιν τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ἐν ἀποτέλεσμα (ὡς αὐξάνομαι, αἴρομαι, τρέφομαι κ.τ.τ.), ἀποδίδεται εἰς τὸ ὑποκείμενον προληπτικῶς ὡς κατηγορούμενον κατι τι, τὸ ὅποιον ἀνήκει εἰς τὸ ὑποκείμενον κυρίως, ὅταν συντελεσθῇ ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον σημαίνει τὸ ῥήμα. (Προληπτικὸν κατηγορούμενον ἢ κατηγορούμενον τοῦ ἀποτελέσματος) : τὸ Κύρον ὄνομα μέγιστον ἠϋξάτο (= ἠϋξήθη καὶ αὐξήθην ἐγεγόνει μέγιστον) Ξ. διὰ τούτων Φίλιππος ἦρθη μέγας Δημ. (Πρβλ. Ὁ Πέτρος σπουδάζει γιατρός = σπουδάζει, γὰρ νὰ γίνῃ γιατρός).

β) Σύνθετος πρότασις.

§ 11. Μία πρότασις εἶναι δυνατόν νὰ ἔχῃ περισσότερα τοῦ ἑνὸς ὑποκείμενα ἢ κατηγορούμενα. Ἡ τοιαύτη πρότασις καλεῖται σύνθετος : φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ Πλ. ἐγὼ ὑμῖν φίλος καὶ σύμμαχος ἐγενόμην Ξ. ἐγὼ τε καὶ ὁ σὸς πατήρ ἐταίρω τε καὶ φίλω ἤμεν Πλ. (Πρβλ. Ὁ ψεύτης καὶ ὁ κλέφτης τὴν πρώτην μέραν χαίρονται. Ἡ μάνα μου ἦταν καλὴ καὶ ἀγαθὴ).

Γ'. Συμφωνία τῶν ὄρων τῆς προτάσεως.

α) Τοῦ ῥήματος πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 12. Τὸ ῥήμα μιᾶς ἀπλῆς προτάσεως μὲ τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γενικῶς συμφωνεῖ, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, ἤτοι κατὰ πρόσωπον καὶ ἀριθμὸν : ἐγὼ γράφω. ὑμεῖς παί-

ζετε. *Σωκράτης ἐστὶ σοφός. ἐγενέσθην τῷ ἄνδρῳ τούτῳ φύσει φιλοτιμοτάτῳ* Ξ.

Ἄλλ' ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ὅταν τὸ ὑποκείμενον εἶναι ὄνομα οὐδέτερου γένους πληθυντικῶ ἀριθμοῦ, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς ἐνικόνη ἀριθμόν: *τὰ μεγάλα δῶρα τῆς τύχης ἔχει φόβον. πάντα τὰ δίκαια καλὰ ἐστὶ* Πλ.

Σημείωσις. Ἡ τοιαύτη σύνταξις καλεῖται Ἀπτική, ἐξηγεῖται δὲ αὕτη ἐκ τούτου, ὅτι ἀρχῆθεν ἢ κατάληξις α τῶν δευτεροκλίτων οὐδετέρων ἦτο ἐνικού ἀριθμοῦ, θηλυκοῦ γένους, με περιληπτικὴν σημασίαν, ἦτοι ἀρχῆθεν π.χ. φύλλα = φύλλωμα, ξύλα = ξυλεία κλπ.

§ 13. Ὅταν τὰ ὑποκείμενα μιᾶς συνθέτου προτάσεως εἶναι δύο ἢ περισσότερα, τότε

1) ὅσον μὲν ἀφορᾷ εἰς τὸν ἀριθμόν, τὸ ῥῆμα κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν, ἐκτὸς ἐὰν τὰ ὑποκείμενα εἶναι δύο, ἐκάτερον ἐνικού ἀριθμοῦ, ὅπότε τὸ ῥῆμα δύναται νὰ τίθεται καὶ εἰς δυϊκὸν ἀριθμόν: *Εὐρυμέδων καὶ Σοφοκλῆς εἰς Κέρκυραν ἐστράτευσαν* Θ. *ἦρχον τῆς στρατιᾶς Εὐφαιμίδας τε καὶ Τιμόξενος καὶ Εὐμαχος* Θ. *Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης πλείστα κακὰ τὴν πόλιν ἐποίησάν* Ξ.

2) ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὸ πρόσωπον, τὸ ῥῆμα τίθεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον πρόσωπον. Εἶναι δὲ ἐπικρατέστερον τὸ πρῶτον πρόσωπον τοῦ β' καὶ τοῦ γ', τὸ δὲ δεύτερον τοῦ γ': *μαχοῦμεθα κοινῇ ἐγώ τε καὶ σὺ* Πλ. *οὐ σὺ μόνος οὐδὲ οἱ σοὶ φίλοι πρῶτοι ταύτην τὴν δόξαν περὶ θεῶν ἔσχετε* Πλ.

Σημείωσις. Πολλάκις τὸ ῥῆμα συνθέτου προτάσεως, ἢ ὅποια ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, συμφωνεῖ εἴτε κατὰ τὸν ἀριθμόν εἴτε κατὰ τὸ πρόσωπον πρὸς ἓν μόνον ἐκ τῶν ὑποκειμένων τούτων, τὸ πλησιέστερον ἢ σπουδαιότερον διὰ τὸν λέγοντα: *ἐστρατήγει τῶν νεῶν Ἀριστεὺς καὶ Καλλικράτης καὶ Τιμάνωρ* Θ. *βασιλεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ διώκων εἰσπίπτει εἰς τὸ Κόρυμβον στρατοπέδον* Ξ. (Πρβλ. Σὲ πατάει ἢ Κονιαριὰ καὶ οἱ Λαρισνοὶ ἀγάδες). *οἶδα σαφῶς ἐγώ τε καὶ σὺ* Ξ. (Πρβλ. *Νὰ βαφτιστῶ σὴ χάρι σου κι ἐγώ καὶ τὸ παιδί μου*).

β) Τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον.

§ 14. Τὸ κατηγορούμενον μιᾶς ἀπλήρης προτάσεως, ἐὰν μὲν εἶναι ἐπίθετον, συμφωνεῖ πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς κατὰ γένος,

ἀριθμὸν καὶ πτώσιν· ἐὰν δὲ εἶναι οὐσιαστικόν, συμφωνεῖ πρὸς αὐτὸ ἀναγκασίως μόνον κατὰ πτώσιν, τυχαίως δὲ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν, (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : **ὁ ἀνὴρ ἐστὶν ἀνδρείος. οἱ ἄνδρες εἰσὶν ἀνδρείοι. αἱ γυναῖκες εἰσι καλάι. τὰ παιδιά ἐστί καλά.** ἢ πόλις φρούριον κατέστη Θ. **οἱ Δελφοὶ εἰσι πόλις. τὰ ἄλλα ἦσαν στλεγγίδες Ξ. ἡ Δῆλος ἐστὶ νῆσος.** Ἀλλὰ

α) πολλάκις ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, μάλιστα δὲ καὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν μὲ αὐτὸ δηλοῦται οὐχὶ ἐν ὀρισμένον ἢ ἡ ὀρισμένα τινὰ ὄντα ἐκ πολλῶν ὁμοειδῶν, ἀλλὰ ὅλον τὸ εἶδος τῶν ὁμοειδῶν, δέχεται κατηγορούμενον ἐπίθετον γένους οὐδετέρου καὶ ἀριθμοῦ ἐνικού : ὡς **χαρίεν ἐστ' ἄνθρωπος, ὅταν ἄνθρωπος ἦ** (= ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει). **αἱ μεταβολαὶ λυπηρὸν** (= αἱ μεταβολαὶ ἐν γένει, πᾶσα μεταβολή).

β) πολλάκις τὸ οὐσιαστικὸν κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν γενικήν, ἢ ὅποια καλεῖται *γενική κατηγορηματική* καὶ *δῆλοι συνήθως* :

1) **κατῆσιν** : τοῦτο τὸ πεδῖον ἦν ποτε **Χορασμίων** Ἡρόδ. (Ἡρβλ. *Αὐτὸ το βιβλίον εἶναι τοῦ Πέτρου*).

2) ἐν διηρημένον ὄλον, τοῦ ὁποίου μέρος εἶναι τὸ ὑποκείμενον : **Ἰπποκράτης ὅδε ἐστὶ τῶν ἐπιχωρίων** (= ἕνας ἀπὸ τοῦς ἐντοπίους) Πλ.

3) ὄλην : **ἡ κοηπὶς ἐστὶ λίθων μεγάλων** (= ἀπὸ λίθους) Ἡρόδ.

4) ἰδιότητα : **εἰμὶ τριάκοντα ἐτῶν** (= τριακοντούτης). (Ἡρβλ. *Ὁ Πέτρος εἶναι δέκα χρονῶν*).

5) ἀξίαν : **πολλοῦ ἀργυρίου γίνγεται** (= γίνγεται πολὺ ἀκριβὺ) Δημ.

§ 15. Μῖα συνθέτου προτάσεως, ἢ ὅποια ἔχει δύο ἢ περισσότερα ὑποκείμενα, τὸ ἐπιθετικὸν κατηγορούμενον κανονικῶς τίθεται εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ

1) ἐὰν μὲν τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα τοῦ αὐτοῦ γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ κοινὸν γένος αὐτῶν : **Ἰππαρχος καὶ Θεσσαλὸς ἀδελφοὶ ἦσαν. ἡ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ καλάι εἰσιν.**

2) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἔμψυχα ὄντα διαφόρου γένους, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατὰ τὸ ἐπικρατέστερον

γένος τῶν ὑποκειμένων. Εἶναι δὲ τὸ μὲν ἀρσενικὸν γένος ἐπικρατέστερον τοῦ θηλυκοῦ καὶ τοῦ οὐδετέρου, τὸ δὲ θηλυκὸν ἐπικρατέστερον τοῦ οὐδετέρου : **συνεληλυθότες** ἦσαν αὐτόσε καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ κτήνη πολλά Ἐ.

3) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν π ἄ ν τ α ἄ ψ υ χ α ὄ ν τ α, τότε τὸ κατηγορούμενον ἐκφέρεται κατ' οὐδέτερον γένος, οἰουδήποτε γένους καὶ ἂν εἶναι τὰ ὑποκείμενα ταῦτα : αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα ἀνθρώποις εἰσιν Ἐ. λίθοι τε καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ κέρατοι ἀτάκτως ἔρριμμένα οὐδὲν **χρήσιμά** ἐστιν Ἐ.

4) ἐὰν δὲ τὰ ὑποκείμενα δηλοῦν ἄ λ λ α μ ἔ ν ἔ μ ψ υ χ α, ἄ λ λ α δὲ ἄ ψ υ χ α ὄ ν τ α, τότε τὸ κατηγορούμενον κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ τὸ γένος τῶν ἐμφύχων ὑποκειμένων : αὐτοῖ τε οἱ ἄνθρωποι καὶ καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπώνυμοι τοῦ καταστραφαιμένου καλέονται Ἡροδ.

Δ'. Ἑλλιπῆς πρότασις.

§ 16. Εἰς ἣ καὶ πλείτεροι ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν ὡς εὐκόλως ἐννοοῦμενοι εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας εἴτε ἐκ τῶν συμφορᾶζομένων. (Περβλ. τὰ σημερινά : Ὁ Πέτρος ! (ἐνν. εἶναι ἐκεῖ ἢ ἔρχεται). Εἶναι ἐπιμελής ὁ Πέτρος ; εἶναι (ἐνν. ἐπιμελής ὁ Πέτρος).

§ 17. Ἑλλειψίς τοῦ ὑποκειμένου. 1) Ἐπὶ τοῦ α' ἢ τοῦ β' προσώπου τὸ ὑποκείμενον (ἐγώ, σὺ, ἡμεῖς, ὑμεῖς), ἐπειδὴ σαφῶς δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως τοῦ ῥήματος, κανονικῶς δὲν τίθεται τίθεται δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔμφρασις ἢ νὰ γίνῃ ἀντιδιαστολή : πολλαίς ἐθαύμασα (ἐνν. ἐγώ) Ἐ. τί γατε ; (ἐνν. ἡμεῖς). ὅσα δ' ἐμοὶ χρήσιμοι ὑμεῖς ἐστε, τὰ μὲν καὶ σὺ εἶπας, τὸ δὲ μέγιστον ἐγὼ οἶδα Ἐ.

2) Ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον, ἐπειδὴ οὐδόλως δηλοῦται διὰ τῆς καταλήξεως, κανονικῶς τίθεται.

Παραλείπεται δὲ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου τὸ ὑποκείμενον

α) ὅταν ἡ ἔννοια τοῦ ῥήματος εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐν μόνον ὀρισμένον ὑποκείμενον νὰ δύναται κανονικῶς ν' ἀποδοθῇ εἰς αὐτό, ὡς ἐσήμηνε (τῇ σάλπιγγι) ἢ ἐσάλπιγξε (ἐνν. ὁ σαλπικτής), ἐκήρυξε (ἐνν. ὁ κήρυξ), οἰνοχοεῖτω (ἐνν. ὁ οἰνοχόος), κ.τ.τ. (Περβλ. τὰ σημερινά : σημαίνει διαλειμμα, σαλπίζει σασσίτω).

ὁ ἴσως ἕνεκα ὑποκειμένου ἐκφέρονται κανονικῶς εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὸν φαινόμενον, ὡς βροντᾶ, ἀστράπτει, ὕει, ἔσεισε κ.τ.τ., διὰ τῶν ὁποίων ἀρκεῖται ὁ λέγων νὰ ἐκφράξῃ τὸ φυσικὸν φαινόμενον, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναζητῇ ἢ νὰ δηλώσῃ, τίς ὁ τούτου αἴτιος. Ἀλλὰ καὶ εἰς ταῦτα ἐνίσταται, ὅταν εἰς τὸν νοῦν τοῦ λέγοντος ἐπικρατῇ ἡ ὀρθοσκευτικὴ ἀντιλήψις, τίθεται ὡς ὑποκειμένον τὸ ὄνομα ὁ θεὸς ἢ Ζεὺς, ἔσεισεν ὁ Θεὸς Ξ. Ζεὺς ἀστράπτει Ὀμί. (Πρβλ. τὰ σημερινά: βρέχει, χιονίζει, ξημέρωσε κ.τ.τ. καὶ τὴν παροιμίαν: *Τὶ βρέχει ὁ Θεὸς καὶ δὲν πίνει ἢ γῆς*;).

β) ὅταν εἶναι ὅλως γενικὸν καὶ ἀόριστον, ὅπως ἐπὶ τῶν ῥημάτων λέγουσι, φασὶ καὶ ἄλλων, εἰς τὰ ὅποια ὡς ὑποκειμένον δύναται νὰ νοῆται ἡ λέξις οἱ ἄνθρωποι: τὰ Ὀμήρου σέ φασιν ἔπη κεκτῆσθαι (=λέγουσι ὅτι σὺ) Ξ. μηδενὶ χροῦ πονηρῶ: ὦν γὰρ ἂν ἐκεῖνος ἀμάσῃ, σοὶ τὰς αἰτίας ἀναθήσουσιν (ἐνν. οἱ ἄνθρωποι) Ἰσοκρ. (Πρβλ. *Πῶς σέ λένε; Στὰ Σάλωνα σφάζουν ἀρνία* κ.τ.τ.).

γ) ὅταν δύναται εὐκόλως νὰ νοῆται ἐκ τῶν συμφραζομένων: ὅσον χρόνον προῖστη *Περικλῆς τῆς πόλεως, ἀσφαλῶς διεφύλαξεν αὐτὴν καὶ ἐγένετο αὐτ' ἐκεῖνον μεγίστη* (ἐνν. ὁ Περικλῆς — ἡ πόλις) Θ.

§ 18. Ἐλλειψις τοῦ ῥήματος. Οἰονδῆποτε ῥῆμα δύναται νὰ ἐλλείπῃ ἐκ μιᾶς προτάσεως, ὅταν τοῦτο εὐκόλως νοῆται εἴτε ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως τῶν διαλεγομένων ἢ ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως, ὅπως συμβαίνει ἰδίᾳ εἰς τὰ γνωμικά. τὰς παροιμίας καὶ τὰς ἐπιφωνηματικὰς προτάσεις: ὁ μὲν *Κεράμων δούλους τρέφει, ἐγὼ δὲ ἐλευθέρους* (ἐνν. τρέφω) Ξ. μηδὲν ἄγαν (ἐνν. ποιεῖ). ἐξ ὄνυχος τὸν λέοντα (ἐνν. γινώσκει τις). σοφὸν τὸ σαφές (ἐνν. ἐστί). κοινὴ ἢ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον Ἰσοκρ. δεῦρο, ὦ Σώκροτες (ἐνν. εἰθέ). Πρβλ. *στό καλὸ* (ἐνν. πῆγαινε). *χροῖα πολλά* (ἐνν. νὰ ζήσης). Θέρος-τρύγος πόλεμος (=ὁ θέρος καὶ ὁ τρύγος εἶναι πόλεμος).

Σημείωσις. Τοῦ ῥήματος εἰμὶ τὸ γ' ἐνικὸν ἐστὶ συνηθέστατα παραλείπεται ἐπὶ τῶν οὐσιαστικῶν ἀκμῇ, ἀνάγκῃ, καιρῶς, χρεῶν, ὄρα κλπ., ἐπὶ τῶν ἐπιθέτων δῆλον, φανερόν, δυνατόν, οἶόν τε, ῥάδιον, χαλεπὸν-ἀμῆχανον ὅσον, θαυμαστόν ὅσον κλπ., ἐπὶ τῶν εἰς-τέον ῥηματικῶν ἐπιθέτων καὶ τῶν μετοχῶν δέον, εἰκόσ, πρέπον κλπ. *ἀνάγκη φυλάττεσθαι* (ἐνν. ἐστί) Δημ. οὐ ῥάδιον ἐν χρόνῳ ὀλίγῳ

μεγάλας διαβολάς ἀπολύεσθαι Πλάτωνα τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιστέον Δημ. βαρ-
βάρον "Ἑλλήνας ἄρχειν εἰκὸς Ἑὺρ.

Γενικῶς ἡ ἀπλή παράταξις ὑποκειμένου καὶ κατηγορουμένου, χωρὶς κανὲν
συνδετικὸν βῆμα ἦτο ἀρχῆθεν κανονικὴ. Καὶ ἐξεκκόλλησε νὰ ὑπάρξῃ πάντοτε ἡ
τοιαυτὴ σύνταξις, ἰδίως εἰς γνωμικὰ, εἰς ἐπιγραφάς, εἰς τοπικὰς φράσεις τῶν
νόμων κ. λ. π. : *χρήματ' ἀνῆρ. χαλεπὰ τὰ καλά. ἱερὸς ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος.*
(Πρβλ. τὰ σημερινά : Ἀνεμομαζώματα διαβολοσκοροῦσάματα. Ἰσκιπίος ὁ τοῦ
διπλὸς ὁ κόπος). Αἱ τοιαῦται ἄνευ βήματος προτάσεις καλοῦνται ὀνόματι καὶ
προτάσεις.

§ 19. Ἐλλειψις τοῦ κατηγορουμένου ἢ πλειοτέρων τοῦ ἐνὸς
ὄρων τῆς προτάσεως. Τὸ κατηγορούμενον ἢ πλειότεροι τοῦ ἐνὸς
ὄροι τῆς προτάσεως δύνανται νὰ ἐλλείπουν, μόνον ὅταν εὐκόλως ἐν-
νοοῦνται ἐκ τῶν συμφραζομένων : *κάτοπτρον εἶδος χαλκός ἐστιν,*
οἶνος δὲ τοῦ (ἐνν. κάτοπτρόν ἐστιν).

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'

Ε Π Η Υ Ε Η Μ Ε Ν Η Π Ρ Ο Τ Α Σ Ι Σ

§ 20. Οἱ κύριοι ὄροι τῆς προτάσεως (§ 6 καὶ § 7) δύνανται νὰ
ἔχουν συμπληρώματα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἤτοι προσδιορισμούς : *Θου-
κυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον. Κριτίας τῷ Θηραμένει
φίλος ἦν Ξ. Ἀγησίλαος παῖς ἔτι ἦν Ξ.*

1) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ὀνόματα οὐσιαστικά ἢ
ἐπίθετα ἢ ἐπέχουν θέσιν ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου, καλοῦνται
ὀνομαστικοί. Οὗτοι

α) ὅταν μὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πρῶσιν,
λέγονται ὀμοιόπτωτοι : *Θουκυδίδης Ἀθηναῖος. Ἀριστείδης ὁ
δίκαιος. ἐκάλεσε Τολμίδην τὸν κήρυκα.*

β) ὅταν δὲ δὲν συμφωνοῦν πρὸς τὸ προσδιοριζόμενον κατὰ πρῶ-
σιν, λέγονται ἑτερόπτωτοι : *ὄνος Ἀπολλοδώρου. ὄδος τριῶν
ἡμερῶν.*

2) Οἱ προσδιορισμοί, οἱ ὅποιοι εἶναι ἐπιρρήματα ἢ ἐπέχουν
θέσιν ἐπιρρήματος, καλοῦνται ἐπιρρηματικοί : *κατέβην χθὲς εἰς
Πειραιᾶ Πλ. Κόνων παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον ἀπέπευσε Ξ. οἱ
λαγὼ τῆς νυκτὸς νέμονται Ξ. (πρβλ. νύκτωρ).*

1. Όνοματικοί προσδιορισμοί ομοιόπτωτοι.

α) Παράθεσις και ἐπεξηγήσις.

§ 21. Τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον τίθεται ὡς ὁμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἄλλου οὐσιαστικοῦ, καλεῖται **π α ρ ἄ θ ε σ ι ς ἢ ἐ π ε ξ ῆ γ γ ι σ ι ς** αὐτοῦ.

1) Ὁ **κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸς** προσθέτει ἐν ὅπωςδήποτε κύριον καὶ γνωστὸν γνώρισμα τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἢ ἀπλῶς χαρακτηρίζει αὐτό. Γενικῶς ὁ προσδιορισμὸς αὗτος δύναται νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρότασιν: **Λαρεῖος ὁ βασιλεὺς** (= ὁ βασιλεὺς ἦν). **Ἀθῆναι πόλις μεγάλη** (= αἱ πόλις μεγάλη εἰσίν). (Πρβλ. **Καποδίστριας ὁ Κυβερνήτης**. **Ἡ Ἁγία Σοφία, τὸ μέγα μοναστήρι**). **Φιλῆσιος καὶ Λύκων, οἱ Ἄχαιοι** Ξ. **θάρος καὶ φόβον, ἄφρονε ξυμβούλω** Πλ. (Πρβλ. **Ὁ Ὀλυμπος καὶ ὁ Κίσαβος τὰ δυὸ βουνά**). (Πρβλ. καὶ § 13, 1).

2) Ὁ **κατ' ἐπεξηγήσιν προσδιορισμὸς** ἐπεξηγεῖ, ἤτοι διασαφεῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὁποῖον συμβαίνει νὰ σημαίνει κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον. Κατὰ τὴν ἐρμηνεῖαν δύναται νὰ προτάσσεται αὐτοῦ ἡ λέξις **δ η λ α δ ῆ**: **ὁ παῖς με, ὁ Σάτυρος, ἀπέδρα** (= δηλαδὴ ὁ Σάτυρος) Πλ. **τοῦ ἡδίστου ἀκροάματος, ἐπαίνου, οὔποτε σπανίζετε** (= δηλαδὴ ἐπαίνου) Ξ. (Πρβλ. **Οἱ κλέφτες τ' ἀπαντήσανε, οἱ Κολοκοτρωναῖοι**).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Ἡ ἐπεξηγήσις ἐνίοτε δηλοῦται σαφέστερον μὲ τὴν προσθήκην τῆς λέξεως **λέγω** (= θέλω νὰ πῶ, ἐνοῶ): **Τελαμῶνι δείξει μητροί τε, Ἐριβοία λέγω** Σοφ. Τότε ὁμοίως ἡ ἐπεξηγήσις ἐκφέρεται συνήθως **κατ' αἰτιατικὴν** ὡς ἀντικείμενον τοῦ λέγω: **προσέκρουσα ἀνθρώπων ποτηρῶν, Ἄνδρῶν λέγω** (= τὸν Ἄνδρῶν ἐνοῶ) Δημ.

§ 22. Κατὰ παράθεσιν προσδιορισμὸν δέχονται **συνηθέστατα καὶ ἀντωνυμίαι**, ἰδίᾳ δὲ αἱ **προσωπικαὶ καὶ αἱ δεικτικαὶ**: **ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ** Ξ. **τοῦτου τιμῶμαι ἑμαυτόν, ἐν πρυτανείῳ σιτήσεως** Πλ. Ὁμοίως: **Θεμιστοκλῆς ἦκω παρὰ σέ** (= ἐγὼ ὁ Θεμιστοκλῆς ἦκω κλπ.) Θ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Εἰς τὰς κτητικὰς ἀντωνυμίας **ἡμέτερος, ὑμέτερος, σφέτερος**, λαμβανομένης μετ' ἐμφάσεως, προστίθεται ὡς προσδιορισμὸς κατὰ παράθεσιν ἡ γενικὴ πληθυντικὴ τῆς ὀριστικῆς ἀντωνυμίας **αὐτός, καθόσον αἱ λέξεις ἡμέτερος, ὑμέτερος καὶ σφέτερος** ἰσοδυναμοῦν μὲ τὴν πληθυντικὴν γενικὴν τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν, **ἡμῶν, ὑμῶν, σφῶν**: πολλὰ ἀπὸ

τῆς ἡμετέρας αὐτῶν μέλλομεν πλεῖν (= ἀπὸ τῆς χάριτος ἡμῶν αὐτῶν) Θ. οἱ Ἄργεῖοι τῶ σφετέρῳ αὐτῶν κίρα προεξήσαν (= τῶ κίρα σφῶν αὐτῶν) Θ.

Ἐμοῖα σύνταξις ὑπάρχει εἰς φράσεις, ὅποια π.χ. διαρῆ ἐμὸς ἔσκα κυνώπιδος (= ἐμοῦ τῆς κυνώπιδος). Γοργεῖη κεφαλῇ, δεινόιο πειλόφου (= τῆς Γοργουῶς, τοῦ δεινοῦ πειλόφου) "Ομ. Ἄθηναίος εἰ, πόλεως τῆς μεγίστης (= ἐξ Ἀθηνῶν, πόλεως κλπ.).

§ 23. Ὡς ἐπεξήγησις ὀνόματος, μάλιστα δὲ τοῦ σφδετέρου δεικτικῆς ἀντωνομίας, τίθεται πολλάκις ἀπαρεμφατικὴ ἢ ἄλλη πρότασις, ἰδίᾳ εἰδική: εἰς οἰωνὸς ἀμίστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης "Ομ. οὐκ ἐπὶ τούτῳ κᾄθηται ὁ δικαστής, ἐπ' τῶ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια Πλ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παράπαν οὐ νομίζεις θεοὺς Πλ.

Ἀντιστρόφως δὲ μία παράθεσις δύνανται νὰ ἀποδίδεται εἰς ὀλοκλήρον πρότασιν, τῆς ὁποίας τὸ περιεχόμενον νὰ χαρακτηρίζῃ κατὰ τινα τρόπον. Ἡ τοιαύτη παράθεσις κανονικῶς προτάσσεται καὶ διὰ τοῦτο καλεῖται προεξαιρητικὴ: ὁ τάχιστος τῶν λόγων, τέθηκε θεῖον Ἰστιάτης κίρα Σοφ.

Συνθέστατα λαμβάνονται ὡς προεξαγγελτικὰ παράθεσις κί φράσεις: τὸ λεγόμενον, τὸ τῆς παροιμίας, τὸ τοῦ Ὀμήρου, τὸ κεφάλαιον, τὸ μέγιστον ἢ τὸ πάντων μέγιστον, τὸ δεινότατον ἢ τὸ πάντων δεινότατον, τὸ ἔσχατον, δυσὶν ἤθερον, ἀμρότερον, τὸνυκτίον κ.λ.π. τὸ λεγόμενον, κατόπιον ἐροτῆς ἤκομεν (= ἔπος συνήθως λέγων) Πλ. καὶ τὸ πάντων δεινότατον, ἡμῖς μὲν τοῦτον οὐ προσδοτε, οὗτος δὲ ἡμῖς νῦν προσδέδοκεν Λίσχιν.

β) Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

§ 24. Ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς λέγεται τὸ ἐπίθετον, τὸ ὅποιον προσδιορίζει ἐν ὀνισαστικῶν ὄπως, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔνωσιν: μεγάλη πόλις (πρβλ. μεγαλόπολις), ὁ σοφὸς ἀνὴρ.

Ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς συμφωνεῖ μὲ τὸ προσδιοριζόμενον ὀνισαστικῶν ὄχι μόνον κατὰ πτώσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν: ἀγαθοὶ στρατιῶται, μεγάλα πράγματα, οὐδὲν διαφέρει ἄνθρωπος ἀκρατῆς θηρίου τοῦ ἀμαθεστάτου Ξ.

Σημείωσις. Ὅτι ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς μετὰ τοῦ ὀνισαστικοῦ, τὸ ὅποιον προσδιορίζει, ἀποτελεῖ μίαν ἔνωσιν, δεικνύει καὶ τοῦτο, ὅτι δηλαδὴ ταῦτα ἀμρότερα δύνανται νὰ ἔχουν ἕτερον κοινὸν προσδιορισμὸν: πόλις ἐρήμη μεγάλη

(= ἐρημόπολις μεγάλη). ἐφόρει χιτῶνα πορφυροῦν, ποδήρη, στολιδωτὸν τὰ κάτω Ξ.

Ὅταν δὲ δύο ἢ περισσότεροι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ νοσηῖνται κεχωρισμένοι, τότε συνδέονται διὰ τοῦ καί : φίλος σαφῆς καὶ ἀγαθός Ξ. Ἄλλὰ τὸ ἐπίθετον πολλὸς λαμβάνομενον μετ' ἄλλου ἐπιθετικοῦ προσδιορισμοῦ συνδέεται μὲν μετ' αὐτοῦ διὰ τοῦ τε—καί, δὲν ἐννοεῖται ὁμοῦ κεχωρισμένως διὰ πολλῶν τε καὶ δεινῶν πραγμάτων σεσωσμένοι πάρεστε (= διὰ πολλῶν δεινῶν πραγμάτων) Ξ.

§ 25. Ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, ἐκτὸς τῶν ἐπιθέτων, τῶν μετοχῶν, τῶν (ἐπιθετικῶν) ἄντωνυμιῶν καὶ τῶν (ἐπιθετικῶν) ἀριθμητικῶν, λαμβάνονται πολλακίς

1) μετὰ τῶν ὀνομάτων ἀνῆρ, γυνή, ἄνθρωπος, ὀνόματα οὐσιαστικὰ προσηγορικά, τὰ ὅποια δηλοῦν ἡλικίαν, ἄξιωμα, ἐπάγγελμα, ἐθνικότητα κ.τ.τ. : γέρων ἀνῆρ, γραῦς γυνή, ἄνδρες δικασταί, ἀνὴρ τύραννος, ἄνθρωποι ὑπογραμματοεῖς. (Πρβλ. Γέρος ἄνθρωπος, γριά γυναίκα, παπᾶς ἄνθρωπος).

2) μετὰ τῶν γεωγραφικῶν ὀρων, ὄρος, λίμνη, ποταμός κ.τ.τ. τὰ γεωγραφικὰ κύρια ὀνόματα αὐτῶν, ὅταν εἶναι τοῦ αὐτοῦ γένους καὶ ἀριθμοῦ καὶ προτάσσονται ἐκείνων μετὰ τοῦ ἄρθρου : τὸ Πήλιον ὄρος, ὁ Ἄλφειός ποταμός, ἡ Ἀχερουσία λίμνη.

3) μετὰ οἰουδήποτε ὀνόματος γενικῆ πτώσεως οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν : ὁ τοῦ βασιλέως θρόνος (= ὁ βασιλεὺς θρόνος), οἱ Ἀθήνησι δικασταί (= οἱ Ἀθηναῖοι δικασταί), τὰς ἡδονὰς θῆρενε τὰς μετὰ δόξης (= τὰς ἐνδόξους) Ἴσσοι. (Πρβλ. Ὁ κάτω κόσμος. Τὸ πρὸς τὰ ἐδῶ σίτι).

§ 26. Ὁ σύναρθρος ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς πολλακίς ἐκφέρεται καθ' ἑαυτὸν, ὡς οὐσιαστικὸν ἄνευ τοῦ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ, τὸ ὅποῖον παραλείπεται ὡς εὐκόλως ἐννοούμενον ἐκ τῆς συνήθους χρήσεως : ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρίδος οὐσίας ἐστὶ προδότης (ἐνν. ἀνῆρ). οἱ εἰδότες τὰ δέοντα (= οἱ ἄνδρες οἱ εἰδότες τὰ δέοντα πράγματα) Ξ. (Πρβλ. Ὁ τρελλὸς εἶδε τὸ μεθυσμένο κι ἔφυγε).

Ὁὕτω πολλὰ ἐπίθετα ἢ μετοχὰ καὶ ἐπίρρηματα ἢ ἐμπρόθετοι προσδιορισμοὶ μετὰ τὸ ἄρθρον πρὸ αὐτῶν λαμβάνονται καὶ ἀντὶ οὐσιαστικῶν, ὡς

1) οἱ ἀθάνατοι (= οἱ θεοί), οἱ θνητοί (= οἱ ἄνθρωποι), οἱ πολλοί

(=ὁ λαὸς ὁ δημοκρατικός), οἱ ὀλίγοι (=οἱ ὀλιγαρχικοί), οἱ λέγοντες (=οἱ ῥήτορες, οἱ πολιτευόμενοι), ὁ ἄκρατος (=ὁ οἶνος ὁ ἄκρατος), οἱ κάτω (=οἱ θεοὶ τοῦ "Ἄδου ἢ οἱ νεκροὶ) κλπ. (Πρβλ. οἱ πλοῦσοι, οἱ φτωχοί—τὸ μαῦρο, τὸ βεσιναῖτο, (ἐνν. κρασί): **Τ' ἀντρειωμένου τ' ἄρομα**).

2) ἡ πατρίς, ἡ ξένη, ἡ οἰκουμένη, ἡ πολεμία (ἐνν. γῆ ἢ χώρα), ἡ ἐπιούσα, ἡ προτεραιά, ἡ ὑστεραιά (ἐνν. ἡμέρα), ἡ δεξιά, ἡ ἀριστερά (ἐνν. χεὶρ), ἡ γραφικὴ, ἡ μουσικὴ, ἡ ῥητορικὴ (ἐνν. τέχνη), ἡ εὐθεΐα (ἐνν. γραμμὴ ἢ ὁδός), ἡ πλατεΐα, ἡ ταχίστη (ἐνν. ὁδός), ἡ τριήρης, ἡ πεντηκόντορος (ἐνν. ναῦς), ἡ εἰμαρμένη, ἡ πεπρωμένη (ἐνν. μοῖρα), κλπ. (Πρβλ. τὰ ξένα—τὸ δεξιό, τὸ ζερβί—ἡ καλογορευτικὴ, κλπ.).

3) τὸ ἱερὸν (=ὁ ναός), τὰ ἱερὰ (=τὸ θῦμα ἢ ἡ θυσία), τὰ οἰκεῖα, τὰ τῆς πόλεως, τὰ τῶν πολέμιων, τὰ οἴκοι, τὰ δέοντα (ἐνν. πράγματα), τὸ κοινόν (=ἡ κοινότης, ἡ πόλις, τὸ κράτος), τὸ πεζὸν ἢ τὸ πεζικόν, τὸ ἵππικόν, τὸ πελταστικόν, τὸ ναυτικόν (ἐνν. στράτευμα), τὸ παρὸν, τὸ παρελθόν, τὸ μέλλον (=ὁ παρὸν χρόνος, κλπ.) (Πρβλ. τὸ μωρὸ, τὸ μικρὸ, τὰ λεπτά κλπ.).

Οὕτω ἀρκετῶν ἐπιθέτων ἢ μεταχθῶν τὸ σὺδέτερον μετὰ τοῦ ἄρθρου κατήντησε νὰ λαμβάνεται καὶ ὡς ἀφηρημένον οὐσιαστικόν ἢ ὡς ὄνομα περιληπτικόν: τὸ κακόν (=ἡ κακία), τὸ δίκαιον (=ἡ δικαιοσύνη), τὸ Ἑλληνικόν, (=οἱ Ἕλληνες ἢ ὁ Ἑλληνισμός), τὸ βαρβαρικόν (=οἱ βάρβαροι), τὸ ὑπήκοον (=οἱ ὑπήκοοι).

γ) Κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοί.

§ 27. Κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς λέγεται ὁ δι' ἐπιθέτου ἢ ἐπιθετικῆς μεταχθῆς ὁμοιόπτωτος προσδιορισμὸς ἑνὸς οὐσιαστικοῦ, ὁ ὁποῖος δὲν ἀποτελεῖ μετ' αὐτοῦ μίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ἀπλῶς ἀποδίδει εἰς τὸ οὐσιαστικόν μίαν παροδικήν¹ ιδιότητα: Ἐγησάμενος φαιδρῶ τῷ προσώπῳ ἐκέλευσε (= μετ' ἑνὸς προσώπου φαιδρῶν) Ξ. ἠδ' ἔλασθε ἐγκεχαλινωμένοις τοῖς ἵπποις Ξ. (Πρβλ. Πρωτατεῖτε μετ' τὸ κεφάλι ὄρθιο. Κάθεται μετ' τὰ χεῖρα σταυρωμένᾳ).

1. Ὁ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς εὐρίσκεται πρὸς τὸ ὑπ' αὐτοῦ προσδιοριζόμενον οὐσιαστικόν εἰς ἣν σέβειν τὸ κατηγορούμενον τῆς προτάσεως πρὸς τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς (§ 7,2), ἥτοι διὰ τοῦ κατηγορηματικοῦ προσδιορισμοῦ νῦν ἀποδίδεται εἰς τὸ οὐσιαστικόν μία ιδιότης, ἡ ὅποια διακρίνεται ἀπὸ ἀντίθετον ἰδιότητος.

Ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ συνήθιστα λαμβάνονται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν :

1) Τὰ ἐπίθετα ἄκρος, μέσος, ἔσχατος, ὅταν πρόκειται νὰ διακριθῇ μέρος τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ ἀπὸ τὸ ὅλον ἢ ἀπὸ τὰ ἄλλα μέρη αὐτοῦ : ἐκ κεφαλῆς εἰς πόδας ἄκρους (= ἔως τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν) "Ὀμ. ἐν αἰθέρι μέσῳ κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύκλος (= εἰς τὸ μέσον τοῦ αἰθέρος) Σοφ. τάξιν ἐσχάτην Αἴας ἔχει (= τὸ ἔσχατον μέρος τῆς παρατάξεως) Σοφ.

2) τὰ ἐπίθετα πᾶς, ἅπας, ὅλος (= ὁλόκληρος), μόνος καὶ αἰ ἀντωνυμιαὶ αὐτὸς (ὡς ὀριστική) καὶ ἕκαστος : πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ. κατεκείμην τὴν νύκτα ὅλην Πλ. μόνην τὴν τῶν ἀνθρώπων γλῶτταν οἱ θεοὶ ἐποίησαν οἷαν ἀθρώπων τὴν φωνήν Ξ. αὐτὸς Μένων ἐβούλετο ἵεναι (= ὁ ἴδιος ὁ Μένων, χωρὶς νὰ τὸν παρακινήσῃ ἄλλος κινεῖς) Ξ. ἡ καταδίξις ἦν κατὰ τὸν ὁπλίτην ἕκαστον δύο μυαῖ (†).

Σημείωσις. Μετὰ τοῦ ἄρθρου τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα ὡς ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοὶ ἔχουν διάφορον σημασίαν π.χ. ὁ μέσος = ὁ εἰς τὸ μέσον εὐρισκόμενος, ὁ πᾶς ἢ ὁ ὅλος = τὸ σύνολον, ἐν τῷ συνόλῳ οὐδ' οἱ πάντες ἀνθρώποι δύναντ' ἄν διελθεῖν (= τὸ σύνολον τῶν ἀνθρώπων) Ξ. ὡσαυτὰ τοῦ προσώπου μόρια ἔχει πρὸς τὸ ὅλον πρόσωπον (= πρὸς τὸ πρόσωπον ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ λαμβανόμενου) Πλ. ὁ μόνος υἱός (= ὁ μονογενὴς υἱός). (Πρβλ. Μὴν εἶδατε τὸ γουῶν μου, τὸ μοναχὸ παιδί μου ;).

2. Ὄνοματικοὶ προσδιορισμοὶ ἑτερόπτωτοι.

α) Εἰσαγωγή. Αἰ πτώσεις.

§ 28. Αἰ πτώσεις τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς γλώσσης ἀρχῆθεν ἦσαν ὀκτώ : ἤτοι ἡ ὀνομαστική, ἡ κλητική, ἡ αἰτιατική, ἡ γενική, ἡ ἀφαιρετική, ἡ δοτική, ἡ τοπική, ἡ ὀργανική· ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ ἐχάθησαν ἐξ αὐτῶν αἱ τρεῖς : ἤτοι ἡ ἀφαιρετική, συγχωνευθεῖσα μετὰ τῆς γενικῆς, καὶ ἡ τοπική καὶ ἡ ὀργανική, συγχωνευθεῖσαι μετὰ τῆς δοτικῆς.

τῆρα τοῦ αὐτοῦ οὐσιαστικοῦ : τέμνει ὄξει τῷ πελέκει (= μετὰ τὸν πέλεκυν ὄξυν, καὶ ὄχι ἀμβλύν). Ὁ δὲ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐκφράζει ἰδιότητα ἐνὸς οὐσιαστικοῦ γνωστὴν ἤδη καὶ ὑπάρχουσαν εἰς αὐτό, καὶ δι' αὐτοῦ διαπέλλεται τὸ οὐσιαστικὸν τοῦτο ἀπὸ ἄλλο ὁμοειδές, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει τὴν ἰδιότητα ταύτην : τέμνει τῷ ὄξει πελέκει (= μετὰ τὸν ὄξυν πέλεκυν, καὶ ὄχι μετὰ τὴν ἀμβλύν).

1) **Ἡ ὀνομαστική** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει διδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν τίς ; (= ποῖος), ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸν φορέα τῆς ῥηματικῆς ἐννοίας, ἦτοι ἡ πτώσις τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, καθὼς καὶ ἡ πτώσις τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν ὁμοιοπτώτων προσδιορισμῶν τοῦ ὑποκειμένου καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἡ πτώσις τῶν τίτλων ἢ ἐπιγραφῶν κ.τ.τ. **Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος** γυγὰς ἦν **Ξ**. ἤγειτο **Ἀρχίδαμος ὁ Ζευξιδάμου, Λακεδαιμονίου βασιλεὺς Θ**. (*Ομήρου*) **Ἰλιάς**, **Ἐδύσσεια**. **ιερός ὁ χῶρος τῆς Ἀρτέμιδος Ξ**.

Σημείωσις. Πολλὰκις συμβαίνει νὰ χρησιμοποιηθῆται εἰς μίαν πρότασιν μὴ ὀνομαστικῆ, ἡ ὁποία συντακτικῶς δὲν εὐρίσκεται εἰς καμίαν σχέσιν μὲ τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλην λέξιν τῆς προτάσεως : **οἱ δὲ φίλοι, ἦν τις ἐλύθηται αὐτοῖς χυθίσθαι, ὥστε ἀφελείσθαι ἀπ' αὐτῶν, τί φήσομεν αὐτοὺς εἶναι ; Ξ**. (*Πρβλ. Τότε ὁ ποντικός γήνηκεν ἡ καρδιά του.*) (Ἀπὸ ἓνα παραμῦθον). Ἡ τοιαύτη ὀνομαστικὴ λέγεται **ψυχολογικὴν ὑποκειμένην** τῆς προτάσεως, διότι ἐκφράζει τὴν ἐνωσίαν, ἡ ὁποία κυριαρχεῖ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ὁμιλοῦντος καὶ τὴν ὁποίαν αὐτὸς τὴν παρουσιάζει ἔτσι ἀνεξάρτητον καὶ αὐτοτελῆ, ὡς τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς φράσεως, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν συντακτικὴν συμφωνίαν τῶν λέξεων.

2) **Ἡ κλητικὴ** εἶναι ἡ πτώσις, μὲ τὴν ὁποίαν καλοῦμεν καὶ ἐν γένει προσαγορευόμενα πρόσωπα ἢ καὶ πράγματα : **δέδωο, ὦ Σώκρατες, ὦ ἦλιε καὶ γῆ**. (*Πρβλ. Ἐδῶ Πέτρο. Μὴ μὲ μαλόνης. Κίσαβε*).

Σημείωσις. Πολλὰκις συνδέονται κλητικὴ καὶ ὀνομαστικὴ ἢ τίθεται ὀνομαστικὴ ἀντὶ κλητικῆς : **ὦ Ἀγησίαιε καὶ πάντες οἱ παρόντες Λακεδαιμόνιοι Ξ. ἡ Πρόκνη, ἔκβινε** (= ὦ Πρόκνη). (*Πρβλ. Γεῖά σου, χυρά σου, μάστοροι καὶ σεις οἱ μαθηταδες. Ποῦ εἰστε οἱ Μποτσαραῖοι ;*).

3) **Ἡ αἰτιατικὴ** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει διδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν : **τίνα ;** (*ποιόν ;*), **πὸ σον ;** ἦτοι ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατευθύνεται ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου : **προσέτι δὲ ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ ἕκτασιν τόπου ἢ χρόνου : φιλεῖ σε ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. ἐπαῖθα ἔμμενε Κῆρος καὶ ἡ στρατιὰ ἡμέρας εἴκοσιν Ξ**.

4) **Ἡ καθαρὰ γενικὴ** εἶναι ἡ πτώσις, διὰ τῆς ὁποίας ἐν γένει διδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν **τίνας ;** ἡ πτώσις, ἡ ὁποία δηλοῖ (κυριολεκτικῶς καὶ μεταφορικῶς) τὴν περιοχὴν, εἰς τὴν ὁποίαν

περιλαμβάνεται κάτι τι, ήτοι ή πτώσις, με την όποιαν εκφράζεται σχέσης κτήσεως ή εξχρήσεως, τὸ ὅλον, τοῦ όποιου μέρος είναι κάτι τι, ή τὸ ὅλον, εἰς μέρος τοῦ όποιου ἐξπλοήτῃται μια ἐνέργεια καί τριχες τῆς κεφαλής. Συρακοῦσας Ἀρχίας τῶν Ἡρακλειδῶν ἦρκεσε (= εἰς ἐκ τῶν Ἡρ.), Θ. σταγόνες ὕδατος, Ἔκτορος Ἀνδρομάχῃ, τῶν κηρίων ὅσοι ἔφρανοι ἄφρονες ἐγένοντο (= ἀπό τὰ κηρία) Ξ.

5) Ἡ ἀφαιρετική γενική είναι ή πτώσις, διὰ τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν: πὸ τί ἐν; (ἀπό τίνας; ἐκ τίνας;), ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ τίς ή ἀφετηρία μιᾶς πράξεως: Θέτις ἀπόθε πολιῆς ἀλός (= ἐκ τῆς θαλάσσης), Ὀμ., Α 359. Ἡγη μειδήσασα παιδὸς ἐδέξατο χεῖρὶ κίτελλον (= παρά τοῦ παιδός) Ὀμ., Α 596. ἀπέχει Πλάταια Θηβῶν σταδίους ἐρδομήζοντα (= ἀπό τὰς Θήβας) Θ.

6) Ἡ καθαρὰ δοτική είναι ή πτώσις, διὰ τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν: εἰς τίνα; διὰ τίνα; (για ποιόν;), ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ τὸ πρόσωπον ή τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ όποιον ἀποβλέπει ή τὸ όποιον ἐνδιαφέρει μία πράξις ή ἐν πρᾶγμα: ή μοῖρα δίδωσιν ἀνθρώποις κακὰ (= εἰς τοὺς ἀνθρ.), ἔκαστος οὐχὶ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γενέσθῃται, ἀλλὰ καὶ τῇ πατριδί (= ὅχι μόνον γιὰ τὸν πατέρα του κλπ.), ἤλοι ταῖς θύραις (= διὰ τὰς θύρας, ήτοι γιὰ κάρφωμα τῶν θυρῶν).

7) Ἡ τοπική δοτική είναι ή πτώσις, διὰ τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν: ποῦ; πό τε; ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ (κυριολεκτικῶς ή μεταφορικῶς) τὸν τόπον, ἐντὸς τοῦ όποιου συμβαίνει τι: Ἀχιλλεὺς εἶδε μυχῶ κλισίης (= ἐν τῷ μυχῷ) Ὀμ. πατὴρ σὸς αὐτόθι μίμνει ἀγρῶ (= ἐν τῷ ἀγρῷ) Ὀμ. τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐδήμον τὴν γῆν, τῇ δὲ ὕστεραία πρὸς τὴν πόλιν προσέβαλλον Θ.

8) Ἡ ὀργανική δοτική είναι ή πτώσις, διὰ τῆς όποιας ἐν γένει δίδεται ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν: με τίνα; με τί; (με ποιόν; πῶς;), ήτοι ή πτώσις, ή όποιά δηλοῖ τὸ πρόσωπον ή τὸ πρᾶγμα, τὸ όποιον συν ο δ ε ὑ εἰ τὸ ὑποκείμενον κατὰ τινα ἐνέργειάν του (δοτική τῆς συνοδείας) ή τὸ όποιον χρησιμοποιεῖται ὡς ὄργανον αὐτοῦ διὰ ταύτην (κυρίως ὀργανική ή δοτική): ἐντεῦθεν Κῆρος ἐξελαίνει συντεταγμένῳ τῷ στρατεύματι (= με τὸ στρατεῦμα) Ξ. Νανσαικὰ ἴμασεν μάστιγι ἡμίονους (= με τὴν μάστιγα) Ὀμ.

Σημείωσις. Ἡ ἀνάμειξις τῶν πτώσεων καὶ κατόπιν ή ἀπώλεις μερικῶν

ἐξ αὐτῶν προῆλθεν ἀπ' ἐνὸς μὲν ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος τοῦ τύπου αὐτῶν (πρὸ βλ. οἶκω δοτική—οἶκοι τοπική, οἶκω = οἶκον ἀφαιρετική) ἢ τῆς σημασίας αὐτῶν (πρὸ βλ. "Ἡγ' ἐδέξατο χειρὶ κἀπτελλον, ἔνθα ἡ λέξις χειρὶ ἠδύνατο νὰ ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς πτώσεως τοπικῆς = εἰς τὸ χέρι τῆς, καὶ ὡς πτώσεως ὀργανικῆς = μετὰ τὸ χέρι τῆς), ἀπ' ἐτέρου δὲ ἕνεκα τῆς χρήσεως ταυτοσημῶν ἐμπροσθέντων (πρὸ βλ. λέγω τινὶ τι καὶ λέγω πρὸς τινά τι).

- (β) Ἡ γενική μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 29. Ἡ γενική συναπτομένη μετὰ οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων ὡς ἐτερόπλευτος προσδιορισμὸς αὐτῶν δηλοῦ

1) ἐν διηρημένον ὄλον (γενική διαιρετική): ἀνὴρ τοῦ δήμου Ὁμ. (Πρὸ βλ. ἀνθρώπος τοῦ λαοῦ); ἀπέθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλευς (= ἀπὸ τούτων στρ.). Ἡρόδ. ὀλίγοι τῶν στρατιωτῶν. τὸ ἤμισυ τοῦ στρατοῦ. μέσον ἡμέρας Ξ.

2) τὴν ὕλην, ἐκ τῆς ὁποίας εἶναι κάτι τι, ἢ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ: κόπη ἐλέφαντος (= λαβὴ ἀπὸ ἐλεφαντοστοῦν) Ὁμ. ἄμαξα¹ αἰτοῦ (= φορτωμένη σιτάρι). Ὁμ. ἀγέλη βοῶν (= κοπάδι ἀπὸ β.) Ξ.

3) τὸν κτήτορα (γενική κτητική): Περικλέους οἶκος. Ἀριστομάχη Ἀριστοκλέους. ἱερός ὁ χώρος τῆς Ἀρτέμιδος (= ἀφιερωμένος εἰς τὴν Ἀρτ.). Ξ. οἱ κίνδυνοι τῶν ἐφεστηκότων ἴδιοι Δημ. Ἐπιθέτα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς κτητικῆς συνήθη εἶναι τὰ: οἰκεῖος, ἴδιος, κοινός, συγγενής, ἐταῖρος, φίλος, ἐχθρός, ξένος (τινός).

4) τὸν δημίου ἢ τινος: νόμος Σόλωνος. ἔλκος ὕδρου (= ἀπὸ ὕδρον, ἦτοι ἀπὸ δάγκωμα ὕδρου) Ὁμ.

5) ἰδιότητα, ἐπὶ ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν μέγεθος τι ἢ ἡλικίαν, συναπτόμενα μετὰ ἀριθμητικῶν προσδιορισμῶν: δύο ἡμερῶν πλοῦς Δημ. ὀκτὼ σταδίων τείχος Θ. παῖς τριῶν ἐτῶν. (Πρὸ βλ. δέκα χρονῶν ἀγόρι).

6) τὴν ἀξίαν ἢ τὸ τίμημα: δέκα μνῶν χωρίον Ἰσαῖ. ἱερά (θυσία) τριῶν ταλάντων. ἡ ἀνθρωπίνη σοφία ὀλίγου τινός ἀξία ἐστὶν Ξ. δόξα χρημάτων οὐκ ὠνητὴ Ἰσοκρ.

7) τὴν αἰτίαν: δίκη κλοπῆς (= διὰ κλοπῆν). ὄργη τῶν πραττομένων Δημ. (Πρὸ βλ. Ἡ πίσρα τοῦ χωρισμοῦ). οὐδείς ἐνοχος λιποταξίου οὐδὲ δειλίας.

Ἐπιθέτα συντασσόμενα μετὰ γενικῆς τῆς αἰτίας συνήθη εἶναι τὰ: αἰτίος, ὑπεύθυνος, ὑπόδικος, ὑπόλογός (τινός).

1. Παρ' Ὁμήρω ἡ λέξις ψιλοῦται.

8) τὸ ὑποκειμένον ἐνεργείας τινός (γενική ὑποκειμενική): *Θουκυδίδης ξενόγραφε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων* Θ. (= οἱ Π. καὶ οἱ Ἀθ. ἐπολέμησαν πρὸς ἀλλήλους). (Πρβλ. *εἶναι θέλημα Θεοῦ* = θέλει ὁ Θεός).

9) Τὸ ἀντικείμενον ἐνεργείας τινός (γενική ἀντικειμενική): *νομεὺς ἀγέλης* Ξ. (πρβλ. *νέμει ἀγέλην*). ἢ *τῶν ἐφήβων ἐπιμέλεια* (πρβλ. *ἐπιμελεῖται τῶν ἐφήβων*). *Κοίτων ἦν Σωκράτους ὁμιλητῆς* Ξ. (πρβλ. *ὠμίλει Σωκράτει*). *Σωκράτης οὐδὲ τούτων ἀνήκοος ἦν* (πρβλ. *ἤκουσε καὶ ταῦτα*).

§ 30. Ἐπίθετα μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς συντάσσόμενα εἶναι πολλά, ἰδίᾳ δὲ ὅσα ἔχουν ἀντίστοιχα ἢ συνώνυμα ῥήματα συντάσσόμενα μετὰ γενικῆς. Οὕτω συνήθως

1. συντάσσονται μετὰ καθαράς γενικῆς (§ 28,4) τὰ ἐπίθετα
α) τὰ ἐπιμελείας ἢ ἀμελείας σημαντικά: *ἐπιμελής, ἀμελής, ὀλίγωρός τινος*.

β) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά: *μνήμων, ἀμνήμων, ἐπιλήσιμον τινός*.

γ) τὰ ἐμπειρίας ἢ ἀπειρίας σημαντικά: *ἐμπειρος, ἄπειρος, τοῖβρον, ἀήθης τινός*. Πλ.

δ) τὰ μετοχῆς ἢ πλησμονῆς σημαντικά: *μέτοχος, κοινωνός, μεστός, πλήρης τινός*.

ε) τὰ φειδοῦς ἢ ἀφειδίας σημαντικά: *φειδωλός, ἀφειδής τινος*.

στ) τὰ ἀρχικά καὶ τὰ ἐναντία αὐτῶν κύριος, ἐγκρατής, ἀκροῦτος, ὑπήκοός τινος.

Σημείωσις. Κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐπίθετα συντάσσονται μετὰ γενικῆς ἀντικειμενικῆς (ἰδίᾳ εἰς τοὺς ποιητάς) καὶ μετοχαῖ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ αἰτιατικῆς: *οἰωνῶν σάφα εἰδός*. Ὅμ., α 202. *διδασκόμενος πολέμοιο* Ὅμ. Π, 811 (πρβλ. *ἐμπειρός τινος*).

II. Συντάσσονται μετὰ ἀφαιρετικῆς γενικῆς (§ 28,5) τὰ ἐπίθετα

α) τὰ χωρισμοῦ ἢ ἀπαλλαγῆς σημαντικά: *μόνος* (= ἀποκεχωρισμένος), *ἐρημος, ἐλεύθερος, ἄγνός τινος*.

β) τὰ στερήσεως σημαντικά: *ἐνδεής, γυμνός, κενός, ὄρφανός τινος*.

γ) τὰ διαφορᾶς σημαντικά: *διάφορος, ἕτερος, ἄλλος, ἀλλοτριός τινος: ἄλλα τῶν δικαίων* (=διαφορετικά ἀπὸ τὰ δ.). Ξ.

δ) τὰ παραθετικά καὶ ὅσα ἔχουν ἔννοιαν συγκρίσεως (γενική συγκριτική): **πρότερος, ἔσπερος, διπλάσιος, πολλαπλάσιός τινος: ἀξιοτεκμαρτότερον τοῦ λόγου τὸ ἔργον ἐστίν (= ἀπὸ τὸν λόγον)** **Ξ. ναυμαχία αὐτῆς μεγίστη δὴ τῶν πρὸ αὐτῆς γεγένηται Θ. Ἐπύα-
Ξα προτέρα Κύρου εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.**

Σημείωσις. Ὅτι ἡ γενική, μετὰ τῆς ὁποίας συντάσσονται τὰ ἀνωτέρω ἐπιθέτα, εἶναι ἀφαιρετική (§ 28,5), ἥτοι πτώσις, ἥτις δηλοῖ τὸ πῶθεν ἄρμα-
ταί τι, δεικνύει σαφῶς ἡ ἀντίστοιχος σύνταξις τῶν ἐπιθέτων τούτων εἰς τὴν νέαν Ἑλληνικὴν, εἰς τὴν ὁποίαν συντάσσονται μὲ ἐμπρόθετον, ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἀπὸ καὶ αἰτιατικῆν: Ἐλευθερος ἀπὸ βάσανα. Ὁργανός ἀπὸ πατέρα. Διαφορετικός ἀπὸ σένα. Ὁ Πέτρος εἶναι μεγαλύτερος ἀπὸ τὸν Παῦ-
λον.

γ) Ἰδιαιτεραὶ παρατηρήσεις περὶ τῆς συντάξεως τῶν παραθετικῶν.

§ 31. α) Τὸ συγκριτικόν. 1) Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρῆγμα, τὸ ὁποῖον συγκρίνεται πρὸς ἄλλο τι ὁμοειδές, καλεῖται **πρῶτος ὄρος** τῆς συγκρίσεως· ἐκεῖνος δέ, πρὸς τὸ ὁποῖον γίνεται σύγκρισις αὐτοῦ, καλεῖται **δεύτερος ὄρος** τῆς συγκρίσεως: **ὁ Ὀλυμπος ἐγγλύτερος τῆς Ὀσσης ἐστίν** (Ὀλυμπος α' ὄρος τῆς συγκρίσεως — Ὀσσα β' ὄρος τῆς συγκρίσεως).

2) Ὁ α' ὄρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται ποικιλοτρόπως, καθόσον οὗτος δύναται νὰ περιέχεται ὅχι μόνον εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτά-
σεως, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰονδήποτε ἄλλον ὄρον αὐτῆς, κύριον ἢ δευτερεύ-
οντα: **τὴν πόλιν κατέστησαν ἰσχυροτέραν τῆς τῶν πολεμίων. προσήκει
μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν. καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει.**

3) Ὁ β' ὄρος τῆς συγκρίσεως

α) ὅταν μὲν εἶναι οὐσιαστικὸν ἢ ἄλλη τις λέξις ἀντὶ οὐσιαστικῶν
λαμβάνομένη (πρβλ. § 8), κανονικῶς μὲν ἐκφέρεται κατὰ γενικὴν
(ἀφαιρετικὴν), σπανιώτερον δὲ διὰ τοῦ μορίου **ἢ** (= πρὸς) καὶ ὁμοιο-
πτώτως πρὸς τὸν α' ὄρον τῆς συγκρίσεως: **σιγὴ ποτ' ἐστίν αἰρετωτέρα
λόγου** (= ἀπὸ τὸν λόγον). **προσῆκει μοι μᾶλλον ἐτέρων ἄρχειν** (= ἢ
ἐτέροις, πρὸς εἰς ἄλλους) Θ. **τὸ φυλάξασθαι τὰγαθὰ χαλεπώτερον
τοῦ κτήσασθαι ἐστίν Δημ. Παρούσατις ἐφίλει Κῦρον μᾶλλον ἢ τὸν
'Αρταξέρξην Ξ. οἱ Πέρσαι Κῦρῳ μᾶλλον φίλοι ἦσαν ἢ βασιλεῖ Ξ.**

β) ὅταν δὲ δὲν εἶναι οὐσιαστικόν, ἀλλὰ κάποια ἄλλη λέξις ἢ φράσις
ἐκφέρεται πάντοτε διὰ τοῦ **ἢ** καὶ ὁμοιοτρόπως πρὸς τὸν α' ὄρον τῆς

συγκρίσεως : καλιῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. Σουζοῦιτς παίζων οὐδὲν ἤττων ἢ σπουδάζων ἐλυσιτέλει τοῖς συνδραμοῖβουσι Ξ.

Σημείωσις. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται σπανίως καὶ διὰ τῆς προθέσεως ἀντί ἢ πρὸ μετὰ γενικῆς, ἢ διὰ τῆς παρὰ μετὰ αἰτιατικῆς (ὅπως συν- ῥηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : μείζονα ὅστις ἀντί τῆς αὐτοῦ πάτρως φί- λων νομίζει, τοῦτον οὐδαμῶ ἴεγω (= ἀπὸ τὴν πατρίδα του) Σοφ. μηδὲν παρὶ πλείονος ποιοῦ πρό τοῦ δικαίου (= ἐμπρὸς εἰς τὸ δίκαιον ἀπὸ τὸ δίκαιον) Πλ. ἡλίον ἐκλείψεις ἀκατότου παρὰ τὰ ἐκ τοῦ πρῶν χρόνου μνημονευόμενα ἐπιέβησαν Θ.

"Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ μεγάλη δυσαναλογία μεταξύ τῶν συγκρινόμε- νων, ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἢ κ α τ ἄ μετὰ αἰτιατικῆς ἢ διὰ τοῦ ἢ ὅστε ἢ διὰ τοῦ ἢ ὡς μετ' ἀπαρεμφάτου : Ἔγρις ἔτυχε σιμωνίτης ἢ κατ' ἄνθρωπον ταυῆς Ξ. φοβοῦμαι μή τι μείζον ἢ ὥστε φέρον δύνασθαι κακὸν τῆ πόλει συμβῆ Ξ.

§ 32. Ὁ β' ὅρος τῆς συγκρίσεως πολλάκις παραλείπεται, ὡς ἐν- νοσούμενος ἐκ τῶν συμφραζομένων, ἢ ἐκφέρεται βραχυλογικῶς : τὰ τῶν ἀρχίων ὄνον καὶα ἦν παρὰπλήσια τοῖς ἐλαφείοις, ἀπαλώτερα δὲ (ἐνν. αὐτῶν) Ξ. ἢ τῆς πόλεως δύναμις ἤττων τῶν ἐναντίων ἐστίν = ἤττων τῆς δυνάμεως τῶν...) Ξ. (Πρβλ. Ὁ Πέτρος ἔχει μεγαλύτερο σπίτι ἀπὸ τὸν Παῦλο (= ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Παύλου).

Σημείωσις. Βραχυλογικὴν ἔκφρασιν τοῦ β' ὅρου τῆς συγκρίσεως ἀποτε- λοῦν καὶ αἱ γενικαὶ τοῦ ὄντος, τοῦ λόγου ἢ λόγου, τοῦ δέοντος, τοῦ προσήκοντος, τοῦ εἰωθέτου κ.τ.π., αἱ ὅποια ἰσοδυναμοῦν μετὰ τοῦ ἢ καὶ ὁλόκληρον πρότασιν : ἢ Κακία ἐγένετο λευκότερα καὶ ερυθρότερα τοῦ ὄντος (= ἢ ὄντως ἦν, δηλ. ἀπὸ ὅ,τι πράγματι ἦτο) Ξ. ἐγένετο καίσιον λόγου τὸ εἶδος τῆς νόσου (= ἢ ὥστε δύνασθαι τῷ λόγῳ ἐξηγήσασθαι αὐτό) Θ.

§ 33. 1) Συνήθως συγκρίνονται δύο πρόσωπα ἢ πράγματα ὡς πρὸς μίαν κοινὴν ιδιότητά των καὶ δηλοῦται ὅτι τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἔχει τὴν ιδιότητα αὐτὴν εἰς ἀνώτερον βαθμὸν. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις κα- λεῖται σ'ύ γ κ ρ ι σ ι ς ὑ π ε ρ ο χ ῆ ς . (Ὅπως εἰς τὰ προηγούμενα παραδείγματα).

2) Πολλάκις γίνεται σύγκρισις δύο προσώπων ἢ πραγμάτων ὡς πρὸς τινα ιδιότητα ἀντίθετον ἐκείνης, τὴν ὅποιαν ἔχει τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν ἢ συγκρίνονται δύο ιδιότητες ἢ δύο καταστάσεις ἢ δύο ἐνέρ- γειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος καὶ δηλοῦται ἢ ὑπάρχουσα μετὰ τῶν αὐτῶν ἀντίθεσις. Ἡ τοιαύτη σύγκρισις καλεῖται σ'ύ γ κ ρ ι σ ι ς ἄ ν τ ι θ ἔ σ ε ω ς : Ξενίας καὶ Πασίων κακίους εἰσὶ παρὶ ἡμᾶς ἢ ἡμεῖς

περὶ ἐκείνους (= ὁ Ξ. καὶ ὁ Π. εἶναι κ α κ οὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ ὄχι ἀ γ α θ ο ῖ, ὅπως ἡμεῖς πρὸς ἐκείνους) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 4, 8. ἴθι, γέρον, μὴ μ' ἐρεθίζε, **σαώτερος ὡς κε νέηαι** (= γιὰ νὰ ἀπέλυθης σώως καὶ ὄχι β ε β λ α μ μ ε ν ο ς, ὅπως θὰ συμβῆῃ, ἐὰν μένης καὶ μ' ἐρεθίζης) Ὀμ., Α 32. **φθονέεσθαι κρέσσον ἐστὶν ἢ οἰκτιρέεσθαι** (= εἶναι καλύτερον νὰ φθονῆται κανεὶς εὐτυχῶν παρὰ νὰ τυγχάνῃ οἰκτου δυστυχῶν, ἤτοι μεταξὺ τῶν δ ὄ ο κ α κ ὠ ν, τοῦ φθονεῖσθαι καὶ τοῦ οἰκτιρέεσθαι, ὀλιγώτερον κακὸν καὶ ἐπομένως προτιμότερον εἶναι τὸ φθονεῖσθαι) Ἡρ. 3,52.

Σημείωσις α'. Ἐπὶ συγκρίσεων ἀντιθέσεως, ὅταν συγκρίνονται δύο ἰδιότητες ἢ καταστάσεις ἢ ἐνέργειαι τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἢ πράγματος, τὰ σχετικὰ ἐπιθετικὰ κανονικῶς ἐκφέρονται ἀμφότερα εἰς συγκριτικὸν βαθμὸν μὲ τὸ μόριον ἢ μεταξὺ αὐτῶν: **στρατηγὸς πλείωνες ἢ βελτιόνες** (= μᾶλλον πολλοὶ παρὰ καλοὶ, ἤτοι πολλοὶ, ὄχι ὁμοῦ καὶ καλοὶ) Ἄρφ. **ἐποίησα ταχύτερα ἢ σοφώτερα** (= ἐνήργησα ταχέως, ἀλλ' ὄχι σοφῶς) Ἡρόδ.

Σημείωσις β'. Εἰς συγκρίσεις ἀντιθέσεως πολλάκις τὸ συγκριτικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θετικὸν καθ' ἑαυτὸ ἢ μετὰ τοῦ μορίου π ὶ ρ ὸ ς (= κάπως, ὀλίγον) : **οἱ τε πρεσβύτεροι καὶ οἱ νεώτεροι** (= οἱ πρεσβῦται καὶ οἱ νέοι) Ἰσοκρ. **μή τι νεώτερον ἀγγέλλεις**; (= νέον τι) Πλ. **Κῦρος ἦν ἴσος πολυλογώτερος**. (= πολυλόγος πως) Ξ. **τὸ στρατεύμα ἀτακτότερον ἐχώρει** (= ἀτάκτως πως, οὐχὶ ὅλως εὐτάκτως) Θ. (Πρβλ. **Τὸ μεγαλύτερον τὸ ψάρι τρώει τὸ μικρότερον** = τὸ μεγάλο ψάρι τρώει τὸ μικρό. **Ὁ ἄρρωστος σήμερον εἶναι καλύτερα** = κάπως καλῶς, ὄχι τόσοσ ἀσχημα ὅσον χθές).

§ 34. β) **Τὸ ὑπερθετικόν.** 1) Ἀρχῆθεν τὸ ὑπερθετικὸν εἶναι ἀπλῶς ἕτερος τύπος τοῦ συγκριτικοῦ, ἢ δὲ κυρίᾳ διαφορὰ μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὅτι διὰ μὲν τοῦ συγκριτικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς ἓν ἢ πρὸς ἄλλ. α ὁμοῦ λαμβανόμενα καὶ ὡς ἓν τι θεωρούμενα (Ἄρταξέρξης ἦν πρεσβύτερος **Κύρου**. χρυσὸς δὲ κρείσσων **μυρίων λόγων βροτοῖς**)· διὰ δὲ τοῦ ὑπερθετικοῦ γίνεται σύγκρισις πρὸς πάντα τὰ ὁμοειδῆ, ἀλλὰ νοούμενα ἓν ἕκαστον χωριστά: **Θουκυδίδης ξυνέγραψε τὸν πόλεμον τῶν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων ἐλπίσας ἀξιολογώτατον αὐτὸν εἶσεσθαι τῶν προγεγενημένων** (= ἀξιολογώτατον καὶ ἀξιολογώτερον ἓν συγκρίσει πρὸς ἓνα ἕκαστον τῶν προγεγενηστέρων) Θ.

2) Ἡ μετὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀρχῆθεν (ἀφαιρετικὴ) γενικὴ συγκριτικὴ, ὅπως καὶ ἡ γενικὴ, ἢ ὅποια συνάπτεται μετὰ τοῦ συγκριτικοῦ. Κατόπιν ὅμως κατανατᾷ αὕτη νὰ εἶναι γενικὴ διααιρετικὴ (§ 29, 1), ἐφόσον τὸ διὰ τοῦ ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ

συγκρινόμενον εἶναι ἐν ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων, πρὸς ἕκαστον τῶν ὁποίων συγκρίνεται: **Ἀθηναίων σοφώτατος Σοκράτης ἦν** (= ἐνὸς ἐκάστου τῶν Ἀθηναίων, εἰς τοὺς ὁποίους περιλαμβάνετο καὶ αὐτός)· πρβλ. **Κῦρος ἀγαθῶν ἰππέων κράτιστος ἦν ἰππεύς** Ξ.

Σημείωσις. Οὕτω ἐξηγεῖται ἡ σύνταξις ἐπιθέτων συγκριτικῆ ἢ υπερθετικῆ βαθμοῦ μετὰ γενικῆς τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ τοῦ διαφόρου βαθμοῦ μιᾶς ιδιότητος ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς διάφορα χρονικὰ σημεῖα: **σοφώτερος ἔμαυτοῦ ἐγενόμην** (= παρ' ὅ,τι ἤμουν πρὶν καθ' ὅλον τὸν βίον μου). τότε **σοφώτατος σαυτοῦ ἦσθα** (= σοφώτερος ἀπὸ κάθε ἄλλῃν περίοδον τῆς ζωῆς σου) Ξ.

3) Τὸ ὑπερθετικὸν λαμβάνεται καὶ καθ' ἑαυτὸ ἄνευ προσδιορισμοῦ κατὰ γενικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἀπλῶς ὅτι μία ιδιότης ὑπάρχει εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἰς τὸν ἀνώτατον αὐτῆς βαθμὸν: φῶναι ὁ **Κῦρος λέγεται κάλλιστος**.

Σημείωσις. Τοῦ ὑπερθετικῆ ἡ ἔννοια πολλὰκις ἐπιτείνεται διὰ τῆς προσθήκης διαφόρων λέξεων, ὡς **μάλιστα**, ὅτι, ὡς, ἦ, οἷος, διὰ οἷόν τε, ἐν τοῖς, ἀνθρώπων, δὴ: **ἐν τοῖς πρώτοις Ἀθηναίοι τὸν σίδηρον κατέθεντο** (= πρώτοι - πρώτοι οἱ Ἀθην.) Θ. (πρβλ. **τοῦτο δοκεῖ ἐν τοῖς μεγίστοις μέγιστον εἶναι** Πλ.). **σὺ ταύτην κάλλιστ' ἀνθρώπων ἐπίστασαι** Πλ. (πρβλ. Ὁ προστυχώτερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου). **ὁμολογεῖται πρὸς πάντων κράτιστος δὴ γενέσθαι**. Ξ. ἀποκρίνει ὡς οἷόν τε **διὰ βραχυτάτων** Πλ.

Ὅμοιως καὶ διὰ τῆς προσθήκης τῆς γενικῆς πληθυντικῆς τοῦ θετικοῦ τοῦ ἐπιθέτου: **κακῶν κάκιστε**.

β) Ἡ δοτικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 35. 1) Μετὰ οὐσιαστικῶν σπανίως συνάπτεται ἑτερόπτωτος προσδιορισμὸς κατὰ δοτικὴν. Εἶναι δὲ τὰ μετὰ δοτικῆς συντασσόμενα οὐσιαστικὰ παράγωγα ῥημάτων ἢ ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα συντάσσονται μετὰ δοτικῆς: ἡ τοῦ θεοῦ **δόσις ὑμῖν** Πλ. (πρβλ. **ἔδωκεν ὑμῖν ὁ θεός**). **οὐδεμία εὐνοία ἐμοὶ παρ' αὐτῶν** Ξ. (πρβλ. **οὐκ εὖνοι ἐμοὶ εἰσιν**).

2) Ἐπίθετα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς εἶναι πολλὰ:

α) Μετὰ καθαρᾶς δοτικῆς (§ 28,6) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὠφέλειαν ἢ βλάβην, φιλίαν ἢ ἔχθραν, εὐπείθειαν ἢ ὑποταγήν, τὸ ἀρμόζον ἢ τὸ πρέπον, καὶ τὰ ἀντίθετα τούτων: **ὠφέλιμος**, **βλαβερός τινι**—**φίλος**, **ἐχθρός**, **πολέμιος**, **ἐναντίος τινὶ**—**εὐπειθής**, **ὑπήκοός τινι**—**ἀρμόδιος**, **πρεπώδης**,

δοτικὰ τὰς χρόνου
τὰς ἀρχαίου
τὰς ποιοῦ
τὰς εὐνοίας
τὰς τροφῆς
τὰς αἰτίας

ἀπρεπής τινι: τύραννος ἄπας ἐχθρός ἐλευθερία καὶ νόμοις ἐναντίος Δημ.

Σημείωσις: Τὰ ἐπίθετα φίλος, ἐχθρός, πολέμιος κ.τ.π. συντάσσονται καὶ μετὰ γενικῆς (κτητικῆς), ἰδίᾳ ὅταν λαμβάνονται μετὰ τοῦ ἄρθρου ὡς οὐσιαστικά: οἱ φίλοι, οἱ ἐχθροί, οἱ πολέμιοι τῆς πόλεως (§ 29,3)

β) Μετὰ ὀργανικῆς δοτικῆς (§ 28,8) συντάσσονται τὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἰσότητα ἢ συμφωνίαν, ἀκόλουθίαν ἢ διάδοχίην, προσέγγισιν ἢ μεῖξιν, καὶ πολλὰ ἐπίθετα σύνθετα μετὰ τῆς προθέσεως ἐν ἡ σύν. ὁ αὐτός τινι—ὅμοιος, ἀνόμοιος, παραπλήσιος, προσφερόης τινι—ἴσος, ἄνισος, ἰσοροπος, σύμφωνος, συνωδός, ὁμόγλωσσός τινι—ἀκόλουθος, διάδοχός τινι—πλησίος, γείτων, ὄμορος, συμμελής, ἀμεικτός τινι—συγγενής, σύμφυτος, ἔμφυτος, ἔνοχος τινι: οἱ πονηροὶ ἀλλήλοισι ὅμοιοι Πλ. αἰδώς καὶ φόβος ἔμφυτα τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν.

Σημείωσις 1. Μετὰ τῶν ἐπιθέτων, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, πολλάκις ἢ δοτικῆ λαμβάνεται βραχυλογικῶς: κόμαι Χαρίτεσιν ὁμοίαι (= κόμαι ὅμοιαι ταῖς κόμαις τῶν Χαρίτων) Ὅμ (Πρβλ. § 32).

Σημείωσις 2. Ἡ μετὰ ἐπιθέτων συναπτομένη δοτικὴ σημαίνει ἐνίοτε ἀναφορὰν, ἥτοι τὸ κατὰ τι: φιλοποροσῆγορος τῷ τρόπῳ. ἐρωωμένιστατοι ταῖς ψυχαῖς.

γ) Ἡ αἰτιατικὴ μετὰ οὐσιαστικῶν καὶ ἐπιθέτων.

§ 36. Ἡ αἰτιατικὴ ὡς ἑτερόπτωπος προσδιορισμὸς οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων δὲν εἶναι πολὺ συνήθης, σημαίνει δὲ αὕτη μετὰ τούτων τὸ κατὰ τι ἢ ἀναφορὰν: τυφλὸς τὰ τ' ὧτα τὸν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματ' εἰ Σοφ.

Συνήθεις τοιαῦται αἰτιατικαὶ μετ' οὐσιαστικῶν εἶναι (τὸ) εὔρος, (τὸ) ὕψος, (τὸν) ἀριθμὸν, (τὸ) πλῆθος, (τὸ) ὄνομα: ἀγικροῦνται ἐπὶ τὸν Ζαπάταν ποταμόν, τὸ εὔρος τεττάρων πλῆθρων Ξ. πόλις αὐτόθι ὤκειτο, Θάψακος ὄνομα.

δ) Αἱ πλάγαι πτώσεις μετ' ἐπιρρημάτων καὶ ἐπιφωνημάτων.

§ 37. α') Γενικῆ. 1) Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων συντάσσονται μετὰ γενικῆς.

α) ἐπιρρήματα τοπικά, χρονικά καὶ ποσοτικά: ἐνταῦθα τῆς ἡπείρου Θ. πολλαχοῦ τῆς γῆς Πλ. πρὸ τῆς ἡμέρας Ἡρόδ. τηρικαῦτα

τοῦ θέρουσ Ἄρρ. τοῖς τῆς ἡμέρας. τῶν τοιοῦτων ἄδην εἶχομεν (= μέχρη χορτασμοῦ, ἤτοι ἀφθονίαν ἀπὸ τὰ τοικῶτα) Πλ. (Γενικὴ καὶ καθ' ἅρ' αὐτῶν τοῦ ὅλου· πρβλ. § 29, 1).

β) ἐπιρρήματα τροπικά, οἷον· πῶς, ὅπως, ὡς (μετὰ τοῦ ῥήματος ἔχω) εὖ, καλῶς, κακῶς, καὶ ἐπιρρήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἀπομάκρυνσιν καὶ χωρισμόν, οὖν· ἔξω, ἐκτός, πόρρω ἢ πρόσω, κρούφα, λάθρα (τινός)· βασιλεὺς πῶς ἔχει παιδείας; (= ὡς πρὸς τὴν παιδείαν) Πλ. (πρβλ. Πῶς εἶναι ἀπὸ ὑγείαν); Ἡ Κέρκυρα καλῶς παράπλου κεῖται (= ὡς πρὸς τὸν παράπλου) Θ. (Γενικὴ ἀφαιρετικὴ, τῆς ἀφετηρίας ἢ τῆς ἀναφορᾶς· πρβλ. § 28,5 καὶ § 30, II).

Σημεῖωσις. Μετὰ γενικῆς ἐν γένει συντάσσονται καὶ τὰ λεγόμενα προθετικὰ ἐπιρρήματα ἐντός, εἴσω, ἐγγύς, πλησίον, πόρρω ἢ πρόσω, ἔμπροσθεν, ὀπίσθεν, ἐκατέρωθεν, μετὰξὺ, ἐναντίον κλπ. καὶ ἐπιρρήματα παράγωγα ἐξ ἐπιθέτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ γενικῆς· ἀξίως λόγου (πρβλ. ἄξιος λόγου), οὐκ ἀπείρως αὐτοῦ ἔχω (πρβλ. ἀπειρώς τινος).

2) Μετὰ ἐπιφωνημάτων συνάπτεται γενικὴ (ἀφαιρετικὴ), ἣ ὅποια δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος, τὸ ὅποσον προκαλεῖ τὴν ἀναφώνησιν· γεὺ τῆς ἀνοίας! Σοφ. αἰαὶ κακῶν! οἴμοι τέκνων Εὐρ.

§ 38. β') Δοτικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ δοτικῆς (δργανικῆς, § 28,8) συνήθη εἶναι τὸ ἅμα (= σύν, συγχρόνως μέ), ὁμοῦ (= μαζὶ μέ), καὶ τινα παράγωγα ἐπιθέτων ἢ ῥημάτων, τὰ ὅποια συντάσσονται μετὰ δοτικῆς· ἅμα τῇ ἡμέρᾳ. ταῦτα ἅμα τῷ κακῷ καὶ αἰσχροῦ ἐστι (= ἐκτός τοῦ ὅτι εἶναι κακὰ) Πλ. ὁμοῦ τῷ πληῶ Ξ. ὁμοίως ἐκεῖνῳ (πρβλ. ὁμοίως τινι). συμφερόντως τοῖς φίλοις (πρβλ. συμφέρει τοῖς φίλοις Ξ.). ἐπομένως τῷ νόμῳ (πρβλ. ἐπομαί τινι Πλ.).

§ 39. γ' Αἰτιατικὴ. Ἐπιρρήματα συντασσόμενα μετὰ αἰτιατικῆς συνήθη εἶναι τὸ νῆ ἢ ναὶ μὰ (ἐπὶ βεβαιώσεως) καὶ τὸ μὰ ἢ οὐ μὰ (ἐπὶ ἀρνήσεως)· νῆ Δία ἢ ναὶ μὰ Δία, μὰ Δία ἢ οὐ μὰ Δία· (πρβλ. μὰ τὴν Παναγία).

Σημείωσις. Ἡ παρά τὸ νή ἢ μὰ αἰτιατικῆ ἐξήγηται ὡς προελθούσα ἐκ παραλείψεως τῆς λέξεως ὀνομαί (ἐπικαλοῦμαι μάρτυρα: τῆ Δία (= νή, ὀνομαί τὸν Δία). Βλ. Ὁμ. Ψ 585. Ξεν. Κύρ. Ἄν. 6, 6, 17.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'
Αἰ ἈΝΤΩΝΥΜΙΑΙ

§ 40. Αἱ ἄντωνυμῖαι, ἐπειδὴ ἐν γένει εἶναι λέξεις λαμβανόμεναι ἀντὶ ὀνομάτων οὐσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, δύνανται νὰ ἀναπληροῦν εἰς μίαν πρότασιν οἰονδήποτε ὄρον αὐτῆς, ὁ ὁποῖος ἐκφέρεται διὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ (§ 8, § 9, § 21 κ.έ., § 29) ἢ ἐπιθέτου (§ 8, § 9, § 24 κ.έ.).

α) Αἱ προσωπικαὶ ἄντωνυμῖαι καὶ ἡ ἄντωνυμία αὐτός.

§ 41. 1) Τῆς προσωπικῆς ἄντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου ἢ μὲν ὑπάρχουσα ἐνική ὀνομαστικὴ καὶ ἢ σπανίᾳ πληθυντικὴ ὀνομαστικὴ αὐτῆς (σφεῖς) ἀναπληροῦται ὑπὸ τῆς ἀντιστοίχου ὀνομαστικῆς τῶν δεικτικῶν ἄντωνυμιῶν οὗδε, οὗτος, ἐκεῖνος, ἢ ὑπὸ τῆς (ὀριστικῆς ἄντωνυμίας) αὐτός ἐπὶ ἐμφάσεως καὶ ἐκδηλώσεως σεβασμοῦ πρὸς τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρόσωπον: Ἐκτορος ἦδε γυνή (ἐστί) Ὁμ. οὔτε ἡμεῖς ἐκεῖνου εἶμι στρατιῶται, οὔτε ἐκεῖνος εἶμι ἡμῖν μισθοδότης Ξ. αὐτὸς ἔφα (= ἐκεῖνος, ὁ Πυθαγόρας δηλαδή, καὶ ὄχι κανεὶς ἄλλος).

2) Τῶν ἰσχυροτέρων, ἦτοι τῶν ὀρθοτονουμένων τύπων τῶν πλάγιων πτώσεων τῶν προσωπικῶν ἄντωνυμιῶν (ἐμοῦ, ἐμοί, σοῦ, σοὶ κλπ.) χρῆσις γίνεται, ὅταν εἰς τὸν λόγον ὑπάρχῃ ἔμφασις καὶ πρὸ πάντων ἀντιδιαστολή (πρβλ. § 17). Ἄλλως κανονικῶς γίνεται χρῆσις τῶν ἐγκλινομένων τύπων (μοῦ, μοί, κλπ.): ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαιῶ ὅπως δὲ καὶ ὑμεῖς ἐμὲ ἐπαινέσετε, ἐμοὶ μελήσει Ξ. οὐκ ἐμοί, ἀλλὰ σοὶ ἀρέσκει ταῦτα—ἔδοξέ μοι εἰς λόγους σοὶ ἐλθεῖν Ξ. (πρβλ. Ἐμένα φωνάζει, ἐσένα φωνάζει—μὲ φωνάζει, σὲ φωνάζει).

Σημείωσις. Οἱ ὀρθοτονούμενοι τύποι τίθενται κανονικῶς καὶ κατόπιν τῶν προθέσεων: παρ' ἐμοῦ, παρ' ἐμοί, περὶ ἐμέ, πρὸς σέ, κλπ. (οὐδέποτε παρὰ μου κλπ. Ἄλλὰ: πρὸς ἐμέ καὶ πρὸς με.).

3) Αἱ εὐχρηστοὶ (εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς) πλάγιαι πτώσεις τῆς

προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς) λαμβάνονται συνήθως ἀντὶ τῶν αὐτοπαθῶν ἐπὶ ἐμμέσου ἀντανακλάσεως (βλ. κατωτέρω § 42, 2, β') : ἔλεξαν ὅτι πέμψει **σφᾶς** ὁ Ἰνδῶν βασιλεὺς (=σφᾶς αὐτούς—αὐτούς) Ξ. Γενικῶς δὲ ἀντὶ τῶν πλαγίων πτώσεων τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ γ' προσώπου λαμβάνονται αἱ πλαγαὶ πτώσεις τῆς α ὕ τ ὀ ς, ὡς ἐπαναληπτικῆς, ἄνευ ἐμφάσεως, ἢ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὅ δ ε, ο ὕ τ ο ς, ἐ κ ε ἴ ν ο ς, ὅταν ὑπάρχη ἐμφάσις : *Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος Κύρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίας δαρεικούς* (= τὸν ἐξετίμησε πολὺ καὶ τ ο ὕ δίδει) Ξ. τὰ Κύρου οὕτως ἔλ.ι πρὸς ἡμᾶς, ὥσπερ τὰ ἡμέτερα πρὸς ἐκείνον Ξ.

4) Ἡ ἀντωνυμία α ὕ τ ὀ ς

α) οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται ὡς δεικτικῆ, (ὅπως κανονικῶς λαμβάνεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν). Συναπτομένη δὲ μετὰ ὀνόματος οὐσιαστικοῦ ὡς ὀριστικὴ εἶναι κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς αὐτοῦ : **αὐτὸς Μένων** ἐβούλετο ἰέναι παρὰ Ἀριαίων Ξ. (πρβλ. § 27, 2).

β) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λαμβάνεται καὶ μετὰ τοῦ ἄρθρου πρὸς δῆλωσιν ταυτότητος : *τὴν Ἀτικὴν ἄνθρωποι ᾤκουν οἱ αὐτοὶ αἰεὶ* (= οἱ ἴδιοι, καὶ ὅχι ἄλλοτε ἄλλοι).

γ) ὡς ὀριστικὴ λαμβάνεται καθ' ἑαυτὴν ὅχι μόνον ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἐπὶ τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου ἄνευ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν τῶν προσώπων τούτων : καὶ **αὐτὸς πολλῶν πολέμων ἔμπειρός εἰμι** (καὶ ἐγὼ αὐτός) Θ. *σοφοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσει σοφός* (=καὶ σὺ αὐτός, καὶ σὺ ὁ ἴδιος), *ἔδοξε δὲ χρῆναι αὐτούς τε ἐλθεῖν ἐπὶ θεῶν τάνδρος καὶ ἡμᾶς συμπαρалаβεῖν* (= ἡ μ ᾶ ς τ ε αὐτούς=καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι) Πλ.

δ) κατόπιν τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς ὀνομάτων, οἷα τὰ ὀνόματα σ τ ρ α τ η γ ὀ ς, π ρ ε σ β ε υ τ ἦ ς κλπ. χρησιμεύει, ἵνα ἐξάρη τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πρόσωπον ὡς τὸ κύριον καὶ σπουδαιότατον : *Κορινθίων στρατηγὸς ἦν Ξενοκλείδης πέμπτος αὐτὸς* (=πρῶτος στρατηγὸς μετ' ἑσσάρων ἄλλων συστρατῆγους) Θ.

β) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαί.

§ 42. 1) Αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμιαὶ οὐδέποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐκφέρονται μετὰ τοῦ ἄρθρου· πρβλ. *ἐπελαθόμην ἑμαυτοῦ* (= ἔλη-

σμώνησα τὸν ἑαυτὸν μου) Πλ. γνῶθι **σαυτὸν** (= τὸν ἑαυτὸν σου). **ἑαυτοῦ** κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ (= γιὰ τὸν ἑαυτὸν του φροντίζει) Ξ.

2) χρησιμοποιοῦνται

α) ὕπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἀντὶ τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν ἐν γένει, ὅταν τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας καὶ διὰ τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως, εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό· (ἄ μ ε σ ο ς ἦ ε ὑ θ ε ῖ α ἀντανάκλασις) : (ἐ γ ῶ) ἐπελαθόμεν **ἑαυτοῦ** Πλ. (ὕ μ ε ῖ ς) βλάψετε **ὑμᾶς αὐτοὺς** Πλ. ὁ σοφὸς ἐν **ἑαυτῷ** περιφέρει τὴν οὐσίαν.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Συνήθως ὅμως (κατὰ τὸ δοκεῖ μοι ἢ ἐμοὶ δοκεῖ) λέγεται **δοκῶ μοι** καὶ **ἐμοὶ ἢ ἔμοιγε δοκῶ**, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ **δοκῶ ἐμαυτῷ**.

Ἐνίοτε δὲ ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλὰ εἰς τὸ ἀντικείμενον τῆς προτάσεως : **τὸν κωμάρχη**ν ὄχετο ἄγων Ξενοφῶν πρὸς τοὺς **ἑαυτοῦ οἰκέτας** (= πρὸς τοὺς δούλους του, δηλ. τοῦ κωμάρχου) Ξ.

β) κατὰ τὸ γ' ἰδίᾳ πρόσωπον εἰς δευτερευούσας ἢ ἀπαρεμφατικὰς ἢ μετοχικὰς προτάσεις, ἂν καὶ τὸ σημαίνονμενον δι' αὐτῶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα εἶναι τὸ αὐτὸ οὐχὶ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς δευτερευούσης προτάσεως ἢ τοῦ ἀπαρεμφάτου ἢ τῆς μετοχῆς, ἀλλὰ μὲ τὸ ὑποκείμενον τῆς κυρίας προτάσεως· (ἔ μ μ ε σ ο ς ἦ π λ α γ ῖ α ἀντανάκλασις) : **οἱ Κλαζομένοι** τὴν **Πολίχραν** ἐτείχιζον, **εἷ τι δέοι σφίσι**ν αὐτοῖς πρὸς ἀναχώρησιν Θ. ὁ ἥλιος οὐκ ἐπιτρέπει τοῖς ἀνθρώποις **ἑαυτὸν** ἀκριβῶς ὄρᾶν Ξ. πολλοὶ ἀντέλεγον, ὡς οὐκ ἄξιον εἶη **βασιλεῖ** ἀφείναι τοὺς **ἑφ' ἑαυτὸν στρατευσαμένους** Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐπὶ τῆς ἐμμέσου ἀντανάκλασεως χρησιμοποιεῖται ἡ προσωπικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου, κατὰ τὰς εὐχρηστοὺς πτώσεις αὐτῆς (οἱ, σφῶν, σφίσι, σφᾶς, § 41,3), συνηθέστερον δὲ αἰ πλάγια πτώσεις τῆς (ἐπαναληπτικῆς) ἀντωνυμίας α ὑ τ ὅ ς , ὅταν ὁ λόγος νοῆται ἐκφερόμενος ὡς ἀπὸ τοῦ διηγουμένου προσώπου (ἦτοι τοῦ συγγραφέως) καὶ οὐχὶ ὡς ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου τῆς κυρίας προτάσεως : λέγεται **Ἀπόλλων** ἐκδεῖραι **Μαρσύαν** νικήσας **ἐρίζοντά οἱ** περὶ σφίρας (= αὐτῷ) Ξ. **οἱ φυγάδες** ἐδέοντο **Κερκυραίων σφᾶς** κατάγειν (= αὐτοὺς) Θ. λέγεται **δεηθῆναι ἢ Κίλισσα** **Κύρον** ἐπιδειξαι τὸ **στράτευμα αὐτῆ** Ξ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς. Ἡ αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου λαμβάνεται ἐνίοτε

καί εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἀντὶ τῆς τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου : δεῖ ἡμᾶς ἐρέσθαι **ἑαυτοὺς** (= ἡμᾶς αὐτοὺς) Πλ. (ὕ μ ε ῖ ς) ἀποφαίνετε σκαιοτάτους **ἑαυτοὺς** (= ὑμᾶς αὐτοὺς) Λυσ.

Ἡ χρῆσις αὕτη ἐπεκράτησε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω προῆλθον αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι τῆς νέας γλώσσης, τὸν **ἑαυτόν μου**, τὸν **ἑαυτόν σου**, τὸν **ἑαυτόν του** κλπ.

γ) Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι.

§ 43. Αἱ ἀλληλοπαθεῖς ἀντωνυμίαι (ἀλλήλων, ἀλλήλους κλπ.) ἐκρέρονται πάντοτε (ὅπως καὶ αἱ αὐτοπαθεῖς ἀντωνυμίαι) ἄνευ ἄρθρου : ἀγαπᾶτε **ἀλλήλους** (= ὁ ἕνας τὸν ἄλλον). **βασιλεία καὶ τυραννὶς διαφέρουσιν ἀλλήλων.**

Σημείωσις. Πολλάκις ἀντὶ τῆς ἀλληλοπαθοῦς ἀντωνυμίας γίνεται χρῆσις τῆς αὐτοπαθοῦς (εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν) : **διαλύσασθε τὰς πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς ἔχθρας** (= τὰς πρὸς ἀλλήλους) Ἰσοκρ. ἀπίστως **ἔχουσι πρὸς ἑαυτοὺς αἱ Ἕλληνες** (= πρὸς ἀλλήλους) Δημ.

δ) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 44. 1) Αἱ κτητικαὶ ἀντωνυμίαι

1) λαμβάνονται, ὅπως τὰ ἐπίθετα ἐν γένει, μετὰ τοῦ ἄρθρου ἢ ἄνευ αὐτοῦ : ὁ ἐμὸς φίλος—ἐμὸς φίλος, οἱ ὑμέτεροί στρατιῶται—ὑμέτεροί στρατιῶται κλπ. (πρβλ. ὁ ἰδικὸς μου φίλος—ἰδικὸς μου φίλος κλπ.).

2) Χρησιμοποιοῦνται εἰς τὸν λόγον ἀντὶ τῆς γενικῆς (κτητικῆς) τῶν προσωπικῶν ἀντωνυμιῶν (μ ο ὕ, σ ο ὕ, ἡ μ ῶ ν, κλπ., § 29,3), ὅταν ἡ σχέσηις τῆς κτήσεως ἐκφράζεται μετ' ἐμφάσεως ἢ δὲν ὑπάρχη μὲν ἔμφασις, ὑπάρχη ὅμως ταυτότητος τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὅποῖον δηλοῦται διὰ τῆς ἀντωνυμίας : **ἔρχεται ὁ ἐμὸς φίλος** (= ὁ ἰδικὸς μου φίλος), **ὁ σὸς φίλος** (= ὁ ἰδικὸς σου φίλος), **ὁ ἡμέτερος πατήρ** (= ὁ ἰδικὸς μας πατήρ) κλπ. — (ἐ γ ῶ) **στέργω τὸν ἐμὸν φίλον** (= τὸν φίλον μου), (ὕ μ ε ῖ ς) **στέργετε τὸν ὑμέτερον φίλον** (= τὸν φίλον σας) κλπ.

Σημείωσις 1. Ἡ ἀρχῆθεν κανονικῶς ἐσχηματισμένη κτητικὴ ἀντωνυμία τοῦ γ' προσώπου ἐός, -ή, -ὸν (πρβλ. ἐμὸς, -ή, -ὸν κλπ.) εἶναι ὅλων ἀχρηστος εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἢ γενικῆ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (α ὕ τ ο ὕ, α ὕ τ ῆ ς κλπ.), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (ο ὕ τ ο ς ἢ ἐ κ ε ῖ ν ο ς) : **ἔρχεται ὁ φίλος αὐτοῦ** (= ὁ φίλος του)—**ὁ τοῦτου φίλος** (= ὁ ἰδικὸς του φίλος).

Ὁμοίως ἡ ἀντωνυμία σφέτερος εἶναι σπανία, ἀντ' αὐτῆς δὲ χρησιμοποιεῖται ἄνευ μὲν ἐμφάσεως ἡ γενικὴ τῆς ἐπαναληπτικῆς ἀντωνυμίας (αὐτῶν), μετ' ἐμφάσεως δὲ ἡ γενικὴ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας (τούτων ἢ ἐκείνων) : ἔρχεται ὁ φίλος αὐτῶν (= ὁ φίλος των) – ὁ τούτων φίλος (= ὁ ἰδικός των φίλος) κλπ.

Σημείωσις 2. Ὄταν ὑπάρχῃ ταυτότης τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως καὶ τοῦ προσώπου, τὸ ὅποιον δηλοῦται διὰ τῆς κτητικῆς ἀντωνυμίας, τότε ἐπὶ ἐμφάσεως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ μὲν τοῦ ἐμός, σός, ἢ τῆς γενικῆς τούτου ἢ ἐκείνου, ἡ γενικὴ τῆς ἀντιστοίχου αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας (ἐμαυτοῦ, σαυτοῦ, ἑαυτοῦ), ἀντὶ δὲ τῶν ἀπλῶν ἡμέτερος, ὑμέτερος, ἢ τῆς γενικῆς τούτων ἢ ἐκείνων, χρησιμοποιεῖται τὸ ἡμέτερος αὐτῶν, ὑμέτερος αὐτῶν καὶ ἡ γενικὴ ἑαυτῶν (πρβλ. § 22, Σημ.) : (ἐγὼ) στέργω τὸν ἑμαυτοῦ φίλον (= τὸν ἰδικόν μου φίλον). (ὕμεις) στέργετε τὸν ὑμέτερον αὐτῶν φίλον (= τὸν ἰδικόν σας φίλον). (οὗτοι) στέργουσι τοὺς ἑαυτῶν φίλους (= τοὺς ἰδικούς των φίλους), κλπ.

ε) Αἱ δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι.

§ 45. Ἐκ τῶν δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὁδε, οὗτος, ἐκεῖνος,

1) ἐπὶ αἰσθητῆς δειξέως, (ἤτοι ὅταν κανεὶς τὰς χρησιμοποιηθῆ δεικνύων συγχρόνως μὲ τὴν χεῖρα ἢ μὲ τὸ βλέμμα)

α) τῆς ὁδε γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι ἐντελῶς πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς καὶ συνήθως νοοῦνται ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενήν σχέσιν πρὸς αὐτόν : Πλάτων ὁδε (= ἐτούτος ἐδῶ ὁ Πλ.). ἦδε ἡ ἡμέρα (= ἐτούτη, ἤτοι ἡ σημερινὴ ἡμέρα) Θ.

Ὁὗτω πολλάκις ἡ ὁδε λαμβάνεται ἀντὶ τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας ἐγὼ ἢ ἀντὶ τῆς κτητικῆς ἐμός μετὰ δειξέως : ξὺν τῆδε ἀδελφῇ (= ξὺν ἐμοὶ τῇ σῇ ἀδελφῇ) Σοφ. σκήπτρον τυπεὶς ἐκ τῆσδε χειρὸς (ἐκ τῆσδε τῆς ἐμῆς χειρὸς) Σοφ.

β) τῆς οὗτος (= ἐτούτος, αὐτός) γίνεται χρῆσις πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια εἶναι μὲν πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος τοπικῶς ἢ χρονικῶς, νοοῦνται ὅμως ὡς εὐρισκόμενα εἰς στενοτέραν σχέσιν μὲ τὸν ἀκούοντα : οὗτοι μὲν, ὦ Κλέαρχε, ἄλλος ἄλλα λέγει (= αὐτοί, οἱ συστρατιῶταί σου) Ξ.

Ὁὗτω ἡ οὗτος λαμβάνεται καὶ ὡς κλητικὴ τῆς τὸ μετὰ δειξέως : οὗτος, τί ποιεῖς; (ἐ! σὺ αὐτοῦ) Ἄρφ.

γ) τῆς ἐκεῖνος χρῆσις γίνεται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, πρὸς δεῖξιν προσώπων ἢ πραγμάτων μακρὰν εὐρισκόμενων τοπικῶς ἢ

χρονικῶς : νῆες ἐκεῖναι (= πλοῖα ἐκεῖ πέρα) Θ. ἐκεῖνης τῆς νυκτός οὐδείς ἐκοιμήθη Ξ.

2) ἐπὶ νοητῆς δείξεως, (ἦτοι ὅταν ὁ λέγων νοερῶς δεικνύη τι, τὸ ὅποσον ἔχει ἤδη λεχθῆ ἢ μέλλει νὰ λεχθῆ), ἡ μὲν οὐτος συνήθως ἀναφέρεται εἰς τὰ προηγούμενα, ἡ δὲ ὁδε εἰς τὰ ἀμέσως ἐπόμενα : ταῦτα μὲν δὴ σὺ λέγεις, παρ' ἡμῶν δὲ ἀπάγγελλε τάδε (= αὐτὰ λές ἐσύ, ἀπὸ ἡμᾶς... τὰ ἐξῆς) Ξ.

Πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐπὶ νοητῆς δείξεως καὶ ἡ ἐκεῖνος μετὰ τινος ἐμφάσεως ἀντὶ τῆς οὐτος ἢ τῆς ὁδε : Χειρισσοφρος μὲν ἀνέβαινε καὶ οἱ σὺν ἐκείνῳ (= οἱ σὺν τούτῳ—οἱ σὺν αὐτῷ) Ξ. ἐκεῖνο κερδαίνειν ἡγεῖται, τὴν ἡδονὴν Πλ. (§ 21, 2).

§ 46. Αἱ ἀντωνυμῖαι τοιοῦσδε, τοσόσδε (καὶ τηλικόσδε διαφέρουν κατὰ τὴν χρῆσιν ἀπὸ τὰς ταυτοσήμους ἀντωνυμίας τοιοῦτος, τοσοῦτος (καὶ τηλικόυτος), ὅ,τι διαφέρει ἡ ὁδε ἀπὸ τὴν οὐτος : ὁ Κῦρος ἀκούσας τοῦ Γωβρόνου τοιαῦτα τοιάδε πρὸς αὐτὸν ἔλεξε Ξ. (πρβλ. ἀκούσας ταῦτα τάδε εἶπε).

§ 47. Πολλάκις γίνεται χρῆσις τῆς ἀντωνυμίας οὐτος (ἡ σπανίως τῆς ἐκεῖνος), ἀπλῶς ἵνα ἐπαναληφθῆ μετ' ἐμφάσεως κάτι τι προλεχθόν : ὁ τὸ σπέρμα παρασχών, οὗτος τῶν φύντων κακῶν αἰτίας Δημ. (πρβλ. τῆς θάλασσης τὰ κύματα αὐτὰ μόν' τὸν ρωτοῦσαν).

Πολλάκις δὲ τότε προτάσσεται τῆς ἀντωνυμίας οὐτος καὶ ὁ συνδεσμος καί, ὅταν μετ' αὐτῆς προστίθεται καὶ προσδιορισμὸς τις τοῦ προλεχθέντος ἐπιθετικὸς ἢ ἐπιρρηματικὸς, ὁ ὅποιος ἐξαιρεται ὡς δηλῶν κάτι τι σπουδαῖον : ἀπόρων ἐστὶ καὶ ἀμηχάνων, καὶ τούτων πονηρῶν, οὕτω πράττειν (= καὶ μάλιστα πονηρῶν) Ξ. ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς Ξ. (πρβλ. λίγοι μοῦ φργαν κι ἐκεῖνοι λαβωμένοι).

Συχνότατα δὲ ἐπαναλαμβάνεται ἐξαιρομένη μία ῥηματικὴ ἔννοια διὰ τοῦ καὶ ταῦτα : Μένωνα δὲ οὐκ ἐζήτει, καὶ ταῦτα παρ' Ἀριστείδου ὄν τοῦ Μένωνος ξένου (= καὶ δὲν τὸν ἐζήτει, ἐνῶ μάλιστα...) Ξ. οὐ ταῦτα ἡμῖν δοκεῖ περὶ τῶν αὐτῶν, καὶ ταῦτα περὶ τῶν μεγίστων (= καὶ μάλιστα ἐνῶ πρόκειται περὶ κλπ.) Πλ.

στ') Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμῖαι.

§ 48. 1) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία τίς σημαίνει ὅ,τι ἡ ἀντωνυ-

μία ποιοῖς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, λαμβάνεται δὲ (ὅπως καὶ ἡ ποιοῖς) ἢ οὐσιαστικῶς ἢ ἐπιθετικῶς: **τίς ἀγορεύει βούλεται; τίνος τέχνης Γοργίας ἐπιστήμων ἐστίν;** Πλ.

2) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία ποῖοις σημαίνει ποῖα ἔστι ἡ λέξις; τί λέγεται; ἤτοι δι' αὐτῆς γίνεται ἐρώτησις **περὶ τοῦ ποιοῦ** ἐνός προσώπου ἢ ἐνός πράγματος· ἐπομένως λαμβάνεται αὕτη πάντοτε ἐπιθετικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν: **ποῖόν σε ἔπος φύγεν ἕρκος ὀδόντων;** "Ομ. (πρβλ. οὐδεὶς ἤρώτα **ποία τις εἶη ἡ Γοργίου τέχνη, ἀλλὰ τίς;** Πλ.).

Σπανίως δὲ λαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἡ ποῖοις ἀντὶ τῆς τίς ἐπιθετικῶς: **ποίους λόγους οὐκ ἀηλόσαμεν;** (= τίνας λόγους) Ἴσοκρ.

Σημείωσις. Οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ποῖοις (ποιοῖς); ἐπεκράτησε, ἡ δὲ τίς ἐξηφανίσθη (πλὴν τῶν τύπων τίνος καὶ τί· πρβλ. **τίνος εἶναι αὐτὸ τὸ σπῆτι; τί τρώγει;**)

§ 49. 1) Πολλάκις κατόπιν μὲν τῆς ἐρωτηματικῆς ἀντωνυμίας τίς ἀκολουθεῖ τὸ ἀόριστον ἐπίρρημα ποτε (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄραγε ἢ τάχα), κατόπιν δὲ τῶν ἀντωνυμιῶν ποῖοις καὶ πόσοις ἢ ἄοριστος ἀντωνυμία τίς (μὲ τὴν σημασίαν τοῦ σάν), οὕτω δὲ δηλοῦται μεγαλύτερον τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐρωτῶντος περὶ τοῦ ἐρωτωμένου ἢ ἐκπληξίς αὐτοῦ περὶ τούτου: **τίποτε σὺ, ὦ παῖ, τῷ Σάκκῳ οὕτω πολεμεῖς;** (= γιὰτί ἄραγε, γιὰτί τάχα;) Ξ. **τίσι ποτε λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους;** (= μὲ ποίους ἄραγε λόγους;) Ξ. **ποίου τίνος γένους ἐστὶν ὁ Μιθριδάτης;** (= σάν ἀπὸ τί λογῆς σοί;) Ξ. **Πόσοι τινές εἰσιν αἱ πρόσοδοι τῇ πόλει;** (= σάν πόσες, πόσες περίπου;) Ξ.

2) Αἱ ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι πολλάκις συνεκφέρονται μετὰ δεικτικῶν ἀντωνυμιῶν ὡς κατηγορηματικοὶ προσδιορισμοὶ αὐτῶν βραχυλογικῶς: **Ἀγγελίαν φέρω χαλεπῆν. Τίνα ταύτην;** (= τίς ἐστὶν ἡ ἀγγελία αὕτη, ἣν φέρεις;) Πλ.

§ 50. 1) Πολλάκις εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν συνεκφέρονται δύο ἐρωτηματικαὶ ἀντωνυμίαι ἀσυνδέτως: **τίνας οὖν ὑπὸ τίνων εὐροίμεν ἂν μείζω εὐεργετημένους ἢ παῖδας ὑπὸ γονέων;** Ξ.

2) Πολλάκις τίθεται ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία καὶ εἰς δευτερεύουσαν πρότασιν ἐκφερομένην ἐρωτηματικῶς κατόπιν ἄλλης ἐρωτηματικῆς προτάσεως ἀνεξαρτήτου: **πότε ἂ χυρὴ πράξετε; ἐπειδὴν τί γένηται;** Δημ.

Σημειώσεις. Οὕτω παρήχθησαν αἱ ἑλλειπτικοὶ ἐκφράσεις ὅτι τί; (ἐνν. γίνεταί) = (γὰρ ποῖον λόγον;) καὶ ἵνα τί; ἢ ὡς τί; (ἐνν. γένεταί = μὲ ποῖον σκοπὸ;) ἔτι καὶ τοῦτο αὐτῷ προσθήσετε ; ὅτι τί; ἵνα τί ταῦτα λέγετε; Πλ. ὡς τί δὴ φέρετε; Εὐρ.

3) Ἡ ἐρωτηματικὴ ἀντωνυμία πολλάκις τίθεται εἰς τὸ τέλος τῆς ἐρωτηματικῆς προτάσεως πρὸς μεγαλυτέραν ἔμφασιν: *τρέφεται δὲ ψυχὴ τίνοι;* Πλ.

ζ) Αἱ ἀόριστοι ἀντωνυμίαι.

§ 51. 1) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς (= ἕνας, κάποιος, κανεὶς) εἶτε ὡς οὐσιαστικὸν εἶτε ὡς ἐπίθετον κανονικῶς λαμβάνεται εἰς καταφατικὰς προτάσεις: *ἴτω τις ἐφ' ὕδαρ* (= ἅς πάῃ ἕνας ἢ κάποιος) Ξ. *ποῖ τις φύγη;* (= ποῦ νὰ... κανεὶς) Σοφ. καὶ *τις θεὸς ἠγεμόνευεν* (= κάποιος θεὸς) Ὅμ.

Εἰς ἰποφατικὰς δὲ προτάσεις ἀντὶ τῆς ἀορίστου τίς λαμβάνεται κανονικῶς ἡ ἀντίστοιχος αὐτῆς ἀντωνυμία οὐδ εἰς (= κανεὶς, κανεὶς δὲν—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι κρίσεως) ἢ μηδεὶς (= κανεὶς, κανεὶς νὰ μὴ—ἐὰν ἢ πρότασις εἶναι ἐπιθυμίας) : *οὐδεὶς ἦλθεν* Ξ. *οὐδ' ἄλλος ἔπαθεν οὐδεὶς οὐδὲν* (= κανεὶς τίποτε) Ξ. *μηδεὶς ἰδέτω* (= κανεὶς νὰ μὴ ἰδῆ) Ξ. *μὴ θῆσθε νόμον μηδένα*. Δημ.

2) Ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία τίς, τί

α) λαμβάνεται καὶ ὡς κατηγορούμενον, καὶ τότε σημαίνει *κάποιος ἄξιος λόγου ἢ σπουδαῖος, κάτι, κάτι τι*: *ἤρχεις τις εἶναι* (πρβλ. *θαροεὶ πὸς κάτι εἶναι κι αὐτός*).

Τοιαύτην σημασίαν ἔχει τὸ ἀόριστον τί καὶ εἰς τὰς φράσεις *λέγειν τι, ποιεῖν τι, κλπ. ἄρ' οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν ποιοῦντες;* (= κάτι τι ἄξιον λόγου) Πλ.

β) συνάπτεται καὶ μετὰ ἐπιθέτων, ἀντωνυμιῶν, ἀριθμητικῶν ἢ ἐπιρρημάτων, καὶ ἄλλοτε μὲν ἐνισχύει, ἄλλοτε δὲ μετριάζει τὴν ἔννοιαν αὐτῶν (= κάποιον ἀρκετὰ, πολὺ, ἐξαιρετικά... ἢ = κάπως, κάπου, περίπου, σάν...) : *δεινὴ τις δύναμις* (= κάποιον πολὺ ἰσχυρά...) Ξ. *ὀλίγοι τινές* (= κάποιον ἀρκετὰ ὀλίγοι) Θ. *ὅσος τις χρυσός* (= πόσον πολὺς χρυσός) Ὅμ. *ἡμέρας ἑβδομηκοντά τινος* (= κάπου 70, καμμιά ἑβδομηκονταριά) Θ. *διαφερόντως τι ἀδικούμεθα* (= κάπως ὑπερβολικά) Θ.

Σημειώσεις. Ἡ ἀντωνυμία τίς (ὅπως καὶ ἡ κανεὶς εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) λαμβάνεται πολλάκις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἑκαστος, ὁ καθένας

τουτό τις ἴστω (= ἄς ξέρη καθένας) Σοφ. (πρβλ. εὐκόλα μπαίνει κανείς στη φυλακή, μὰ δύσκολα βγαίνει). Ἐπί τῆς τοιαύτης χρήσεως δύναται νά συνάπτεται μετὰ τῆς ἀορίστου τίς καί τὸ ἐπιθετον πᾶς ἢ ἡ ἀντωνυμία ἔκαστος: πᾶς τις Ἡρόδ. ἕκαστός τις Ξ.

Ἡ φράσις ἢ τις ἢ οὐδεὶς = σχεδὸν κανείς· ἡ δὲ φράσις ἢ τι ἢ οὐδὲν = σχεδὸν τίποτε.

3) Ἡ ἀορίστος ἀντωνυμία ἄλλος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν πολ-
λάκις λαμβάνεται πλεοναστικῶς ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἐνὸς οὐ-
σιαστικοῦ, τὸ ὅποιον κυρίως εἶναι ἐπεξηγήσεις τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος.
Δύναται δὲ νά ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τότε τὸ ἄλλος διὰ
τοῦ ἐξ ἄλλου, ἐκ τὸς τούτου, προσέτι κ.τ.π.: αὐτὸς
Ἵδουσαεὺς τέρετο καὶ ἄλλοι Φαίηκες (= καθὼς καὶ οἱ Φ. ἀπὸ τὸ
ἄλλο μέρος) Ὁμ. ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ τῆς ἄλλης
ἀργίας (= καὶ ἐκ τὸς τούτου καὶ ἐκ τῆς ἀνεργίας) Θ.

4) Αἱ ἀντωνυμιαὶ ἕκαστος, ἑκάτερος, ἕτερος, οὐδέτε-
ρος (μηδέτερος), πότερος, οὐδεῖς (μηδεῖς) λαμβάνονται
καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ομάδων τινῶν
(οἶον ἐθνῶν, φυλῶν, φατριῶν, στρατευμάτων κ.τ.π.): πόλεις τάσθε
ἐκάτεροι ξυμμάχους εἶχον (δηλ. οἱ Ἀθηναῖοι ἀφ' ἐνὸς καὶ οἱ Πελο-
ποννήσιοι ἀφ' ἑτέρου) Θ. ὅστις μηδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον τίποτε
καὶ καλέσαι χροῖ; (δηλ. οὔτε τοῖς δημοκρατικοῖς οὔτε τοῖς ὀλιγαρ-
χικοῖς) Ξ.

η) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμιαὶ.

§ 52. 1) Κανονικῶς ἡ μὲν δς (ἦ, δ) καὶ αἱ ἄλλαι ἀπλαῖ ἀναφο-
ρικαὶ ἀντωνυμιαὶ οἷος, ὅσος, ἡλίκοσ, ἀναφέρονται εἰς ἓν ὀρι-
σμένον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, ἡ δὲ δσ τις καὶ αἱ λοιπαὶ σύνθετοι ἀνα-
φορικαὶ ἀντωνυμιαὶ (ὁ πότερος, ὁ ποῖος, ὁ πόσος, ὁ πηλίκοσ,
ὁ ποδαπὸς) ἀναφέρονται εἰς κάτι γενικὸν καὶ ἀόριστον: Ἔστι Δίκης
ὄφθαλμός, δς τὰ πάνθ' οὐκ—μακάριος ὅστις οὐσίαν καὶ νοῦν ἔχει
(= πᾶς ἄνθρωπος, ὅστις).

Σημείωσις α'. Οὐχ ἦττον λαμβάνεται ἐνίοτε ἡ δσ τις ἀντὶ τῆς ὅς:
καὶ Ἀπόλλωνος Ἀρχηγέτου βωμόν, ὅστις νῦν ἔξω τῆς πόλεως ἔσται, ἰδρῶσαν-
το Θ.

Ἡ δὲ χρῆσις αὕτη ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ οὕτω μετὰ ταῦτα ἐπεκράτησεν
ἡ δσ τις ἀντὶ τῆς ὅς.

Σημείωσις β'. Ἐνίοτε χρησιμοποιεῖται ἀναφορικὸν ἐπίρρημα (ἐνθα:

ἦ, ὅπου, ὅθεν, οἷ) ἀντί τῆς ἀναφορικῆς ἀντωνυμίας ὅς μετὰ τινος προθέσεως: ἤλασεν εἰς *Τυρασοῦς, πόλιν τῆς Κιλικίας, ἔνθα ἦν τὰ Σευενέσιος βασιλεία* (= ἐν ἧ) Ξ. *δῶμα Πελοποιδῶν τόδε, ὅθεν σε ἦνεγκα* (= ἐξ οὗ) Σοφ. ἐκ *Λακεδαιμόνος, οἵπερ πλειστάκις ἀφίξει* (= εἰς ἦνεπε) Πλ.

Καί ἡ συντακτικὴ χρῆσις αὐτῆ συν τῶ χρόνῳ ἐπέδωκε, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ ἀναφορικοῦ ἐπιρρήματος ὅπου καὶ οὕτω κανονικῶς λαμβάνεται νῦν τὸ ὅπου (ὅπου, ποῦ) ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν (ὅς, ὅστις, ὁ ὅποῖος): τὸν δρόμον, *ὅπου πέρασα, δὲν τὸν ξαναδιαβαίω* (= τὸν ὅποιον). γὰ βροῦν τὰ κλεφτοκάραβα, *ποῦ ἔχουν τοὺς κλέφτες μέσα* (= τὰ ὅποια).

Σημείωσις γ'. Λέγεται πολλάκις ἀναλυτικώτερα καὶ περιγραφικώτερα ἔστιν ὅς ἢ ἔστιν ὅστις (ἔστι τις ὅς ἢ ἔστι τις ὅστις) ἀντί τῆς ἀπλῆς ἀόριστου ἀντωνυμίας τῖς: ἔστι δ' ὅστις καὶ κατελήφθη (= κάποιος) Ξ. οὐκ ἔστιν ἦτις τοῦτ' ἂν ἐτλη Εὐρ. Σχηματίζεται δὲ ἡ φράσις αὐτὴ κατὰ τὰς πλαγίας πτώσεις, καὶ μάλιστα καὶ πληθυντικῶς, ὡς ἐξῆς: εἰσὶν οἳ ἢ ἔστιν οἷ (= ἔνιοι), ἔστιν ὧν (= ἐνίων), ἔστιν οἷς (= ἐνίοις), ἔστιν οὓς (= ἐνίοις): ἔστιν ὃν καὶ κριτὴν καθήμενον ἔπαιον Ξ. ἔστιν οἷ καὶ Ξενοφῶντα προυβάλλοντο πρεσβευτήν Ξ. πλὴν Ἰώνων καὶ Ἀχαιῶν καὶ ἔστιν ὧν ἄλλων ἐθνῶν (= καὶ ἄλλων τινῶν) Θ. Ὀμοίως παρήχθη καὶ ἡ ἀόριστος ἀντωνυμία ἔνιοι, ἔνιαι, ἔνια, ἐκ τοῦ ἐνι (= ἔστι) καὶ τοῦ οἷ, αἷ, εἰ. πρβλ. καὶ τὸ ἐπιρρημα ἐνίοτε = ἐνι ὅτε, ἦτοι ἔστιν ὅτε.

Ὀμοίως δὲ ἀντί τοῦ οὐδεὶς οὐ λέγεται πολλάκις μετὰ μεγαλυτέρας ἐμφάσεως οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεὶς (ἔστιν) ὅστις οὐ (= πᾶς τις): οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀπεκρίνετο (= παντὶ ἀπ.) Πλ.

2) Ἡ ἀναφορικὴ ἀντωνυμία οἷος (= τέτοιος ποῦ) συχνότατα χρησιμοποιοῦνται εἰς τὰς στερεοτύπους φράσεις οἷός εἰμι ἢ οἷός τε εἰμι μετ' ἀπαρεμφάτου. Καὶ ἡ μὲν φράσις οἷός εἰμι σημαίνει εἶμαι τέτοιος ἄνθρωπος ποῦ (νά), εἶμαι πρόθυμος ἢ ἔτοιμος (νά): Ἀγησίλαος ἦκιστα ἦν οἷος μεγαλῆγορεῖν Ξ. Μειδυλίδης ἠγανάκτει καὶ οἷος ἦν ἐπεξίναϊ Λεωκράτει Δημ.

Ἡ δὲ φράσις οἷός τε εἰμι (ἢ οἷός τ' εἰμι) σημαίνει εἶμαι εἰς θέσιν, δύναμας: Ἀλκιβιάδης οἷός τε ἦν σῶσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν Ξ.

Συνηθεστάτη εἶναι ἡ φράσις οἷόν τε ἔστι μετ' ἀπαρεμφάτου (= εἶναι δυνατόν νά).

3) α) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι οἷος, ὅσος, ἡλίκοις, πολλάκις λαμβάνονται εἰς ἀναφωνήσεις ἐπιφωνηματικῶς: οἶα ποιεῖς, ὦ ἔταϊρε! (= τί πράγματα εἶναι αὐτὰ ποῦ) Πλ. ὅσῃν ἔχεις τὴν δύναμιν! (= πόσον μεγάλην) Ἀρφ.

β) Αί σύνθετοι αναφορικοί άντωνυμιαί ὅστις, ὁ ποῖος, ὁ πῶ-
 σος, ὁ πηλίκος, πολλάκις λαμβάνονται ἀντί τῶν ἀντιστοίχων ἐρω-
 τηματικῶν άντωνυμιῶν (τίς, ποῖος, πόσος, πηλίκος) καί
 δι' αὐτῶν δίδεται ἀπάντησις εἰς γενομένην ἐρώτησιν ἢ εἰσάγεται πλα-
 γία ἐρώτησις: ἀλλὰ τίς γάρ εἶ; "Ὅστις; πολίτης χρηστός (= 'Ερωτᾷς
 ὅστις εἰμί; = ποῖος εἶμαι;) 'Αρφ. Οὗτος, τί ποιεῖς; "Ὁ, τι
 ποιῶ; (= 'Ερωτᾷς ὅ,τι ποιῶ; = τί κάνω;) 'Αρφ.

4) Αἱ αναφορικοί άντωνυμιαί ἀναφέρονται πολλάκις εἰς τήν σύ-
 στοιχον αὐτῶν δεικτικὴν άντωνυμίαν ὑπάρχουσαν ἢ νοουμένην ἐξωθεν,
 ἥτοι ἢ ὅς ἀναφέρεται εἰς τήν οὗτος, ἢ οἷος καί ποῖος εἰς
 τήν τοιόσδε καί τοιοῦτος, καί ἢ ἡλίκος καί ὀπηλίκος εἰς
 τήν τηλικόσδε καί τηλικοῦτος: οἱ ἄνθρωποι τούτοις μάλι-
 στα ἐθέλουσι πείθεσθαι, οὓς ἂν ἡγῶνται βελτίστους εἶναι Ξ. ὃν οἱ θεοὶ
 φιλοῦσιν ἀποθνήσκει νέος (οὗτος ὃν). αἶψα τοσοῦτω ἐχρηῖτο Σωκρά-
 τος, ὄσον ἡδέως ἤσθιε Ξ. (πρβλ. ὄσους θά κόψη τό σπαθί, τόσους
 θενά σκοτώσω).

Σημείωσις. Δύναται ὅμως εἰς ὄνομα ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους ἢ εἰς
 δλόκληρον πρότασιν νά ἀναφέρεται τό οὐδέτερον ὃ, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται με-
 τήν γενικήν σημασίαν χρῆμα ὃ, πρᾶγμα ὃ (=πράγμα πού, κάτι πού) :
 τυραννίδα θηράς, ὃ πλήθει χημάτων ἢ ἀλίσκεται Σοφ. Λεωκυλλίδας ἐστάθη τήν
 ἀσπίδα ἔχων, ὃ δοκεῖ κηλῖς εἶναι τοῖς σπουδαίοις (= τό σταθῆναι τινα ἔχοντα τήν
 ἀσπίδα) Ξ. (πρβλ. § 14, α' .)

5) Ἡ αναφορική άντωνυμία κανονικῶς συμφωνεῖ πρὸς τό ὄνομα
 ἢ τήν δεικτικὴν άντωνυμίαν, εἰς τήν ὁποῖαν ἀναφέρεται κατὰ γένος
 καί ἀριθμόν, ἢ δὲ πτώσις αὐτῆς κανονίζεται εἰς τήν σύνταξιν τῆς προ-
 τάσεως, εἰς τήν ὁποῖαν εὐρίσκεται. (Βλ. τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα).

'Αλλά πολλάκις ἡ αναφορική άντωνυμία, ἐνῶ ἔπρεπε νά τεθῆ εἰς
 πτώσιν αἰτιατικήν, τίθεται εἰς πτώσιν γενικήν ἢ δοτικήν, διότι ἡ πτώ-
 σις τοῦ ὀνόματος ἢ τῆς άντωνυμίας, εἰς τήν ὁποῖαν αὐτῆ ἀναφέρεται,
 εἶναι γενική ἢ δοτική. (Ἐλξίς τοῦ αναφορικοῦ).

Τότε δέ, ἐάν μὲν ἡ αναφορική άντωνυμία ἀναφέρεται εἰς κάποιαν
 δεικτικὴν άντωνυμίαν, ἢ δεικτικὴ αὐτῆ άντωνυμία κανονικῶς παραλεί-
 πεται: ἐάν δὲ ἀναφέρεται εἰς ἓν ὄνομα οὐσιαστικόν, τοῦτο συνήθως
 λαμβάνει θέσιν μετὰ τήν αναφορικήν άντωνυμίαν εἰς τό τέλος τῆς ανα-
 φορικῆς προτάσεως, ἄνευ ἄρθρου: οἱ χρησιμοφοδοὶ ἴσασιν οὐδὲν ὦν λέ-
 γουσι (= οὐδὲν τούτων. δ) Πλ. ὄπως ἔσεσθε ἀξιοὶ τῆς ἐλευθε-

ρίας, ἧς κέκτησθε (= τῆς ἐλευθερίας, ἦν) Ξ. σὺν τοῖς θησαυροῖς, οἷς ὁ πατήρ κατέλιπε (= σὺν τοῖς θησαυροῖς, οὓς) Ξ. τούτους ἄρχοντας ἐποίει, ἧς κατεστρέφετο χώρας (= τῆς χώρας, ἦν) Ξ. ἐπορεύετο σὺν ἧ εἶχε δυνάμει (= σὺν τῇ δυνάμει, ἦν εἶχε) Ξ. Πρβλ. Πῶς ἀγαπῶ ὄποιον φορεῖ ἐνδύματα θλιμμένα=ἐκεῖνον, ὁ ὁ ποῖ ος φορεῖ. Ἄλιμονο σ' ὄποιον βρεθῆ ἐκεῖ=σ' ἐκεῖνον, ὁ ποῖ ος βρεθῆ).

Σημείωσις. Σπανιώτερον συμβαίνει καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἦτοι ἔλκεται τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται ἢ ἀναφορικῆ ἀντωνυμία καὶ ἐκφέρεται κατὰ τὴν πτώσιν ἐκείνης: τὴν οὐσίαν, ἦν κατέλιπε τῷ νιεί, ἀξία ἐστὶ δέκα ταλάντων (= ἡ οὐσία, ἦν) Λυσ. (πρβλ. Τὴν πίττα, πού ἔφαγε ὁ σπανός, ἦταν κολοκυθία = ἡ πίττα πού—ἡ πίττα, τὴν ὅποιαν ἔφαγε κλπ. Ἄπὸ λαϊκοῦ τραγοῦδι).

Κανονικῶς συμβαίνει τοιαύτη ἔλξις εἰς τὰς φράσεις οὐδεὶς ὄστις οὐ καὶ θυμαστὸν (ἐστίν) ὄσος ἢ ὄση ἢ ὄσον: οὐδενὶ ὄτω οὐκ ἀποκρίνεται (= οὐδεὶς ἐστίν, ὄτω) Πλ. οὐδένα κίνδυνον ὄντινα οὐχ ὑπέμειναν οἱ τρογονοί (= οὐδεὶς κίνδυνός ἐστίν, ὄντινα οὐχ κλπ.) Δημ. μετὰ ἰδρωτὸς θαυμαστοῦ ὄσου (= μετὰ ἰδρωτὸς θαυμαστὸν ἐστὶ μεθ' ὄσου) Πλ. ἐκεῖνος θαυμαστήν ὄσην περὶ σέ προθυμίαν ἔχει (= θαυμαστή ἐστίν ἡ προθυμία, ὄσην κλπ.) Πλ.

6) Ὅταν δύο ἢ περισσότεραι ἀναφορικαὶ προτάσεις παρατάσσονται κατὰ σειρὰν ἢ μία κατόπιν τῆς ἄλλης, ἢ ἀναφορικῆ ἀντωνυμία, ἢ ὅποια τὰς εἰσάγει, συνήθως τίθεται μόνον εἰς τὴν πρώτην ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὰς ἄλλας παραλείπεται (νοουμένη ἐξῶθεν εἰς τὴν κατάλληλον πτώσιν) ἢ ἀναπληροῦται διὰ τῆς ἀντιστοίχου προσωπικῆς ἢ δεικτικῆς ἀντωνυμίας: Ἀρῖαιος, ὄν ἡμεῖς ἠθέλομεν βασιλέα καθιστάναι καὶ ἐδώκαμεν καὶ ἐλάβομεν πιστά, ἡμᾶς κακῶς ποιεῖν πειρᾶται (= καὶ ὧ ἐδώκαμεν καὶ παρ' οὗ ἐλάβομεν) Ξ. Ποῦ δὴ ἐκεῖνος ἐστίν ὁ ἀνὴρ, ὄς συνθηῖρα ἡμῖν καὶ σὺ μάλα ἐθαύμαζες αὐτόν; (= καὶ ὄν σὺ μάλα ἐθαύμαζες). καὶ νῦν τί χρῆ δρᾶν, ὄστις ἐμφανῶς θεοῖς ἐχθαίρομαι, μισεῖ δέ με Ἑλλήνων στρατός; (= καὶ ὄν μισεῖ) Σοφ.

7) Αἱ ἀναφορικαὶ ἀντωνυμίαι ὄστις, ὁ ποῖ ος, ὁ πόσος, ὁ πηλίκος πλειστάκις ἐκφέρονται μετὰ τοῦ δὴ ἢ δὴ ποτε ἢ οὐδὲν κατόπιν αὐτῶν ὡς ἀόριστοι μετ' ἐμφάσεως: ἐγὼ πάσχειν ὄτιοῦν ἔτοιμος (= ὅ,τιδῆποτε, ὅποιονδῆποτε πάθημα) Δημ. οὔτε δι' ἔχθραν οὔτε διὰ φιλονικίαν οὐδ' ἠντινοῦν (= οἰανδῆποτε, καμίαν ἀπολύτως) Λυσ.

ΤΟ ΑΡΘΡΟΝ

§ 53. Ὅπως καταφαίνεται ἐκ τῶν Ὀμηρικῶν ποιημάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι τὰ ἀρχαιότατα γραπτὰ μνημεῖα τῆς γλώσσης μας

1) ἀρχῆθεν ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν εἶχεν ἄρθρον, ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας ἢ ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου ἐνοεῖτο ἐκάστοτε, ἂν ἐπρόκειτο περὶ ἐνὸς ὠρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ἢ περὶ τινος ἀορίστου: **"Ἄνδρα μοι ἔννεπε, μοῦσα (=τόν ἄνδρα) "Ομ., α 1. νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν (=νόσον ἀνά τὸ στρατόπεδον κακὴν) "Ομ., Α 10 (πρβλ. Λατινικὴν γλῶσσαν).**

2) ἀρχῆθεν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** ἦσαν δεικτικαὶ ἀντωνυμίαι καὶ δι' αὐτῶν

α) ὁ λέγων ἐδείκνυεν ἐν πρόσωπον ἢ ἐν πρᾶγμα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀκούοντος εὐρισκόμενον: **πῶς γὰρ δὴ τὸν ξεῖνον ἐγὼν ὑποδέξομαι οἴκῳ;** (τοῦτον ἐδῶ τὸν ξένον, αὐτὸν τὸν ξ.) "Ομ., π. 70.

β) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἐν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα: **Λητοῦς καὶ Διὸς υἱός· ὁ γὰρ βασιλεῖ χολωθεὶς νοῦσον ἀνά στρατὸν ὤρσε κακὴν** (=οὗτος γὰρ = διότι οὗτος, ὁ προμνημονευθεὶς υἱὸς τῆς Λ. καὶ τοῦ Δ.) "Ομ., Α 9.

Ἐκ τῆς τοιαύτης χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** προῆλθε κατόπιν ἡ συνήθης κατὰ ποιηταῖς καὶ παρ' Ἡροδότου χρῆσις αὐτῶν ὡς ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν τύπων, οἱ ὁποῖοι ἀρχίζουσι ἀπὸ **τμαντοσύνην, τήν οἱ πόρε Φοῖβος Ἀπόλλων** (=τήν ὁποίαν τοῦ ἐχάρισε) "Ομ., Α 72. **δῶρα, τὰ οἱ ξεῖνος δῶκε** (=τὰ ὁποῖα) "Ομ., φ. 13.

Σημειώσεις. Ἡ χρῆσις αὕτη σφύεται εἰς δημοτικὰ τραγούδια καὶ εἰς νεοελληνικὰς διαλέκτους: **βάλετε τὰ παιδιώματα τὰ ὑψίαν Ἀνεράδες** (=τὰ ὁποῖα ὕψαν).

γ) ὁ λέγων ἀνεφέρετο εἰς ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ δηλωθῇ εὐθὺς ἀμέσως, καὶ προσεγγέλλεν αὐτό: **ὁ δ' ἔβρασκε, χάλκεος Ἄρης** (=ἐκεῖνος δέ... δηλ. ὁ χαλκοῦς Ἄρης) "Ομ., Ε 857. **ἄνδρα τόν, ὅς κε θεοῖσιν ἀπέχθηται** "Ομ. κ. 74.

3) Ἐκ τῆς κατὰ τὰ ἀνωτέρω (2, α' καὶ γ') χρήσεως τῶν λέξεων **ὁ, ἡ, τὸ** παρήχθη σὺν τῷ χρόνῳ ἡ ἀρθρικὴ σημασίαι αὐτῶν, ἡ ὁποία

ὕπάρχει καὶ παρ' Ὀμήρῳ συνήθως μὲν μετὰ τῆς δεικτικῆς σημασίας, πολλάκις δὲ καὶ καθαρὰ, ὅπως ὅταν αἱ λέξεις αὐταὶ, **ὁ, ἡ, τὸ** προτάσσωνται πρὸ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν : αἰεὶ τοὶ τὰ κάκ' ἐστὶ φίλα μαντεύεσθαι (= αὐτὰ τὰ κακά=τὰ κακά) "Ὀμ., Α 207. ἔδεισεν δ' ὁ γέρων (= ἐκεῖνος, ὁ γνωστός ὡς προμνημονευθεὶς γέρων) "Ὀμ. Α 33 (πρβλ. Ξενίας ἀγῶνα ἔθηκε: ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος Ξ.) — αἱ δὲ γυναῖκες ἰσάμεναι θαύμαζον "Ὀμ., Σ 495. οἱ γὰρ ἄριστοι ἐν νηυσὶν κέαται "Ὀμ., Α 658. Κάλχας ἦδη τὰ τ' ἐόντα τὰ τ' ἐσόμενα "Ὀμ., Α 70.

§ 54. Τὴν ἀρχικὴν τῶν ἀντωνυμικῆν σημασίαν τὴν διετήρησαν αἱ λέξεις **ὁ, ἡ, τὸ** καὶ ἀφοῦ πλέον κατέστησαν ἄρθρα, εἰς ὠρισμένας ἐκφράσεις. Τοιαῦτα δὲ ἐκφράσεις εἶναι

1) τὸν καὶ τόν, τὸ καὶ τό, τὰ καὶ τὰ (=αὐτὸν καὶ αὐτὸν ἢ τὸν δεῖνα καὶ τὸν τάδε, αὐτὸ καὶ αὐτό, αὐτὰ καὶ αὐτά). Τούτων χρῆσις γίνεται προκειμένου περὶ προσώπων ἢ πραγμάτων, τὰ ὅποια ὁ λέγων δὲν δύναται ἢ δὲν θέλει νὰ ὀνομάσῃ : Ἀφικνούμαι ὡς τὸν καὶ τὸν Λυσ. ἔδει τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι Δημ. (πρβλ. § 53, 2, α'. Αἱ στερεότυποι φράσεις τὸ καὶ τὸ — τὰ καὶ τὰ σφίζονται ἔτι καὶ νῦν εἰς τὴν γλῶσσάν μας).

2) ο ὁ δέ, ἡ δέ, τὸ δέ, κατὰ πάσας τὰς πτώσεις καὶ ἀριθμούς (=οὗτ, δὲ ἢ ἐκεῖνος δέ, αὕτη δὲ κλπ.).

β) καὶ τόν, καὶ τήν, καὶ τοῦς, ὡς ὑποκείμενον ἀπαρεμφοῦ κατ' αἰτιατικὴν (καὶ οὗτος ἢ καὶ ἐκεῖνος κλπ.).

Διὰ τούτων ὁ λέγων ἀναφέρεται εἰς ἓν προμνημονευθὲν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα : Ἰνάρωσ Ἀθηναίους ἐπηγάγετο οἱ δὲ ἦλθον (=οὗτοι δὲ) Ἡρόδ. ταῦτα ἀγγέλλουσι τοῖς στρατιώταις: τοῖς δὲ ὑποψία ἦν Ξ. καὶ τὸν κελεῦσαι λέγεται (=καὶ ἐκεῖνος λ. ὅτι) Ξ. (πρβλ. § 53, 2, β').

Σημειώσεις. Τῆς αἰτιατικῆς τὸν τῆς ὑπαρχούσης εἰς τὴν φράσιν καὶ τὸν ὑπάρχει καὶ ὀνομαστικὴ ὅς (=οὗτος), ἔως ἀσχετος πρὸς τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅς (=ὁ ὅποιος), σχηματισθεῖσα ἐκ τῆς ὀνομαστικῆς (τοῦ ἄρθρου) ὁ διὰ τῆς προσλήψεως τῆς συνήθους καταλήξεως τῆς ὀνομαστικῆς, ἦτοι τοῦ ς. Ταύτης χρῆσις γίνεται εἰς τὰς φράσεις καὶ ὅς (=καὶ οὗτος — καὶ ἐκεῖνος), ἢ δ' ὅς (=εἶπεν οὗτος ἢ εἶπεν ἐκεῖνος), αἱ ὅποια ἐκφέρονται καὶ κατὰ Θηλυκὸν γένος, καὶ ἡ (=καὶ αὕτη), ἢ δ' ἡ (=εἶπεν αὕτη) : οὐδεὶς ἀντέλεγε, καὶ ὅς ἡγεῖτο Ξ. εἰ γάρ, ἢ δ' ὅς, ὦ Ζεῦ, καὶ θεοί, ἐν τούτῳ εἶη (=εἶπεν ἐκεῖνος) Πλ.

Τὸ οἱ δὲ χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ μερικῶν δέ : οἱ αἰχμάλωτοι ὄχοντο εἰς Δεκέλειαν, οἱ δ' εἰς Μέγαρον. Ξ.

3) α) ὁ μὲν — ὁ δέ, κατὰ πάντα τὰ γένη, πτώσεις καὶ ἀριθμοὺς (= ὁ ἓνας — ὁ ἄλλος, ἄλλος — ἄλλος, μερικοὶ — μερικοὶ) : οἱ μὲν ἐδίωκον, οἱ δὲ ἤρπαζον Ξ.

β) τὸ μὲν — τὸ δέ, τὰ μὲν — τὰ δέ, τῆ μὲν — τῆ δέ, ἐπιρρηματικῶς (= ἄφ' ἑνὸς μὲν — ἄφ' ἑτέρου δέ, ἐν μέρει μὲν — ἐν μέρει δέ, ἄλλοτε μὲν — ἄλλοτε δέ) : ἐπορεύθησαν τὰ μὲν τι μαχόμενοι, τὰ δὲ ἀναπανόμενοι Ξ.

4) τὸ ἐμπρόθετον πρὸ τοῦ (ἡ πρὸ τοῦ = πρὸ τοῦτου τοῦ χρόνου, πρότερον) : Κναξάρης πρῶτος διέταξε χωρὶς ἐκάστους ἰέναι πρὸ τοῦ δὲ ἀναμῆξ ἦν πάντα Ἑρόδ. (Τὸ πρὸ τοῦ σφύζεται ἔτι καὶ νῦν ὡς σύνδεσμος : *Ἐφυγε προτοῦ ἔρθης ἐσύ).

§ 55. Ὡς ἄρθρα αἱ λέξεις ὁ, ἡ, τὸ εἰς τὴν ἀρχαίαν (τὴν μετὰ τὸν Ὀμηρον) γλῶσσαν κανονικῶς χρησιμοποιοῦνται, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν

1) ἀτομικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ ἑνὸς ὀρισμένου προσώπου ἢ πράγματος ὅπως γνωστοῦ καὶ εἰς τὸν λέγοντα καὶ εἰς τὸν ἀκούοντα, εἴτε διότι τοῦτο εἶναι παρὸν καὶ ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν ἀντίληψιν αὐτῶν, εἴτε διότι ἔχει προμνημονευθῆ, ἢ μέλλει ἀμέσως νὰ διασαφηθῆ, εἴτε διότι ὅπωςδῆποτε σχετίζεται μὲ κάτι ἄλλο γνωστὸν, πρόσωπον ἢ πρᾶγμα (κυρίως ὀριστικὸν ἢ ἀτομικὸν ἄρθρον) : ὁ ἀνὴρ τοιαῦτα μὲν πεποίηκε, τοιαῦτα δὲ λέγει (= ὁ ἀνὴρ οὗτος, δηλ. ὁ παρὸν Ὀρόντας) Ξ. Κ. Ἄν. 1, 6, 6. Ξενίας ὁ Ἀρκὰς ἀγῶνα ἔθηκε· ἐθεώρει δὲ τὸν ἀγῶνα καὶ Κῦρος (= τὸν προμνημονευθέντα ἀγῶνα, τὸν ὅποιον ἔθηκεν ὁ Ξενίας) Ξ. ἐγὼ ὀκνοίην ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἀ ἡμῖν Κῦρος δοίη Ξ. ὁ τῶν Ἀθηναίων δῆμος.

2) γενικῶς, ἦτοι ὅταν ὁ λόγος εἶναι περὶ πάντων τῶν ὁμοειδῶν ὄντων καὶ τὸ μετὰ τοῦ ἄρθρου ἐκφερόμενον νοῆται ἐν τῇ γενικότητι του. (Εἰδοποιὸν ἄρθρον) : ὁ ἄνθρωπος θείας μετέσχε μοίρας (= ὁ ἄνθρωπος ἐν γένει, πᾶς ἄνθρωπος) Πλ. δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους (= ὁ στρατιώτης ἐν γένει κλπ.) Ξ.

Σημείωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν ἀτομικὸν ἄρθρον πολ- λάκις ἔχει τὴν ἔννοιαν τῆς κτήσεως, τοῦ ἀνήκοντος, τοῦ κεκανονισμένου, τοῦ συνήθους κ.τ.π., τὸ δὲ εἰδοποιὸν ἄρθρον ἔχει τὴν ἔννοιαν τοῦ πᾶς ἢ ἕκαστος, ἰδίᾳ ὅταν συνάπτεται μετὰ ἐπιθέτων ἢ μετοχῶν : Κῦρος καταπιθήσας ἀπὸ τοῦ ἄρματος τὸν θώρακα ἐνέδν (= ἀπὸ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, τὸν θώρακα αὐτοῦ) Ξ. Κλέαρχος ἐπεὶ ἐπιουρκῶν ἐφάνη, ἔχει τὴν δικήν (= τὴν προ-

ήκουσαν τιμορίαν) Ξ. ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατριδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατροφας οὐσίας ἐστὶ προδότης (= πᾶς δειλὸς ἀνὴρ, κλπ.). ὁ βουλόμενος (= πᾶς ὅστις θελεῖ) ὁ τυχῶν (= πᾶς ὅστις τύχη).

§ 56. Κανονικῶς εἰς τὴν (μετὰ τὸν Ὅμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν ἐν ὄνομα ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου, μόνον ὅταν τοῦτο λαμβάνεται ἀορίστως, (ὅποτε εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν συνήθως ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἀορίστου ἄρθρου ἔ ν α ς, μί α, ἔ ν α) : ποταμὸς ἦν κύκλω (= ἕνας ποταμὸς) Ξ. ἐπορεύοντο προαίτερον ἀναστάντες· χαράδραν γὰρ ἔδει διαβῆναι (— μίαν χαράδραν) Ξ.

Πολλάκις ὅμως ἐκφέρονται καὶ εἰς τὴν (μετὰ τὸν Ὅμηρον) ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως ἀρχῆθεν, ἄνευ τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου ὀνόματα, τὰ ὅποια δηλοῦν πρόσωπα ἢ πράγματα ὀρισμένα : οὐκ ἐδύνατο καθεῦθεν ὑπὸ λύτης καὶ πόθου πατρίδων, γονέων, γυναικῶν, παιδῶν. (Πρβλ. Ἡ Δέσπω κάνει πόλεμο μὲ νύφες καὶ μ' ἀγγόνια = μὲ τὶς νύφες τῆ ς κλπ.).

Κανονικῶς δὲ ἐκφέρονται ἄνευ ἄρθρου

1) τὰ κύρια ὀνόματα προσώπων : Θουκυδίδης Ἀθηναῖος ξυνέγραψε τὸν πόλεμον (= Θουκυδίδης ὁ Ἀθηναῖος). Δαρειῖου καὶ Παρυσάτιδος γίνονται παῖδες δύο (= τοῦ Δ. καὶ τῆ ς Π.).

2) τὸ ὄνομα βασιλεὺς ἢ μέγας βασιλεὺς, ὅταν λέγεται περὶ τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, καὶ τὸ ὄνομα ἄστυ (= πόλις), ὅταν πρόκειται περὶ τῶν Ἀθηνῶν : βασιλεὺς νικᾶν ἡγεῖται (= ὁ βασιλεὺς). ἐκ τοῦ Πειραιῶς εἰς ἄστυ (= ἕως εἰς τὴν πόλιν, ἕως εἰς τὰς Ἀθήνας) Ξ.

Σημεῖωσις 1. Ἄνευ ἄρθρου, ὡς εἶδομεν, ἐκφέρεται καὶ τὸ ἐπίθετον χρησιμοποιούμενον ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27).

Σημεῖωσις 2. Ὡς εἶδομεν (§ 8, § 25, 3 καὶ § 26), τὸ ἄρθρον ἔχει τὴν δύναμιν α) **νὰ οὐσιαστικοποιῆ**, ἤτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτῆρα οὐσιαστικοῦ εἰς ἐπίθετα, τὰ ὅποια λαμβάνονται καθ' ἑαυτὰ ἄνευ οὐσιαστικοῦ τινος καὶ εἰς προτάσεις ὀλοκλήρους, καὶ β) **νὰ ἐπιθετοποιῆ**, ἤτοι νὰ προσδίδῃ χαρακτῆρα ἐπιθέτου εἰς ἓν ὄνομα γενικῆς πτώσεως ἢ εἰς ἓν ἐπίρρημα ἢ ἐμπρόθετον, προτασσόμενον αὐτῶν.

§ 57. **Θέσις τοῦ ἄρθρου.** Τὸ ἄρθρον πάντοτε προτάσσεται τοῦ ὀνόματος ἢ τῆ ς λέξεως ἢ τῆ ς προτάσεως ἐν γένει, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει : **συνῆλθον οἱ στρατηγοί. οἱ τότε ἦσαν ἀνδρεῖοι. τὸ γνῶθι σαυτὸν παταχοῦ ἐστὶ χρήσιμον.**

Όταν δὲ τὸ οὐσιαστικόν, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται μετὰ τοῦ ἄρθρου, ἔχῃ καὶ ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν (καθαρὸν ἢ ὡς ἐπιθετικόν), ὁ προσδιορισμὸς οὗτος

1) προτάσσεται τοῦ οὐσιαστικοῦ τιθέμενος μεταξύ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἄρθρου: ὁ σοφὸς ἀνὴρ. ἢ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία.

2) τίθεται κατόπιν τοῦ οὐσιαστικοῦ ἐνάρθρως: ὁ ἀνὴρ ὁ σοφός. ἢ ναυμαχία ἢ ἐν Σαλαμῖνι. Οὕτω παρέχεται ἔμφασις εἰς τὸν ἐπιθετικὸν προσδιορισμὸν.

Σημεῖωσις. Σπανίως κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν τὸ προτασσόμενον οὐσιαστικὸν ἐκφέρεται ἄνευ ἄρθρου: ἀνὴρ ὁ σοφός. ἐνὸ συνέμι ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς Ξ. γέρα τὰ νομιζόμενα Θ. Οὕτως ἡ ἔμφασις καθίσταται ἐντονωτέρα. Πρβλ. Δὲ βλέπω παρὰ σύννεφα τὰ μαῦρα. Ἐπὶ λαϊκῷ τραγοῦδι.

Ἐκφορὰ δὲ οἷα ἢ τῆς νέας γλώσσης ὁ σοφὸς ὁ ἀνὴρ, ὁ ἀγαθὸς ὁ ἀνθρώπος κ.τ.τ. δὲν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

ΣΥΝΤΑΞΙΣ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

§ 58. Ἡ σχέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται ἡ ῥηματικὴ ἔννοια μετὰ τὸ ὑποκειμένον, λέγεται **διάθεσις** τοῦ ῥήματος. Εἶναι δὲ αἱ διαθέσεις τοῦ ῥήματος τέσσαρες: **ἐνεργητικὴ, μέση, παθητικὴ καὶ οὐδέτερα**, καὶ ἐπομένως τὰ ῥήματα κατὰ τὴν διάθεσιν εἶναι ἐνεργητικά, μέσα, παθητικά καὶ οὐδέτερα.

α) Τὰ ἐνεργητικά ῥήματα.

Τὸ ἀντικείμενον.

§ 59. Τὰ ἐνεργητικά ῥήματα σημαίνουν ἀπλῶς κάποιαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Ἐξ αὐτῶν

1) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου μεταβαίνει εἰς ἕν ἄλλο πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, λέγονται **μεταβατικά**, ὡς τὸ π τ ω (τινά), χ ὀ π τ ω (τι) κλπ.

2) ὅσα σημαίνουν ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου δὲν μεταβαίνει εἰς κάτι ἄλλο, λέγονται **ἀμετάβατα**, ὡς β α δ ἰ ζ ω, τ ρ ἔ χ ω, π α ἰ ζ ω, γ ε λ ῶ κλπ.

§ 60. Τὰ μεταβατικά ῥήματα ἔχουν κανονικῶς συμπλήρωμα τῆς

έννοιας των **τὸ ἀντικείμενον**, ἧτοι προσδιορισμόν, ὁ ὁποῖος δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον μεταβαίνει ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου: **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς. ὁ παῖς κόπτει τὴν θύραν.**

Τὸ ἀντικείμενον κανονικῶς εἶναι ὄνομα οὐσιαστικόν. Ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ πᾶν ἄλλο μέρος τοῦ λόγου καὶ πᾶσα λέξις καὶ πρότασις ὁλόκληρος δύναται νὰ τίθεται ὡς ἀντικείμενον, ὅταν ἔχη χαρακτηριστικῶς οὐσιαστικοῦ (πρβλ. § 8): **μίσει τοὺς κολακεύοντας** Ἰσοκρ. ἐνέβαλε τὸ μὲν Πλ. ποιήσω ὅ,τι ἂν καὶ ὑμῖν δοκῇ Πλ.

§ 61. Τῶν μεταβατικῶν ῥημάτων

1) ἄλλων μὲν ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ ἐν μόνον ἀντικείμενον, ὡς **φιλοῦ, ἀσπάζομαι, θεραπεύω, κολακεύω, ἀδικῶ** (τινα).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **μονόπτωτα**.

2) ἄλλων δὲ ἡ ἔννοια συμπληροῦται μὲ δύο ἀντικείμενα, ὡς **διδάσκω** (τινὰ τι), **πληρῶ** (τινὰ τίνος), **δίδωμι** (τινὶ τι).

Τὰ τοιαῦτα μεταβατικὰ ῥήματα λέγονται **δίπτωτα**.

Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων τὸ μὲν ἐν ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον ποῶτον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἄμεσον**, τὸ δὲ ἕτερον, τὸ ὁποῖον δεύτερον συμπληροῖ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος, λέγεται **ἔμμεσον**. **διδάσκω** (τίνα;) τὸν παῖδα (τί;) μουσικήν, **πληρῶ** (τί;) τὴν φιλήλην (τίνος;) ὕδατος.

§ 62. Τὸ ἀντικείμενον τίθεται εἰς μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, ἧτοι

1) εἰς αἰτιατικὴν (ὅπως συμβαίνει μὲ πάντα σχεδὸν τὰ μεταβατικὰ ῥήματα τῆς νέας γλώσσης), 2) εἰς γενικήν καὶ 3) εἰς δοτικὴν: **βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς—μέμνησο τῶν φίλων—ὀμίλει σοφοῖς ἀνδράσιν.**

§ 63. Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν

1) ῥήματα ἀρχῆθεν μεταβατικὰ λαμβάνονται καὶ ὡς ἀμετάβατα. Τοῦτο προέρχεται ἐνεκα παραλείψεως τοῦ ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος, τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ παραλείπεται, εἴτε διότι εἶναι κάτι τι ὅλως γενικόν (πρβλ. ἐσθιε ἐκηλος—ἐκηλος πῖνε = τρῶγε, πῖνε μὲ τὴν ἡσυχία σου. Ὁμ. πρβλ. φᾶτε καὶ πιέτε, φίλοι μου), εἴτε διότι ἦτο κάτι τι ὅλως ὠρισμένον καὶ ἐπομένως αὐτονόητον. Πρβλ. **ἄγω** (τινὰ) = ὁδηγῶ—**ἄγω** (ἐπὶ τοὺς πολεμίους) = βαδίζω ἐναντίον τῶν πολεμίων (ἀρχῆθεν: **ἄγω τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους**). Ὁμοίως: **εὐλαίνω** (τι,

π.χ. ποίμνιον, ήμιόνους, έππους κλπ.=κάμνω τι νά κινήθῃ πρὸς τὰ εμπρός, ὀδηγῶ)—ελαίνω (=προχωρῶ μετὰ τοῦ στρατοῦ, διευθίνομαι. Παρ' Ὁμήρω: ελαίνο τὸν στρατὸν): τελευτῶ (τι=τελειώνω)—τελευτῶ (=ἀποθνήσκω ἀρχῆθεν τελευτῶ τὸν βίον): ἔχω (=κρατῶ)—οὕτως ἔχω, εὖ ἔχω (=ἔτσι εἶμαι, καλὰ εἶμαι: ἀρχῆθεν, οὕτως ἔχω ἑμαυτὸν) κλπ. (πρβλ. ἀνοίγω ἢ κλείνω τὴν θύραν—ἀνοίγει ἢ κλείνει ἡ θύρα: γυρίζω τὸν τροχὸ—γυρίζει ὁ τροχὸς κλπ.).

Μερικὰ ῥήματα μεταβάλλονται ἀπὸ μεταβατικὰ εἰς ἀμετάβατα καὶ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως: πρβλ. βάλλω (τι=ρίπτω τι)—ἐμβάλλω, εἰσβάλλω (εἰς...=εἰσορμῶ εἰς: ἀρχῆθεν, ἐμβάλλω στρατεύματα εἰς...) ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει ἢ εἰσβάλλει ἢ ἐμβάλλει εἰς... (=χύνεται εἰς... Ἀρχῆθεν, ὁ ποταμὸς ἐκβάλλει τὸ ὕδωρ εἰς...) δίδωμι τι—ἐπιδίδωμι εἰς τι (ἀρχῆθεν, ἐπιδίδωμι ἑμαυτὸν εἰς τι).

2) ἀντιστρόφως μερικὰ ῥήματα ἀρχῆθεν ἀμετάβατα λαμβάνονται καὶ ὡς μεταβατικὰ ἐξ ἐπιδράσεως τῆς συντάξεως ἄλλων συγγενῶν κατὰ τὴν σημασίαν μεταβατικῶν ῥημάτων πρβλ. ἀποδιδράσκω (=δραπέτευω)—ἀποδιδράσκω τινὰ (κατὰ τὸ ἀποφεύγω τινὰ): μένω (που)—μένω τινὰ (=περιμένω τινὰ ἐχθρικῶς, ἀνθίσταμαι κατὰ τινος, κατὰ τὸ προσδέχομαί τινα): πλέω (=ταξιδεύω ἐπὶ πλοίου)—πλέω τὴν θάλασσαν (=διέρχομαι ἐπὶ πλοίου τὴν θάλασσαν) (πρβλ. περπατῶ, τρέχω—περπατῶ, τρέχω κάμπους, βουνά. ζῶ καλὰ—ζῶ πολλοὺς ἀνθρώπους =συντηρῶ, διατρέφω...).

Πολλὰκις πάλιν μεταβάλλονται οὕτως ἀμετάβατα ῥήματα εἰς μεταβατικὰ κατόπιν συνθέσεως αὐτῶν μετὰ προθέσεως: πρβλ. βαίνω (=βαδίζω)—διαβαίνω ποταμόν, παραβαίνω νόμον, ὑπερβαίνω τεῖχος. ἴσταμαί (που)—ὑφίσταμα κινδύνους, πλέω—παραπλέω νῆσον' (πρβλ. τρέχει—κατατρέχει τοὺς συγγενεῖς του. γελᾷ—μέ περιγελᾷ).

Ἄξια ἰδιαίτερας σημειώσεως τοιαῦτα ῥήματα εἶναι ῥήματα σύνθετα μετὰ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ὅπως τὸ κατὰ κυβέυω, καθηδουπαθῶ, καθηπποτροφῶ, κ.τ.τ., τὰ ὁποῖα σημαίνουν κατὰ σπαταλῶ τὰ ὑπάρχοντα κυβέυων, ἡδουπαθῶν, ἱπποτροφῶν κ.τ.τ.

Σημείωσις. Μερικὰ μεταβατικὰ ῥήματα εἶναι ἀμετάβατα μόνον εἰς ὠρισμένους χρόνους αὐτῶν (ἴδια εἰς τὸν ἐνεργ. παρακείμενον καὶ εἰς τὸν ἐνεργ. ἀόριστον β'): δύω τι (=βυθίζω τι)—δέδουκα (=ἔχω βυθισθῆ), ἔδουν (=ἐβυθίσθην). φύω τι (=κάμνω νά φυτρώσῃ), πέφυκα (=ἔχω γεννηθῆ).

εἶμαι ἐκ φύσεως), ἔφυεν (= ἐγεννήθη, ὑπῆρξα ἐκ φύσεως). ἴσθημι (= στήνω τι) — ἔστηκα (= στέκομαι), ἔστην (= ἐστάθηκα, ἐσταμάτησα). ἐγειρω τινά (= σηκώνω ἢ ἐξυπνῶ τινά) — ἐγρήγορα (= εἶμαι ξύπνιος). ὄλλωμι τινά (= κατασπρέφω τινά) — ὄλωλα (= ἔχω καταστραφῆ, εἶμαι χαμένος). πείθω τινά (= προσπαθῶ νά πείσω τινά) — πέποιθα (= εἶμαι πεπεισμένος).

§ 64. Τὸ ἀντικείμενον, ὅπως καὶ τὸ ὑποκείμενον (§ 17), δύναται νὰ παραλείπεται,

1) ὅταν ἐνοῶται εὐκόλως ἐκ τῆς σειρᾶς τοῦ λόγου: οἰόμεθα ἄμεινον ἂν πολεμῆν ἔχοντες τὰ ὄπλα ἢ ἄλλω παραδόντες (ἐνν. αὐτὰ) Ξ.

2) ὅταν νοῶται ὡς περιλαμβανόν γενικῶς πᾶν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἐξικνηται ἡ ἐνέργεια τοῦ ῥήματος. Τοῦτο ἰδίᾳ συμβαίνει εἰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γνωμικὸν χαρακτῆρα: πρὸς τὸν ἔχοντα ὁ φθόνος ἔρπει (= τὸν ἔχοντα χρήματα, κτήματα, ἀγαθόν τι οἰονδήποτε). οὐ τῶν νικῶντων ἐστὶ τὰ ὄπλα παραδιδόναι (= τῶν νικῶντων πάντα ἀντίπαλον ἐν γένει) Ξ.

1. Μονόπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ αἰτιατικὴν.

§ 65. Τὸ κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον λέγεται

1) ἔξωτερικὸν ἀντικείμενον. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον φανερώνει πρόσωπον ἢ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποιον φθάνει καὶ τὸ ὅποιον εὐρίσκει καὶ διαθέτει οὕτως ἢ ἄλλως ἡ ἐνέργεια τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐπίδρασιν ἐπὶ ἐν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα καὶ κάποιαν μεταβολὴν τῆς προτέρας καταστάσεως ἢ θέσεώς του: ὁ τοξότης τείνει τὸ τόξον. ὁ ἥλιος θερμαίνει τὴν γῆν. ὁ βασιλεὺς ἐπεμφε κήρυκας.

2) ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον. Οὕτω λέγεται τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὅποιον φανερώνει

α) τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον προκύπτει ἀπὸ μίαν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου. Συντάσσονται δὲ μὲ τοιοῦτον ἀντικείμενον τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν δημιοουργίαν τινός, τὸ ὅποιον δὲν ὑπῆρχε, προτοῦ γίνῃ ἡ ἐνέργεια, τὴν ὁποίαν σημαίνει τὸ ῥῆμα: οἱ στρα-

τιῶται ὄρουσαν τάφρον. γράφω ἐπιστολήν. (Ἐσωτερικὸν ἀντικείμενον τοῦ ἀποτελέσματος).

β) αὐτὸ τὸ περιεχόμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος : οἱ Ἑλληνες ἐνίκησαν νίκην λαμπράν. (Κυρίως ἐσωτερικὸν ἢ σύστοιχον ἀντικείμενον).

§ 66. α) Μὲ σύστοιχον ἀντικείμενον δύναται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) νὰ συντάσσεται πᾶν σχεδὸν ῥήμα οἰσδήποτε διαθέσεως. Συνοδεύεται δὲ ἡ αἰτιατικὴ τοῦ συστοίχου ἀντικειμένου κανονικῶς ὑπὸ προσδιορισμοῦ ἐπιθετικοῦ : **Σωκράτης θυσίας ἔθυε μικρὰς ἔ. τὴν κακίστην δουλείαν οἱ ἀκρατεῖς δουλεύουσι ἔ. καλὸν ἔπαινον ἐπαινεῖται Σωκράτης Πλ. οὐκ ἂν ἔπεσεν ἢ πόλις τοιοῦτον πτώμα** (= τοιαύτην πτώσιν) Πλ. **ζήσεις βίον κράτιστον.** (πρὸβλ. **χορεύει ὠραῖο χορὸ — ζῆ καλὴ ζωὴ — ἀροώσθησε μιὰ μεγάλη ἀρώστεια — κοιμᾶται ὕπνον βαθύν**).

β) Τὸ σύστοιχον ἀντικείμενον, ἐπειδὴ δὲν ἐκφράζει κάποιαν ἀναγκαίαν ἔννοιαν, ἀλλ' ὅ,τι ἀκριβῶς καὶ τὸ ῥήμα, δύναται νὰ παραλείπεται, νὰ παραμένῃ δὲ μόνον ὁ ἐπιθετικὸς τοῦ προσδιορισμοῦ, ὁ ὁποῖος δηλοῖ κάτι τι τὸ οὐσιώδες : **βάδιζε τὴν εὐθειαν** (= τὴν εὐθεῖαν ὁ δὸν). **παῖσον διπλῆν** (= διπλῆν π λ η γ ῆ ν).

Ἄλλὰ τότε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς τοῦ παραλειπομένου συστοίχου ἀντικειμένου ἐκφέρεται κατὰ τὸ οὐδέτερον αὐτοῦ γένος, σπανίως μὲν ἐνικοῦ, συνήθως δὲ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ : **μέγα δύναται** (= μεγάλην δύναμιν δύναται). **ἡ πόλις βραχέα ἡσθεῖσα μεγάλα ζημιώσεται** (= βραχεῖαν ἡδονὴν — μεγάλην ζημίαν) Δημ. **πολλὰ μηχανώμεθα, δι' ὧν τὰ κακὰ ἀλεξόμεθα** (πολλὰς μηχανάς)

Σημείωσις α'. Ἐκ τῆς τοιαύτης συντάξεως προῆλθον σὺν τῷ χρόνῳ τὰ συνηθέστατα εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τροπικὰ ἐπιρρήματα εἰς α : **καλά, κακά, ὠραῖα, ἄσχημα, χαμηλά, ὑψηλά, κλπ.**

Σημείωσις β'. Ἐκ τῆς συντάξεως ῥημάτων μὲ αἰτιατικὴν συστοίχου ἀντικειμένου προῆλθον μερικαὶ ἰδιόρρυθμοὶ ἐκφράσεις λίαν συνήθεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω λέγεται :

ἀγωνίζεσθαι στάδιον, δρόμον, πάλην, κ.τ.τ. (= μετέχειν εἰς ἀγῶνα σταδίου κλπ.) κατὰ τὸ **ἀγωνίζεσθαι καλὸν ἀγῶνα.**

νικᾶν μάχην, ναυμαχίαν, δρόμον κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς μάχην κλπ.) ἢ **νοκᾶν**

Ἰολύμπια, Ἰσθμία κ.τ.τ. (= νικᾶν εἰς τοὺς Ἰολυμπιακοὺς ἀγῶνας κλπ.), κατὰ τὸ νικᾶν νίκην λαμπρὰν ἢ Ἰολυμπιακὴν νίκην κ.τ.τ.

διώκειν δίκην (= ἐπιδιώκειν τὰ δίκαια ἐν δικαστηρίῳ), εἰσεύναι δίκην (= ἔρχεσθαι εἰς δίκην), ἀγωνίζεσθαι δίκην ἢ γραφὴν (= ὑπερασπίζειν ὑπόθεσιν τινα δικαστικὴν μέχρι τέλους), φεύγειν δίκην (= δικάζεσθαι ὡς κατηγορούμενος περὶ τινος), κατὰ τὸ δικάζειν ἢ δικάζεσθαι δίκην τινά.

ὀφλισκάνειν δίκην ἢ δίαιταν (= καταδικάζεσθαι εἰς τινὰ δίκην ἢ δίαιταν), ὀφλισκάνειν αἰσχύνῃν ἢ γέλωτα (= ἐπισύρειν εἰς ἑαυτὸν κατασχύνῃν ἢ γέλωτα, ἦτοι κατασχύνεσθαι, γελοιοποιεῖσθαι), ὀφλισκάνειν μωρίαν (= ἀποδεικνύεσθαι ἢ εἶναι μωρὸν), κατὰ τὸ ὀφλισκάνειν πέντε τάλαντα, χιλίας δραχμάς κ.τ.τ. (= καταδικάζεσθαι εἰς πληρωμὴν πέντε ταλάντων κλπ.).

σπένδεσθαι ἀναίρεσιν τῶν νεκρῶν (= περὶ ἀναίρεσεως τῶν νεκρῶν), κατὰ τὸ σπένδεσθαι σπονδάς.

ἐστίαν γάμους (= παραθέτειν γαμήλιον συμπόσιον) κατὰ τὸ ἐστίαν πολυτελεῖ ἐστίασιν.

ἀποκρίνεσθαι τὸ ἐρωτώμενον (= εἰς τὸ ἐρωτώμενον), κατὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι ἀπόκρισιν κλπ. (πρβλ. μυρίζει λιβανιές — μυρωδιὰ λιβανιοῦ· γράφω τιμωρία — γράψιμο τιμωρίας κ.τ.τ.).

β) Μὲ γενικὴν.

§ 67. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν ἢ ἀφαιρετικὴν, § 28, 4 καὶ 5) συντάσσονται τὰ ῥήματα

1) τὰ μνήμης ἢ λήθης σημαντικά, ὡς μεμνησθαι, μνημονεύειν, ἐπιλιπθάνεσθαι (τινος· καθαρὰ γενικὴ): ἄνθρωπος ὢν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης. ἐπελαθόμεν ἑαυτοῦ Πλ.

2) τὰ φροντίδος, ἐπιμελείας, φειδοῦς ἢ τῶν ἐναντίων τούτων σημαντικά, ὡς φροντίζειν, ἐπιμέλεσθαι, κήδεσθαι, προνοεῖν, ἀμελεῖν, φεῖδεσθαι, ἀφειδεῖν κλπ. (τινος· καθ. γενικὴ): χρόνου φείδου. ἑαυτοῦ κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ.

3) τὰ ἐπιθυμίας, ἀπολαύσεως, μετοχῆς, πλησμονῆς, στερησεως σημαντικά, ὡς ἐπιθυμεῖν, ἐρᾶν ἢ ἐρᾶσθαι, ἀπολαύειν, ὀνίρασθαι, μετέχειν, κοινονεῖν, κληρονομεῖν, μετεῖναι, βρῖθειν, πίμπλασθαι, εὐπορεῖν κλπ. (τινος· καθ. γεν.) — σπανίζειν, ἀπορεῖν, δεῖν, δεῖσθαι κλπ. (τινος· ἀφαιρετικὴ). πάντες τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμοῦσι Πλ. ἀνθρώπου ψυχὴ τοῦ θεοῦ μετέχει Πλ. ὄναιο τῶν τέκνων (= νὰ χορῆς τὰ παιδιὰ σου). δεῖ χρημάτων. αἱ ἄρισται δοκοῦσαι εἶναι φῶσαι μάλιστα παιδείας δέονται Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ποθῶ, ἀγαπῶ, φιλῶ (= ἀγαπῶ) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν.

Τὸ ῥῆμα ἀγαπῶ ὤμως, ὅταν λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀρκου-
μαί, συντάσσεται μὲ δοτικὴν: Φίλιππος οὐκ ἀγαπήσει τοῖς πεπραγμένοις
(= δὲν θὰ ἀρκεσθῆ εἰς τὰ...) Δημ.

4) τὰ κρίσθησεως, ἀφῆς, ἀκούης, ὀσφρῆσεως καὶ γεύ-
σεως σημαντικά, ὡς αἰσθάνεσθαι, ἀπτεσθαι, δριπίτεσθαι, ἀντιλαμβά-
νεσθαι, ἔχεσθαι, ἀντέχεσθαι, ἀκοῦεν, ἀκροᾶσθαι, ὀσφραίνεσθαι, γεύε-
σθαι (τινός· καθ. γεν.): ἄκουε πάντων, ἐκλέγου δ' ἅ συμφέροι.
τῶν στρατιωτῶν ὀλίγο σίτου ἐγένεσαντο. κρομμύων ὀσφραίνομαι Ἀρφ.
ἀντίχεται τοῦ δόρατος Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ὄρῶ συντάσσεται κανονικῶς μὲ αἰτιατικὴν. Μὲ αἰτιατι-
κὴν δὲ συνηθέστερον παρὰ μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ τὰ ῥ. αἰσθάνομαι
καὶ ἀκούω καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν, ὅταν ἀντικείμενον αὐτῶν εἶναι οὐχὶ κά-
ποιον πρόσωπον ἢ ζῷον ἢ πρᾶγμα, ἐκ τοῦ ὁποῦ προέρχεται ὅ,τι αἰσθάνεται
κανεὶς ἢ ἀκοῦει, ἀλλ' ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται ἢ ἀκοῦει (ἦτοι λόγοι,
βότη, ἦχος κ.τ.τ.). Πρβλ. τῶν μαρτύρων ἀκηκόατε. ὄνος λύρας ἤκουε καὶ
σάλπιγγος ἤ. Ἀλλά: πάντ' ἀκήκοας λόγον. ἦσθετο βοῆν.

5) τὰ ἀποπειράς, ἐπιτυχίας ἢ ἀποτυχίας σημαντικά, ὡς
πειρᾶν, πειρᾶσθαι, τυγχάνειν κλπ. (τινός· καθ. γεν.)—ἀμωρτά-
νειν, ἀποτυγχάνειν, ψεύδεσθαι κλπ. (τινός· ἀφαιρ.): πολλῶν κακῶν
πεπειρώμεθα. Ἄδρηστος ἀκοντίζων τὸν ἕν τοῦ μὲν ἀμωρτάνει, τυγχάνει
δὲ τοῦ Κροίσου παιδός Ἡρόδ. ἐψεύσθησαν τῶν ἐλπίδων.

6) τὰ ὀσμῆς σημαντικά, ὡς ὀζειν, πνεῖν (τινός· καθ. γεν.):
ὀξουσι πίττης Ἀρφ. μύρου πνεῖ Ἀνακρ.

7) τὰ ἐνάρξεως ἢ λήξεως σημαντικά, ὡς ἄρχειν, ἄρχεσθαι (τι-
νός· καθ. γεν.)—λήγειν, παύεσθαι (τινός· ἀφαιρ.): οἱ βάμβαροι
ἤρξαν χειρῶν ἀδίκων (=ἐπετέθησαν πρῶτοι ἀδίκως). πειρᾶσθαι σὲν
τοῖς θεοῖς ἄρχεσθαι παντός ἔργου. παύσασθε μάχης Ἀρφ. ἔληξε τῆς
θήρας (= ἔπαυσε ἀπὸ τοῦ κυνήγι) Ξ.

8) τὰ ἀρχῆς, ἦτοι ἐξουσίας σημαντικά, ὡς ἄρχειν, κρατεῖν, δεσ-
πόζειν, ἡγεῖσθαι (τινός· καθ. γενική): ζήσεις βίον κράτιστον, ἦν
θυμοῦ κρατῆς. ἄλλος ἄλλου δεσπόζειν ἀξιοῖ Πλ.

Σημείωσις. Τὸ ῥ. κρατῶ ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ νικῶ, καταβάλλω
συντάσσεται συνήθως μὲ αἰτιατικὴν: Ἀθηναῖοι Σικυωνίους ἐκράτησαν.

9) τὰ χωρισμοῦ, ἀπομακρύνσεως, ἀποχῆς, ἀπαλλά-
γῆς σημαντικά, ὡς χωρίζεσθαι, ἀφίεσθαι, ἀπέχειν, ἀπέχεσθαι, ἀπαλλάτ-

τεσθαί (τινος ἄφαιρ.) : πᾶσα ἐπιτήμη χωριζομένη ἀρετῆς παρουργία φαίνεται Πλ. ἀγίεται τοῦ δόρατος Πλ.

10) τὰ καταγωγῆς σημαντικά, ὡς γίνεσθαι, εἶναι, περνεῖναι, φῆναι (τινος ἄφαιρ.) : Δαρείου καὶ Παρυσάτιδος γίγονται παῖδες δύο. πατρός εἰμ' ἀγαθοῖο (= πατρός εἰμι ἀγαθοῦ=ἀπὸ πατέρα) Ὅμ. μιᾶς μητρὸς πάντες ἀδελφοὶ φόντες Πλ.

Μὲ τὰ τοιαῦτα ῥήματα δύναται νὰ συνάπτεται ἀντὶ ἀντικειμένου ἐμπρόθετον ἀποτελούμενον ἀπὸ τὴν πρόθεσιν ἐκ ἢ ἀπὸ καὶ γενικὴν : ἐκ θεῶν ἐγερόνει. Προκλῆς γεγονὼς ἀπὸ Δημαράτου Ξ.

11) τὰ συγκρίσεως, διαφορᾶς, ὑπεροχῆς σημαντικά, ὡς πλεονεκτεῖν, μειονεκτεῖν, ὑστερεῖν, ὑπερτερεῖν, ἠτᾶσθαι, διαφέρειν, περιγίνεσθαι, περιεῖναι, πρωτεύειν, κρατιστεύειν, (τινος ἄφαιρ.) : ἠθελον ἡμῶν πλεονεκτεῖν. ἀγαθὸς ἄρχων οὐδὲν διαφέρει πατρός ἀγαθοῦ. Κῆρος τῶν ἡλικιωτῶν ἐκρατίστευεν. Ξ.

12) ῥήματα, τὰ ὅποια συντάσσονται κανονικῶς μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ἡ ἐνέργεια αὐτῶν ἐκτείνεται εἰς μέρος μόνον τοῦ ἀντικειμένου : Κῆρος λαβὼν τῶν κρεῶν διεδίδου (= ἀφοῦ ἐπῆρε ἀπὸ τὰ κρέατα) Ξ. τῆς γῆς ἔτεμον (= μέρος τῆς χώρας) Θ.

§ 68. Μὲ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων ἀπὸ, ἐκ, κατὰ, πρό, ὑπέρ, ὡς ἀποτηδᾶν, ἐκβαίνειν, καταφρονεῖν, καταγελᾶν, προτρέχειν, προκεῖσθαι, ὑπερκεῖσθαι, ὑπερέχειν (τινός). οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πολλάκις τῶν ὀρθῶς λεγόντων καταγελῶσι Ξ. πρόκειται τῆς χώρας ἡμῶν ὄρη μεγάλα Ξ. ἄνθρωπος ξινέσει ὑπερέχει τῶν ἄλλων Πλ.

γ) Μὲ δοτικὴν.

§ 69. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ ὀργανικὴν, § 28,θ καὶ 8) συντάσσονται (τὰ ῥήματα, ἀπὸ τὰ ὅποια προέρχεται ἡ ἐρώτησις σὲ ποιόν ; σε ποιό ; γιὰ ποιόν ; γιὰ ποιό ; ἢ μὲ ποιόν ; μὲ ποιό ; ἦτοι)

1) τὰ ῥήματα πρέπειν, ἀρμόζειν, καὶ τὰ συνώνυμα (καθ. δοτ.) : προσήκει μάλιστα ἐλευθέρῳ ἢ ἱππικῇ Πλ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν προσέγγισιν ἢ συνάντησιν ἀπλῆν ἢ φιλικὴν ἢ ἐχθρικήν, ἀκολουθίαν, διαδοχὴν, ἐπικοινωνίαν, ἔνωσιν, ὡς πλησιάζειν, πελάζειν, ἐντυγχάνειν, συντυγ-

χάνειν (τινί· ὄργ. δοτ.): ὅμοιος **ὁμοίω** ἀεὶ πελάζει. **χωῶ** τοῖς **βελτίστοις** Ἴσοκρ. **νόμοις** ἐπεσθαι τοῖς ἐπιχωροῖσι καλόν. **σοφοῖς** ὁμῶν καὶ τὸς ἐκβήσει σοφός.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν φιλικὴν ἢ ἐχθρικὴν ἐνέργειαν, ἢ διάθεσιν, ἀμιλλαν, ἔριν ἢ συμφιλιώσιν, ὡς **εὐνοεῖν**, **ἀρέσκειν**, **χαλεπαίνειν**, **ὀργίζεσθαι**, **φθνεῖν**, **ἐπιβουλεύειν**, **βοηθεῖν**, **ἀμύνειν**, **δουλεύειν**, **πεῖθεσθαι**, **ἀπειθεῖν**, **εὐχεσθαι** (τινι· καθ. δοτ.)—**ἀμιλλᾶσθαι**, **διαγωνίζεσθαι**, **διαμάχεσθαι**, **μάχεσθαι**, **πολεμεῖν**, **διαφέρεσθαι**, **λοιδορεῖσθαι**, **σπένδεσθαι** (τινι· ὄργ. δοτ.): ἀμυνῶ **τῇ** πατρίδι. Δαίδαλος **Μίνω** ἐδούλευε Ξ. **θεῶ** μάχεσθαι δεινόν ἐστι καὶ τύχη. ἀμφοσθητοῦσιν οἱ φίλοι τοῖς φίλοις, ἐρίζουσι δὲ οἱ ἐχθροὶ ἀλλήλοις Ξ.

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ὠφελεῖν, βλάπτειν καὶ τὰ συνώνυμα πλὴν τοῦ λυσιτελεῖν (= προξενῶ ὠφέλιαν) συντάσσονται μὲ ἀιτιατικὴν. Σωκράτης ὠφέλει τοὺς συνόντας—Σωκράτης ἐλυσίτελει τοῖς συνδιατρέβουσιν Ξ. Ὁμοίως τὸ (ἐνεργητικόν) λοιδορεῖν συντάσσεται μὲ ἀιτιατικὴν.

Τὸ πολεμεῖν σύν τινι ἢ μετὰ τινος εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν σημαίνει πολεμεῖν μετὰ τινος ὡς συμμάχου ἐναντίον ἄλλου: Ἄθηναίοι μετὰ Θηβαίων ἐπολέμησαν Λακεδαιμονίους (= ἐναντίον τῶν Λ.).

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἰσοτήτα, ὁμοιότητα, συμφωνίαν, ὡς **ἰσοῦσθαι**, **ὁμοιάζειν**, **οικεῖναι**, **συμφωνεῖν**, **συνάδειν** (τινι· δοτ. ὄργ.): **φιλοσόφω** ἔοικας Ξ. τὰ ἔργα οὐ συμφωνεῖ τοῖς λόγοις.

§ 70. Μὲ δοτικὴν (ὀργανικὴν ἢ τοπικὴν, § 28,7 καὶ 8) συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τοῦ ὁμοῦ ἢ μετὰ τινος τῶν προθέσεων σύν, ἐν, ἐπί, παρά, περὶ, πρός, ὑπό, ὡς ὁμολογεῖν, ὁμοιοεῖν, σινεῖναι, σιναιοκεῖν (τινι· ὀργανικὴ δοτικὴ)—ἐμμένειν, ἐπιτίθεσθαι, παρακαθῆσθαι, περιτίπτειν, προσφέρεσθαι, ὑπόκεισθαι (τινι· τοπικὴ δοτικὴ): ὁμοιοεῖτε ἀλλήλοις, οἱ συνόντες Σωκράτει Ξ. ἐμμένω τοῖς ὁμολογημένοις Ηλ.

§ 71. Δοτικὴ προσωπικὴ. Δοτικὴ ὀνόματος προσώπου (ἢ ἀντωνυμίας προσωπικῆς) τίθεται συγγένως παρὰ τὸ ῥῆμα εἶναι (καθὼς καὶ παρὰ τὰ ῥήματα γίγνεσθαι καὶ ὑπάρχειν) καὶ δηλοῦν αὐτὴ τὸ πρόσωπον, τὸ ὅποιον ἔχει καὶ τι (δοτικὴ προσωπικὴ κτητικὴ): ἦσαν τῷ Κροίσω δύο παῖδες (= εἶχεν ὁ Κρ. δύο παῖδας) Ἡρόδ. τῷ δικαίῳ παρὰ θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων δῶρα γίγνεται Ηλ. σοῦ κρατοῦντος δουλεία ὑπάρχει αὐτοῖς Ξ.

Ἄλλὰ δοτικὴ ὀνόματος προσώπου, καὶ συνηθέστερον προσωπι-
κῆς ἀντωνυμίας, δύναται νὰ τίθεται εἰς πᾶσαν πρότασιν, ἀνεξαρτήτως
τῆς σημασίας καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ ῥήματος αὐτῆς. Ἀναλόγως δὲ
τῆς σχέσεώς της πρὸς τὸ νόημα τῶν συμφραζομένων ἡ δοτικὴ αὕτη
λέγεται.

1) **δοτικὴ τῆς συμπαθείας.** Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον
συμμετέχει εἰς ὅ,τι σημαίνει τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως: **πολύ μοι ἡ**
καρδιά πηδᾷ Πλ. (πρὸβλ. μ ο ὕ πονεῖ ἡ καρδιά). **διέφθαρτο τῷ Κροίσῳ**
ἡ ἐλπίς Ἡρόδ. (πρὸβλ. τ ο ὕ κόπησαν οἱ ἐλπίδες).

2) **δοτικὴ χαριστικὴ ἢ ἀντιχαριστικὴ.** Αὕτη δηλοῖ τὸ πρόσω-
πον, πρὸς χάριν ἢ ὠφέλειαν ἢ βλάβην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι:
στράτευμα συνελέγετο τῷ Κύρῳ ἐν Χερρονήσῳ (= γιὰ τὸν Κ., χά-
ριν τοῦ Κ.). **μεγάλων πραγμάτων καιροὶ προεῖνται τῇ πόλει** (= ἔχουν
χρῆσιν γιὰ τὴν πόλιν, πρὸς ζημίαν τῆς πόλεως) (πρὸβλ. ὁ Πέτρος μ ο ὕ
φυλάγει τὸ σπίτι. τ ο ὕ χάλασαν ἅ σχέδια).

3) **δοτικὴ ἡθικὴ (Κανονικῶς τῆς προσωπικῆς ἀντωνυμίας τοῦ α' καὶ τοῦ β' προσώπου).** Αὕτη δηλοῖ τὸ ἐνδιαφερόμενον πρόσω-
πον, ἢ τὸ πρόσωπον, πρὸς εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν, πρὸς
χαρὰν ἢ λύπην τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι: **ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!**
(ἔστιν = τί ὥραϊός ποῦ μ ο ὕ εἶναι ὁ π.) **Ξ. καὶ μοι μὴ θορυβήσητε**
(= προχαλῶ μὴ θορυβήσητε, πρᾶγμα ποῦ θά μὲ λυπήσῃ) Πλ. ἡ στρα-
τιὰ **σίτον οὐκ εἶχεν αὐτῷ Θ.** (πρὸβλ. μὴ μ ο ὕ κρυώσῃ. νὰ σ ο ὕ ζήσῃ
τὸ παιδί).

Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ δοτικὴ μὲ τὴν ὁποίαν συνάπτεται μετοχὴ τοῦ
ῥήματος βούλομαι (ἢ ἐθέλω) ἢ ἡδομαι ἢ ἄχθομαι ἢ ἡ λέξις
ἄσμενος, διὰ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται φράσεις ἐκφράζουσαι παρα-
στατικώτερον τὴν ἔννοιαν τῶν εἰρημένων ῥημάτων: **εἰ σοι βουλομέ-
νω ἐστίν ἀποκρίνεσθαι, σὲ ἐρήσομαι** (= ἂν σὺ ἔχῃς τὴν θέλησιν νὰ)
Πλ. **ὕπ' ἐκείνου ἐκελεύσθητε ἐξιέναι, ὅτω ὁμῶν μὴ ἀχθομένῳ εἶη**
(= ὅποιος ἀπὸ σᾶς δὲν θά ἐστενοχωρεῖτο γι' αὐτὸ) Ξ.

Κατὰ τὸ β' πρόσωπον ἡ δοτικὴ αὕτη χρησιμεύει πολλάκις, ἀπλῶς,
ἵνα διεγείρῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀκούοντος πρὸς τὸ ὅλον περιεχόμενον
τῆς προτάσεως: **ταῦτ' ἐστίν ὑμῖν, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τάληθῆ** (=
αὐτὰ ποῦ λέτε εἶναι κλπ.) Πλ. (πρὸβλ. **Τί σοῦ εἶναι αὐτὸς ὁ Γιάν-
νης!** ἔννοια σου, θά σοῦ τὸν διορθώσω ἐγώ).

4) **δοτικὴ τοῦ κρίνοντος προσώπου ἢ τῆς ἀναφορᾶς.** Αὕτη

δηλοῖ τὸ προσωποῦν, σχετικῶς μὲ τὸ ὁποῖον ἢ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ ὁποῖου ἰσχύει κάτι τι: *γέρον γέροντι γλωτταν ἡδίωτην ἔχει, παις παιδί* (= ἕνας γέρον σχετικῶς μὲ ἄλλον γέροντα, κατὰ τὴν κρίσιν ἄλλου γέροντος κλπ.) (πρβλ. Αὐτὸ τὸ φῶρεμα μ ο ὤ εἶναι στενό).

Καὶ μὲ τὴν τοιαύτην δοτικὴν δύναται νὰ συνάπτεται με τ ο χ ῆ, ἢ ὅποια δηλοῖ ὑπὸ τίνα περίπτωσιν ἰ σ χ ῦ ε ι κ ἄ τ ι τ ι, τ ο π ι κ ῶ ς ἢ χ ρ ο ν ι κ ῶ ς: *Ἐπίδαμνος ἔστι πόλις ἐν δεξιᾷ ἐσπλέοντι τὸν Ἰόνιον κόλπον* (= ἐσπλέοντί τιμ = γιὰ ἕνα ποῦ εἰσπλέει, ὅταν τις εἰσπλέῃ) Θ. *ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθηναίοις* (= ἀφ' οὔτου ἤρχισαν νὰ ἐπιπλέουν οἱ Ἀθ.) Ξ.

5) *δοτικὴ τοῦ ἐνεργουῦντος προσώπου*. Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὅποια κανονικῶς τίθεται μετὰ τῶν εἰς - τ έ ο ς ῥηματικῶν ἐπιθέτων, πολλάκις δὲ καὶ μετὰ παθητικῶν ῥημάτων, ἰδίᾳ ὅταν ταῦτα εἶναι χρόνου συντελικοῦ: *ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος* (= πρέπει νὰ διαβαθῆ ἀπὸ ἡ μ ᾶ ς, πρέπει ἡ μ ε ῖ ς νὰ τὸν διαβῶμεν) Ξ. *συνεκοπότη ἐστὶ σοὶ καὶ τὴν τρώγα* (= πρέπει σὺ νὰ πῆς μαζί) Ἀρφ. *ταῦτα Θεμιστογένει γέγραπται* (ὑπὸ τοῦ Θεμιστογένους ἔχουν γραφῆ, τὰ ἔχει γράψει ὁ Θ.) Ξ. *ἀληθὲς ἀνθρώποις οὐχ εὐρίσκεται* (= ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων).

Ὅμοια εἶναι ἡ δοτικὴ, ἢ ὅποια τίθεται παρὰ τὰ λεγόμενα τριτοπροσώπα ἢ ἀπρόσωπα ῥήματα, ὡς *μέλει, μεταμέλει, δεῖ, παρεσκεύασται τινι* κλπ.: *οὐ μεταμέλει μοι* (= δὲν μετανῶ ἐγὼ) Πλ. *ἐπειδὴ παρεσκεύαστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο* (= ἀροῦ πλέον, εἶχον ἐτοιμασθῆ οἱ Κορινθιοί) Θ.

2. Δίπτωτα ῥήματα.

α) Μὲ δύο αἰτιατικὰς.

§ 72. Μὲ δύο ἀντικείμενα, ἀμφότερα κατ' αἰτιατικὴν πτώσιν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν ἐρωτᾶν, εἰσπράττειν, ἀποστρεῖν, ἀποκρύπτειν: *οὐ τοῦτο ἐρωτῶ σε* Ἀρφ. (πρβλ. *αὐτὸ σέ ῥώτησα*). *οὐδένα ἐγὼ ἐπροεξάμην μισθὸν ἢ ἤτησα* (= ἀπὸ κανέναν ἐγὼ δὲν) Πλ. *Διογείταν τὴν θυγατέρα ἔκρουτε τὸν θάνατον τοῦ ἀνδρός* (= ἀπὸ τὴν θυγατέρα).

Σημείωσις. Λέγεται ὁμως καὶ αἰτεῖν ἢ εἰσπράττειν τι

παρά τινος καὶ ἀποστερεῖν τινά τινος: οὗτος ἐμέ τῶν πα-
τρῶν ἀπειστέρηκεν Δημ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν διδάσκειν ἢ ὑπενθυμί-
ζειν: διδάσκει σε τὴν στρατηγίαν Ξ. (πρβλ. σὲ μαθαίνει γράμματα).
τὴν ξυμμαχίαν ἀνεμίμησκον τοὺς Ἀθηναίους Θ.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνδύειν: ὁ πάππος τὸν Κῶ-
ρον καλὴν στολὴν ἐνέδουσε Ξ. (πρβλ. τὴν ἔντυσε μαῦρα ροῦχα).

4) πᾶν μεταβατικὸν ῥῆμα συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν, ὅταν ἔχη
ἐκτὸς τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ σύστοιχον ἀντικείμενον (§65, 2β):
ἕκαστον ὄμων ἐνηργέειον τὴν μεγίστην εὐεργεσίαν Πλ. ὄδε κακὰ
πολλὰ ἔοργεν Τρῶας Ὅμ.

Οὕτω συντάσσονται συνηθέστατα τὰ ῥήματα δρᾶν, ἐργάζεσθαι,
ποιεῖν, ἀγορεύειν, λέγειν (τινά τι ἀγαθὸν ἢ κακὸν): οἱ ὑπο-
κρίται ἐν ταῖς τραγωδίαις τὰ ἔσχατα λέγουσιν ἀλλήλους Ξ.

§ 73. Μὲ δύο αἰτιατικὰς συντάσσονται προσέτι τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα
σημαίνουν ὀνομάζειν, νομίζειν, ἐκλέγειν, διορίζειν,
ποιεῖν. Ἐπὶ τούτων δὲ ἡ μία ἐκ τῶν δύο αἰτιατικῶν περιέχει κατη-
γορούμενον τῆς ἐτέρας, ὡς τοῦτο καταφαίνεται, ὅταν ἡ ἐνεργητικὴ σύν-
ταξις μετατραπῇ εἰς παθητικὴν: τὴν τοιαύτην δύναμιν ἀνδρείαν ἔγωγε
καλῶ Πλ. πάντων δεσπότην ἑαυτὸν πεποίηκεν Ξ. (πρβλ. ἡ τοιαύτη
δύναμις ἀνδρεία καλεῖται—πάντων δεσπότης αὐτὸς γέγονε·
πρβλ. § 10, 2 καὶ 3).

Σημείωσις. Ἐπὶ τῆς τοιαύτης συντάξεως ἐνίοτε τὸ δεύτερον ἀντικείμε-
νον, τὸ ὁποῖον εἶναι κατηγορούμενον τοῦ πρώτου, λαμβάνεται προληπτικῶς, ἰδίᾳ
ἐπὶ τῶν ῥημάτων αὖξειν, αἰρεῖν, τρέφειν: ἕνα τινὰ αἰεὶ ὁ δῆμος εἰω-
θεν τρέφειν καὶ αἰεὶ μέγαν (πρβλ. τὸν Πέτρο τὸν σπουδάζουν γιὰτὸ).
Βλ. καὶ § 10α, Σημ.

β) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικήν.

§ 74. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ
γενικήν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα ἐστιᾶν, πληροῦν, κενόων κ.τ.π.: τῶν λόγων
ἡμᾶς Ἀσσίας εἰστία Πλ. ἀνδρῶν τήνδε πόλιν ἐκένωσε Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀκούειν ἢ πληροφορεῖ-
σθαι: ἡμεῖς ἔμοῦ ἀκούσεσθε πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν Πλ. μάθε μου καὶ
τάδε.

3) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν πιάνειν, ὀδηγεῖν, ἔλκειν κ.τ.π. ἢ ἐμποδίζειν, ἀπομακρύνειν, ἀπαλλάσσειν, παύειν, ἀποστερεῖν, κ.τ.π. ἔλαβον τῆς ζώνης τὸν Ὀρόνταν (=ἀπὸ τῆν ζώνη τὸν Ὁ.) Ξ. ἄγει τῆς ἡνίας τὸν ἵππον Ξ. Οἱ Ἥλαιοι τοὺς Λακεδαιμονίους ἐκώλων τοῦ ἀγῶνος Ξ. (Βλ. § 72, 1 Σημ.).

4) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἀντάλλάσσειν, ἀγοράζειν, πωλεῖν κ.τ.π.—ἀξιούν, τιμᾶν, ἐκτιμᾶν κ.τ.π. Ἐπὶ τῶν τοιούτων ῥημάτων ἡ γενική σημαίνει τὸ ἀντάλλαγμα, τὸ τίμημα, τὴν ἀξίαν : ἠλλάξαντο πολλῆς εὐδαιμονίας πολλὴν κακοδαιμονίαν (=μέ πολλὴν εὐδαιμονίαν) Ἐπιφ. τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τάγάθ' οἱ θεοί. οἱ βάρβαροι τὸν Θεμιστοκλέα μεγίστων δωρεῶν ἠξίωσαν Ἰσοκρ.

5) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα, ὡς θανατᾶζειν, εὐδαιμονίζειν, μακαρίζειν, οἰκτιρεῖν, ὀργίζεσθαι, κλπ. καὶ τὰ δικαστικὰ καὶ ἀντιποδοτικὰ, ὡς αἰτιᾶσθαι, διώκειν, γράφεσθαι, δικάζειν, κρίνειν, τιμωρεῖσθαι κλπ. Ἐπὶ τοιούτων ῥημάτων ἡ γενική σημαίνει τὴν αἰτίαν : ζηλω σε τοῦ πλοῦτου (=διὰ τὸν πλοῦτον) Ξ. πολλὰκις σε εὐδαιμόνισα τοῦ τρόπου Πλ. διώξομαί σε δειλίας Ἄρφ. Μέλητος Σωκράτη ἀσεβείας ἐγράφατο Πλ.

Σημείωσις. Μὲ γενικὴν τῆς αἰτίας συντάσσονται καὶ τὰ ῥήματα φεύγω καὶ ἀλίσκομαι ἐπὶ δικαστικῆς ἐννοίας : ἀσεβείας φεύγω ἀπὸ Μέλητων (=κατηγοροῦμαι δι' ἀσέβειαν) Πλ. εἶλω κλοπῆς (=κατεδικάσθη διά...) Δημ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ πρὸς τὸ φεύγω τινός—ἀλίσκομαι τινός λέγεται καὶ κρίνομαι θανάτου (=δικάζομαι δι' ἐγκλημα ἐπαγόμενον ποιῆν τὸν θάνατον).

§ 75. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ γενικὴν συντάσσονται καὶ πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ τινος τῶν προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μὲ γενικὴν, ὡς ἀπό, ἐκ, πρό, πρὸ πάντων δὲ ῥήματα σύνθετα μὲ τὴν πρόθεσιν κατὰ, ἔχοντα δικαστικὴν ἐννοίαν, ὡς κατηγορεῖν, καταγινώσκειν, καταψηφίζεσθαι κλπ.: ἀποτρέπει με τούτου Πλ. προέταξε τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἱππέας Ξ. οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτους θάνατον κατέγνωσαν Ξ. (=κατεδίκασαν τὸν Σωκράτην εἰς...) Ξ.

γ) Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 76. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἓν κατ' αἰτιατικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα λέγειν, ὑπισχνεῖσθαι, ἐπιστέλλειν, δεικνύναι, δίδόναι, φέρειν, προσάγειν, προσαρμόζειν, ἀντιτάσσειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν : πᾶσαν ὑμῖν τὴν ἀλήθειαν ἐρῶ Πλ. ἢ μοῦρα δίδωσιν ἀνθρώποις κακά. τίνα ἀντιτάξεις τῷδε ; Αἰσχ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουσι ἐξίσωσιν, ὁμοίωσιν, μεῖξιν, συνδιαλλαγῆν : ὁ σίδηρος ἀνισοῖ τοὺς ἀσθενεῖς τοῖς ἰσχυροῖς ἐν τῷ πολέμῳ Ξ. κεράννυμι ὕδωρ τῷ οἴνῳ. οἱ Ἐπιδάμιοι ἐδέοντο τῶν Κερκυραίων τοὺς φεύγοντας ξυναλλάξαι σφίσι Θ.

§ 77. Μὲ αἰτιατικὴν καὶ δοτικὴν συντάσσονται προσέτι πολλὰ ῥήματα σύνθετα μετὰ προθέσεων, αἱ ὁποῖαι συντάσσονται μετὰ δοτικῆς, ἰδίᾳ δὲ τὰ σύνθετα μετὰ τῆς ἐν ἧ τῆς σύν : αἱ ἡδοναὶ οὔτε εὐεξίαν τῷ σώματι ἐνεργάζονται οὔτε ἐπιστήμην ἀξιόλογον τῇ ψυχῇ ἔμποιοῦσι Ξ. ξυγκρούειν αὐτοὺς ἀλλήλους ἐβούλοντο Θ.

δ) Μὲ γενικὴν καὶ δοτικὴν.

§ 78. Μὲ δύο ἀντικείμενα, τὸ ἐν κατὰ γενικὴν καὶ τὸ ἕτερον κατὰ δοτικὴν, συντάσσονται

1) τὰ ῥήματα μετέχειν, κοινωνεῖν, μεταδιδόναι, μεταλαμβάνειν καὶ τὰ συνώνυμα αὐτῶν : μετεσχῆκαμεν ὑμῖν ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων Ξ. χρῆ τοῦ βάρους μεταδιδόναι τοῖς φίλοις Ξ.

2) τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι τὴν ἔννοιαν τοῦ παραχωρεῖν καὶ τὸ ῥῆμα φθονεῖν ἐπὶ τῆς σημασίας τοῦ ἀρνεῖσθαί τι εἰς τινὰ ἐκ φθόνου : τῆς τῶν Ἑλλήνων ἐλευθερίας παρεχωρήσατε Φιλίππῳ Δημ. μὴ μοι φθονήσης τοῦ μαθήματος Πλ.

3) τὰ ῥήματα τιμῶ καὶ τιμῶμαι εἰς τὴν δικαστικὴν γλῶσσαν τιμᾶ (ὁ δικαστής) τινί τινος = ὀρίζει εἰς τινὰ ὡς ποινὴν κάτι τι τιμᾶται (ὁ κατηγορὸς) τινί τινος = προτείνει διὰ τινὰ ὡς ποινὴν κάτι τι : ἴσως ἂν μοι, ὦ ἄνδρες δικασταί, φυγῆς τιμῆσατε Πλ. τιμᾶται μοι ὁ ἀνηρ θανάτου Πλ.

β) Τὰ μέσα ῥήματα

§ 79. Τὰ μέσα ῥήματα ἐν γένει σημαίνουσι ἐνέργειαν, ἣ ὁποῖα εὐρίσκεται εἰς ἰδιαιτέραν σχέσιν μὲ τὸ ὑποκείμενον, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου προέρχεται, καὶ ἐνδιαφέρει αὐτό. Κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν τῶν σημασίαν τὰ μέσα

ρήματα λέγονται **άντανακλαστικά**, μέσα **άλληλοπαθῆ**, μέσα **δυναμικά**.

§ 80. α) **Μέσα άντανακλαστικά** λέγονται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ τὸ ἴδιον ἀ μέ σ ω ς καὶ κατ' εὐθεϊαν ἢ ἐ μ μ έ σ ω ς καὶ π λ α γί ω ς. Οὕτω τὰ μέσα ταῦτα ρήματα ὑποδιαιροῦνται εἰς

1) **μέσα εὐθέα** ἢ αὐτοπαθῆ, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει ἀμέσως καὶ κατ' εὐθεϊαν εἰς τὸ ἴδιον τὸ ὑποκείμενον, ὡς *λούεσθαι, γυμνάζεσθαι, ἐνδύεσθαι* κ.τ.τ. Οὕτω τῶν ρημάτων αὐτῶν τὸ ὑποκείμενον εἶναι συγχρόνως καὶ ἀντικείμενόν των, καὶ δι' αὐτὸ ταῦτα δύνανται νὰ ἀναλύωνται εἰς τὸ ἐνεργητικὸν των μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν γυ μ ν ά ζ ο μ α ι = γυμνάζω ἐ μ α υ τ ό ν, ὀ π λ ί ζ ε σ θ ε = ὀπλίζετε ὑ μ ᾶ ς αὐ τ ο ύ ς.

Σημείωσις. Ἐντὶ τῶν μέσων αὐτοπαθῶν, οὐχὶ σπανίως, λαμβάνεται τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν τὴν ἀντίστοιχον αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν: *ἔρριψαν σφᾶς αὐτοὺς εἰς φρέατα* (= ἐρρίφθησαν εἰς) Θ.

Πολλάκις δὲ καὶ μὲ τὸ μέσον αὐτοπαθῆ ρῆμα τίθεται ἡ ἀντίστοιχος αὐτοπαθῆς ἀντωνυμία κατ' αἰτιατικὴν ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ, οὕτω δὲ καθαρώτερον καὶ ἐντονώτερον δηλοῦται ἡ αὐτοπάθεια: *ἑαυτὸν ἀποκρίπτεται ὁ ποιητής*. (πρβλ. *νίβεται—καί—νίβεται μόνος του*. Χτενίζεται—καί—χτενίζεται μόνη της).

Ὅταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῆ ὅτι ἡ αὐτοπάθεια περιορίζεται εἰς ἓν μόνον μέρος τοῦ ὑποκειμένου, τὸ μέρος τοῦτο δηλοῦται μὲ τὴν αἰτιατικὴν τοῦ οικείου ὀνόματος ὡς ἀντικείμενον τοῦ μέσου ρήματος: *ἐνάγατο χεῖρας*. (Πρβλ. *ἐπλύθη—καί—ἔπλυε τὰ χεῖρα του*).

2) **μέσα πλάγια**, ὅσα σημαίνουν ἐνέργειαν τοῦ ὑποκειμένου, ἢ ὁποῖα ἐπιστρέφει εἰς αὐτὸ ἐ μ μ έ σ ω ς καὶ π λ α γί ω ς. Ταῦτα πάλιν ὑποδιαιροῦνται εἰς

α) **μέσα διάμεσα**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κά τι τι εἰς ἑαυτὸ ἢ εἰς κάτι, τὸ ὁποῖον τοῦ ἀνήκει, *διὰ μέσου ἄλλου* κείρομαι (= βάζω τὸν κουρέα καὶ μὲ κουρεύει): *ὁ πατὴρ τοὺς παῖδας παιδεύεται* (= ἐκπαιδεύει τοὺς παῖδας διὰ τῶν διδασκάλων).

β) **μέσα περιποιητικά** ἢ **μέσα ὠφελείας**. Οὕτω καλοῦνται τὰ μέσα ρήματα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, τὴν ὁποίαν ἐκτελεῖ ἡ

προκαλεῖ τὸ ὑποκείμενον χάριν ἑαυτοῦ, δηλαδή προς χρῆσιν του ἢ πρὸς ὠφέλειάν του: **οικοδομοῦμαι οἰκίαν** (=οικοδομῶ τὴν οἰκίαν μου διὰ τῶν οἰκοδόμων), **ἄγομαι γυναῖκα** (=ἄγω εἰς τὴν οἰκίαν μου γυναῖκα, παίρνω γυναῖκα ὡς σύζυγόν μου). **Πανσανίας τράπεζαν Περσικὴν παρετίθετο** (=παρετίθει ἑαυτῷ διὰ τῶν ὑπηρετῶν, διέτασσε καὶ τοῦ παρεθέτον οἱ ὑπηρεταί) Θ. (Πρβλ. **συμβουλεύομαι τὸν ἱατρὸν, δανείζομαι χρήματα, προμηθεύομαι τροφίμα**).

Οὕτω περὶ μὲν τῆς πόλεως ἢ τοῦ λαοῦ λέγεται τίθεσθαι ἢ γράφεσθαι νόμους (=τιθέναι ἑαυτοῖς νόμους διὰ τῶν νομοθετῶν), περὶ δὲ τοῦ νομοθέτου λέγεται τιθέναι ἢ γράφειν νόμους: **ὁ Σόλων τοῖς Ἀθηναίοις νόμους ἔθηκεν ἢ ἔγραψε—οἱ Ἀθηναῖοι νόμους ἔθεντο ἢ ἔγράψαντο**.

Σημείωσις. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως κανονικῶς εἰς τὴν νέαν, λαμβάνεται οὐχὶ σπανίως τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἀντὶ τοῦ μέσου πλαγίου: **Λυσανδρὸς τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζε** (=ἐπεσκευάζετο, ἦτοι διὰ τῶν τεχνικῶν ἐπεσκεύαζε· πρβλ. **κτίζει σπίτι, κόβει τὰ μαλλιά του στὸ κουρεῖο, κλπ.**).

§ 81. Μέσα ἀλληλοπαθῆ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὅποια σημαίνουν **ἀλληλοπάθειαν**, ἦτοι μίαν κοινὴν ἐνέργειαν δύο ἢ περισσοτέρων ὑποκειμένων, ἢ ὅποια μεταβαίνει ἀπὸ τὸ ἓν εἰς τὸ ἄλλο. Ταῦτα ὡς ἐκ τῆς σημασίας των λαμβάνονται κανονικῶς εἰς πληθυντικὸν ἀριθμὸν: **φιλοῦνται, μισοῦνται** (=φιλοῦσι, μισοῦσιν ἀλλήλους): **συμβαλόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο** (=ἐώθουν ἀλλήλους) Ξ.

Ἡ κοινὴ καὶ ἀμοιβαία ἐνέργεια τῶν ὑποκειμένων δύναται νὰ ἀναφέρεται καὶ εἰς κάτι τι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ των εὐρισκόμενον, τὸ ὅποιον ὅμως τὰ ἐνδιαφέρει ἀπὸ κοινού: **διενείμαντο τὴν ἀρχὴν ὁ Ζεὺς καὶ ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων** (=διένειμαν ἀλλήλους, διεμοίρασαν ἀναμεταξύ των τὴν ἐξουσίαν) Πλ.

Σημείωσις. Ἀπὸ τὸν πληθυντικὸν μετεδόθη ἡ ἔννοια τῆς ἀλληλοπαθείας καὶ εἰς τὸν ἐνικόν· **διαλεγόμεθα περὶ τινος—διαλέγομαί τινα περὶ τινος**.

Ἀντὶ δὲ τοῦ μέσου ἀλληλοπαθοῦς λαμβάνεται πλειστάκις τὸ ἐνεργητικὸν μὲ ἀντικείμενον αὐτοῦ τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ἢ τὴν αὐτοπαθῆ τοῦ γ' προσώπου), ἐνίοτε δὲ καὶ ῥῆμα παρασύνθετον μὲ πρῶτον συνθετικὸν τὴν ἀλληλοπαθῆ ἀντωνυμίαν: **οἱ ὑπηρεταί διέφθειρον ἀλλήλους** Θ. **φθοσιῖτες ἑαυτοῖς μισοῦσιν ἀλλήλους** (=ἐπειδὴ φθονοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον...) Ξ. **ἀλληλο-**

κτινοῦσιν (= κτείνουσιν ἀλλήλους) Ἄριστ. (Πρβλ. Ὑποστηρίζονται ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον — ὑποστηρίζει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον — ἀλληλοὑποστηρίζονται).

§ 82. Μέσα δυναμικὰ λέγονται τὰ μέσα ῥήματα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ὅτι τὸ ὑποκείμενον ἐνεργεῖ κάτι τι ἐντεῖνον τὰς δυνάμεις του, ἤτοι καταβάλλον πάσας τὰς σωματικὰς καὶ πνευματικὰς δυνάμεις του: **λύομαι αἰχμάλωτος** (= ἐνεργῶν πλησίον τῶν αἰχμαλωτιστάντων καὶ καταβάλλον λύτρα ἐλευθερῶ τὸν αἰχμάλωτον). **παρέχομαι τοῖς συμμάχοις ναῦς** (= παρέχω εἰς τοὺς συμμάχους πλοῖα, διὰ τὴν ναυπήγησιν τῶν ὁποίων ἐγὼ ἐφρόντισα καὶ ἔδαπάνησα).

Οὕτω: **πολιτεύω** (= εἶμαι πολίτης) — **πολιτεύομαι** (= ἐνεργῶ ὡς πολίτης, μετέχω τῶν πραγμάτων τῆς πολιτείας): **πρεσβεύω** (= εἶμαι πρεσβευτής) — **πρεσβεύομαι** (= διαπραγματεύομαι διὰ πρεσβυτῶν ἢ ἐνεργῶ ὡς πρεσβευτής): (πρβλ. αὐτὸς φορτῶνεται ἅλα τὰ βάρη τῆς οἰκογενείας· βάλθηκε νὰ με καταστρέψῃ). Συνηθέστατον δὲ μέσον δυναμικὸν ῥῆμα εἶναι τὸ **ποιοῦμαι** εἰς φράσεις, οἷαι: **ποιοῦμαι πόλεμον**, **συμμαχίαν**, **εἰρήνην** κτλ. ἢ **ποιοῦμαί τινα φίλον**, **σύμμαχον**, **πολέμιον** κτλ.

Τὰ μέσα δυναμικὰ ῥήματα εἶναι συνηθέστατα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, σπανίως δὲ εἰς αὐτὴν λαμβάνεται ἄνευ προφανοῦς διαφορᾶς τὸ ἐνεργητικὸν ἀντὶ τοῦ μέσου δυναμικοῦ ῥήματος (ὅπως π.χ. σκοπῶ καὶ σκοποῦμαι, στρατοπεδεύω καὶ στρατοπεδεύομαι). Ἀλλὰ ἄρχω λόγου = λαμβάνω τὸν λόγον πρῶτος, ὁμιλῶ πρῶτος — ἄρχομαι τοῦ λόγου = ἀρχίζω τὸν λόγον μου. (Ἀντίθετον παύομαι τοῦ λόγου). Πρβλ. **ἐπειδὴ πρεσβύτερός εἰμι τοῦ Κύρου εἰκὸς ἀρχινε με λόγου** (= νὰ ὁμιλήσω ἐγὼ πρῶτος) — **τοῦ λόγου Κύρος ἤρχετο ὧδε** (= ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ὡς ἐξῆς) Ξ.

μισθῶ τι = δίδω κάτι ἐπὶ μισθῶ, ἐνοικιάζω κάτι εἰς ἄλλον — **μισθοῦμαί τι** = λαμβάνω κάτι ἐπὶ μισθῶ, ἐνοικιάζω κάτι ἀπὸ ἄλλον πρὸς ἰδίαν μου χρῆσιν· **ποιῶ τινα δοῦλον** = καθιστῶ τινα δοῦλον, γίνομαι αἷτιος νὰ γίνῃ κάποιος δοῦλος ἄλλου — **ποιοῦμαί τινα δοῦλον** = καθιστῶ κάποιον δοῦλόν μου, ὑποδουλῶν κάποιον (εἰς τὸν ἑαυτὸν μου).

Σημείωσις. Τὰ ὅρια τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας ἐνὸς ἐκάστου μέσου ῥήματος δὲν δύνανται πάντοτε νὰ διαγράφωνται ἀκριβῶς, καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ῥῆμα δύναται ὄχι μόνον εἰς διαφόρους φράσεις νὰ ἔχῃ διάφορον σημασίαν καὶ νὰ ἀνήκῃ εἰς διαφόρους τάξεις τῶν μέσων ῥημάτων, ἀλλὰ καὶ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φρά-

σιν νά συνδυάζη τὰς σημασίας δύο τάξεων: πρβλ. παρασκευάζομαι εἰς πόλεμον (μέσον αὐτοπαθῆς = παρασκευάζω ἐμαυτόν, ἐτοιμάζομαι) — παρασκευάζομαι ναυτικόν (μέσον δυναμικόν = ἐτοιμάζω ναυτικόν προμηθευόμενος ξυλείαν, εὐρίσκων ναυπηγούς, δαπανῶν κλπ.)· οἰκοδομοῦμαι οἰκίαν (μέσον διάμεσον = οἰκοδομῶ οἰκίαν διὰ τῶν οἰκοδομῶν, ἀλλά καί μέσον δυναμικόν = οἰκοδομῶ οἰκίαν προμηθευόμενος τὸ ἀναγκαῖον ὑλικόν, δαπανῶν, ἐπιβλέπων κλπ.).

Ἄοριστος δὲ μέσου ῥήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται καὶ ὡς εὐθύ καὶ ὡς πλάγιον, ὅταν μὲν τὸ ῥῆμα τοῦτο εἶναι μέσον εὐθύ, εἶναι ὁ παθητικός, ὅταν δὲ εἶναι μέσον πλάγιον, ὁ μέσος πρβλ. σφάζομαι ἐκ τοῦ κινδύνου, ἐσώθη ἡν ἐκ τοῦ κινδύνου (= ἔσωσα τὸν ἑαυτὸν μου) — σφάζομαι τὴν οὐσίαν, ἐσώσαμεν τὴν οὐσίαν (= ἔσωσα τὴν περιουσίαν μου).

Ἄλλα μερικῶν μέσων ῥημάτων ὁ μέσος καὶ ὁ παθητικός ἀόριστος ἔχουν τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς ἀνηγαγόμεν ἢ ἀνήχθη εἰς τὸ πέλαγος, ὡπλισάμεν ἢ ὡπλίσθη. Ἄλλων δὲ μέσων ῥημάτων ὁ παθητικός ἀόριστος λαμβάνεται ὡς μέσος, ὡς ἠθροίσθη, ἀπηλλάχθη, ἐπεραιώθη κλπ. (Ἡ τελευταία αὕτη χρῆσις σὺν τῷ χρόνῳ ἐπέδωκε καὶ οὕτω νῦν ὁ παθητικός ἀόριστος εἶναι καὶ μέσος: ἐλούσθη, ἐξυρίσθη, ἐξήπλώθη, ἐδανείσθη κλπ.).

γ) Τὰ παθητικά ῥήματα.

§ 83. Τὰ παθητικά ῥήματα σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον πάσχει κάτι τι ἀπὸ ἄλλου.

Ὡς πρὸς τὸν τύπον τὰ παθητικά ῥήματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, συμπίπτουν μὲ τὰ μέσα, ἀπὸ τὰ ὅποια (ἰδίως ἀπὸ τὰ μέσα διάμεσα, § 80, 2, α') καὶ προέρχονται (πρβλ. π.χ. τὸ ἀρχαῖον κείρομαι καὶ τὸ σημερινὸν ξυρίζομαι στὸ κουρεῖο = ἀναθέτω εἰς τὸν κουρέα καὶ μὲ ξυρίζει — ἀνέχομαι νὰ μὲ ξυρίξῃ ὁ κουρέας — ξυρίζομαι ἀπὸ τὸν κουρέα).

§ 84. Τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον προέρχεται τὸ πάθος τοῦ ὑποκειμένου τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, λέγεται **ποιητικὸν αἴτιον**. Ἐκφέρεται δὲ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου

1) μὲ τὴν πρόθεσιν ὑπὸ καὶ γενικὴν ἢ σπανιώτερον μὲ τὴν ἀπό, ἐκ, παρά, πρὸς καὶ γενικὴν: διδάσκεισθαι ἐθέλω ὑπὸ χρηστών μόνον Πλ. ἐπράχθη οὐδὲν ἀπὸ τῶν τυράννων ἔργον ἀξιόλογον Θ. ἐκ Φοίβου δαμείς (= ὑπὸ τοῦ Φ.) Σοφ. τὰ παρὰ τῶν θεῶν σημαίνόμενα Ξ. Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλὸς τε κάγαθός ἐπωνομάζετο Ξ.

ἐπὶ τὸ ῥῆμα εἶναι ἐπὶ
 συντάξιν κρούσιν συνήθως.

2) με' δοτικὴν προσωπικὴν, τοῦ ἐνεργούντος προσώπου: ταῦτα **Θεμιστογόνην γέγραπται** (= ὑπὸ τοῦ Θ.). Βλ. § 71, 5.

§ 85. Παθητικὰ ῥήματα κανονικῶς σχηματίζονται ἀπὸ τὰ ἐνεργητικὰ μεταβατικὰ ῥήματα, κυρίως μὲν τὰ συντασσόμενα με' αἰτιατικὴν ἐξωτερικοῦ ἀντικειμένου (§ 65, 1), σπανίως δὲ ἀπὸ τὰ ἄλλα ἢ ἀπὸ τὰ ἀμετάβατα.

Κατὰ δὲ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἀντιστοίχου ἐνεργητικοῦ, τὸ δὲ ὑποκείμενον τούτου μετατρέπεται εἰς προσδιορισμὸν τοῦ ποιητικοῦ αἰτίου τοῦ παθητικοῦ: (οἱ Ἕλληνες ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας) — οἱ Πέρσαι ἐνίκηθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. (βασιλεῖς ἄρχουσι τῶν Περσῶν) — Πέρσαι ἄρχονται ὑπὸ βασιλέων. (τοῖς παλαιοῖς ἀλλόφυλοι μᾶλλον ἐπεβούλευον) — οἱ παλαιοὶ ἐπ' ἀλλοφύλων μᾶλλον ἐπεβουλεύοντο Θ.

§ 86. Ἐπὶ τῶν διπτῶτων ῥημάτων (§ 72 κ.ε.) κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν, εἴαν μὲν τὸ διπτῶτον ῥῆμα εἶναι ἐκ τῶν συντασσόμενων με' δύο αἰτιατικὰς καὶ τούτων ἢ μία εἶναι κατηγορούμενον τῆς ἄλλης (§ 73), τότε ἀμφότεραι αἰ αἰτιατικαὶ αὗται γίνονται ὀνομαστικαί, ἢ μὲν μία ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου (Ἰσχύμαχον πάντες καλόν τε κάγαθόν ἐπωνόμαζον) — Ἰσχύμαχος πρὸς πάντων καλός τε κάγαθός ἐπωνομάζετο Ξ.

Εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν μόνον ἢ μία πτώσις, ἢ τοῦ ἀμέσου ἀντικειμένου (κανονικῶς αἰτιατικῆ), τρέπεται εἰς ὀνομαστικὴν γινομένη ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος, ἢ δὲ ἄλλη, ἢ τοῦ ἐμμέσου ἀντικειμένου (αἰτιατικῆ ἢ γενικῆ ἢ δοτικῆ), παραμένει: (ὁ διδάσκαλος διδάσκει τὸν νεανίαν τὴν στρατηγίαν) — ὁ νεανίας διδάσκεται ὑπὸ τοῦ διδασκάλου τὴν στρατηγίαν. (οἱ Ἕλληνες ἐπίμπλασαν τὰς διφθέρας χόρτου κόφου) — αἱ διφθέραι ἐπίμπλαντο ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων χόρτου κόφου. (τὰς πόλεις ταύτας βασιλεὺς Παρυσάτιδι ἐδεδώκει) — αἱ πόλεις αὗται ὑπὸ βασιλέως Παρυσάτιδι δεδομένα ἦσαν Ξ.

Σημείωσις. Παθητικὸν ῥῆμα σχηματίζεται ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἐνεργητικόν, τὸ ὁποῖον ἔχει σύστοιχον ἀντικείμενον: (κινδυνεύομεν μέγαν κίνδυνον — οὐκ ἐν τῷ Καρὶ ἡμῖν ὁ κίνδυνος κινδυνεύεται Πλ.

Ἐπὶ δὲ τῶν διπτῶτων ῥημάτων ἀποκόπτω ἀποτέμνω, ἐκκόπτω

(τινός τι) καὶ ἐπιτάσσω, ἐπιτρέπω (τινί τι), κατὰ τὴν μετατροπὴν τῆς ἐνεργητικῆς συντάξεως εἰς παθητικὴν ὑποκείμενον τοῦ παθητικοῦ ῥήματος γίνεται οὐχί τ. κατ' αἰτιατικὴν ἀντικείμενον, ἀλλὰ τὸ κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν: (οἱ βάρβαροι ἀπέτεμον τῶν στρατηγῶν τὰς κεφαλὰς) — οἱ στρατηγοὶ ἀπειμήθησαν τὰς κεφαλὰς Ξ. (ἐπέτρεψαν τοῖς ἐννέα ἄρχουσι τὴν φυλακὴν — οἱ ἐννέα ἄρχοντες ἐπιτετραμμένοι ἦσαν τὴν φυλακὴν.

§ 87. 1) Μερικῶν ἐνεργητικῶν μεταβατικῶν ῥημάτων ὡς παθητικὸν χρησιμεύει ἄλλο ῥῆμα ἐνεργητικὸν ἀμετάβατον.

ἀποκτείνω τινὰ — ἀποθνήσκω (= φονεύομαι) ὑπὸ τινος.

διώκω τινὰ — φεύγω (= καταδιώκομαι) ὑπὸ τινος.

ἐκβάλλω (= ἐξορίζω) τινὰ — ἐκπίπτω (= ἐξορίζομαι) ὑπὸ τινος.

εὖ λέγω (= ἐπαινῶ) τινὰ — εὖ ἀκούω (= ἐπαινοῦμαι) ὑπὸ τινος.

εὖ ποιῶ (= εὐεργετῶ) τινὰ — εὖ πᾶσχω (= εὐεργετοῦμαι) ὑπὸ τινος.

Σημείωσις. Τοῦ ῥ. αἰρῶ (= συλλαμβάνω, κυριεύω) παθητικὸν εἶναι τὸ ἀλίσκομαι (= συλλαμβάνομαι, κυριεύομαι). Τοῦ δὲ μέσου αἰροῦμαι (= ἐκλέγω τινὰ) παθητικὸν εἶναι πάλιν τὸ αἰροῦμαι (= ἐκλέγομαι) ὑπὸ τινος: Ἄθηναῖοι αἰροῦνται Μιλτιάδην στρατηγόν — Μιλτιάδης αἰρεῖται ὑπ' Ἀθηναίων στρατηγός.

2) Πολλῶν ἐνεργητικῶν ῥημάτων τὸ παθητικὸν σχηματίζεται καὶ διὰ περιφράσεως, ἢ ὁμοίᾳ ἀποτελεῖται ἀπὸ τοῦ ῥήματος γίγνομαι, τυγχάνω, λαμβάνω, ἔχω, κ.τ.τ. καὶ ἔν συνώνυμον πρὸς τὸ ἐνεργητικὸν ῥῆμα ἐπίθετον ἢ οὐσιαστικόν.

μισῶ τινὰ — (μισοῦμαι καὶ) μισητὸς γίγνομαι ἢ μῖσος ἔχω πρὸς τινος.

θεραπεύω τινὰ — (θεραπεύομαι καὶ) θεραπείας τυγχάνω ὑπὸ τινος.

ζημιῶ τινὰ — (ζημιοῦμαι καὶ) ζημίαν λαμβάνω παρά τινος.

Διὰ τῆς αὐτῆς δὲ περιφράσεως σχηματίζεται κανονικῶς τὸ παθητικὸν **ἀποθετικῶν** ῥημάτων ἐνεργητικῆς διαθέσεως:

αἰδοῦμαι (= ἐντρέπομαι) τινὰ — αἰδοῦς τυγχάνω ὑπὸ τινος.

αἰτιῶμαι (= κατηγορῶ) τινὰ — αἰτίαν ἔχω ἢ αἰτίαν λαμβάνω ὑπὸ τινος.

(Πρβλ. ἐπιθυμῶ — γίγνομαι ἐπιθυμητός. συγχωρῶ — λαβαίνω

συγχώρεσι. παρηγορῶ — ἔχω παρηγοριά. περιποιούμαι — εὐρίσκω περιποίησι).

Σημείωσις. Τοῦ δίκην λαμβάνω παρά τινος (τιμωρῶ τινα) παθητικὸν εἶναι τὸ δίκην δίδωμί τινι (= τιμωροῦμαι ὑπό τινος) : οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες δίκην δίδασιν (= τιμωροῦνται).

δ) Τὰ οὐδέτερα ῥήματα.

§ 88. Οὐδέτερα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν ὅτι τὸ ὑποκείμενον οὔτε ἐνεργεῖ οὔτε πάσχει, ἀλλ' ὅτι ἀπλῶς εὐρίσκεται εἰς μίαν κατάστασιν (οὐδετέραν) : ζῶ, ὑγιαίνω, ροσῶ, σωφρονῶ, εὐδαιμονῶ κτλ.

Σημείωσις. Τὰ οὐδέτερα ῥήματα εἶναι κυρίως ἐνεργητικὰ ἀμετάβητα ῥήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'

ΟΙ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

§ 89. Ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ καλοῦνται οἱ ἰδιαιτέροι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος (ἢ καὶ ἄλλων ὄρων τῆς προτάσεως), διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται αἱ διάφοροι ἐπιρρηματικαὶ σχέσεις, ἤτοι ἡ σχέσις τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου, τοῦ ὄργάνου, τοῦ τρόπου, τοῦ αἰτίου, τοῦ ποσοῦ, τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς.

Οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοὶ ἐκφέρονται

1) δι' ἐπιρρήματος· ἐνταῦθα, ἐκεῖ, χθές, σήμερον, οὕτω, ἄλλως κτλ. (Καθαρῶς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

2) διὰ τινος ὀνόματος πλάγιας πτώσεως ἢ δι' ἐμπροσθέντος τινός : ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη Ξ. οἱ πολέμιοι ἐργηγόρεσαν καὶ ἕκατον πρὸ πολλὰ διὰ νυκτός· (πρβλ. ἔβρεξε τὰ μεσάνυχτα = ἔβρεξε κατὰ τὰ μεσάνυχτα), (Ὡς ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί).

1) Αἱ πλάγιαι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς.

§ 90. α) Ἡ αἰτιατικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) τὴν διεύθυνσιν ἢ τὸ τέρμα μιᾶς κινήσεως· (ποῦ ; ἔως ποῦ ;)

*Η τοιαύτη χρήση της αιτιατικής είναι μόνον ποιητική: κρίση δ' οὐρανὸν ἴκε (= εἰς τὸν οὐρανόν, ἕως τὸν οὐρανόν). ἀνέβη μέγαν οὐρανὸν Οὐλύμπόν τε "Ομ. (Πρβλ. πάω σ π ί τ ι, πάω σ χ ο λ ε ῖ ο).

2) ἔκτασιν τοπικῶς ἢ χρονικῶς (πόσον);: ἀπέχει ἡ Πλάταια τῶν Θηβῶν σταδίους ἑβδομήκοντα Θ. αἱ σποδαὶ ἑνιαυτὸν ἔσονται (= ἐπὶ ἓν ἔτος) Θ. (Πρβλ. ἀπέχει δέ κ α π ὄ ν τ ο υ ς. Θά μείνη ἐκεῖ λί γ ο υ ς μ ἦ ν ε ς).

Σημείωσις. Τῆς αιτιατικῆς ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διάρῃσιν, γίνεται χρῆσις μετὰ τακτικοῦ ἀριθμητικοῦ, ἐνίοτε δὲ καὶ μετὰ τῆς δεικτικῆς ἀντωνυμίας οὗτος (οὗτος σί), πρὸς δῆλωσιν τοῦ χρόνου, ὁ ὅποιος ἔχει παρέλθει, ἄφ' οὗ ἔχει γίνει κάτι τι: Πρωταγόρας ἐπιδεδημηκε τρίτην ἡδὴ ἡμέραν (= ἐδῶ καὶ τρεῖς ἡμέρας) Πλ. ἀπηγγέθη Φίλιππος τρίτον ἢ τέταρτον ἔτος τοῦτι, Ἡραίων τεῖχος πολιορκῶν (= ἐδῶ καὶ τρεῖς ἢ τέσσαρα ἔτη) Δημ.

3) αἰτίαν ἢ σκοπὸν (γιατί; πρὸς τί;). Μὲ τοιαύτην σημασίαν λαμβάνεται ἡ αιτιατικὴ τοῦ οὐδετέρου ἀντωνυμίας ἐρωτηματικῆς ἢ δεικτικῆς ἢ ἀναφορικῆς: τί τηρικὰδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων; (= γιατί ἔχεις ἔλθει; πρβλ. τί γελᾶτε;) Πλ. ταῦτα δὴ ἔπαισχρόμεθα τούτους τοὺς νεανίσκους (= διὰ ταῦτα) Πλ. ἤρωτῶντο ὅτι ἤκοιεν (= γιὰ ποῖον σκοπὸν) Ξ.

4) τὸ κατὰ τι, ἦτοι ἀναφορὰν (σὲ τί; ὡς πρὸς τί;): πόδας ὠκὺς Ἀχιλλεὺς "Ομ. ὁ ἐπίσταται ἕκαστος, τοῦτο καὶ σοφός ἐστι (= ὡς πρὸς τοῦτο) Ξ. (πρβλ. τί φταίω ἐγώ;).

§ 91. β) *Η καθαρὰ γενικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

1) περιοχὴν τόπου τινός, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἢ διὰ τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι (ποῦ; ἀπὸ ποῦ;): *Η τοιαύτη χρῆσις τῆς γενικῆς εἶναι μόνον ποιητικὴ: ποῦ Μενέλαος ἔην; ἢ οὐκ Ἄργεος ἔην Ἀχαιοκοῦ; (= ἐντὸς τοῦ Ἄργους, ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος). Ἰππος εἰωθὸς λούεσθαι εὐρρεῖος ποταμοῖο (= ἐντὸς καλλιρροῦ ποταμοῦ). ἔρχονται πεδίοιο μαχησόμενοι (= διὰ τῆς πεδιάδος) "Ομ. (πρβλ. ὁ Κωνσταντῖνος ἔρχεται τ ο ὦ κ ά μ π ο υ καθαλλάρης).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἀφαιρετικῆς γενικῆς τοπικῶς λαμβανομένης βλ. § 28, 5.

2) διάστημα χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου γίνεται κάτι τι (πότε; τί κ α ι ρ ὸ;). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ γενικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν φυσικὴν τοῦ χρόνου διάρῃσιν: οὐ τῆς ἐπιούσης ἡμέ-

ρας ἤξει τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τῆς ἐτέρας (= ἐντὸς τῆς ἐρχομένης ἡμέρας κλπ.) Πλ. *Ιστρος ἴσος αἰεὶ ὀέει καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος (= καὶ ἐν καιρῷ θέρους,...) Ἡροδ. οὐδεὶς μέ πω ἠρώτηζε καιρὸν οὐδὲν πολλῶν ἐτῶν (= ἐντὸς πολλῶν ἐτῶν, πᾶν χρόνιον τῶρα) Πλ. (πρβλ. γὰρ ζήσης! καὶ τοῦ χρόνου!).

3) αἰτίαν (γιατί;): τῶν αὐτῶν ἀδικημάτων ὀργίζεται (= διὰ τὰ ἔδικα ἀδικήματα· πρβλ. § 74, 5). (πεθαίνει τῆς πείνας).

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 37, 1, β'.

4) ποσόν (πόσον;): πόσου διδάσκει Εὐῆρος; πέντε μῶν (= πόσα παίρνει γιὰ τὴ διδασκαλίαν του;) Πλ. (πρβλ. § 74, 4).

§ 92. γ) Ἡ δοτικὴ λαμβανομένη ἐπιρρηματικῶς δηλοῖ

I. ἡ τοπικὴ δοτικὴ (§ 28, 7)

1) τὸν τόπον ἐπὶ στάσεως (ποῦ; σὲ ποιοῦ μέρος;).

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς δοτικῆς εἶναι κυρίως ποιητικὴ: Ζεῦ, αἰθέρι ναίων (= ἐν τῷ αἰθέρι). τόξα ὤμοισιν εἶχεν (= ἐπὶ τῶν ὤμων) Ὀμ.

Εἰς τοὺς πεζοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εὐχρηστοὶ οὕτως εἶναι μόνον αἱ δοτικαὶ τῆ δε (= ἐδῶ). ταύτη (= αὐτοῦ), ἐκείνη (= ἐκεῖ). ἄλλῃ (= ἄλλου), ἧ (= ἔπου) καὶ ἡ δοτικὴ τοπικῶν ὀνομάτων, ἰδίᾳ δὲ ὀνομάτων δῆμων τῆς Ἀττικῆς, ὡς Πανακτοῦ, Βραυρωνίου, Ἐλευσῖνι, Ῥαμνοῦντι κλπ.: στήλας στήσαι Ὀλυμπίασι καὶ Πυθοῖ καὶ Ἰσθμοῖ καὶ Ἀθήναις, ἐν πόλει (= καὶ ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἀκροπόλει) Θ. τὰ τόπια ταῖ Μαραθῶνι καὶ Σαλαμῖνι καὶ Πλαταιαῖς Πλ. ἐνίκησε Ἰσθμοῖ καὶ Νεμέᾳ (= ἐν Νεμέᾳ) Λυσ.

2) χρόνον ὠρισμένον, κατὰ τὸν ὅποιον συμβαίνει κάτι τι. (ποῖα ἡμέρα: ποιοῦν μῆνα; κλπ.). Οὕτω λαμβάνεται κανονικῶς ἡ δοτικὴ ὀνομάτων, τὰ ὅποια δηλοῦν χρόνον, καὶ ὀνομάτων ἑορτῶν ταύτη τῆ ἡμέρα, τῆ δε τῆ νυκτί, τῷ ἐπιόντι μηνί, τῷ ἐπιόντι ἔτει κλπ. Παναθηναίσις, Διονυσίσις, Ἀπατουρίουσις, Θεσμοφορίσις κλπ. (= στὴν ἑορτὴ τῶν Παναθηναίων κλπ.): ἐγὼ καταστάς χορηγὸς τραγωδοῖς ἀνήλωσα τριάκοντα μῶναις καὶ τρίτῳ μηνί, Θαρρηλίοις, νικήσας ἀνδρικόῳ χορῷ δισχιλίας δραχμῶν (= τὸν τρίτον μῆνα, στὴν ἑορτὴ τῶν Θαρρηλίων) Λυσ. Αἴχας ταῖς γυμνοπαιδείαις τοὺς ἐπιδημοῦντας ἐν Λακεδαιμόνι ξένους ἐδείπνιζε (= στὴν ἑορτὴ τῶν γυμνοπαιδῶν) Ξ.

II. ἡ ὀργανικὴ δοτικὴ (§ 28, 8)

1) τὸ ὄργανον, μὲ τὸ ὁποῖον ἐκτελεῖται κάτι τι : Ἱπποκράτης τὴν θύραν τῇ βακτηρίᾳ ἔκρουε (= μὲ τὴν βακτηρίαν) Πλ. τοῖς ὀφθαλμοῖς ὀρῶμεν, οὐδεὶς ἔπαινον ἡδοναῖς ἐκτίσαστο (= μὲ ἡδονάς).

2) συνοδείαν· ἦτοι τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον συνοδεύει τὸ ὑποκείμενον κατὰ τὴν πρᾶξιν : Ἀλκιβιάδης κατέπλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν (= μὲ εἴκοσι πλοῖα) Ξ.

Τοιαύτη εἶναι ἡ δοτικὴ καὶ εἰς φράσεις, οἷα π.χ. μίαν ναῦν λαμβάνουσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν (= μαζί μὲ τοὺς ἀνδρας, μαζί μὲ τὸ πληρωμά της) Θ.

3) τρόπον : δρόμῳ ἴεντο εἰς τοὺς βαοβάρους Ἡρόδ. (πρβλ. ἤρθε τρέχοντας).

Τοιαύτη δοτικὴ ὑπάρχει εἰς τὰς λέξεις ἢ φράσεις τῆ δε, ταύτη (= ἔτσι), τῶ δε ἢ τοῦ τω τῶ τρόπῳ, οὐδενὶ τρόπῳ, σιγῇ, σιωπῇ, κραυγῇ, βίᾳ, σποῦδῇ, παντὶ σθένει, πάσῃ τέχνῃ κλπ.

4) αἰτίαν : λιμῶ ἀπέθανον (= ἔνεκα πείνης, ἀπὸ πείναν) Πλ. καὶ ἡμεῖς οἱ στρατηγοὶ ἠχθόμεθα τοῖς γεγενημένοις (= διὰ τὰ γεγενημένα) Ξ.

5) ποσόν, ἦτοι μέτρον ἢ διαφορὰν : πολλῶ μεῖζόν ἐστιν (= κατὰ πολὺ). Ἐπύαξα προτέρᾳ Κύρου πέντε ἡμέραις εἰς Ταρσοὺς ἀφίκετο Ξ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 71.

2. Τὰ ἐπιρρήματα.

§ 93. Ἐκ τῶν ἐπιρρημάτων

1) πλεῖστα εἶναι κυρίως πλάγιοι πτώσεις ὀνομάτων, αἱ ὁποῖαι λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς· πρβλ. δωρεάν, μακράν, χάριν, τὴν ταχίστην (= τάχιστα)—αὐτοῦ, οὐδαμοῦ—κύκλω, ταύτη, ἄλλῃ (= ἀλλαχοῦ) κλπ. (Βλ. § 90 κ.έ.).

2) πολλὰ λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν διάφορον τῆς ἀρχικῆς· ὁὔτω π.χ.

α) τὸ ἄλλως (= ἀλλέως) λαμβάνεται καὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐκτὸς τούτου ἢ ἐν γένει ἢ ἀπλῶς : συγγενεῖς καὶ ἄλλως εὐμενεῖς Πλ.

Ἡ δὲ φράσις ἄλλως τε καί, ἢ σπανιώτερον ἄλλωστε, σημαίνει καὶ μάλιστα : πάντων ἀποστερεῖσθαι λυπηρόν ἐστι, ἄλλως τε κἂν ὑπ' ἐχθροῦ τῷ τοῦτο συμβαίη Δημ.

β) τὸ ἔτι (= ἀκόμη) εἰς προτάσεις ἀρνητικὰς ἢ ἐρωτηματικὰς, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν μετ' ἀρνητικὰς, σημαίνει πλέον, πιά: *τίς αὐτῷ ἔτι τῆς ἀρχῆς ἀντιποιεῖται;* (= τίς πλέον... οὐδεὶς πλέον) Ξ.

Σημείωσις. Τὸ ἔχι ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν λέγεται οὐπω οὐπω καιρὸς (ἔστι= δὲν εἶναι ἀκόμη καιρὸς). οὐκέτι καιρὸς (= δὲν εἶναι πιά καιρὸς).

γ) τὸ μάλιστα (= πάρα πολὺ, πρὸ πάντων) μετ' ἀριθμητικὰ σημαίνει περίπου: *Ἡράκλεια ἀπέχει Θερμοπυλῶν σταδίου μάλιστα τεσσαράκοντα.* (= περίφρ. ἐξώδευσε τὸ πολὺ-πολὺ ἑκατὸ δραχμῆς).

δ) τὸ πολλάκις (= πολλὰς φορὰς) κατόπιν τοῦ εἰ (ἐάν), ἵνα μὴ, μὴ, σημαίνει τυχεῖν. Ἰσως: *εἰ ἄρα πολλάκις μὴ προσεσχίκατε τῷ τοιοῦτῳ* Πλ.

ε) τὸ ποτέ (= μιὰ φορὰ, κίποτε), ὅταν εὐρίσκειται κατόπιν ἐρωτηματικῆς λέξεως, σημαίνει ἄρα γε, τὰχα, σάν: *Πολλάκις εθαύμασα τίσι ποτέ λόγοις ἔπεισαν Ἀθηναίους* (= μετ' ποιούς ἄρα γε λόγους) Ξ. *τί ποτ' ἐστὶ τοῦτο* (= σάν τι) Πλ. Βλ. § 49,1.

στ) τὸ τάχιστα (= πολὺ ταχέως) κατόπιν χρονικῶν συνδέσμων (ἐπεὶ, ἐπειδὴ, ὡς κλπ.) σημαίνει ἀμέσως, εὐθύς: *οἱ τριάκοντα ἠρέθησαν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τεῖχη καθρέθη* (= εὐθύς ὡς) Ξ.

ζ) τὸ ἐπίρρημα ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικόν (= οὕτω, ἔτσι) ἢ ἀναφορικόν (= ὅπως), 1) μετ' ὑπερθετικὰ ἐπίθετα ἢ ἐπιρρήματα σημαίνει ὅσον τὸ δυνατόν: *ὡς πλεῖστος* (= ὅσον τὸ δυνατόν πλεῖστος), *ὡς τάχιστα* (= ὅσον τὸ δυνατόν τάχιστα), 2) εἰς ἀναφωνήσεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουσι τὸν θαυμασμόν, σημαίνει πόσον, τί: *ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος!* (= πόσον ὠραῖος!) Ξ.

Σημείωσις α'. Τὴν ἀρχικὴν τοῦ δεικτικῆν σημασίαν (μετ' τὴν ὁποίαν ἀπαντᾷ συχνότατα παρ' Ὀμήρῳ) διετήρησε τὸ ὡς (ἢ ὡς ἢ ὡς) εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον εἰς τὰς φράσεις καὶ ὡς (= καὶ ἔτσι), οὐδ' ὡς (= οὐδέ ἔτσι, μ' ὅλον τοῦτο δὲν): *οὐδ' ὡς ὠργίζετο* Ξ.

Σημείωσις β'. Πολλὰ καὶ ποικίλα εἶναι αἱ σημασίαι καὶ αἱ συντακτικαὶ χρήσεις τοῦ μορίου ὡς. Εἶναι δὲ τοῦτο ἔχι μόνον ἐπίρρημα, ἀλλὰ καὶ σύνδεσμος εἰδικός (= ὅτι, πὼς), ἢ χρονικός (= ὅτε, ἀφοῦ), ἢ αἰτιολογικός (= διότι), ἢ τελικός (= ἵνα), ἢ συμπερασματικός (= ὥστε), καὶ πρόθεσις (καταχρηστική), ὅποτε συντάσσεται μετ' αἰτιτικὴν προσώπου καὶ σημαίνει πρὸς ἢ μετ' ἀριθμητικόν καὶ σημαίνει περίπου, ἴσαμε: *κέλευσον ἐλθεῖν ὡς ἐμέ τὸν Ἑρμογένη* Ξ. *ὀπλίτας εἶχεν ὡς πεντακοσίους* Ξ.

Σημείωσις γ'. Βλ. καὶ § 37, 1, β.

3. Αἱ προθέσεις¹.

§ 94. α') Αἱ κύριαι προθέσεις ἦσαν ἀρχῆθεν ἐπιρρημάτα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοπικά· (πρβλ. σύνθετα ῥήματα ἀ ν α τείνω = τείνω ἄνω, κατὰ τίθημι = τίθημι κάτω, π ε ρ ρ εῶ = ῥέω περίξ κλπ.). Ὡς ἐπιρρημάτα δὲ καθ' ἑαυτὰς χρησιμοποιοῦνται πλειστάκις αἱ προθέσεις ὑπὸ τοῦ Ὀμήρου καὶ τῶν ἄλλων ποιητῶν καὶ ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου: μέλανες δ' ἀνὰ βότρυες ἦσαν (= ἐπάνω). ἔκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαῖνον (= ἔξω δὲ) Ὀμ.

Εἰς τὴν Ἀττικὴν διάλεκτον διετηρήθη μὲ ἐπιρρηματικὴν σημασίαν μόνον ἡ πρόθεσις π ρ ὀ ς εἰς τὰς φράσεις πρὸς δέ, καὶ πρὸς, πρὸς δὲ καὶ (= προσέτι δὲ): ἀσύμφορον, πρὸς δὲ καὶ οὐ δίκαιον Πλ. πρβλ. ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ τὸ μεσημέρι — πήγαινε κι ἐγὼ θὰ ἔρθω μετὰ = κατόπιν.)

Ἐγίνετο δὲ κατ' ἀρχὰς χρῆσις τῶν προθέσεων (ὡς ἐπιρρημάτων) πλησίον τινὸς ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων, κυρίως ἵνα δι' αὐτῶν καθίσταται σαφεστέρα ἡ ἰδιαιτέρα σημασία τῆς πλαγίας πτώσεως λαμβανομένης ἐπιρρηματικῶς (§ 90 κ.έ.): πρβλ. νέοι ἔχον πεμπύβωλα χερσίν ('Ὀμ., Α 463) — στέμματα ἔχον ἐν χερσίν (Α 373). κνίσθη οὐρανὸν ἴκεν (Α 317) — Ὀδυσσεὺς εἰς Χρύσην ἴκανε (Α 430).

Ἡ ἀρχικὴ ἐπιρρηματικὴ σημασία τῶν κυρίων προθέσεων καταφαίνεται

1) ἐκ τοῦ ὅτι ὑπὸ τῶν ποιητῶν καὶ τοῦ Ἡροδότου τινὲς ἐξ αὐτῶν χρησιμοποιοῦνται ἀ ν τ ἰ ῥ ῆ μ α τ ο ς, μὲ τὸν τόνον μάλιστα ἀναβιβασμένον ἐπὶ τῆς παραληγούσης, ὅταν εἶναι δυσύλαστοι, συμφώνως πρὸς τὸν ἀρχικὸν τῶν τονισμῶν ὡς ἐπιρρημάτων: πάρα πολλὰ ἐκάστῳ (= πάρεστι). οὐ γάρ τις μετὰ τοῖος ἀνήρ, οἶος Ὀδυσσεὺς (= μέτεστι, ὑπάρχει μετὰξυ). οὐ οἱ ἐνι⁽²⁾ φρένες (= οὐκ αὐτῷ ἔνεισι φρένες) Ὀμ. ἄνα ἔξ ἐδράνων (= ἀνάστηθι) Σοφ.

2) ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀμηρον, τοὺς ἄλλους ποιητὰς καὶ τὸν Ἡροδότον παρεμβάλλεται πολλάκις μετὰξυ τῆς προθέσεως καὶ τοῦ ῥή-

1. Αἱ προθέσεις, ὡς γνωστὸν, εἶναι κύριαι καὶ καταχρηστικαί.

2. Ἐκ τοῦ ἐνι, ἀρχικοῦ πληρεστέρου τύπου τῆς προθέσεως ἐν (= ἐντός), προῆλθε τὸ νεοελληνικὸν (ἐναι) εἶναι· πρβλ. οὐκ ἐνι Ἰουδαίος οὐδὲ Ἕλλησ κτλ. Βλέπετε καὶ § 52, 1 Σημ. γ'.

ματος μία ἢ περισσότεραι λέξεις (**ἐκ δὲ καὶ αὐτοὶ βαΐνον**), ἢ τίθεται ἢ πρόθεσις καὶ κατόπιον τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀνόματος, τὸ ὅποιον προσδιορίζει: *νόμῃ δὲ τίθει πάρα πᾶσαν ἐδωδὴν* (= παρετίθει, ἔθετε πλησίον, παρέθετε). *Ἰθάκην κάτα* (= κατὰ τὴν Ἰθάκην) "Ομ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς α'. Ὁ χωρισμὸς τῆς προθέσεως ἀπὸ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται (**ἐκ δ' ἄγαγε** — ἐξήγαγε δέ. **κατ'** ἄρ' ἔξετο — καθέξετο ἄρα), ὀνομάσθη **τμησις**, διότι ἐσφαλμένως ἐνομήσθη ὅτι κανονικῶς ἀρχῆθεν πρόθεσις καὶ ῥῆμα ἦσαν ἡνωμένα καὶ κατόπι ἐχωρίσθησαν.

Ὁμοίως ἡ ἐπίταξις τῆς προθέσεως μετὰ τὸ ῥῆμα ἢ τὸ ὄνομα, εἰς τὸ ὅποιον ἀναφέρεται καὶ ὁ ἀναβιβασμὸς τοῦ τόνου ἐπὶ τῶν δισλλαβῶν προθέσεων, ὀνομάσθη **ἀναστροφὴ** (τῆς προθέσεως), διότι ἐσφαλμένως πάλιν ἐνομήσθη ὅτι ὁ ἐπὶ τῆς ληγαύσης τόνισμὸς ἦτο ὁ ἀρχῆθεν κανονικός.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται μὲ ἀναστροφὴν μόνον ἡ πρόθεσις *περί*: *ἄρα ἐράνης ἀνδρείας περί* οὐδὲν εἰδώς (= *περί ἀνδρείας*) Πλ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς β'. Μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὅποιαν ἀναφέρονται, τίθενται ἐνίοτε εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς καὶ αἱ καταχρηστικαὶ πρόθεσις *ἐνεκα* καὶ *ἀνευ*: *τοῦτου ἔνεκα, ὦν ἀνευ*.

§ 95. Ἡ ἐξασθένησις τῆς ἀρχικῆς ἐπιρρηματικῆς σημασίας τῶν προθέσεων καὶ ἡ μετατροπὴ τῶν ἀπὸ ἐπιρρήματα (ἦτοι ἀπὸ αὐτοτελεῖς λέξεις, αἱ ὅποια προσδιορίζουν τοπικῶς τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως) εἰς πρόθεσις (ἦτοι εἰς ἀπλᾶ μόρια, τὰ ὅποια προτάσσονται πρὸ τῶν πληγίων πτώσεων καὶ ὁμοῦ μετ' αὐτῶν δηλοῦν διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σχέσεις) ἐπῆλθε σὺν τῷ χρόνῳ

1) ἔνεκα τῆς στενῆς πολλᾶκις συνδέσεως τῶν τοιούτων ἐπιρρημάτων μετὰ ῥημάτων εἰς μίαν ἔννοιαν, ὅποτε ταῦτα ἀπέβαλλον τὸν ἰδιαιτέρον τόνον αὐτῶν: πρβλ. **ἐκ δ' ἄγαγε** (Πάτροκλος) *Βρισηίδα—ἐξήγαγεν Ἀθησίλαος τὸ στράτευμα κατ' ἄρ' ἔξετο—ταῦτ' εἰπὼν ἑκαθέξετο* (πρβλ. δὲν τὸν εἶδα ξ α ν ἄ — δὲν τὸν ξ α ν α ε ἰ δ α).

2) κυρίως ἔνεκα μετακινήσεως τῆς συντακτικῆς σχέσεως τῶν ὄρων τῆς προτάσεως. Ὡς τὼς εἰς τινὰ πρότασιν, ὡς π.χ. *ἐκ δὲ Χρυσῆς νηὸς βῆ* ("Ομ., Α 439), ἦτο εὐκόλον ἢ λέξις *ἐκ* (= ἔξω), ἢ ὅποια ὡς τοπικὸν ἐπιρρημα προσδιορίζει τὸ ῥῆμα *βῆ* (= ἔβη), νὰ νομισθῆ ὡς συνδεσμένη συντακτικῶς μετὰ τὴν (ἀφαιρετικὴν) γενικὴν *νηὸς* (= ἀπὸ τὴν νᾶν), ἀφοῦ καὶ αὕτη ἐτέθη ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ ῥήματος καὶ τὴν ἀπὸ τόπου κίνησιν δηλοῖ καὶ αὕτη· ἦτοι ἡ ἀνωτέρω

πρότασις ἠδύνατο νὰ νοηθῆ συντασσομένη ὄχι μόνον οὕτω, Χρυσῆς ἐκ βῆ νηός (= ἡ Χ. ἔξω ἐβάδισε ἀπὸ τὸ πλοῖον), ἀλλὰ καὶ οὕτω: Χρυσῆς ἐκ νηός βῆ (= ἡ Χ. ἔξω ἀπὸ τὸ πλοῖον ἐβάδισε). Ἄλλ' οὕτως ἡ λέξις ἐκ παύει νὰ εἶναι αὐτοτελής, καὶ τὴν ἐπιρρηματικὴν σχέσιν τῆς ἀπὸ τόπου κινήσεως τὴν ἐκφράζει πλέον αὕτη ὄχι μόνη, ἀλλὰ μετὰ τῆς γενικῆς (ἀφαιρετικῆς) ν η ό ς.

§ 96. Ἐκάστη τῶν κυρίων προθέσεων συντάσσεται μὲ μίαν ἢ περισσώτερας ἐκ τῶν πλαγίων πτώσεων ἀναλόγως τῆς συντάξεως τῶν ῥημάτων, παρὰ τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἐτίθετο ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμός. Τοῦτο ἐν συνόψει καταφαίνεται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Μετά γενικής	Μετά δοτικής	Μετά αιτιατικής
Μονότρωτοι	ἀντί...	ἀπέναντι ἀντὶς γιὰ γιὰ.		
	ἀπὸ... ἐξ, ἐκ... πρὸ... ἐν σύν, ξύν εἰς...	μακρὰν ἀπὸ ἀπὸ μέ ἀπὸ μέσα ἀπὸ ἀπὸ εὐθὺς μετὰ ἔνεκα ἐμπρὸς ἀπὸ πρὶν ἀπὸ ὑπέρ, γιὰ.	ἐντός, μέσα εἰς μέ μαζὶ μέ μέ.	μέσα εἰς ὡς πρὸς γιὰ.
Δίτρωτοι	ἀνά...	.....	(ἐπάνω εἰς). ¹	ἐπάνω εἰς πρὸς τὰ ἄνω τοῦ κατὰ. (διὰ μέσου). ¹ ἔνεκα, γιὰ.
	διὰ...	διὰ μέσου κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ὑπερ' ἀπὸ μέ.	.....	καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν διὰ μέσου σύμφωνα μέ.
	κατὰ... ὑπέρ...	κάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς ἑναντίον σχετικῶς μέ γιὰ. ἀπὸ πάνω ἀπὸ χάριν, γιὰ σχετικῶς μέ.	.....	ἐπάνω ἀπὸ πέραν ἀπὸ περισσότερο ἀπὸ.
Τρίτρωτοι	ἀμφι...	σχετικῶς μέ, γιὰ.	(γύρω ἀπὸ). ¹ ἔνεκα, γιὰ.	γύρω ἀπὸ περίπου ἴσαμε.
	ἐπὶ...	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στάσεως)· στὴν ἐποχὴ τοῦ πλησίον ἐνώπιον γιὰ (ἐπὶ σκοπίμου κατευθύνσεως)	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ στάσεως)· εὐθὺς μετὰ πλησίον κατόπιν ἔκτος ἀπὸ γιὰ (ἐπὶ αἰτίας ἢ σκοποῦ).	ἐπάνω εἰς (ἐπὶ κινήσεως)· διχρῶς ἐπὶ πρὸς ἑναντίον γιὰ (ἐπὶ σκοποῦ).
	μετὰ...	(μεταξὺ). ¹ μαζὶ μέ, μέ.	(μεταξὺ). ¹	(μεταξὺ). ¹ ὑπερ' ἀπὸ
	παρὰ...	(ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ). ¹ ἐκ μέρους.	πλησίον, κοντὰ εἰς.	πλησίον καὶ κατὰ μῆκος· κοντὰ εἰς ἐν συγκρίσει πρὸς ἑναντίον, κατὰ παράβασιν· πλήν, παρὰ.
	περὶ...	(γύρω ἀπὸ). ¹ σχετικῶς μέ, σέ, γιὰ.	(γύρω ἀπὸ· σχετικῶς μέ, γιὰ). ¹	γύρω ἀπὸ περίπου κατὰ περίπου σχετικῶς μέ.
	πρὸς...	ἀπέναντι πρὸς ἐνώπιον ὡς πρὸς γιὰ.	κοντὰ εἰς.	πρὸς τὸ μέτρος πρὸς ἑναντίον, μέ· σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς γιὰ (ἐπὶ σκοποῦ).
	ἀπὸ...	ὑποκάτω ἀπὸ ἔνεκα, ἀπὸ ἐν συνδεῖξ.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ στάσεως) ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἢ ἐπίβλεψιν.	ὑποκάτω ἀπὸ (ἐπὶ κινήσεως)· ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν.
1) Χρῆσις ποιητικὴ ἢ μᾶλλον ποιητικὴ.				

§ 97. Ἡ σύνταξις καὶ αἱ ἰδιαιτεραὶ σημασίαι ἐκάστης προθέσεως εἶναι αἱ ἐξῆς :

I. Ἄμφι. Ἀρχικὴ σημασία εἰς τὰ δύο ἢ ἀπὸ τὰ δύο μέρη. πρβλ. ἄμφω. (Εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς συνηθεστέρα ἢ συνώνυμος περιί.).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ : ἄμφι πῦρ ἐκάθητο Ξ. οἱ ἄμφι Ἀριαῖον = οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Ἀριαίου ἢ ὁ Ἀριαῖος καὶ οἱ ἀκόλουθοί του· β) χρονικῶς = περίπου, κατά : ἄμφι μέσας νύκτας Ξ. γ) μεταφορικῶς = περίπου, ἴσαμε : ἄμφι τὰ πενήκοντα ἔτη Θ.

2. Μὲ γενικὴν· (σπανίως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς), μεταφορικῶς = σχετικῶς μέ, γιὰ : ἄμφι ὧν εἶχον διεφέροντο (= ἄμφι τούτων ἃ εἶχον = περὶ τούτων κλπ.) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς καὶ τὸν Ἡρόδοτον· α) τοπικῶς = περίξ, γύρω ἀπὸ : Ἀχαιοὶ ἕστασαν ἄμφι Μενωτιάδῃ Ὅμ. β) μεταφορικῶς = ἔνεκα, γιὰ : ἄμφ' ἐμοὶ στένει (= γιὰ μέ) Σοφ. ἢ = σχετικῶς μέ, γιὰ : ἄμφι τῷ θανάτῳ αὐτῆς διζὸς λόγος λέγεται Ἡρόδ.

Ἐν συνθέσει = ἐκατέρωθεν (ἄμφιθάλασσο) ἢ = περίξ (ἄμφιένυμι).

II. Ἄνά (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ ἄν). Ἀρχικὴ σημασία : ἐπάνω, πρὸς τὰ ἐπάνω πρβλ. ἄνω. (Ἀντίθετος κατὰ).

1. Μὲ αἰτιατικὴν· α) τοπικῶς = (καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν) ἐπάνω εἰς : ὤκουν ἀνά τὰ ὄρη Ξ. ἢ = πρὸς τὰ ἄνω· ἀνά τὸν ποταμὸν ἔπλεον (= ἀντιθέτως πρὸς τὸ ρεῦμα τοῦ ποταμοῦ)· β) χρονικῶς = (καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ), κατά : ἀνά τὸν πόλεμον τοῦτον Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς· ἀνά κράτος (= μέ ἔλην τὴν δύναμιν) = ἀνά λόγον (= κατ' ἀναλογίαν), ἀνά πέντε (πέντε - πέντε, ἀπὸ πέντε).

2) Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητὰς, τοπικῶς = ἐπάνω εἰς : χρυσέω ἀνά σκῆπτρῳ Ὅμ. ἤξει ἀνά νηυσὶ Εὐρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ἀναγράφω) σημαίνει ὀπίσω (ἀναχωρῶ), πάλιν (ἀναβιάσκομαι).

III. Ἄντι Ἀρχικὴ σημασία ἀντικρύ, ἀπέναντι πρβλ. Ὅμηρικὸν ἄντα καὶ τὴν λέξιν ἐν-αντί-ος.

Μόνον μὲ γενικὴν· α) τοπικῶς = ἀπέναντι : εἰστήκεισαν ἀντι τῶν πητύων Ξ. β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ἀντικαταστάσεως = στὸν τόπον

του, άντις γιά: *εβασίλευσεν άντ' εκείνου* Ξ. *Σωκράτης ούδέποτε προη-
ρείτο τό ήδιον άντι τοϋ βελτίστου* Ξ. ή όμοιότητος = σάν: *άντι κυ-
νός ει φύλαξ* Ξ. ή αίτίας = γιά: *ώφελω αυτόν άνθ' ών* εϋ έπαθον
ύπ' εκείνου (= άντι τούτων α = γιά όσα) Ξ.

Έν συνθέσει έκτός του άπέναντι (άντιπαράσσομαι) ση-
μαίνει έναντίον (άντιλέγω), έπίσης, όμοίως (άντευ-
εργετώ).

IV. 'Από. 'Αρχική σημασία μακράν άπό, άπό· πρβλ. α πω.
(Συνώνυμος τής *έκ*, άλλ' ή μέν άπό σημαίνει απομάκρυνσιν άπό τά
έξω τινός, ή δέ εκ απομάκρυνσιν άπό τά έσω τινός).

Μόνον με γενική ήν (άφαιρετικήν): α) τοπικώς (άπό ποϋ: άπό
ποιόν;): *Κϋρος ώρμάτο άπό Σάρδεων*. τούς υίεις οί πατέρες *άπό
των ποτηρών ανθρώπων* εΐργουσιν Ξ. β) χρονικώς (άπό πότε;):
άπό τούτου τοϋ χρόνου Ξ. *άφ' οϋ* (= άφ' ότου): γ) μεταφορικώς, εις
δήλωσιν καταγωγής (έμμέσου): *γεγονώς άπό Δημαράτου* Ξ. ή ύλης:
είματα άπό ξύλου πεποιημένα (= άπό ξύλο) 'Ηροδ. ή αίτίας = άπό,
γιά: *άπό τούτου τοϋ τολμήματος* *έπληρέθη* (πρβλ. § 91, 3) ή τοϋ
μέσου ή τοϋ τρόπου = με: *στράτευμα συνέλεξεν άπό τούτων των χρη-
μάτων* Ξ. *άπό στόματος* *λέγω* τι Ξ. ή συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατά:
ταϋτα οϋ πολέμω έλαβον, άλλ' υπό ξυμβάσεως Θ.

Έν συνθέσει έκτός τής σημασίας του μακράν (ώς άπέρχομαι)
καί τοϋ όπίσω (ώς άπαιτώ, άποδίδωμι) λαμβάνει καί διαφόρους
άλλας σημασίας, ως άπομανθάνω (= ξεμαθαίνω, λησμονώ), άπο-
φοιτώ (=παύω νά φοιτώ), άπαξιώ (=οϋκ άξιώ), κλπ.

V. Διά. 'Αρχική σημασία δια μέσου ώς πέρα ή εις δύο
χωριστά· πρβλ. δί-ς.

1. Με αίτιατική ήν: α) τοπικώς ή χρονικώς, μόνον εις τούς ποιη-
τάς = δια μέσου τοϋ, κατά την διάρκειαν τοϋ: βή *διά δώματα*. *θείος
μοι ήλθεν όνειρος άμβροσίην διά νύκτα*. "Ομ. β) μεταφορικώς εις δή-
λωσιν αίτίας = ένεκα, γιά: *Δαίδαλος διά την σοφίαν ήραγκάζετο
Μίνω δουλεύειν* Ξ. *τίνες 'Αθηναίων δι' εκείνον αγαθοί γεγόνασι*;
(= έξ αίτίας εκείνου, χάρις εις εκείνον) Πλ.

2. Με γενική ήν: α) τοπικώς = δια μέσου: *έξελαίνει διά τής Συ-
ρίας* Ξ. β) χρονικώς = κατά την διάρκειαν τοϋ: *διά νυκτός*. Θ. *διά
παντός τοϋ βίου* Ξ, ή = μετά παρέλευσιν, ύστερ' άπό: *άρχαίον* *εταϊ-
ρον διά χρόνου* *είδεν* Ξ. γ) μεταφορικώς, εις δήλωσιν τοϋ μέσου ή τοϋ

ὄργάνου = μέ: δι' ἑρμηνέως διελέγετο Ξ. πάντα διὰ λόγου ἐμάθομεν Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ: διὰ τάχους, διὰ βίας.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ διὰ μέσου (ὡς διέρχομαι) σημαίνει μέχρι τέλους (διαμένω), χωριστὰ εἰς δύο (διασχίζω, διαχωρίζω), ἀμοιβαίως (διατοξεύομαι), ἐν τελευτῶς, πέρα καὶ πέρα (διαφθείρω).

VI. Εἰς ἢ ἐξ. Ἀρχικὴ σημασία μέσα εἰς, ἐπὶ κινήσεως. (Προῆλθεν ἐκ τῆς ἐνός = ἐν-ς, ἀντιθέτου τῆς ἐξ = ἐκ-ς).

Με ἀιτιατικὴν μόνον τοπικῶς, πρὸς δῆλωσιν διευθύνσεως εἰς τὰ ἔνδον τινός = εἰς: Σικελοὶ ἐξ Ἰταλίας διέβησαν ἐς Σικελίαν Θ. Οὕτω καί: εἰς Φωκέας, εἰς Πέρσας (= εἰς τὴν χώραν τῶν Φωκῶων κλπ.) Δημ. ἢ πρὸς δῆλωσιν ἀπλῆς διευθύνσεως ἢ τοῦ τέρματος τῆς κινήσεως = πρὸς, μέχρι, ἕως: ἐντεῦθεν ἐξελαύνει εἰς Πέλτας Ξ. ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν (= ἀπὸ τὴν μίαν θάλασσαν ἕως τὴν ἄλλην) Ξ. β) χρονικῶς=μέχρι: εἰς τὴν ὑστεραίαν (=μέχρι τῆς ἐπομένης ἡμέρας). εἰς ἐμέ (=μέχρις ἐμοῦ, ἦτοι μέχρι τῶν χρόνων τῆς ζωῆς μου) Ἡρόδ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς, σέ: εἰς πάντα πρῶτος Πλ. ἢ σκοποῦ = γιά, σέ: εἰς συμβουλήν παρεκάλεσα ὑμᾶς Πλ. ἢ ὀρίου ἀριθμητικοῦ = ἐν συνόλω, ὄλο-ὄλο: εἶχε τοξότας καὶ σφενδοθήτας εἰς τετρακοσίους Ξ.

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ἐντός, μέσα (ὡς εἰς ἐρχομαι) σημαίνει καλὰ, ἀκριβῶς (εἰσορῶ, εἰσ ακούω).

Σημείωσις. Περὶ τῆς ἰδιορρυθμοῦ συντάξεως εἰς Ἄιδου (= σπὸν Ἄδην), εἰς διδασκάλου (= σπὸ δάσκαλο, σπὸ σχολεῖον) κ.τ.τ. βλ. κατωτέρω τὴν πρόθεσιν ἐν.

VII. Ἐν (ποιητικῶς καὶ ἐνὶ ἢ μετ' ἀναστροφῆς ἐνι. § 94, 1) Ἀρχικὴ σημασία ἐντός, μέσα εἰς (ἐπὶ στάσεως καὶ ἐν γένει ἐπὶ ἐνεργείας ἐκτελουμένης ἐντός ὠρισμένης περιοχῆς).

Με δοτικὴν (τοπικὴν) μόνον α) τοπικῶς=εἰς, σέ, μεταξύ: ἐν οἴκοις ἢ ἐν ἀγροῖς Σοφ. ἐν τοῖς δένδροις ἔστασαν (= ἀνάμεσα ἀπὸ) Ξ. β) χρονικῶς = ἐντός, σέ: ἐν τρισὶν ἡμέραις Ξ. ἐν ταῖς σπονδαῖς (= ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἀναχωχῆς) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐνώπιον: οὐ χαλεπὸν Ἀθηναίους ἐν Ἀθηναίοις ἐπαινεῖν Πλ. ἢ τοῦ πλησίον = παρὰ: πόλις οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ πόντῳ (= εἰς τὰ παραλία τοῦ) Ξ. ἢ τοῦ ὄργάνου ἢ τοῦ τρόπου = μέ: οἱ θεοὶ σημαίνουσιν ἐν οὐρανόις σημείοις Ξ. ἐν τάχει (=μέ ταχύτητα, ταχέως) ἢ

συμφωνίας = κατά : **ἐν τοῖς νόμοις δεῖ τὰς κρίσεις ποιεῖσθαι** (= σύμφωνα με) Ἰσοκρ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ μέσσα (ὡς ἐνοικῶ, ἐμβραίνω) σημαίνει με (ἔμψυχος = με ψυχὴν, ἐμμελής = με μέλος) πολὺ, ἐντελῶς (ἔμπλεως).

Σημείωσις. Εἰς φράσεις οἱαὶ ἐν Ἀσκληπιοῦ, ἐν Ἀιδου, ἐν Ἀριφρονος, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἀντιστοίχους τούτων εἰς Ἀιδου, εἰς τοῦ Κλεομένου, εἰς διδασκάλου, κατὰ τινας ἢ γενικὴ εἶναι (καθαρὰ γενικὴ) τοῦ ὄλου, ἢ ὅποια δηλοῖ περιοχὴν : ἐν Ἀιδου = ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ἄδου. Πιθανώτερον ὅμως αἱ φράσεις αὗται εἶναι κατ' ἔλλειψιν αἱ μὲν πρῶται τῆς λέξεως οἴκω, αἱ δὲ δευτέραι τῆς λέξεως οἶκον : ἐν Ἀσκληπιῶ = ἐν (τῷ) οἴκῳ τοῦ Ἀσκληπιῶ ἢ τοῦ Κλεομένου = εἰς τὸν οἶκον τοῦ Κλεομένου (πρβλ. πέρασε τῆ βραδιά του στοῦ Πέτρου — πάω στοῦ θεῖου μου = στο σπίτι τοῦ...)

VIII. Ἐξ, ἐκ. Ἀρχικὴ σημασία ἀπὸ μέσσα, ἀπὸ μέσσα ἀπό. (Ἀντίθ. εἰς βλ. καὶ ἀπό).

Μὲ γενικὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον α) τοπικῶς = ἀπὸ (μέσσα ἀπό) : τὰ ἐκ γῆς φερόμενα Ξ. β) μεταφορικῶς, συνήθως εἰς δήλωσιν ἀμέσου καταγωγῆς : οἱ ἐξ Ἡρακλέους (= οἱ παῖδες τοῦ Ἡρ.). ἢ τῆς ὕλης ἢ τοῦ ὄργανου = ἀπό, μέ : ἐποιοῦντο διαβάσεις ἐκ τῶν φοινίκων Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ : πάτριον ἡμῖν ἐκ τῶν πόνων τὰς ἀρετὰς κτᾶσθαι (= με τοὺς κόπους) Θ. ἐκ παντὸς τρόπου (= με) Λυσ. ἐκ δόλου (= με δόλο) Σοφ. ἢ αἰτίας = ἀπό, ἔνεκα : ἐκ ταύτης τῆς ἐξετάσεως πολλαὶ ἀπέχθειαι μοι γεγόνασι Πλ. (βλ. καὶ § 84, 1) ἢ συμφωνίας = σύμφωνα με, κατά : ἐκ τῶν ἔργων χρηὴ μᾶλλον ἢ ἐκ τῶν λόγων τὴν ψῆφον φέρειν Δημ.

Ἐν συνθέσει σημαίνει ἔξω (ἐκπλέω), πέρα καὶ πέρα, τελεείως (ἐκκόπτω, ἐξεργάζομαι).

IX. Ἐπί. Ἀρχικὴ σημασία ἐπάνω, ἐπάνω εἰς. (ἀντίθ. ὑπό).

1. Μὲ αἰτιατικὴν α) τοπικῶς, ἐπὶ κινήσεως = ἐπάνω εἰς : ἀνέβη ἐπὶ τὸν ἵππον Ξ. Καὶ μετὴν ἔννοιαν τῆς ἐκτάσεως : τὸ ὄμμα δύναται ἐπὶ πολλὰ σταδία ἐξικεῖσθαι (= εἰς ἔκτασιν πολλῶν σταδίων) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν : ἐπὶ δέκα ἔτη. ἐπὶ πολὺν χρόνον Θ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν διευθύνσεως ἀπλῆς ἢ (συνήθως) ἐχθρικῆς = πρὸς, ἐναντίον : ἤλθον ἐπὶ τινα τῶν δοκούντων σοφῶν

εἶναι (= πρὸς τινα) Πλ. ἐστρατεύετο ἐπὶ Λυδούς (= ἐναντίον τῶν Λ.) Ἡρόδ. ἡ σκοποῦ = σέ, γιά: τοὺς στρατηγοὺς ἐπὶ δεῖπνον ἐκάλεσε. φρήγαρα συνέλεγον ἐπὶ πῦρ (= γιὰ φωτιά) Ξ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν): α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς: ἤλανεν ἐφ' ἄρματος Ξ. τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία (= τὰ ἐν τῇ περιοχῇ τῆς Θ., ἴσται εἰς τὰ παράλια τῆς Θ.). β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρονικῆς τιнос περιόδου: ἐπὶ τῶν τριάκοντα (τετράκοντα) Λυσ. ἐφ' ἡμῶν (= στὰ χρόνια μας, στὴν ἐποχὴ μας). οἱ ἐφ' ἡμῶν (= οἱ σύγχρονοί μας) Ξ. (πρβλ. ἐπὶ Ὀθωνος, ἐπὶ Τουρκοκρατίας). γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἐπιστάσεως: ὁ ἐπὶ τῶν νεῶν, ὁ ἐπὶ τῶν ὀπλιτῶν, ἡ τοῦ πλησίον: ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ξ. ἡ τοῦ ἐνώπιον: ἐπ' ὀλίγων μαρτύρων Ξ. ἡ σκοπίμου διευθύνσεως = γιά: ἀπιεῖναι ἔφη ἐπὶ Ἰωνίας (= γιὰ τὴν Ἰωνία), ἡ δικονομῆς = εἰς, ἀπό: ἐτάχθησαν ἐπὶ τετάρων (= εἰς τέσσαρας γραμμὰς, ἀπὸ τέσσαρες - τέσσαρες) Ξ.

3. Μὲ δοτικὴν (καθαρὰν ἢ τοπικὴν ἢ ὀργανικὴν): α) τοπικῶς ἐπὶ στάσεως = ἐπάνω εἰς: οἰκοῦσιν ἐπὶ τῷ ἰσθμῷ τῆς Παλλήνης Θ. β) χρονικῶς = εὐθὺς μετὰ: ἐπὶ τῷ τρίτῳ σημείῳ Ξ. ἐπὶ τούτοις Ξενοφῶν εἶπε Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ (ὅπως) πλησίον: ἐπὶ τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ ἦν Ξ. ἡ ἐπιστάσεως = ἐπὶ (μετὰ γενικῆς): ὁ ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ὄν Δημ. ἡ τοῦ ἐνώπιον: ταῦτα ἐπὶ τοῖς δικασταῖς ἔλεγε Λυσ. ἡ τοῦ κατόπιν ἢ ὀπισθεν: ἐτάχθησαν ἐπὶ τοῖς ὀπλίταις πελοποφόροι Ξ. ἡ προσθήκης = ἐκτὸς ἀπό, κοντὰ εἰς: κάρδαμον μόνον ἔχουσαν ἐπὶ τῷ σίτῳ Ξ. ἡ ἐξαρτήσεως = εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ: ἐπὶ τινὶ εἶμι ἢ ἐπὶ τινὶ γίγνομαι (= εἶμαι εἰς τὴν ἐξουσίαν τινός, κλπ.) ἡ αἰτίας = γιά: μέγα φρονεῖ ἐπὶ πλούτῳ Ξ. ἡ τοῦ σκοποῦ = γιά: οὐκ ἐπὶ τούτῳ κἀθηται ὁ δικαστής, ἐπὶ τῷ καταχαρίζεσθαι τὰ δίκαια, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κρίνειν Πλ. ἡ τοῦ ὅρου ἢ συμφωνίας: ἀφιμέν σε, ὦ Σώκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ὧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= μὲ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, δηλαδὴ μὲ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ) Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐπάνω (ὡς ἐπιτίθημι) σημαίνει πλησίον (ἐπιθαλάττιος), κατόπιν (ἐφίπομαι), ἐναντίον (ἐπιπλέω), προσέτι (ἐπικτώμαι), λίαν (ἐπιποθῶ), ἀμοιβαίως (ἐπιμείγνυνται).

X. Κατά. Ἀρχικὴ σημασία κάτω, πρὸς τὰ κάτω, κάτω ἀπὸ (ἀντίθ. ἀνά).

1. Μὲ ἀλτιαιτικὴν α) τοπικῶς = καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ:

κατὰ τὴν Ἀσίαν (= πανταχοῦ εἰς τὴν Ἀσίαν) Ξ. κατ' οἰκίαν τὰ πολλὰ διατρίβομεν (= στὸ σπίτι). Πλ. Καὶ ἄνευ τῆς ἐνοίας τῆς ἐκτάσεως: Κύρος παῖει βασιλέα κατὰ τὸ στέρνον (= κάπου εἰς τὸ στέρνον) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ: κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον Ἡρόδ. τῶν καθ' ἑαυτοὺς ἀνθρώπων ἠρίστευσαν (= τῶν συγχρόνων των) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ διὰ μέσου = διὰ: κατὰ γῆν ἐπορεύοντο (= διὰ ξηρᾶς) Ξ. ἢ τοῦ ἀπέναντι: οἱ κατὰ τοὺς Ἑλληνας τεταγμένοι Ξ. ἢ τοῦ κατόπιν: ἤσαν κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προΐοντας (= κατόπιν τῶν ἄλλων) Ξ. ἢ τοῦ τρόπου = μέ: κατὰ τάχος, καθ' ἡσυχίαν, ἢ διανομῆς = ἀπό: ἐγὼ ἐθέλω διαβιβάσαι ὑμᾶς κατὰ τετρακισχιλίους Ξ. ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μέ, κατὰ: κατὰ τοὺς νόμους, ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ: οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ (= ὅσον ἀφορᾶ εἰς ἐμέ) Ξ. ἢ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπό: κατ' ἔχθος (= ἀπὸ μῆσος) Θ.

2. Με γ εν ι κ ῆ ν α) τοπικῶς = ἀπὸ κάτω ἢ ὑποκάτω ἀπὸ ἢ κάτω εἰς: ὄχοντο κατὰ τῶν πετρῶν φερόμενοι (= ἀπὸ τοὺς βράχους κάτω. Ἀφαιρετικὴ γενικὴ) Ξ. κατὰ τῆς θαλάττης ἠφανίσθη (= ὑποκάτω τῆς θ., κάτω εἰς τὴν θ., εἰς τὸ βάθος τῆς θ. Καθαρὰ γενικὴ) Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ ἐναντίον: τοῦτο κατ' ἐμοῦ εἶπε Ξ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιὰ: τοῦτο μέγιστόν ἐστι καθ' ἡμῶν ἐγκώμιον (= γιὰ μᾶς) Δημ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ κ ά τ ω (κατατίθημι) σημαίνει ἐ ν κ ν τ ί ο ν (καταβοῶ τινος), ὀ π ί σ ω (κατάγω φυγάδα = ἐπαναφέρω ἐξόριστον εἰς τὴν πατρίδα του), π έ ρ α κ α ῖ π έ ρ α, τ ε λ ε ί ω ς (καταναλίσκω, καθορῶ), χ ω ρ ι σ τ ά, (καταγράφω, κατανέμω).

XI. Μετά. Ἀρχικὴ σημασία μετ αξύ, εν μέσφ.

1. Με α ῖ τ ι α τ ι κ ῆ ν α) τοπικῶς = μεταξύ. Ἡ τοιαύτη σύνταξις εἶναι συνήθης μόνον εἰς τὸν Ὅμηρον: ἀίσσων ὡς τ' αἰγυπιὸς μετὰ χῆνας. Εἰς δὲ τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἐπὶ τῆς σημασίας ταύτης συντάσσεται μὲ αἰτιατικὴν ἢ πρόθεσιν μετὰ μόνον εἰς τὴν φράσιν ἔχω τι μετὰ χεῖρας (ἀνάμεσα στὰ χέρια μου· πρβλ. μετὰ χειρίζομαι τι). β) χρονικῶς = ὕστερ' ἀπό, μετά: μετὰ τὰ Τρωϊκὰ Θ. μεθ' ἡμέραν (= ἐν καιρῷ ἡμέρας: κυρίως = μετὰ τὰ ξημερώματα) γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν τάξεως καὶ ἀκολουθίας = ὕστερ' ἀπό: θεώτατον μετὰ θεοὺς ἢ ψυχῇ Πλ.

2. Με γ εν ι κ ῆ ν κ α θ α ρ ά ν α) τοπικῶς (σπανίως) = μεταξύ:

ἕως ἦν μετ' ἀνθρώπων (= μεταξύ τῶν ἀνθρώπων = σ' αὐτὸν τὸν κόσμον) Ἰσοκρ. β) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν συνεργείας = μαζί μέ, μέ: ἐπολέμησαν μετὰ ξυμμάχων Θ. (βλ. § 69, 3, σημ.) ἢ τοῦ τρόπου = μέ: ἰκετεύει μετὰ πολλῶν δακρῶν.

3. Με δ ο τ ι κ ῆ ν (τοπικὴν), μόνον εἰς τοὺς ποιητάς = μεταξύ: μετὰ τοῖσιν ἀνέστη (= μεταξύ τούτων) Ὅμ.

Ἐν συνθέσει μετὰ τὴν κυρίαν σημασίαν τοῦ μεταξύ μόνον, εἰς τοὺς ποιητάς (μέτεμι, μεθεομιλῶ, μετὰίχιμι), συνήθως δὲ σημαίνει μαζί (μετέχω, μεταλαμβάνω), κατόπιν (μεθέπομαι, μεταδιδάσκω), ἀλλέως, διαφόρως (μεταγινώσκω).

XII. Παρά (εἰς τοὺς ποιητάς καὶ πάρ.). Κυρία σημασία πλησίον, κοντὰ εἰς.

1. Με ἀ τ ι α τ ι κ ῆ ν α) τοπικῶς = πλησίον καὶ κατὰ μῆκος τινός: παρά τὴν θάλασσαν ἐπορεύετο Ξ. καὶ ἀπλῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς: παρά τὴν ὁδὸν ἦν κρίνη Ξ. καὶ ἐπὶ κατευθύνσεως = πρὸς: γράφει ἐπιστολὴν παρά βασιλέα Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ, κατὰ: δόλιον ἄνδρα φεῦγε παρ' ὅλον τὸν βίον. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς: παρά τοὺς ἄλλους εὐτακτος ἦν. ἢ διαφορᾶς ἢ ἐναντιότητος = διαφόρως ἀπὸ, ἐναντίον: ἐὰν λέγῃς παρά ταῦτα, μάτην ἐρεῖς Πλ. πράττει παρά τοὺς νόμους, ἢ ἐξαιρέσεως = παρά: παρά τέσσαρας ψήφους μετέσχε τῆς πόλεως. (πρβλ. εἴκοσι παρὰ ἓνα, ἑκατὸ παρὰ δύο). Οὕτω καὶ παρὰ μικρόν, παρ' ὀλίγον, (πρβλ. παρὰ τρίχα), παρ' οὐδέν (= διὰ τίποτε), ἢ αἰτίας = ἔνεκα: παρά τὴν ἡμετέραν ἀμέλειαν ἐπηύξηται Φίλιππος Δημ.

2. Με γ ε ν ι κ ῆ ν (ἀφαιρετικὴν) α) τοπικῶς, μόνον εἰς τοὺς ποιητάς = ἀπὸ κοντὰ ἀπὸ: φάσγανον ἐρύσσατο παρὰ μηροῦ Ὅμ β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν προελεύσεως = ἐκ μέρους, ἀπὸ (μόνον μετὰ γενικῆς προσώπου): παρ' ἡμῶν ἀτάγγελτε τάδε Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1).

3. Με δ ο τ ι κ ῆ ν (τοπικὴν), ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπὶ προσώπων α) τοπικῶς = πλησίον: Πρωταγόρας καταλύει παρά Καλλία Πλ. παρ' ὄχθησιν ποταμοῦ Ὅμ. β) μεταφορικῶς = κατὰ τὴν κρίσιν: δοκεῖς παρ' ἡμῖν οὐ βεβουλεῖσθαι κακῶς (= κατὰ τὴν κρίσιν ἡμῶν) Σοφ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ πλησίον (ὡς παρίσταμαι) σημαίνει παραλλήλως (παραπλέω), πλαγίως ἢ κρυφίως (παρὰ δόμοι), ἐναντίον (παρὰνομῶ), οὐχὶ ὀρθῶς ἢ ἐσφαλμένως (παρὰκούω, παρερμηνεύω).

XIII. Περί. Ἀρχικὴ σημασία *πέριξ, γύρω-γύρω* (βλ. καὶ ἀμφί).

1. Μὲ ἀίτιατικὴν α) τοπικῶς = γύρω ἀπὸ: *κατεστρατοπεδεύσατο περὶ τὸ τῆς Ἀρτέμιδος ἱερὸν* Ξ. οἱ *περὶ τινα* (π.χ. οἱ *περὶ Ξενοφῶντα* βλ. ἀμφί) β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν χρόνου κατὰ προσέγγισιν = περίπου, κατὰ: *περὶ μέσας νύκτας* (= κατὰ τὰ μεσάνυκτα) Ξ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, ὡς πρὸς: οὗτοι *περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοί εἰσιν* Ξ. ἢ προσεγγίσεως, ἐπὶ ἀριθμητικοῦ ποσοῦ = περίπου: *περὶ ἑβδομήκοντα* Θ.

2. Μὲ γενικὴν α) τοπικῶς (σπανίως καὶ μόνον εἰς τοὺς ποιητάς) = *πέριξ, γύρω ἀπὸ: τείχη περὶ Δαρδανίας* (= περίξ τῆς Δ.) Εὐρ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, σέ, γιὰ: *σοφός ἐστιν περὶ τούτων* (= σ' αὐτά) Πλ. *κῆρυκας ἔπεμψε περὶ σπονδῶν* (= γιὰ ἀνακωχῆ) Ξ.

Συνήθεις εἶναι αἱ φράσεις *περὶ πολλοῦ ἢ περὶ παντός ποιεῖσθαι ἢ ἡγεῖσθαι τι* (= θεωρῶ τι πολὺ σπουδαῖον, θεωρῶ τι ἀνώτερον παντός ἄλλου): *ἀλήθειαν περὶ πολλοῦ ποιητέον ἐστίν* Πλ. Κατὰ ταύτας δὲ τὰς φράσεις ἐσχηματίσθησαν καὶ αἱ φράσεις *περὶ πλείονος, περὶ πλείστου ποιεῖσθαι τι, περὶ ὀλίγου, περὶ ἐλάχιστου, περὶ ἐλαχίστου ἢ περὶ οὐδενός ποιεῖσθαι τι* (= θεωρῶ κάτι σπουδαιότερον προτιμῶ κλπ.). τὰ πλείστου ἄξια *περὶ ἐλαχίστου ποιεῖται* (= θεωρεῖ ὅλως ἀσήμαντα, περιφρονεῖ) Πλ.

Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις ἡ *περὶ* ἔχει ἐτέραν ἀρχικὴν σημασίαν, τὴν τοῦ ἐπέκεινα, *πέρα, περισσύτερον, καὶ ἢ μετ'* αὐτῆς συναπτομένη γενικὴ εἶναι ἀφαιρετικῆ· πρβλ. *χαλεπὸς περὶ πάντων εἰς μνηστήρων* (= περισσότερον ἀπὸ ὅλους κλπ.) Ὅμ. ρ 388.

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν) σπανίως α) τοπικῶς = *πέριξ, γύρω ἀπὸ: περὶ τῆ χειρὶ χουσοῦν δακτύλιον φέρει* Πλ. β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μέ, γιὰ: *Ζεὺς ἔδεισε περὶ τῷ γενεῖ ἡμῶν, μὴ ἀτόλοιο* Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ *πέριξ* (ὡς *περιέρχομαι*) καὶ τοῦ *περισσύτερον*, εἰς ἀνώτερον βαθμὸν (ὡς *περιγίγνομαι* = ὑπερτερῶ, νικῶ) σημαίνει πολὺ ἢ ἐντελῶς (*περιδεῖς, περιπίμπλημι*), ὑπὲρ τὸ δέον (*περιεργάζομαι*).

XIV. Πρό. Κυρία σημασία *ἔμπροσθεν, ἐμπρὸς ἀπὸ*. Μὲ γενι-

κὴν (ἀφαιρετικὴν) μόνον· α) τοπικῶς = ἐμπρὸς ἀπὸ : πρὸ τῶν πυλῶν Ἐ. β) χρονικῶς = πρὶν ἀπὸ : πρὸ τῆς μάχης Ἐ. οἱ πρὸ ἡμῶν γεγονότες (= οἱ προγενέστεροι ἡμῶν) Ἰσοκρ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ὑπερασπίσεως = ὑπέρ, χάριν, γιὰ : πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνήσκουσιν Ἡρόδ. ἢ ἀντιπροσωπεύσεως (σπικνίως) = ἐξ ὀνόματος, γιὰ : πρέπων ἔφης πρὸ τῶνδε φωνεῖν Σοφ. ἢ συγκρίσεως = ἐμπρὸς εἰς, ἀντί : τότε ἤρῃ πρὸ τῆς φυγῆς θάνατον Πλ. (πρβλ. ἐμπρὸς στήν ὕγεια τὰ χρήματα δὲν ἀξίζουσιν τίσις).

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ἐμπρὸς καὶ τοῦ πρότερον (προπορεύομαι, πρό λέγω) σημαίνει φανερό, δημοσίᾳ (προαγορεύω, προεῖπον, προκηρύττω), περισσότερο (προτιμῶ).

XV. Πρὸς (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ προτί ἢ ποτί). Ἀρχικὴ σημασία ἀπέναντι, πρὸς τὸ μέρος.

1. Μὲ ἀίτιατικὴν· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, πρὸς : ὑπεχώρησαν πρὸς τὸν λόφον Θ. πρὸς ἄρκτον, πρὸς μεσημβρίαν. ἄξομεν ὑμᾶς πρὸς αὐτούς Ἐ. β) χρονικῶς, εἰς δῆλωσιν τοῦ περιπίου : πρὸς ἐσπέραν ἦν (= πρὸς τὸ βράδυ) Ἐ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν φιλικῆς ἢ ἐχθρικῆς ἐνεργείας ἢ διαθέσεως = μετὰ ἢ ἐναντίον : συνηλλάγη πρὸς τοὺς οἴκοι (= μετὰ τοὺς) Ἐ. πρὸς τοὺς Θρᾶκας ἐπολέμησα (= ἐναντίον τῶν Θ.) Ἐ. ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μετὰ, ὡς πρὸς : ἀθυμοῦσι πρὸς τὴν ἔξοδον Ἐ. ἢ παραβολῆς καὶ συγκρίσεως = ἐν συγκρίσει πρὸς, ἐμπρὸς εἰς : οὐδὲν τὰ χρήματα πρὸς τὴν σοφίαν, ἢ σκοποῦ = γιὰ : πρὸς τί με ταῦτ' ἐρωτᾷς ; (= γιὰ ποῖον σκοπὸν) Ἐ. πρὸς χάριν λέγουσι (= γιὰ εὐχαρίστησι, γιὰ νὰ εὐχαριστοῦν) Δημ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαρὰν)· α) τοπικῶς = πρὸς τὸ μέρος, ἀπέναντι πρὸς : Χαλκίς πρὸς τῆς Βοιωτίας κεῖται Δημ. πρὸς τῶν θεῶν (κυρίως = ἐνώπιον τῶν θεῶν, καὶ ἔπειτα = ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν). β) μεταφορικῶς, εἰς δῆλωσιν ἀναφορᾶς = σχετικῶς μετὰ, ὡς πρὸς : ἐλεύθερος καὶ πρὸς πατρός καὶ πρὸς μητρός, ἢ συμφωνίας = σύμφωνα μετὰ : ἄτοπα λέγεις καὶ οὐδαμῶς πρὸς σοῦ Ἐ. ἢ ὠφελείας, συμφέροντος = πρὸς ὠφέλειαν, πρὸς τὸ συμφέρον : σπονδὰς ἐποιήσαιτο πρὸς τῶν Θηβαίων μᾶλλον ἢ πρὸς ἑαυτῶν Ἐ. (Βλ. καὶ § 84, 1).

3. Μὲ δοτικὴν (τοπικὴν)· α) τοπικῶς = πλησίον, κοντὰ εἰς : πρὸς Βαβυλῶνι ἦν Κῦρος Ἐ. β) μεταφορικῶς εἰς δῆλωσιν ἀσχολίας = μετὰ : πρὸς τῷ εἰρημένῳ λόγῳ ἦν (= εἶχε νὰ κάμῃ μετὰ) Πλ. ἢ προσθή-

κης = κοντά εις, ἐκτός : πρὸς τούτοις, πρὸς τοῖς ἄλλοις (= κοντά στ' ἄλλα) Θ).

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ πρὸς τὸ μέρος τινὸς (ὡς προσέρχομαι πρὸς τινα) σημαίνει πλησίον (προσοικῶ), προσέτι (προσαιτῶ, πρόσεστι).

XVI. **Σὺν ἢ ξὺν.** (Εἰς τοὺς ἄλλους πλὴν τοῦ Ξενοφῶντος πεζοῦς συγγραφεῖς συνθησετέρα ἀντ' αὐτῆς ἢ μετὰ μὲ γενικῆν). Ἄρχικὴ σημασία *μαζὶ, μαζὶ μὲ*.

Μὲ δοτικὴν ὀργανικὴν μόνον, εἰς δήλωσιν συνοδείας = *μαζὶ μὲ, μὲ : βασιλεὺς σὺν πολλῷ στρατεύματι προσέρχεται Ξ.* ἢ *συνδρομῆς = μὲ τὴν βοήθειαν : σὺν τοῖς θεοῖς ἀμεινοῦμεθα τοὺς πολεμίους Ξ.* ἢ *συμφωνίας = σύμφωνα μὲ : σὺν τῷ νόμῳ τὴν ψῆφον τίθεσθε Ξ.*

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ *μαζὶ* (ὡς συνοικῶ) σημαίνει ἐντελῶς, καλὰ (συγχαλύπτω, συνορῶ).

XVII. **Ἵπέρ.** Κυρία σημασία ὑπεράνω, ἀπὸ πάνω ἀπό.

1. Μὲ αἰτιατικὴν (α) τοπικῶς = ἐπάνω ἀπὸ, πέραν : *ἐπολέμει τοῖς Θραξὶ τοῖς ὑπὲρ Ἑλλήσποντον οἰκοῦσι Ξ.* β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν τοῦ περισσότερον ἢ υπερβάσεως ὀρίου τινὸς ἢ μέτρου : *οἱ ὑπὲρ τὰ τετταράκοντα ἔτη γεγονότες Ξ.* *ὑπὲρ τὴν δύναμιν, ὑπὲρ ἄνθρωπον, ὑπὲρ ἡμᾶς* (= ὑπὲρ τὰς δυνάμεις μας, τὰς σωματικὰς ἢ πνευματικὰς) Πλ.

2. Μὲ γενικὴν (καθαράν) : α) τοπικῶς = ὑπεράνω ἀπὸ, ἐπάνω ἀπὸ : *πόλις ὑπὲρ τοῦ λιμένου κεῖται Θ.* β) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑπερσπίσεως = χάριν, γιὰ : *νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγῶν Αἰσχ.* ἢ ἀντιπροσωπεύσεως = ἀντί, γιὰ : *ἐγὼ ὑπὲρ σοῦ ἀποκρινοῦμαι* (= ἀντὶ γιὰ σένα) Πλ. ἢ σκοποῦ = γιὰ : *ἡ τελευταῖα τοῦ πολέμου ἤδη ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς* (= γιὰ νὰ μὴ) Δημ. ἢ αἰτίας = ἕνεκα, γιὰ : *ὑπὲρ τῶν γεγενημένων ὠργίζετο Ἴσοκρ.* ἢ ἀναφορᾶς = σχετικῶς μὲ, περὶ : *ἡ ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμη.* (Ἡ τοιαύτη χρῆσις τῆς ὑπὲρ ἀντὶ τῆς περι εἶναι συνήθης ἀπὸ τοῦ Δημοσθένους καὶ ἐντεῦθεν).

Ἐν συνθέσει ἐκτός τοῦ ὑπεράνω (ὡς ὑπεράκθημαι) σημαίνει πέραν, πῶς πέρα (ὑπερβάλλω, ὑπερπόντιος — ὑπερορῶ = περιφρονῶ), ὑπερβολικὰ (ὑπερπονῶ), πρὸς χάριν (ὑπεραπολογοῦμαι τινας).

XVIII. **Ἵπό.** Ἄρχικὴ σημασία ὑποκάτω, ὑποκάτω ἀπὸ, (ἀντιθ. ἐπί).

1. Μὲ ἀ ἰ τ ι α τ ι κ ῆ ν (α) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ ἢ εἰς τὸ κάτω μέρος, πλησίον (τῆς βάσεώς τινος) : ὑπὸ τὰ δένδρα ἀπηλλθον Ξ. ὑπὸ τὸν λόφον ἔσθησε τὸ στοάτευμα (= εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, πλησίον τοῦ λόφου) Ξ. β) χρονικῶς = κατὰ : ὑπὸ νύκτα (= διαρκούσης τῆς νυκτός) Θ. ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Δημ. γ) μεταφορικῶς, εἰς δήλωσιν ὑποταγῆς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν : Αἴγυπτος ὑπὸ βασιλέα ἐγένετο Θ

2. Μὲ γ ε ν ι κ ῆ ν (καθαρὰν) ἢ ἀφαιρετικὴν (α) τοπικῶς = ὑποκάτω ἀπὸ : ξιφίδια ὑπὸ μάλης εἶχον Ξ. τὰ ὑπὸ γῆς Πλ. ἔλαβε βοῶν ὑπὸ ἀμάξης (= ὑποκάτω ἀπὸ τὸν ζυγὸν τῆς ἀμάξης)· β) μεταφορικῶς, ἐπὶ αἰτίας = ἔνεκα, ἀπὸ : ἀπόλετο ὑπὸ λιμοῦ (= ἀπὸ πείνας) Ξ. (βλ. καὶ § 84, 1), ἢ ἐπὶ συνοδείας = ἐν συνοδείᾳ μέ : τὰ μακρὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων (= ἐνῶ συγχρόνως αὐλητρίδες ἠΐλου) Ξ.

3. Μὲ δ ο τ ι κ ῆ ν (τοπικὴν) (α) τοπικῶς, ἐπὶ στάσεως = ὑποκάτω ἀπὸ, κάτω ἀπὸ : ἔστι δὲ καὶ βασιλεία ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Ξ. β) μεταφορικῶς = ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν : οἱ ὑπὸ βασιλεῖ ὄντες (= οἱ ὑπήκοοι τοῦ β.) Ξ. ἦ = ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν : ὑπὸ παιδοτρίβῃ ἀγαθῶ πεπαιδευμένος Πλ.

Ἐν συνθέσει ἐκτὸς τοῦ ὑ π ο κ ά τ ω (ὡς ὑ π ὀ κ ε ι μ α ι , ὑ π ὀ γ ε ι ο ς) σημαίνει κ ρ υ φ ῖ ω ς (ὑ π ο π έ μ π ω), ὀ λ ῖ γ ο ν , λ ῖ γ ο - λ ῖ γ ο (ὑ π ὀ π ι κ ρ ο ς , ὑ π ο π ῖ ν ω = κ ο υ τ σ σ π ῖ ν ω), ἔ μ π ρ ὂ ς , π ρ ὶ τ ε ρ ο ν (ὑ φ η γ ο ὦ μ α ι = π ρ ο η γ ο ὦ μ α ι , ὑ π ά γ ω , ὑ π ά ρ χ ω = π ρ ὶ τ ο ς ά ρ χ ῖ ζ ω), σ υ γ χ ρ ὶ ω ς (ὑ π α υ λ ῶ) .

§ 98. β') Αἱ καταχρηστικαὶ προθέσεις διαφέρουν ἀπὸ τὰς κυρίας προθέσεις κατὰ τοῦτο, ὅτι αὐταὶ λαμβάνονται μόνον ἐν συντάξει, οὐχὶ δὲ καὶ ἐν συνθέσει. (Ἡ καταχρηστικὴ πρόθεσις π λ ῆ ν λαμβάνεται καὶ ἐν συνθέσει, ὡς πρῶτον συνθετικὸν μὲ τὴν λέξιν μέ λ ο ς — π λ η μ μ ε λ ῆ ς , καὶ ὡς δευτέρον συνθετικὸν εἰς τὴν ἐπιρρηματικὴν λέξιν ἔ μ π λ η ν = ἐντελῶς πλησίον, κολλητά) .

Ἐκ τῶν καταχρηστικῶν προθέσεων

1) ἡ ἄνευ, ἄχρι, μέχρι, ἔνεκα ἢ ἔνεκεν (καὶ Ἰωνικῶς εἶνεκα ἢ εἶνεκεν) καὶ χωρὶς συντάσσονται μὲ γενικὴν.

2) ἡ ὡς συντάσσεται μὲ ἀ ἰ τ ι α τ ι κ ῆ ν . (Βλ . § 93 , 2 , ζ ' σ η μ . β ') .

3) ἡ πλὴν κανονικῶς μὲν συντάσσεται μὲ γενικὴν : πλὴν ἐμοῦ (= ἐκτὸς ἢ ἐξαιρέσει ἐμοῦ) Σοφ . Συντάσσεται ὅμως καὶ μὲ οἰανδήποτε ἄλλην πτῶσιν ὁμοιοπτῶτως πρὸς τινὰ προηγούμενον ὄρον τῆς προτάσεως, ἀπὸ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ ἐξαιρέσις : συνῆλθον πάντες πλὴν οἱ Νέωνος (= ὅλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς τοῦ Ν .) Ξ . παντὶ δήλον

πλήν ἐμοί (= ἐκτός ἀπὸ ἐμέ) Πλ. οὐκ οἶδα πλήν ἔν (= οὐκ οἶδα οὐδ' ἐν ἄλλο πλὴν ἔν = παρὰ μόνον ἕνα πράγμα) Σοφ.

Σημείωσις. Ἡ λέξις πλὴν λαμβάνεται καὶ ὡς σύνδεσμος, ὁ ὁποῖος συνδέει μίαν πρότασιν πρὸς τὰ προηγούμενα παρατακτικῶς (= καὶ μόνον, παρὰ μόνον) : τὴν δ' οὐδεμία πάρεστιν, πλὴν ἢ γ' ἐμὴ κομητις, ἢδ' ἐξερχεται Ἄφρ.

§ 99. 1) Ἡ πρόθεσις ἔνεκα δηλοῖ α) αἰτίαν = ἐξ αἰτίας, γιὰ : οὐ τῶν ἀδικημάτων ἔνεκα αὐτοὺς ἀπέκτειναν Λυσ. β) σκοπὸν = χάριν, γιὰ : τῶν παιδῶν ἔνεκα βούλει ζῆν, (ἵνα αὐτοὺς ἐκθρέψῃς), Πλ. γ) ἀναφορὰν = ὅσον ἀφορᾷ εἰς, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ : φῶς εἰ μὴ εἶχομεν, ὁμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἂν ἦμεν ἔνεκά γε τῶν ἡμετέρων ὀφθαλμῶν Ξ.

2) Λί συνώνυμοι πρόθεσις ἄνευ (= χωρὶς, δίχως) καὶ χωρὶς (= χωριστὰ ἀπὸ, δίχως) λαμβάνονται ἔχι μόνον εἰς δῆλωσιν ἐξαιρέσεως, ἀλλὰ καὶ προσθήκης (= ἐκτός τοῦ, χωρὶς νὰ λογαριάσῃ κανεῖς, ἀνεξαρτήτως τοῦ, κοντὰ εἰς) : ὁ τότε ἐνστάς πόλεμος ἄνευ τοῦ καλὴν δόξαν ἐνεγκεῖν ἐν πᾶσι τοῖς κατὰ τὸν βίον ἀφθονωτέροις καὶ εὐωνοτέροις διῆγεν ἡμᾶς (= ἐκτός τοῦ ὅτι ἔφερε καλὴν δόξαν) Δημ. χωρὶς δὲ τῆς δόξης οὐδὲ δίκαιόν μοι δοκεῖ εἶναι δεῖσθαι τοῦ δικαστοῦ (= ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς δόξης) Πλ.

4. Ἐπιφωνήματα.

§ 100. Τὰ ἐπιφωνήματα, ἦτοι αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐκφράζουν ἰσχυρόν τι ψυχικὸν πάθημα (οἷον ἐκπληξιν, θαυμασμόν, χαρὰν, λύπην, ἀγανάκτησιν, ὀργήν, φόβον κ.τ.τ.), ἐκφέρονται συνήθως καθ' ἑαυτὰ ἢ μὲ κάποιαν γενικὴν, ἢ ὁποῖα δηλοῖ τὴν αἰτίαν τοῦ ψυχικοῦ παθήματος. Οὕτω ἀποτελοῦνται μονομελεῖς (ἐπιφωνηματικά) προτάσεις: οἴμοι! φεῦ! παπᾶϊ! ἰώ! — φεῦ τῆς ἀνοίας (= ἀλλοίμονο τί ἄνοια!) Σοφ. Βλ. § 37, 2.

Τὸ ψυχικῶς πάσχον πρόσωπον δηλοῦται μὲ ὀνομαστικὴν ἢ δοτικὴν (προσωπικὴν), ἢ ὁποῖα συνάπτεται μὲ τὸ ἐπιφώνημα : οἴμοι ἐγὼ τλήμων! (ἀλλοίμονο σ' ἐμένα τὸν δυστυχῆ!) ὦμοι μοι! Σοφ.

§ 101. Ἐπιφωνηματικῶς λαμβάνεται προσέτι

1) κλητικὴ πτῶσις τοῦ ὀνόματος κάποιου θεοῦ ἢ ἥρωος, καθ' ἑαυτὴν ἢ συνημμένη μὲ γενικὴν : Ἡράκλεις! ὦ Ζεῦ βασιλεῦ, τῆς λεπτότητος τῶν φρενῶν! (= Θεέ μου! τί λεπτότης φρενῶν!) Ἄφρ. (Πρβλ. Χριστέ μου! Παναγία μου! Ἄγιε Γεράσιμε!)

2) πρότασις ἀπαρεμφρατική ἢ (συνηθέστατα) ἀναφορική : ἐμὲ παθεῖν τάδε ! (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά !). οἶα ποιεῖς, ὦ ἑταῖρε ; (= τί εἶναι αὐτά, ποῦ κάνεις, φίλε !) Πλ. ὡς καλὸς μοι ὁ πάππος (= τί ὠραῖος !...) Ξ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'

ΧΡΟΝΟΙ ΚΑΙ ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ

1. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν.

§ 102. Οἱ χρόνοι τοῦ ῥήματος εἶναι τύποι αὐτοῦ, διὰ τῶν ὁποίων δηλοῦνται ἀπ' ἐνὸς μὲν ἢ χρονικὴ βαθμῖς, κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνει τὸ σημερινόν ὑπὸ τοῦ ῥήματος (ἦτοι τὸ παρελθόν ἢ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον), ἀπ' ἑτέρου δὲ ὁ τρόπος τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαίνοντος ὑπὸ τοῦ ῥήματος (ἦτοι ἐξέλιξις ἢ διάρκειαι, σύμπτυξις ἢ σύνοψις, τετελεσμένον τῆς πράξεως).

§ 103. Ἡ σημασία τῶν χρόνων δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ κατὰ πάσας τὰς ἐγκλίσεις, ἀλλ' ἄλλη μὲν εἰς τὴν ὀριστικὴν, ἄλλη δὲ εἰς τὰς λοιπὰς ἐγκλίσεις.

Ἐκ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν

1) ἀναφέρονται εἰς μὲν τὸ παρελθόν ὁ παρατατικός, ὁ ἀόριστος, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ παρὸν ὁ ἑνεστώς καὶ ἐν μέρει ὁ παρακείμενος, εἰς δὲ τὸ μέλλον οἱ δύο μέλλοντες (1).

2) ἐμφανίζουσι τὸ σημερινόν ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐξελισσόμενον μὲν ἢ διαρκούν ὁ ἑνεστώς, ὁ παρατατικός καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν μέρει, συνεπτυγμένον δὲ ἢ ἐν συνόψει ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλων ἐν μέρει, τετελεσμένον δὲ ὁ παρακείμενος ἐν μέρει, ὁ ὑπερσυντέλικος καὶ ὁ τετελεσμένος μέλλων.

1. Ὁ ἑνεστώς, ὁ μέλλων καὶ ὁ παρακείμενος λέγονται ἀρκτικοὶ χρόνοι, ὁ δὲ παρατατικός, ὁ ἀόριστος καὶ ὁ ὑπερσυντέλικος λέγονται παραγόμενοι ἢ ἱστορικοί.

Συνοπτικῶς ἡ σημασία τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος εἰς τὴν ὀριστικὴν δηλοῦται εἰς τὸν ἐπόμενον πίνακα.

		Κατὰ τὴν χρονικὴν βαθμίδα		
	Χρόνοι	τοῦ παρελθόντος	τοῦ παρόντος	τοῦ μέλλοντος
Κατὰ τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σημαινομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος	τοῦ ἐξελισσόμενου ἢ τοῦ διαρκοῦς	ὁ παρατατικός· <i>ἔγραφον</i>	1) ὁ ἐνεστώς· <i>γράφω</i> 2) ὁ παρακείμενος, ἐν μέρει· <i>ἔστηκα</i> = στέκομαι	ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράφω</i> = θὰ γράψω. <i>ἔξω</i> = θὰ ἔχω
	τοῦ συνεπιγόμενου ἢ συνοπτικοῦ	ὁ ἀόριστος· <i>ἔγραψα</i>		ὁ ἀπλοῦς μέλλον, ἐν μέρει· <i>γράφω</i> = θὰ γράψω. <i>σχίσω</i> = θὰ λάβω
	τοῦ τετελεσμένου	ὁ ὑπερσυντέλικος· <i>ἔγεγράφη</i>	ὁ παρακείμενος· <i>γέγραφα</i>	ὁ τετελεσμένος μέλλον· <i>γεγραφῶς ἔσομαι</i>

Αἱ εἰδικότεραι σημασίαι ἐκάστου χρόνου εἰς τὴν ὀριστικὴν ἀναπτύσσονται ἐν τοῖς ἐξῆς.

§ 104. α') Ὁ ἐνεστώς εἰς τὴν ὀριστικὴν κανονικῶς σημαίνει ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος γίνεται τώρα, ἤτοι κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὅποῖον ὁμιλεῖ ὁ λέγων: **γράφω**. *ἐγώ, ὦ ἄνδρες, ἤδη ὑμᾶς ἐπαινῶ* (= τώρα σᾶς ἐπαινῶ) Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαίτερας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων ὁ ἐνεστώς σημαίνει προσέτι ὅτι τὸ σημαινόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος

1) συμβαίνει πάντοτε ἢ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τι ἔθος ἢ ἀόριστως. Μὲ τοιαύτην δὲ σημασίαν λαμβάνεται συνηθέστατα

ὁ ἐνεστώσ ἐἰς ἀποφθέγματα, γνωμικά καὶ παροιμίας (καὶ τότε λέγεται γνωμικός ἐνεστώσ) : πάντων οἱ θεοὶ κρατοῦσιν Ξ. αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω Ξ. χεῖρ χεῖρα νίξει. (πρβλ. στάλα τῆ στάλα τὸ νερὸ τρυπάει τὸ λιθάρι).

2) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον θέλει ἢ προσπαθεῖ νὰ πράξῃ τὸ ὑποκειμένον (βουλευτικός ἢ ἀποπειρατικός ἐνεστώσ) : ἐπεὶ ἡμῖν φίλοι ἐγένεσθε, νῦν δὲ ἐξελαύνετε ἡμᾶς ἐκ τῆσδε τῆς χώρας (= θέλετε ἢ ζητεῖτε νὰ μᾶς ἐκδιώξετε) Ξ. πείθω τινά (= προσπαθῶ νὰ πείσω) (πρβλ. ποῖος παίρνει κόρην ἔμορφην, ποῖος παίρνει μαυρομάτα; = θέλει νὰ πάρῃ).

3) εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐκ τοῦ παρελθόντος (ἀποτελεσματικός ἐνεστώσ, συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν μετὸν παρεκείμενον) : ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι (= ὅπως πληροφοροῦμαι, ἦτοι ἔχω πληροφορηθῆ ἢ εἶμαι πληροφορημένος) Θ.

Οὕτω λαμβάνεται μετὰ σημασίαν καὶ παρακειμένου ὁ ἐνεστώσ τῶν ῥημάτων : ἀκούω (αἶω εἰς τὸν Ὅμηρον, κλύω εἰς τοὺς τραγικούς), αἰσθάνομαι, γινώσκω κτλ., νικῶ (= εἶμαι νικητής), κρατῶ, φεύγω (= εἶμαι φυγᾶς), ἀδικῶ κτλ. (Πρβλ. τί νέα μαθαίνεις; = ἔμαθες καὶ γνωρίζεις. ἀκούω πὺς θ' ἀνχωρήσῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν παρακειμένου ὁ ἐνεστώσ τῶν ῥημάτων ἦκω (= ἔχω ἔλθει), οἴχομαι (= ἔχω ἀπέλθει), κάθημαι καὶ κεῖμαι.

4) εἶναι κάτι βεβαίωτον καὶ τρόπον τινὰ γίνεται τώρα, ἐνῶ κυρίως πρόκειται νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέλλον, ἐὰν πραγματοποιηθῆ κάποια ἄλλη μέλλουσα πρᾶξις (ἐνεστώσ ἀντὶ μέλλοντος) : εἰ αὕτη ἡ πόλις ληθθήσεται, ἔχεται καὶ ἡ πᾶσα Σικελία (= ἐξάπαντος θὰ καταληφθῆ) Θ. (Πρβλ. Τήρα καλὰ, καλόγερε, καὶ μὴ μᾶς μαρτυρήσῃ σοῦ κόβει ὁ Γιάννης τὰ μαλλιά καὶ ὁ Γιώργος τὸ κεφάλι = τότε χωρὶς ἄλλο θὰ σοῦ κόψῃ).

Κανονικῶς ἔχει σημασίαν μέλλοντος εἰς τὴν ὀριστικὴν ὁ ἐνεστώσ εἶμι (= θὰ πάω), ὁ ὁποῖος ἀναπληροῦται ὡς ἐνεστώσ ὑπὸ τοῦ ἔρχομαι (= πηγαίνω) : νῦν δ' εἶμι Φθίηνδε (= θὰ πάω στὴ Φθία) Ὀμ. (Πρβλ. μεῖνε ἐσὺ ἐδῶ, ἐγὼ πάω σπίτι).

§ 105. Συνηθέστατα ὁ ἐνεστώσ λαμβάνεται ἀντὶ ὁρίστου εἰς διηγήσεις παρελθόντων γεγονότων, καὶ τότε καλεῖται ἱστορικός ἐνεστώσ. Τούτου διακρίνονται δύο εἶδη, ἦτοι

1) ὁ δραματικὸς ἐνεστῶς. Ὁ διηγούμενος δηλαδὴ διὰ τῆς φαντασίας του μεταφέρεται εἰς τὸν παρελθόντα χρόνον, ὅτε συνέβαιναν ἢ ἱστορουμένη πράξις, καὶ τρόπον τινὰ θεᾶται αὐτὴν ἐκτελουμένην καὶ τὴν προβάλλει ὡς εἰς ἓν δρᾶμα καὶ εἰς τοὺς ἀκούοντας. Οὕτω δὲ ἡ διήγησις καθίσταται λίαν ζωηρὰ καὶ ἐναργής : ὁ δὲ ἀκούσας ἀνίστησιν τε τὸν Θεμιστοκλέα μετὰ τοῦ ἑαυτοῦ υἱοῦ καὶ ὕστερον οὐ πολλῶ τοῖς τε Λακεδαιμονίοις καὶ Ἀθηναίοις ἐλθοῦσιν οὐκ ἐκδίδωσιν, ἀλλ' ἀποστέλλει εἰς Πύδραν Θ. (Πρβλ. σ η κ ὦ ν ο μ α ι μιὰ χαρτυγὴ μαῦρος ἀπὸ τὸν ὕπνο, π α ί ρ ν ω νερὸ καὶ ν ί β ο μ α ι κτλ. = σ η κ ὦ θ η κ α μιὰ χαρτυγὴ κτλ.) .

2) ὁ ἐνεστῶς τῶν ἁπλῶν ἱστορικῶν ἀναγραφῶν, (ὅστις κυρίως εἶναι ἄ χ ρ ο ν ο ς ἐνεστῶς, περὶ τοῦ ὁποίου ἰδὲ κατωτέρω) : Δαρτείου καὶ Παυσανίδος γίνονται παῖδες δύο Ξ.

Σ η μ ε ί ω σ ι ς. Ἀρχῆθεν οἱ τύποι τοῦ ἐνεστῶτος ἦσαν ἄχρονοι ῥηματικοὶ τύποι, ἦτοι ῥηματικοὶ τύποι ἐσπερημένοι χρονικῆς σημασίας, δυνάμενοι δὲ ὡς ἐκ τούτου νὰ χρησιμοποιεῖνται περὶ πράξεως ἔχει μόνον νῦν γινόμενης, ἀλλὰ καὶ παρελθούσης ἢ μελλούσης. Τοῦτο καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι εἰς τὸν Ὀ μ η ρ ο ν καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα συγγραφεῖς συνδέεται ὁ ἐνεστῶς μὲ ἐπιρρήματα, τὰ ὅποια δηλοῦν τὸ π ρ ὶ τ ε ρ ο ν ἢ τὸ κ α τ ὀ π ι ν' (π ᾶ ρ ο ς = πρότερον, π ᾶ λ α ι = πρὸ πολλοῦ, π ρ ὶ σ θ ε ν = πρότερον, ἄ ρ τ ι = πρὸ ὀλίγου) : π ᾶ ρ ο ς γ ε μ ἔ ν ο ὄ τ ι θ α μ ῖ ζ ε ι ς (= ἐθάμιζες) : ἀλλὰ τε καὶ μετόπισθεν ἔχει (= ἔξει) κόνον Ὀμ. (π ρ β λ. δ ο υ λ ε ὕ ε ι εἶ κ ο σ ι χ ρ ὶ ν ι α τ ὴ ρ α κί τίποτε δὲν ἔαχε—α ὕ ρ ι ο ἀναχωρῶ γιὰ τὴν πατρίδα) .

§ 106 β') Ὁ παρατατικὸς εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐγίνετο εἰς τὸ παρελθὸν κατὰ ἓν χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων καὶ τὸ ὁποῖον ἢ δηλοῦται ῥητῶς ἢ νοεῖται ἐκ τῶν συμφραζομένων : μετὰ ταῦτα περιέμενον Τισσαφέρῃ οἱ Ἕλληνες ἡμέρας εἴκοσιν Ξ. πρῶτον μὲν ἐδάκρυε πολὺν χρόνον ἐστῶς Ξ.

Ἀναλόγως δὲ τῆς ἰδιαιτέρας σημασίας τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων καὶ ὁ παρατατικὸς, ὅπως ὁ ἐνεστῶς, δύναται νὰ εἶναι

1) ἐπαναληπτικὸς (π ρ β λ. § 104, 1) : ἐργαζόμεναι μὲν ἡρίστων, ἐργασάμεναι δὲ ἐδείπνουν Ξ. (Π ρ β λ. Ὅταν ἤμουν παιδί, ἔ λ ε γ α σ τὴν ἐκκλησίαν τὸν Ἀπόστολο) .

2) βουλευτικὸς ἢ ἀποπειρατικὸς (π ρ β λ. § 104, 2) : ἐπίτηδός σε

οὐκ ἤγειρον, ἵνα ὡς ἠδιστα διάγῃς (= δὲν ἦ θ ε λ α νά σέ ζυπνήσω) Πλ. ἕκαστος ἔπειθεν αὐτὸν ὑποσῆναι τὴν ἀρχὴν (= π ρ ο σ ε π ά θ ε ι νά τὸν πείσῃ) Ξ. (πρὸβλ. Σαράντα πέντε μάστοροι κι ἐξῆντα μαθητᾶδες γεφύριν ἐθεμέλιωναν σπῆς Ἄρτας τὸ ποτάμι = π ρ ο σ π α θ ο ὤ σ α ν νά θεμελιώσουν).

Σημείωσις. Ὁ παρατατικός ῥημάτων, τὰ ὅποια εἰς τὸν ἐνεστώτα λαμβάνονται καὶ μὲ σημασίαν παρακειμένου, λαμβάνεται καὶ αὐτὸς μὲ σημασίαν ὑπερσυντελικού: ἐνίκων (= ἤμουν νικητής), ἔφευγον (= ἤμουν φυγᾶς). Ὁ παρατατικός ὁμοῦ τῶν ῥημάτων ἦκον καὶ οἴχομαι (ἦκον, ὠχόμην) συνήθως λαμβάνεται μὲ σημασίαν ἀρίστου: Φαλίος μὲν δὴ ὠχετο καὶ οἱ σὺν αὐτῷ· οἱ δὲ παρὰ Ἀρταίου ἦκον Προκλῆς καὶ Χειρίσοφος (= ἀπῆλθε — ἦλθον) Ξ.

§ 107. γ') Ὁ ἀόριστος εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ἀπλῶς ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαίνόμενον ἔγινε: ἔγραψα ἐπιστολήν· ἀνέβη ἐπὶ τὸ ὄρος.

Διαφέρει δὲ ὁ ἀόριστος ἀπὸ τὸν παρατατικὸν κατὰ τοῦτο, ὅτι τὴν ποᾶξιν, ἣ ὅποια ἀνήκει εἰς τὸ παρελθόν, ὁ μὲν παρατατικὸς τὴν ἐμφανίζει ἐξελισσομένην καὶ μήπω λαβοῦσαν πέρας, ὁ δὲ ἀόριστος τὴν ἐμφανίζει ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐν συνόψει, ἥτοι συνεπτυγμένην· (πρὸβλ. Κριτίας καὶ Ἀλκιβιάδης οὐκ ἀρέσκοντος αὐτοῖς Σωκράτους ὠμιλησάτην, ὃν χρόνον ὠμιλείτην αὐτῷ = τὸν συνανέστραψησαν, ὅσον καιρὸν τὸν συνανέστρέφοντο) Ξ. ἐβασίλευσε ἔτεα δώδεκα. Ἡροδ.

Ὡς ἐκ τῆς ἰδιαιτέρας τοῦ δὲ σημασίας ταύτης ὁ ἀόριστος χρησιμοποιεῖται καὶ ὁσάκις πρόκειται νά δηλωθῇ ἐναρξίς μιᾶς πράξεως ἢ εἰσοδος τοῦ ὑποκειμένου εἰς μίαν κατάστασιν, ἰδίᾳ ἐπὶ ῥημάτων, τὰ ὅποια σημαίνουν ψυχικὸν πάθημα (ἐναρκτικὸς ἀόριστος): ἔφευγον (= ἐτράπησαν εἰς φυγὴν). ἐκ τούτου ἐπλούτησε (= ἔγινε πλούσιος). ἐνόσησε (= ἔπεσεν ἄρρωστος). ἐπειδὴ δὲ ἐβασίλευσε Θεσεύς, ἐς τὴν νῦν πόλιν οὖσαν ξυνώκισε πάντας (= ἅμα ἔγινε βασιλεύς, εὐθύς ὡς ἔλαβε τὴν βασιλείαν) Θ. ἐχάρη, ἐφοβήθη (= κατελήφθη ἀπὸ χαράν, φόβον).

Σημείωσις. Παρομοία εἶναι ἡ σημασία τοῦ ἀρίστου, καθ' ἣν οὗτος δηλοῖ πράξιν παρελθούσαν, συνεχιζομένην ὁμοῦ καὶ ἐν τῷ παρόντι: διὰ τοῦτο συνέκαλεσα ὑμᾶς ὧδε.

§ 108. Ὁ ἀόριστος λαμβάνεται πολλάκις:

1) **ἀντί ἐνεστῶτος**, εἰς γνωμικά, τὰ ὅποια ἐν γένει σημαίνουν κάτι τι, τὸ ὅποσον ἰσχύει διὰ πάντα χρόνον. Τοῦτο συμβαίνει, διότι ὁ ἀόριστος ὡς ἐκ τῆς κυρίας σημασίας του δύναται νὰ παριστᾷ καὶ τὰ ἐκ τῆς πείρας δεδομένα: *ἀεχθὲν δέ τε νήπιος ἔγνω* (= τὸ καταλαμβάνει) "Ὁμ. τὰς τῶν φανύλων συνηθείας ὀλίγος χρόνος διέλυσε (= διαλύει) Ἰσακρ. (γνωμικὸς ἀόριστος).

Ὁμοίως λαμβάνεται εἰς τοὺς ποιητὰς ὁ ἀόριστος ἐπὶ παρομοιώσεων: *ὡς δ' ὅτε τίς τε δράκοντα ἰδὼν παλινοσσοσ ἀπέστη, ἄψ δ' ἀνεχώρησεν*, ὡς αὐτὶς καθ' ὄμιλον ἔδου Ἀλέξανδρος (= ὡς ἀφίσταται — ἀναχωρεῖ) "Ὁμ.

Σημείωσις. Μὲ ἐνεστῶτα ἰσοδυναμεῖ ὁ ἀόριστος καὶ εἰς φράσεις, ὅτι π.χ. *πῶς τοῦτ' ἔλεξας;* (= λέγεις) ἤνεσα (= κινῶ). (πρβλ. Θὰ μείνετε ἀκόμη ἐδῶ; Ἐγὼ σᾶς ἐχαίρετέσασα = σᾶς χαιρετῶ).

2) **ἀντί μέλλοντος**, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι κάτι τι ἀφεύκτως θὰ γίνῃ, ἐὰν γίνῃ κάτι ἄλλο, ὡς ἐκ τούτου δὲ ὁ λέγων θεωρεῖ αὐτὸ ὡς γενόμενον ἤδη. (πρβλ. § 104, 4) *ἀπωλόμεσθ' ἄρ, εἰ κακὸν προσοίσομεν νέον παλαιῷ* (= ἐχαθήκαμε, ἀφεύκτως θὰ χαθοῦμε). (πρβλ. χᾶθηκαεσ, ἦν σὲ καταλάβουν).

§ 109. δ') Ὁ παρακείμενος συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ ῥήματος σημαζόμενον ἔχει γίνεῖ, ἤτοι ἐξετελέσθη εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ὑπάρχει τετελεσμένον εἰς ἓν πρόσωπον ἢ πρᾶγμα κατὰ τὸ παρόν: *γέγραφε δὲ καὶ ταῦτα ὁ αὐτὸς Θεουκιδίδης* (= τὰ ἔχει γράψαι, ἤτοι τὰ ἔγραψε καὶ τώρα παραμένουν γεγραμμένα) Θ. *τέθαπται πρὸ τοῦ ἄστεως* (= ἐτάφη καὶ παραμένει θαμμένος). (Ἀποτελεσματικὸς παρακείμενος, ὁ ὅποιος δὲν ὑπάρχει ἀκόμη εἰς τὸν "Ὀμηρον).

Σημείωσις. Ὁ παρακείμενος ἀρχῆθεν εἶναι χρόνος λίαν συγγενὴς κατὰ τὴν σημασίαν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα. Σημαίνει δηλαδὴ ἀρχῆθεν ὁ χρόνος αὗτος (διὰ τοῦ ἀναδιπλασιασμοῦ του)

1) **κατάστασιν ὑπάρχουσιν εἰς τὸ παρόν**, ἡ ὁποία προήλθεν ἐκ προηγουμένης ἐνεργείας: *ἔστῃκα* (= ἔστην καὶ παραμένω ἰστάμενος = στέκαμαι), *τέθνηκα* (= ἀπέθανε καὶ εἶναι πεθαμένος = εἶναι νεκρός): *ἡ θύρα ἀνέοικται* (= ἠνοίχθη καὶ παραμένει ἀνοικμένη = εἶναι ἀνοικτή).

Ἐκ τούτου προέρχεται ὅτι πολλοὶ παρακείμενοι ἔχουν σημασίαν ἐνεστῶτος: *δέδοικα* (= φοβοῦμαι), *ἔοικα* (= ὁμοιάζω), *κέκτεμαί* (= ἔχω), *μέμνημαι* (= θυμοῦμαι), *οἶδα* (= γνωρίζω).

2) **ἐπίτασιν ἢ ἐπανάληψιν πράξεως κατὰ τὸ παρόν**, ἤτοι ὅτι τὸ σημα-

νόμηνον ὑπὸ τοῦ ῥήματος ἐκτελεῖται κατὰ τὸ παρὸν εἰς μέγαν βαθμὸν ἢ κατ' ἐπιανάληψιν. Τοιοῦτοι παρακείμενοι εἰς τὸν Ὅμηρον ἢ τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς εἶναι π.χ. βέβρυχε (= βρυχάται πολὺ καὶ δυνατὰ, βρυγáει), κέκραγε (= κρᾶζει ἰσχυρῶς, σκυῖζει), γέγηθε (= γηθεῖ ἰσχυρῶς, χαίρει μεγάλως), πεφόβηται (= φοβέται ἰσχυρῶς, ἔχει μεγάλον φόβον), πεποτήται (= πεπότνται = πέτονται ἐδῶ κι ἐκεῖ).

Ἐντεῦθεν προέρχεται ὅτι ὁ παρακείμενος λαμβάνεται, καὶ ἵνα δηλωθῇ σειρά ὁμοίων πράξεων, αἱ ὁποῖαι συνέβησαν μὲν εἰς τὸ παρελθόν, λαμβάνονται δὲ συγκεντρωμένοι κατὰ τὸ παρὸν: πολλοὶ διὰ δόξαν καὶ πολιτικὴν δύναντα μεγάλα κακὰ πεπόνθασιν (= ἔχουσιν πάθει εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἕως τώρα) Ξ. Βλ. καὶ Ὅμ., Β, 272.

§ 110. Ὁ παρακείμενος λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ μέλλοντος, ὅπως ὁ ἀόριστος (§ 108, 2): εἶ με τόξων ἐγκρατῆς αἰσθήσεται, ὄλωλα (= εἶμαι χαμένος, θά χαθῶ χωρὶς ἄλλο) Σοφ. (πρβλ. ἄν σὲ νοιώσουν, εἰσαίχαμένος).

§ 111. ε') Ὁ ὑπερσυντέλικος εἰς τὴν ὀριστικὴν συνήθως σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνον ἐν τῷ ῥήματι εἶχε γίνεῖ, εἰς τὸ παρελθόν, ἢτοι ἦτο τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ παρελθόντος, τὸ ὅποιον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων: ἐν δ' ἦν χωρίον μητροπόλις αὐτῶν εἰς τοῦτο πάντες συνερρῦκεσαν (= εἶχον συρρέουσαι τότε, πού ἔγινεν ἡ ἐπιδρομὴ) Ξ. ἐπὶ δὲ τὸ ναυτικόν, ὃ ἐκεῖνος ἠθροῖκει ἀπὸ τῶν συμμάχων, ἐξεπέμφθη Κρατησιπίδας (= τὸ ὅποιον ἐκεῖνος εἶχε συναθροῖσαι ἕως τότε) Ξ.

Σημείωσις α'. Ὁ ὑπερσυντέλικος ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος, ἀλλὰ διὰ τὸ παρελθόν. Οὕτω εἰστήκει (= ἐστέκετο), ἡ θύρα ἀνέωκτο (= ἦτο ἀνοικτὴ) Ξ. ἐδεδοίκειν (= ἐφοβούμην), ἐφώκειν (= ὠμοιάζα) κλπ., ἐκεκράγετε (= ἐφωνάζετε δυνατὰ) Ξ. ἐγεγήθει (= ἔχαίρει μεγάλως), —πολλὰ ἐπεπόνθησαν (= εἶχον πάθει ἕως τότε εἰς διαφόρους περιπτώσεις). (Βλ. § 109, Σημ. 1 καὶ 2).

Σημείωσις β'. Ὁ ὑπερσυντέλικος λαμβάνεται πολλάκις, ἵνα δηλωθῇ πρᾶξις παρελθούσα, ἡ ὁποία ἠκολούθησεν εὐθὺς κατόπιν ἄλλης πράξεως ὡσπύτως παρελθούσης, καὶ ὡς ἐκ τούτου νοεῖται ὡς τετελεσμένη μετ' ἐκείνης. Τότε ὁ ὑπερσυντέλικος πρέπει νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν γλῶσσάν μας μὲ χρόνον ἀόριστον, μὲ τὸ ἐϋθύς ἢ ἀμέσως, στή στιγμή πρὸ αὐτοῦ: ὡς δ' ἐλήφθησαν οὗτοι, ἐλέλυντο αἱ σπονδαί (= ἀμέσως ἐλύθησαν αἱ σπονδαί) Θ. Βλ. καὶ Ὅμ. II 344.

§ 112. ζ') Ὁ τετελεσμένος μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει

ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος $\theta\acute{\alpha}\ \epsilon\chi\eta\ \gamma\acute{\iota}\nu\epsilon\iota$, ἦτοι $\theta\acute{\alpha}\ \epsilon\acute{\iota}\nu\alpha\iota$ τετελεσμένον κατὰ τι χρονικὸν σημεῖον τοῦ μέλλοντος, τὸ ὅποιον ἔχει κατὰ νοῦν ὁ λέγων: φίλος ἡμῖν οὐδεὶς **λελείψεται** (= κανεὶς δὲν $\theta\acute{\alpha}\ \mu\alpha\varsigma\ \epsilon\chi\eta$ μείνει τὸ τε).

Σημείωσις. Ὁ τετελεσμένος μέλλον ἐν γένει σημαίνει ὅτι καὶ ὁ παρακείμενος ἢ ὁ ὑπερσυντέλικος, ἀλλὰ διὰ τὸ μέλλον: ἢ γε μὴν θύρα ἢ ἐμὴ ἀνέωκτο μὲν καὶ πρόσθεν, ἀνεῴξεται δὲ καὶ νῦν (= $\theta\acute{\alpha}\ \epsilon\acute{\iota}\nu\alpha\iota$ ἢ $\theta\acute{\alpha}\ \mu\epsilon\acute{\iota}\nu\eta$ ἀνοικτὴ) **Ξ. ἀφροστήξω** (= $\theta\acute{\alpha}\ \acute{\alpha}\pi\omicron\sigma\tau\alpha\tau\acute{\eta}\sigma\omega$), **μεμνήσομαι** (= $\theta\acute{\alpha}\ \theta\upsilon\mu\omicron\upsilon\mu\alpha\iota$), **κεκτήσομαι** (= $\theta\acute{\alpha}\ \epsilon\chi\omega$) **Βλ.** § 109, Σημ. 1 καὶ 2.

Πολλάκις δὲ ὁ τετελεσμένος μέλλον λαμβάνεται, ἵνα δηλωθῇ μέλλουσα πράξις, ἢ ὅποια $\theta\acute{\alpha}\ \acute{\alpha}\kappa\omicron\lambda\omicron\upsilon\theta\eta\sigma\eta$ ἀμέσως ἢ ἀφροκτως κατόπιν ἄλλης μελλούσης ὡσαύτως πράξεως: **γράφει καὶ πεπράξεται** (= καὶ ἀμέσως $\theta\acute{\alpha}\ \pi\rho\alpha\chi\theta\eta$ αὐτὸ πού $\theta\acute{\alpha}\ \pi\eta\varsigma$) Ἄφρ. (πρβλ. § 111, Σημ. β')

§ 113. ζ') Ὁ (ἀπλοῦς) μέλλων εἰς τὴν ὀριστικὴν σημαίνει ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος $\theta\acute{\alpha}\ \gamma\acute{\iota}\nu\eta$ εἰς τὸ μέλλον: **γράφω ἐπιστολὴν** (= $\theta\acute{\alpha}\ \gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$). **ἢ στρατιὰ ἔξει τὰ ἐπιτήδεια** (= $\theta\acute{\alpha}\ \epsilon\chi\eta$) **Ξ.**

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ὁ ἀπλοῦς μέλλων δὲν ἔχει δύο τύπους, ὅπως εἰς τὴν νέαν ($\theta\acute{\alpha}\ \gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$ — $\theta\acute{\alpha}\ \gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$), ἀλλὰ μόνον ἓνα ($\gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$), καὶ οὗτος εἶναι καὶ μέλλων διαρκείας ἢ ἐπαναλήψεως (= $\theta\acute{\alpha}\ \gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$) καὶ συνοπτικός μέλλων (= $\theta\acute{\alpha}\ \gamma\rho\acute{\alpha}\psi\omega$). Ἐκ τῆς ἀμέσου δὲ ἀντιλήψεως καὶ ἐκ τῶν συμφραζομένων νοεῖται, ἂν ἡ μέλλουσα πράξις λαμβάνεται ὡς διαρκείας, ἢ κατ' ἐπαναλήψιν, ἢ ἐν συνόψει: **ἐκείθεν θάλατταν ὄψεσθε** (= $\theta\acute{\alpha}\ \iota\delta\eta\tau\epsilon$), **ὅταν ὑμεῖς πληρῆ ἔχητε τὰ ἐπιτήδεια, τότε καὶ ἐμὲ ὄψεσθε ἀφρονώτερον διατῶμενον** (= $\theta\acute{\alpha}\ \mu\epsilon\ \beta\lambda\acute{\epsilon}\pi\epsilon\tau\epsilon\ \nu\acute{\alpha}\ \delta\iota\alpha\tau\acute{\omega}\mu\alpha\iota$) **Ξ.**

§ 114. Ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων τροποποιεῖται ἡ ἀρχικὴ σημασία τοῦ μέλλοντος καὶ πολλάκις οὗτος ἔχει τὴν ἐννοίαν:

1) **τοῦ δυνατοῦ ἢ ἐπιτρεπομένου:** πρὸς ταῦτα πράξεις οἷον **ἂν θέλῃς** (= δύνασαι νὰ πράξῃς) **Σοφ. λέγει ὅτι ἄξει αὐτοὺς πέντε ἡμερῶν εἰς χωρίον, ὅθεν ὄφονται θάλατταν** (= ὅτι ἡ μ πο ρ ε ῖ νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ ἐντὸς πέντε ἡμερῶν)· (πρβλ. **μὰ $\theta\acute{\alpha}\ \mu\omicron\upsilon\ \pi\eta\varsigma$, γιὰτὶ νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ἤξῃρα, πὼς $\theta\acute{\alpha}\ \zeta\eta\mu\iota\omega\theta\acute{\omega}$ = ἡ μ πο ρ ε ῖ νὰ μῶ $\pi\eta\varsigma$).**

2) **βουλήσεως (βουλευτικός μέλλων):** **κεὶ τὸ μηδὲν ἐξεοῶ, φράσω δ' ὅμως** (= θέλω ὅμως νὰ δηλώσω) **Σοφ. τί χρῆμα δράσεις;** (= τί θέλεις νὰ κάμῃς;) **Σοφ.** (πρβλ. Ἐγὼ βάγια γεννήθηκα καὶ

βάγια θά πεθάνω — και — 'Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε-
νά πεθάνω = θέλω να πεθάνω).

Ούτω λαμβάνεται συνήθως τὸ β', ἢ σπανίως τὸ γ' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος ἀντὶ εὐγενικῆς προστακτικῆς, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λέγων εἶναι βέβαιος ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται θὰ πράξῃ σύμφωνα μὲ τὴν θέλησίν του : ὡς οὖν **ποιήσετε** (= ἔτσι λοιπὸν θὰ κάμετε = ἔτσι κάμετε) Πλ. (πρβλ. Στίς δύο θὰ γυρίσης νὰ μᾶς πάρης = γύρισε κλπ.).

Συνηθέστατα δὲ ἔχει τὸ β' πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς τοῦ μέλλοντος σημασίαν προστακτικῆς εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται διὰ μὲν τοῦ οὐ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου προσταγῆς, διὰ δὲ τοῦ οὐ μὴ πρὸς δήλωσιν ἐντόνου ἀπαγορεύσεως : **οὐ περιμενεῖς**; (= περιμένε, περίμενε) Πλ. **οὐ μὴ ληρήσεις**; (= μὴ φλυαρῆς, ἄφησε τίς φλυαρίεις) Ἀρφ. (πρβλ. Δὲ θὰ πᾶς αὐτοῦ ποῦ σοῦ εἶπα; = πήγαινε κλπ.).

3) **τοῦ πρέποντος**, ἰδίᾳ εἰς ἐρωτήσεις περὶ τοῦ πρακτέου : **φιλόσοφος ἡμῶν ἔσται ὁ μέλλον καλὸς καγαθὸς ἔσεσθαι φύλαξ** (= φιλόσοφος πρέπει νὰ εἶναι) Πλ. **πότερον οὖν πρὸς ἐκείνους τὸν λόγον ποιήσομαι ἢ πρὸς σέ**; (= πρέπει νὰ κάμω τὸν λόγον, πρέπει νὰ ἠμιλήσω) Πλ. (πρβλ. Κι ἂν δὲν εὔρω αὐτοκίνητο, τί θὰ κάμω; = τί πρέπει νὰ κάμω;).

Ούτω καὶ ἐν συνδέσει ὀριστικῆς μέλλοντος μὲ ἀπορηματικὴν ὑποτακτικὴν : **εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν; ἢ τί δράσομεν**; (= ἢ τί πρέπει νὰ κάμωμεν;) Εὐρ.

§ 115. Ὁ μέλλον λαμβάνεται καὶ πρὸς δήλωσιν τοῦ συνήθως συμβαίνοντος, ἰδίᾳ εἰς γνώμας, αἱ ὁποῖαι ἔχουν γενικὴν κῆρος καὶ ὡς τοιαῦται ἰσχύουν βεβαίως καὶ εἰς τὸ μέλλον. (Γνωμικὸς μέλλον πρβλ. § 104, 1) : **οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτεῖσει** (= πᾶς ἄνθρωπος ἀδικῶν τίσιν ἀποτεῖσει = θὰ τιμωρηθῇ, τιμωρεῖται) Ἡρόδ. (πρβλ. Ἡ πετροπέριδικα, ὑπόβρη μαύρη καψαλιά, θὰ κάτση νὰ βουκίση = κάθεται καὶ βόσκει).

Σημείωσις. Ἡ περιφρασις ἢ ἀποτελομένη ἀπὸ τὸ ῥῆμα μέλλω μὲ ἀπαρέμφατον ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ σπανιώτερον ἀορίστου) δὲν σημαίνει ὅτι ἀκριβῶς καὶ ὁ ἀπλοῦς μέλλον τοῦ ἀντιστοίχου ῥήματος· π.χ. **μέλλω διδάξαι** δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ τὸ **διδάξω** (πρβλ. θὰ χάσω τὸ μυαλό μου—καί—πάει νὰ χάσω τὸ μυαλό μου. θὰ βρῶξ ἡ—καί—πάει νὰ βρῶξ ἡ).

Τὸ μέλλω ἀρχήθεν σημαίνει ἀναβάλλω, βραδύνω, ἔπειτα με ἀπαρέμφατος ἐνεστώτος ἢ μέλλοντος (ἢ ἀορίστου) συνήθως σημαίνει: α') ἔχω κατονοῦν, προτίθεμαι, σκοπεύω, πρόκειται νά: μέλλω ὑμᾶς διδάξειν, ὅθεν μοι ἡ διαβολή γέρονε Πλ. β') πρέπει νά περιμένῃ κανεῖς (νά), πρέπει (νά), ἐπόμενον εἶναι (νά): σύντεμνέ μοι τὰς ἀποκρίσεις, εἰ μέλλω σοι ἔπεσθαι Πλ. ἠριθμοῦντο πολλοὶ τὰς ἐπιβολὰς τῶν λήθων καὶ ἔμελλον οἱ μὲν τινες ἀμαρτήσεσθαι, οἱ δὲ πλείους τεύξεσθαι τοῦ ἀληθοῦς λογισμοῦ (= καὶ ἐπόμενον ἦτο μερικοὶ μὲν νά ἀποτύγουν κλπ.) Θ

2. Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 116. 1) Ἐγκλίσεις λέγονται οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, με τοὺς ὁποῖους δηλοῦται ἡ ψυχικὴ διάθεσις τοῦ λέγοντος σχετικῶς μετὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἦτοι οἱ τύποι τοῦ ῥήματος, με τοὺς ὁποῖους δηλοῦται

α') ἡ πραγματικότης ἢ ἡ δυνατότης τοῦ σημαίνονμενου ὑπὸ τοῦ ῥήματος κατὰ τὸν λέγοντα: (ἔρχεται—ἔλθοι ἄν) καὶ

β') τὸ ἐπιθυμητὸν (ἢ μὴ) τοῦ σημαίνονμενου ὑπὸ τοῦ ῥήματος διὰ τὸν λέγοντα (ἴωμεν—ἴτε—μὴ ἔλθοιτε).

2) Αἱ ἐγκλίσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἶναι τέσσαρες, ἦτοι ὀριστική, ὑποτακτική, εὐκτική καὶ προστακτική.

3) Ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἶναι διάφορος, καθ' ὅσον αὗται λαμβάνονται εἰς προτάσεις ἀνεξαρτήτους ἢ εἰς προτάσεις ἐξηρημένους.

Κατωτέρω ἐξετάζεται ἡ σημασία καὶ ἡ χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις.

§ 117. α') Ὀριστική. Ἡ ὀριστικὴ εἶναι κυρίως ἐγκλίσις τοῦ πραγματικοῦ.

1) Ἡ ὀριστικὴ ἀπλῆ κατὰ πάντα χρόνον ἐκφράζει κάτι τὸ πραγματικὸν ὄντως ἢ κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ λέγοντος (Ἄρηνσις οὐ): Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας τρεῖς Ξ. Σωκράτης οὐ νομίζει θεοῦς Ξ.

Σημείωσις α'. Ἡ ὀριστικὴ τοῦ ἀορίστου μετὴν λέξιν ὀλίγου ἢ μικροῦ πρὸ αὐτοῦ ἀντιστοιχεῖ μετὸ νεοελληνικὸν λίγος ἔλειψε νά καὶ ὑποτακτικῆν: ὀλίγου ἔμειντοῦ ἐπελαθόμην: (= λίγο ἔλειψε νά λησμονήσω) Πλ. μικροῦ κακείων ἐξετραχίλισεν Ξ.

Ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐκφράζεται καὶ διὰ τοῦ ὀλίγου ἢ μικροῦ ἐδέησα (—ας, —ε κλπ.) με ἀπαρέμφατος ἀορίστου: τὸ πῦρ τοὺς Πλαταιᾶς ἐλαχίστου ἐδέησα διαφθεῖραι Θ.

Κάτι τὸ μὴ πραγματικὸν δηλοῦται καὶ μὲ τὴν προσθήκην τῶν προσδιορισμῶν τὸ ἐπ' ἐμοί, τὸ ἐπὶ σοί, τὸ ἐπὶ τούτῳ κλπ. : τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀπολόλαμεν (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τούτου) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Ὁ παρατατικὸς τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων ἔδει, ἐχρῆν, προσῆκε, κ.τ.π., ἐξῆν, εἰκόσ ἦν, καλὸν ἦν κ.τ.π. μὲ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι τὸ σημαίνονμενον ὑπὸ τοῦ ἀπαρέμφατου δὲν ἔγινεν ἢ δὲν γίνεταί παρα τὴν γνώμην ἢ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ λέγοντος : ἔδει τα ἐνέχυρα τότε λαβεῖν (= ἔπρεπε νὰ λάβῃς, ἀλλὰ δὲν τὰ ἔλαβες) Ξ. τί σιγῆς ; οὐκ ἐχρῆν σιγᾶν, τέκνον (= δὲν ἔπρεπε = δὲν πρέπει νὰ σιωπᾷς, ὅπως σιωπᾷς) Εὐρ.

2) Ἡ ὀριστικὴ ἱστορικῶν χρόνου μὲ τὸ (δυνητικὸν) ἄν ἐκφράζει κάτι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρελθόν ἢ κάτι τὸ ἀντίθετον τοῦ πραγματικῶν. (Δυνητικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις οὐ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν θὰ μὲ ὀριστικὴν παρατατικῶν ἢ σπανιώτερον ὑπερσυντελικῶν) : ἡγήσω ἄν (= θὰ ἐνόμιζες). φῶς εἰ μὴ εἴχομεν, ὅμοιοι τοῖς τυφλοῖς ἄν ἦμεν (= θὰ ἤμεθα, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα) Ξ. οὐκ ἄν ἐποίησεν Ἀγασίας, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμεν — δὲν θὰ τὸ εἶχε κάμει, ἀλλὰ τὸ ἔκαμε) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς γ'. Ὁ ἀόριστος ἢ ὁ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μὲ τὸ ἄν λαμβάνεται ἐπίστε, ὡς δηλωθῆ ὅχι τὸ δυνατόν, ἀλλὰ κάτι τὸ κατ' ἐπανάληψιν ἢ συνήθως συμβαῖνον εἰς τὸ παρελθόν : εἰ τις Κλεόρχῳ ἐδόκει βλακεῖν, ἔπαισεν ἄν (= τὸν ἐκόπτα) Ξ. ἀναλαμβάνον αὐτῶν τὰ ποιήματα διρῶτων ἄν αὐτοῦς, τί λέγοιεν (= τοὺς ἐξήταξα, συνήθιστα νὰ τοὺς ἐξετάζω) Πλ. (πρβλ. Ἄπο τότε γενήκαμε φίλοι νύχτα ἡμέρα μαζί : θὰ πῆ γαρινε κείνος στὴ βάρδικ ; κοντὰ καὶ γῶ = ὁ σάκις πῆγαμε).

3) Ἡ ὀριστικὴ τοῦ παρατατικῶν ἢ σπανιώτερον τοῦ ἀόριστου μὲ τὸ εἰ γὰρ ἢ εἴθε (ποιητικῶς καὶ αἴθε) πρὸ αὐτοῦ ἐκφράζει εὐχὴν ἀνεκπλήρωτον, ἢ τὴν εὐχὴν, ἢ ὅποια δὲν δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἢ εἶναι ἀντίθετος τοῦ πραγματικῶν. (Εὐχητικὴ ὀριστικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μ α κ ἄ ρ ι ν ἄ, εἴθε ν ἄ μὲ ὀριστικὴν παρατατικῶν ἢ ὑπερσυντελικῶν) : εἴθ' ἦσθα δυνατός δραῖν, ὅσον πρόθυμος εἶ (= ἔμποτε νὰ ἦσουν, ἀλλὰ δὲν εἶσαι) Εὐρ. εἴθ' ἠύρομέν σ', Ἄδμητε, μὴ λυποῦμενον (= εἴθε νὰ σὲ βρῖσκαμε — νὰ σὲ εἴχαμε βρεῖ) Εὐρ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς δ'. Ἡ τοιαύτη εὐχὴ ἐκφράζεται καὶ μὲ τὸ ὄφελον (— ες, — ε κλπ.) ἢ ὡς ὄφελον μετ' ἀπαρέμφατου ἐνεστώτους ἢ ἀόριστου : ὄφελε Κῆρος

ζῆν (= ἔπρεπε νὰ ζῆ — εἴθε νὰ ζούσε) Ξ. ὡς ὄφελον *πάρουθιν* ἐκλιπεῖν βίον (= ἄμποτε νὰ πέθαινα πρωτίτερα) Εὐρ.

§ 118. β') Ὑποτακτική. Ἡ ὑποτακτικὴ κυρίως εἶναι ἐγγλισία τοῦ προσδοκώμενου. Εἰδικώτερον δὲ ἡ ὑποτακτικὴ

1) ἐκφράζει βούλησιν τοῦ λέγοντος, ὅποτε συνήθως (μάλιστα κατὰ τὸ α' πρόσωπον) εἰσάγεται μὲ τὸ ἄ γ ε, ἄ γ ε δὴ, ἴθι, ἴθι δὴ, φέρε, φέρε δὴ (= ἔμπρός, ἔμπρός λοιπόν, ἔλα, ἔλα κι ἄς). (Βουλευτικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ) : ἴωμεν (= πᾶμε). μὴπω ἴωμεν ἐκέϊσε (= μὴν πᾶμε ἀκόμη) Πλ. ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν (= ἔλα ἄς ἐξετάσωμε) Ξ. μὴ σε κιχῶ (= νὰ μὴ σὲ συναντήσω) Ὅμ.

Οὕτω κατὰ τὸ β' ἢ γ' πρόσωπον ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς : μὴ ἄλλως ποιήσης (= νὰ μὴ κάμης) Πλ. μὴ σε πείση Κρίτων ποιεῖν ἄ λέγει (= ἕς μὴ σὲ πείση) Πλ.

Σημείωσις. Εἰς τὸν Ὅμηρον ἡ ὑποτακτικὴ λαμβάνεται πολλάκις μὲ σημασίαν μέλλοντος. (Μελλοντικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις οὐ) : οὐ γὰρ ποιοῦντες ἴδον ἀνέρας, οὐδὲ ἴδωμαι (= οὔτε ἐλπίζω νὰ ἴδῶ, οὔτε θὰ ἴδῶ). καὶ τὸ τίς ἂν εἴρησι (= ἔτσι θὰ πῆ). Τῆς τοιαύτης δὲ ὑποτακτικῆς λείψανα εἰς τὴν μετὰ ταῦτα γλῶσσαν εἶναι τὸ ἔδομαι (= θὰ φάγω) καὶ πίομαι (= θὰ πῶ). τὰ ὅποια εἶναι κυρίως μελλοντικὰ ὑποτακτικά μὲ βραχὺ θεματικὸν φωνῆν.

2) εἰς ἐρωτηματικὰς προτάσεις, αἱ ὅποια ἐκφέρονται κατὰ τὸ α' πρόσωπον, ἐκφράζει ἀπορίαν περὶ τοῦ πρακτέου. (Ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ. Ἄρνησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν νὰ μὲ ὑποτακτικὴν) : τί φῶμεν πρὸς ταῦτα, ὦ Κρίτων ; (= τί νὰ ποῦμε ;) Πλ. εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (= νὰ ὁμιλήσωμεν ἢ νὰ σιωπῶμεν ;) Εὐρ.

Ἡ τοιαύτη ἀπορηματικὴ ὑποτακτικὴ πολλάκις ἔχει πρὸ αὐτῆς τὸ βούλει ἢ βούλεσθε, μὲ τὰ ὅποια σαφέστερον δηλοῦνται ὅτι πρόκειται περὶ πράξεως, ἢ ὅποια ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐρωτωμένου : βούλει σκοπῶμεν ; (= θέλεις νὰ ἐξετάσωμεν ;)

§ 119. γ) Εὐκτική. Ἡ εὐκτικὴ κυρίως εἶναι ἐγγλισία τῆς ἀπλῆς ὑποκειμενικῆς σκέψεως, χωρὶς καμμίαν ἀνασκαπὴν πρὸς τὴν πραγματικότητα ἢ πρὸς τὸ προσδοκώμενον. Εἰδικώτερον δὲ ἡ εὐκτικὴ

1) ἀπλῆ ἐκφράζει εὐχὴν, ἥτις κανονικῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλ-

λον και επομένως δύναται νά εκπληρωθῆ. (**Εὐχετική** εὐκτική. Ἄρνησις **μή**): ὦ παῖ, **γένοιο** πατρός εὐτυχέστερος (= εἶθε νά γίνης) Σοφ. **μή μοι γένοιθ' ἄ βούλομ' ἄλλ' ἄ συμφέροι** (= εἶθε νά μή μοῦ γίνουν...).

Τῆς εὐχετικῆς εὐκτικῆς προτάσσεται συνήθως τὸ εἶθε, εἰ γάρ, (ποιητ. και αἶθε, ὡς: πρβλ. § 117, 3. ἔνθα ὁ λόγος περὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου): **εἶθε σὺ τοιοῦτος ὢν φίλος ἡμῖν** (πρβλ. § 117, 3).

Σημείωσις: Ἀρχῆθεν ἡ εὐχετικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ἐπὶ εὐχῆς ἀνεκπληρώτου (§ 117, 3): **εἶθ' ὡς ἠβώοιμι, ὡς ὅπῳ ἠλείοισι και ἡμῖν νεῖκος ἐτύχθη** (= ἄμποτε νά εἶχα τώρα τὰ νεῖκα, πού εἶχα ὅταν...) Ὅμ.

Ἐλαμβάνετο δὲ προσέτι κατὰ τὸ β' και γ' πρόσωπον ἐπὶ προσταγῆς γινομένης μετὰ λεπτότητος και εὐγενείας ἢ ἐπὶ παραχωρήσεως: ταῦτ' εἶποις Ἀχιλλῆι (= αὐτὰ λάβε τὴν καλωσύνην νά τὰ πῆς = αὐτὰ πές τα, παρακαλῶ) Ὅμ. (πρβλ. § 114, 2). **λήγ' ἔριδος, Τρῶας δὲ και αὐτάκι διός Ἀχιλλεύς ἄστεος ἐξελάσει** (= και ἄς ἐκδιώξῃ ἀμέσως ὁ Ἀχιλλεύς...) Ὅμ.

2) μετὰ τὸ (δυνητικόν) ἄν (ποιητικῶς και κεν ἦ κε) ἐκφράζει κάτι τὸ δυνατόν κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. (**Δυνητικὴ** εὐκτική. Ἄρνησις **οὐ**): **ἴδοι τις ἄν** (= μπορεῖ νά ἰδῆ κανεῖς, θὰ ἔβλεπε κανεῖς) Δημ. **Αἰς εἰς τὸν αὐτὸν ποταμὸν οὐκ ἄν ἐμβαίης** Πλ. **ἔχοις ἄν με διδάξαι τί ἐστι νόμος;** (= θὰ μποροῦσες νά με διδάξῃς;) Ἐ.

Εἰς τοὺς Ἀττικοὺς συγγραφεῖς λαμβάνεται ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ προσέτι πρὸς δήλωσιν τοῦ πιθανοῦ ἀντὶ μέλλοντος, ἢ πρὸς ἐκφρασιν μετριοφρονος γνώμης, ἢ ἐπὶ προσταγῆς, ἢ ὅποια γίνεται με λεπτότητα: ταῦτα ποιοῦντων ἡμῶν εὐθὺς ἄν Ἀριαῖος ἀποσταίῃ (= ἀποστήσεται, ὡς τὸ εἰκὸς = θὰ ἀποστατήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα) Ἐ. ὦ παῖ, **γένοιο** πατρός εὐτυχέστερος, τὰ δ' ἄλλ' ὁμοῖος, και **γένοιο ἄν οὐ κακός** (= και θὰ γίνης, πιστεύω, ὄχι ἀνάξιος). Σοφ. **χωροῖς ἄν εἴσω** (= ἔμπα μέσα, παρακαλῶ — ἔμπα μέσα, ἄν εὐαρεστῆσαι) Σοφ. (πρβλ. § 114, 2).

Σημείωσις α'. Ἀρχῆθεν ἡ δυνητικὴ εὐκτικὴ ἐλαμβάνετο ὄχι μόνον διὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον, ἀλλὰ και διὰ τὸ παρελθόν: **Τυδεῖδην δ' οὐκ ἄν γνοίης, ποτέρουσι μετείῃ** (= οὐκ ἄν ἔγνωσ = δὲν θὰ μποροῦσες νά καταλάβῃς τότε, πού ἐμάχτετο) Ὅμ. (βλ. § 117, 2).

Σημείωσις β'. Ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο ἡ εὐκτικὴ ἀπλῆ, ἦτοι ἀνευ τοῦ ἄν (κεν, κε), και ὡς δυνητικὴ: **ῥέῃα θεός γ' ἐθέλων και τηλόθεν ἄνδρα σώσασαι** (= σώσασαι ἄν ἢ σώσειεν ἄν = μπορεῖ νά σώσῃ) Ὅμ. Τὸ μόριον ἄν (κεν, κε),

ἀρχῆθεν ἐπίρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τυχόν, ἐνδεχομένως, ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς περιστάσεις, προστίθετο ἀπλῶς, ἵνα καθιστᾶ σαφέστεραν τὴν δυνατικὴν σημασίαν τῆς εὐκτικής. Ἐκ τῆς δυνατικῆς εὐκτικῆς τὸ ἄν, ἀφοῦ κατέστη ἀναπόσπαστον στοιχεῖον αὐτῆς, ἐλήφθη καὶ συνεδέθη καὶ μὲ τὴν ὀριστικὴν τῶν ἱστορικῶν χρόνων πρὸς δῆλωσιν τοῦ δυνατοῦ κατὰ τὸ παρελθόν (§ 117, 2). (Πρβλ. τὸ νεοελληνικὸν θά, τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐκ τοῦ θέλει νά, θε- νά μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέλλει νά, πρόκειται νά, καὶ τὸ ὁποῖον ἀρχῆθεν μὲν συνετάσσετο μόνον μὲ ὑποτακτικὴν, κατόπιν δὲ ἤρχισε νὰ συντάσσεται καὶ μὲ ὀριστικὴν: θά γράφῃ, θά γράψῃ — θά ἔγραφε, θά ἔγραψε κλπ.)

Ἡ δὲ θέσις τοῦ δυνατικοῦ ἄν (κεν, κει) εἶναι μετὰ τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει (ἔχουσι ἄν, ἔλθουσι ἄν)· ἀλλ' ἂν εἰς τὴν πρότασιν ὑπάρχῃ ἄρνησις ἢ κάποια ἀντωνυμία ἢ ἐπίρρημα ἢ ἄλλη λέξις ἰσχυρῶς τονιζομένη, τότε τὸ ἄν τίθεται κατόπιν αὐτῶν: οὐκ ἂν λάβοις· τί ἄν τις εἴποι; ποῦ ἂν ἴδοι; ταῦτ' ἂν εἶη βλαβερὰ. (Ὅτω προέκυψαν καὶ οἱ σύνδεσμοι ἐπάν, ἐπειδάν, ὅταν, ὅπο- ταν κλπ. ἐκ τοῦ ἐπεὶ ἄν, ἐπειδὴ ἄν, ὅτε ἄν, ὅποτε ἄν κλπ.)

Σημείωσις γ'. Εἰς ἐξηρημέναις προτάσεις, περὶ τῶν ὁποίων ὁ λόγος κα- ταιέρω, ἡ εὐκτικὴ εἶναι προσέτι: α') τοῦ πλαγίου λόγου. Αὕτη ἀντιστοι- χεῖ ἢ πρὸς τὴν ὀριστικὴν, συνήθως ἱστορικοῦ χρόνου, ἢ πρὸς τὴν ὑποτακτικὴν. Κα- νονικῶς δὲ εἶναι εὐκτικὴ τοῦ πλαγίου λόγου ἡ εὐκτικὴ τοῦ μέλλοντος: β') ἐπανα- ληπτικῆ, εἰς προτάσεις ὑποθετικῆς ἢ χρονικῆς ἢ ἀναφορικῆς. (Βλ. παραδείγμα- τα εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια).

§ 120. δ') Προστακτικὴ. Ἡ προστακτικὴ εἶναι ἡ ἐγκλίσις τῆς δε- δλωμένης ἀπαιτήσεως. (Ἄρνησις μὴ). Εἰδικώτερον δὲ σημαίνει ἡ προστακτικὴ

1) προσταγὴν ἢ ἀπαγόρευσιν: **ἄπτε, παῖ, λόχρον** Ἄρφ. ταῦτα μὴ ἐρώτα **Ξ**.

2) προτροπὴν ἢ ἀποτροπὴν ἢ παραινέσιν: **ἐμοὶ πείθου καὶ μὴ ἄλ- λως ποίει** Πλ. **γνώθι σαυτὸν** ἠδέως μὲν **ἔχε** πρὸς ἅπαντας, **χρῶ** δὲ τοῖς βελτίστοις Ἰσοκρ.

3) συγκατάθεσιν ἢ παραχώρησιν: **ἔστω** (= ἄς εἶναι)· **ἐγὼ παρα- χωρῶ καὶ λεγέτω** (= ἄς λέγῃ, ἄς πῆ) Πλ. **οἱ δ' οὖν βοώντων** (= ἄς φωνάζουν, ὅσο θέλουν) Ἄρφ.

4) δέησιν ἢ παράκλησιν, εὐχὴν ἢ κατάραν: **Ζεῦ, Ζεῦ τέλειε, τὰς ἐμὰς εὐχὰς τέλει. μὴ θορυβεῖτε. ὑγίαινε. ἔρρέτω** (= ἄς πάῃ στὸ διάβολο).

Σημείωσις. Ἐπὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἀποτροπῆς, ὅταν τὸ ῥῆμα εἶναι χρόνου

ἀορίστου, λαμβάνεται συνήθως ἡ ὑποτακτική, σπανιότερον δὲ ἡ προστακτική, ἰδίᾳ ἐπὶ τοῦ γ' προσώπου: μὴ ποιήσης, μὴ ποιήσῃτε. *Μηδενὶ συμφορὰν ὄνειδισις Ἰσοκρ. μὴ ποιήση. μὴ ποιησάτω. μηδεὶς θαυμάσῃ Δημ. μηδεὶς ὑμῶν προσδοκησάτω Πλ. (Βλ. § 118, 1).*

§ 121. Ἀνασκόπησις. Ἀνασκοποῦντες τὰ εἰρημένα περὶ τῶν ἐγκλίσεων εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις παρατηροῦμεν ὅτι

1) ἡ (κυρίως) ὀριστική καὶ αἱ δύο δυνητικαὶ (ἦτοι ἡ δυνητικὴ εὐκτική, § 119, 2 καὶ ἡ δυνητικὴ ὀριστική, § 117, 2) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων κρίσεως, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτάς εἶναι οὐ (= δὲν)

2) ἡ ὑποτακτικὴ, ἡ προστακτικὴ καὶ αἱ δύο εὐχητικαὶ (ἦτοι ἡ εὐχητικὴ εὐκτική, § 119, 1, καὶ ἡ εὐχητικὴ ὀριστική, § 117, 3) εἶναι ἐγκλίσεις τῶν προτάσεων ἐπιθυμίας, ἡ δὲ ἄρνησις εἰς αὐτάς εἶναι μὴ.

Ἰδιαίτεροι παρατηρήσεις εἰς τὰς εὐθείας ἐρωτήσεις, ἦτοι τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις ἐρωτήσεως.

§ 122. 1) Αἱ ἐρωτηματικαὶ προτάσεις ἐν γένει οὐδὲν ἄλλο εἶναι παρὰ τῆς προτάσεως κρίσεως ἢ προτάσεως ἐπιθυμίας ὑπὸ ἐρωτηματικῆν μορφήν. Καὶ ὅταν μὲν ἔχουν ἀντίστοιχον πρότασιν κρίσεως, ἐκφέρονται, κατὰ τινὰ τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1) : τί τηρικὰδε ἀφῖξαι ; Πλ. (ἀ φ ῖ ξ μ α ι, ἵνα κτλ.). Τίνι ἂν ἀρέσχοι πόλις ἄνευ νόμων ; Πλ. (οὐδενὶ ἂν ἀ ρ έ σ χ ο ι κτλ.). Ὅταν δὲ ἀντιστοιχοῦν πρὸς πρότασιν ἐπιθυμίας, ἦτοι ὅταν εἶναι ἀπορηματικαί, ἐκφέρονται καθ' ὑποτακτικὴν ἀπορηματικὴν (§ 118, 2) : εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν ; (εἴ π α τ ε, σ ι γ ᾶ τ ε — μ ἡ ε ἴ π η τ ε κτλ.).

2) Αἱ ἐρωτήσεις ἐν γένει εἶναι

α) ἐρωτήσεις ὀλιγῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, εἰς τὰς ὁποίας ζητεῖται βεβχίωσις ἢ ἄρνησις τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἀπάντησις δύναται νὰ εἶναι ἐν ἀπλοῦν ναι ἢ ἐν ἀπλοῦν οὐ (= ὄχι), ἢ κάποια ἄλλη βεβαιωτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἐκφρασις (μάλιστα, πάνυ μὲν οὖν, πῶς γὰρ οὐ ; κτλ. — οὐδαμῶς, ἥκιστά γε, κτλ.)

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις ἢ ἐξαγγέλλονται ἀπλῶς διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς ἢ εἰσάγονται διὰ τινος τῶν ἐρωτηματικῶν μορίων, ᾱ ρ α, ᾱ ρ ᾱ γ ε, ᾱ ρ' ο ὖ ν, ἦ, μ ῶ ν (= μὴ οὖν), ο ὐ κ ο ὖ ν, ο ὐ κ ο υ ν κλπ. : Ὁ πατήρ σε ἀρχοντα τοῦ οἴκου κατέλιπε ; Μάλιστα Ξ. μὴ ἀρχιτέκτον βαῦλει γενέσθαι ; Οὐκουν ἐγωγε Ξ.

Ἐάν δὲ ἡ ἐρώτησις εἶναι διμερής, συνήθως προτάσσεται τοῦ πρώτου μέρους αὐτῆς ἡ λέξις *πότερον ἢ πότερα*, πρὸ δὲ τοῦ δευτέρου μέρους τίθεται τὸ *ἢ*: *πότερα ὡς κρατῶν βασιλεὺς αἰτεῖ τὰ ὄπλα ἢ ὡς διὰ φιλίας δῶρα*; Ξ.

Κατὰ τὴν ἀπόδοσιν εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετάφρασις τοῦ *πότερον (ἢ πότερα)* εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις δύναται νὰ παραλείπεται.

Σημειώσεις. Πενικῶς εἰς ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ οὐ, ἄρ' οὐ, οὐκοῦν κ.τ.π., περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ, εἰς ἐρωτήσεις δέ, αἱ ὁποῖαι εἰσάγονται μὲ τὸ μή, ἀρα μή, μῶν κ.τ.π. περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: *οὐκ ἐχθρὸς Φίλιππος*; (Περιμένεται ἀπάντησις: *Ναί*). *ἄρ' οὐκ ἂν ἐπὶ πάν ἔλθοι βασιλεὺς, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις φόβον παράσχοι*; Ξ. (Περιμένεται ἀπάντησις καταφατικὴ: *Ναί*, ἐπὶ πᾶν ἔλθοι ἂν κ.τ.π.); *οὐκοῦν γέλωσ ἡδίστος εἰς ἐχθροὺς γελᾶν*; Σοφ. (*Ναί*) — *μὴ ἀρχιτέκτων βούλει γενέσθαι*; *Οὐκοῦν ἔγωγε* Ξ. *ἄρά γε μὴ ἐμοῦ προμηθεῖ*; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: *Οὐ σοῦ προμηθεῦμαι*). *μῶν τί σε ἠδίκηκε Πρωταγόρας*; (Περιμένεται ἀπάντησις ἀρνητικὴ: *Οὐδ' ἐν με ἠδίκηκε*).

β) ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, ἦτοι ἐρωτήσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάγκην διασαφήσεως μόνον ὡς πρὸς ἓν μέρος τοῦ ὅλου περιεχομένου αὐτῶν.

Αἱ τοιαῦται ἐρωτήσεις εἰσάγονται διὰ τινος ἐρωτηματικῆς ἀνωθυμίας ἢ διὰ τινος ἐρωτηματικοῦ ἐπιρρήματος (*τίς, ποῖος, πόσος* κτλ. — *ποῦ, πότεν, πῶς* κτλ.): *Μανία δὲ τίνος ἦν*; *Φαρναβάζου* Ξ. *Ἐμὲ δὲ ποῦ χολή οἰκεῖν*; *Ἐν Σκῆψει* Ξ.

3) Πολλάκις αἱ ἀνεξάρτητοι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις δὲν εἶναι κυρίως εἰπεῖν ἐρωτήσεις, ἦτοι ἐκφράσεις, διὰ τῶν ὁποίων ὁ ἐρωτῶν ζητεῖ νὰ πληροφορηθῇ κάτι τι, ἀλλ' ἀπλῶς τρόποι τοῦ λέγειν, διὰ τῶν ὁποίων ὁ λόγος καθίσταται ζωηρὸς καὶ ἔντονος. (**Ρητορικαὶ ἐρωτήσεις**). Οὕτω

α) πολλάκις χρησιμοποιεῖται ἐρωτηματικὴ πρότασις εἰσαγομένη μὲ τὸ *τί οὐ ἢ τί οὐν οὐ* καὶ ἐκφερομένη καθ' ὀριστικὴν ἀορίστου, ἢ σπανιώτερον ἐνεστυῶτος, ἀντὶ προστακτικῆς ἢ ὑποτακτικῆς (προτροπικῆς, § 118,1), ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ἔντονος προτροπὴ ἢ θερμὴ παράκλησις καὶ ἅμα ἀνυπομονησία τοῦ λέγοντος: *τί οὐν οὐ καὶ Πρόδικον ἐκαλέσαμεν*; (= *καλέσωμεν οὐν τάχιστα καὶ Π.*). Πλ. *τί οὐ καλοῦμεν δῆτα Λυσιστράτην*; (= *καλέσωμεν τάχιστα*) Ἄρφ. (πρβλ. *Λιά-*

καινα, δὲν παντρεύεσαι, δὲν παίρνεις Τοῦρκον ἄνδρα ;
= παντρέψου — πάρε).

β) ἐνίοτε προβάλλεται ἐρώτησις ἀντὶ ὑποθέσεως: **ἐξήμαρτέ τις ἄκων**; **συγγνώμη τούτω** (= ἐάν τις ἐξαμάρτη ἄκων). (πρβλ. **Καλὸ εἶδα 'γώ**; **καλὸ θὰ πῶ, καλὸ θὰ μαρτυρήσω** = ἂν εἶδα καλό, κλπ.).

γ) προβάλλεται πολλάκις ἐρώτησις ἀντὶ ἐντόνου βεβαιώσεως ἢ ἐντόνου ἀρνήσεως: **οὐκ ἐχθρὸς ὁ Φίλιππος**; (= ἀναμφισβητήτως ἐχθρὸς ἐστὶν ὁ Φ.) **Δημ. τίνοι ἂν πόλις ἀρέσκοι ἄνευ νόμων**; (= οὐδενὶ γε ἀρέσκοι ἄν. . .) Πλ.

3. Οἱ χρόνοι εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις ἐκτός τῆς ὀριστικῆς

§ 123. Εἰς τὴν ὑποτακτικὴν, τὴν εὐκτικὴν, τὴν προστακτικὴν, τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν ἕκαστος χρόνος διατηρεῖ τὴν σημασίαν τοῦ μόνου ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐμφανίσεως τοῦ σηματομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, ἦτοι ἕκαστος χρόνος δηλοῖ καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας, ὅπως εἰς τὴν ὀριστικὴν, **διάρκειαν ἢ ἐπανάληψιν** τοῦ σηματομένου ὑπὸ τοῦ ῥήματος, **σύνοψιν ἢ ἀπλῆν πραγματοποίησιν ἢ τὸ τετελειωμένον** αὐτοῦ (§ 103, 2). Δὲν διατηροῦν ὁμοῦ οἱ χρόνοι καὶ εἰς τὰς ἐγκλίσεις ταύτας τὴν σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουν εἰς τὴν ὀριστικὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν χρονικὴν βαθμίδα (§ 103, 1). ἄλλὰ

1) εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις πάντες οἱ χρόνοι καθ' ὑποτακτικὴν, εὐκτικὴν καὶ προστακτικὴν (καὶ εἰς τὸ ἀνεξαρτήτως ἐκφερόμενον ἀπαρέμφατον) ἀναφέρονται **εἰς τὸ μέλλον**: **ἴθι ἐξετάσωμεν τὰ ἔργα τῶν θεῶν** (§ 118, 1), **εἴπωμεν ἢ σιγῶμεν**; (§ 118, 2). **ὦ παῖ, γένοιο πατρός εὐτυχεστέου** (§ 119, 1). **ἴδοι τις ἂν** (§ 119, 2). **ἄπτε, παῖ, λύχρον** (§ 120). **θαρσῶν. Διόμηδες, μάχεσθαι** (= μάχου) "Ομ.

2) εἰς τὰς ἐξηρητημένους προτάσεις καὶ τὸ ἀπαρέμφατον καὶ τὴν μετοχὴν γενικῶς πάντες οἱ χρόνοι δύνανται νὰ ἀναφέρονται εἴτε εἰς τὸ παρὸν εἴτε εἰς τὸ παρελθὸν εἴτε εἰς τὸ μέλλον, ἀναλόγως τοῦ χρόνου τοῦ κυρίου ῥήματος ἢ τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὑποίας ἐξαρτῶνται, καὶ ἀναλόγως τῆς ὅλης ἐννοίας τῶν συμφραζομένων :

λέγω ταῦτα, **ἵνα πεισθῆτε** (ὁ ἀόριστος ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν)
ἔλεγον ταῦτα, **ἵνα πεισθῆτε** (" " " εἰς τὸ παρελθὸν)
ἢ ἵνα πεισθίητε (" " ")
ἐρωῶ ταῦτα, **ἵνα πεισθῆτε** (" " " εἰς τὸ μέλλον)

Οἱ στρατιῶται ἔγασαν τοὺς στρατηγοὺς πάσαι ταῦτ' εἰδότας κρύπτειν (= ἔτι, εἰ καὶ ἤδεσαν, ἔκρυπτον. Οἱ ἐνεστώτες εἰδότες καὶ κρύπτειν ἀναφέρονται εἰς τὸ παρελθόν) Ξ. Δρακουλίδας ἄρξων ἀφίκετο (= ἔνα ἄρξῃ, τὸ τε. Ὁ μέλλον ἄρξων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθόν).

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΥΝΘΕΤΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

ΣΥΝΔΕΣΙΣ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΑΥΤΗΣ

§ 124. Προτάσεις σχετικαὶ πρὸς ἀλλήλας κατὰ τὸ περιεχόμενον νόημα **συνείρονται** κατὰ τρεῖς τρόπους, ἴησι

1) **παρατίθεται** ἀπλῶς ἡ μία κατόπιν τῆς ἄλλης χωρὶς κινένα σύνδεσμον. Ἡ τοιαύτη ἀπλή παράθεσις τῶν προτάσεων καλεῖται **σχῆμα ἀσύνδετον**, εἶναι δὲ ὁ πρῶτος καὶ ἀρχικὸς τρόπος τοῦ συνειρμοῦ τῶν προτάσεων εἰς τὴν γλῶσσάν μας, (ὅπως εἰς πάσας τὰς γλώσσας ἐν γένει), καὶ συνήθης κανονικῶς μὲν εἰς τὸν λόγον τῶν μικρῶν παιδιῶν, οὐχὶ σπανίως δὲ καὶ εἰς τὸν ἀφελεῖ καθημερινὸν λόγον καὶ εἰς τὰ ἀφελεῖ λαϊκὰ ποιήματα. (Πρβλ. Κ λ α ἰ ν ε τὰ μαῦρα τὰ βουνά, παρηγοριὰ δὲ ν ἔ χ ο υ ν. Δ ἐ ν κ λ α ἰ ν ε γιὰ τὸ ψῆλωμα, δὲ ν κ λ α ἰ ν ε γιὰ τὰ χιόνια, ἡ κλεφτουριὰ τ' ἄ ρ ν ἡ θ η κ ε κ λ π.).

Τὸ ἀσύνδετον σχῆμα εὐρίσκεται συχνὰ ὄχι μόνον εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Ὁμήρου, τὰ ὅποια εἶναι τὸ ἀρχαιότατον μνημεῖον τῆς γλώσσης μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς μετὰ ταῦτα πεζοὺς συγγραφεῖς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ὅμως χρησιμοποιεῖται ἰδίᾳ, ὅταν πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ κάτι τι μὲ γοργότητα καὶ ζωηρότητα καὶ πολλὰ νοήματα νὰ παρουσιασθοῦν ἡνωμένα εἰς ἓν ὅλον. (Πρβλ. Συμβalόντες τὰς ἀσπίδας ἐωθοῦντο, ἐμάχοντο, ἀπέκτεινον, ἀπέθνησκον Ξ. παύσομαι κατηγορῶν· ἀκηκόατε, ἐωράκατε, πεπόνθατε, ἔχετε, δικάζετε Λυσ.).

Κανονικῶς δὲ χρησιμοποιεῖται τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, ὅταν μία περίοδος ἢ ἐν κῶλον περιόδου ἀρχίζῃ ἀπὸ δεικτικὴν λέξιν, διότι αὐτὴ αὐτὴ ἢ δεικτικὴ λέξις ὡς ἐκ τῆς σημασίας της χρησιμεύει ὡς σύνδεσμος τῶν ἐπομένων μὲ τὰ προηγούμενα ἢ τῶν προηγουμένων μὲ τὰ ἐπόμενα: Ἄλλο δὲ στρατεύμα αὐτῷ συνελέγετο ἐν Χερσονήσῳ τόνδε τὸν

τρόπον. Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος φηγὰς ἦν· τούτῳ συγγενόμενος ὁ Κῶρος ἠγάσθη τε αὐτὸν κλπ. (πρβλ. § 45, 2).

2) **συνδέονται κατὰ παράταξιν**, ἤτοι μὲ παρατακτικούς συνδέσμους (πρβλ. ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη, ἔφαγε πολὺ καὶ ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 1).

Καὶ ὁ δεύτερος οὗτος τρόπος συνδέσεως προτάσεων, ὁ κατὰ παράταξιν, εἶναι ἀρχαίως προῆλθε δὲ ἐκ τοῦ πρώτου, ἤτοι τοῦ ἀσύνδετου, ἀφοῦ μερικαὶ λέξεις (ἐπιρρηματικαὶ ἢ ἀντωνυμιακαὶ) σὺν τῷ χρόνῳ μετέβαλον τὴν σημασίαν αὐτῶν καὶ ἀπὸ ἀνεξαρτήτων λέξεων μετέπεσαν εἰς ἀπλᾶ μέρη συνδετικὰ προτάσεων ἢ ἀπλῶν ὄρων μιᾶς προτάσεως. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις καὶ ἐκλήθη ἦτο ἐπιρρημα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προσέτι, ἐπίσης, καὶ φράσεις οἷα π.χ. παίζει καὶ ἄδει — ἢ — Ζεὺς καὶ Ἡῆρα, ἀρχήθη ἐσήμκων παίζει, προσέτι ἄδει — ὁ Ζεὺς, προσέτι ἢ Ἡῆρα.

3) **συνδέονται καθ' ὑπόταξιν**, ἤτοι μὲ ὑποτακτικούς συνδέσμους (εἰδικούς, αἰτιολογικούς, κλπ.) ἢ μὲ ἀναφορικός λέξεις. Διὰ τῆς τιαυτήτης συνδέσεως τῶν προτάσεων ἐκφράζεται ἡ ἐσωτερικὴ, ἤτοι ἡ λογικὴ σχέσις αὐτῶν, δηλαδὴ δηλοῦται ποία ἐκ τῶν δύο προτάσεων ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα καὶ ποία τὸ δευτερεύον, συγχρόνως δὲ ποία ἡ σχέσις τοῦ νοήματος τῆς δευτερευούσης προτάσεως πρὸς τὸ νόημα τῆς κυρίας (πρβλ. ἀφοῦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη — ἐπειδὴ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε κλπ. Βλ. § 5, 2).

Ἡ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις τῶν προτάσεων, ἡ ὁποία χρησιμοποιοῦται πρὸ πάντων εἰς τὸν γραπτὸν λόγον, ὑποῦ ἐπιδιώκεται κατὰ τὸ δυνατόν μεγίστη ἀκρίβεια τῆς διατυπώσεως τῶν νοημάτων, προῆλθεν ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα καὶ ἄλλοτε ἐκ τῆς συνδέσεως τῶν προτάσεων κατὰ παράταξιν, ὅπως τοῦτο εἶναι δυνατόν εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, εἰς τὰ ὁποῖα καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι λέξεις, αἱ ὁποῖαι κανονικῶς λαμβάνονται κατόπιν ὡς ἀναφορικαί, ἦσαν ἀρχήθη δεικτικαί. Οὕτω π.χ. αἱ ἀναφορικαὶ λέξεις ὡς (= ὅπως, καθὼς, κτλ.) καὶ ἔνθα (= ὅπου) εἰς τὸν στίχον Ὀμ. ζ, 1 λαμβάνονται ὡς δεικτικαί: ὡς ὁ μὲν ἔνθα καθεῦθε πολύτλας δῖος Ὀδυσσεὺς (= ἔτσι ἐκεῖνος ἐκεῖ ἐκοιμάτο κτλ.).

Ἡ δὲ δυνατόν δὲ νὰ προέλθῃ ἐκ τῆς κατὰ παράταξιν συνδέσεως τῶν προτάσεων ἢ καθ' ὑπόταξιν σύνδεσις, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἢ ἑτέρα ἐκ

των συνδεομένων προτάσεων (ἡ δευτερεύουσα) ἔχει χάσει πλέον τὴν αὐτοτελείαν τῆς καὶ χρησιμεύει ὡς προσδιορισμὸς τῆς ἐτέρας (τῆς κυρίας), ἔνεκα τοῦ ἐξῆς λόγου. Καὶ κατὰ τὴν κατὰ παράταξιν σύνδεσιν δύο προτάσεων ὁ λέγων ἔχει βέβαια συνείδησιν τῆς ἐσωτερικῆς, ἦτοι τῆς λογικῆς σχέσεως τῶν νοημάτων τῶν παρατασσομένων προτάσεων, καὶ συνήθως δηλοῖ ταύτην διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλας θέσεως τῶν προτάσεων ἢ διὰ τοῦ τόνου τῆς φωνῆς. ("Ἐφαγε, ἐκοιμήθη — ἔφαγε καὶ ἐκοιμήθη = ἀ φ ο ὦ ἔφαγε, ἐκοιμήθη. "Ἐφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε — ἔφαγε πολὺ καὶ ἐκακοδιαθέτησε = ἐ π ε ι δ ῆ ἔφαγε πολὺ, ἐκακοδιαθέτησε). ' Ἀλλὰ κατὰ τὴν τοιαύτην ἀρχικὴν σύνδεσιν ἦτο δυνατόν κάποια λέξις τῆς μιᾶς ἐκ τῶν παρατασσομένων προτάσεων, ἐκείνης ἢ ὅποια περιέχει τὸ δευτερεῦον νόημα, (ἦτοι κάποιο ἐπίρρημα ἢ κάποια ἀντωνυμία), ἰδιαίτερος πως τονιζομένη, νὰ νομισθῆ ὅτι αὐτὴ τρόπον τινὰ εἶναι ὁ συνδετικὸς κρίκος τῶν δύο παρατασσομένων προτάσεων καὶ ὅτι αὐτὴ εἰσάγει τὴν ἐτέραν ἐξ αὐτῶν καὶ δηλοῖ τὴν λογικὴν σχέσηιν, ἢ ὅποια ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν. Οὕτω π.χ. ἡ λέξις ὡ σ τ ε ἀρχῆθεν εἶχε δεικτικὴν σημασίαν (ὡ σ τ ε = καὶ οὕτω, καὶ ἔτσι). ' Ἀλλ' αὐτὴ εἰς σύμπλεγμα δύο προτάσεων, ὡς π.χ. ἔπεσε χιὼν πολλή, ὡς τε ἐκαλύφθη πᾶν τὸ πεδίον (= ἔπεσε χιὼν πολλή καὶ οὕτω ἐκαλύφθη κλπ.), εὐκόλον ἦτο νὰ νομισθῆ ὅτι ἐκφράζει τὴν λογικὴν σχέσιν τῆς δευτέρας πρὸς τὴν πρώτην καὶ νὰ ἐκληφθῆ ὡς **σύνδεσμος ἀποτελεσματικὸς** (ὥστε). ' Ὁμοίως τὸ μόριον εἰ (ποιητικῶς καὶ αἰ) ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα δεικτικόν (= ἔτσι, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τότε), ὡς τοιαῦτον δὲ ἐλαμβάνετο κανονικῶς μὲ τὸ (βεβαιωτικόν) γ ἄ ρ ὡς εἰσαγωγικὸν εὐχῆς (**εἰ γὰρ ἐγὼ ὡς εἶην ἀθάνατος καὶ ἀγήραος κτλ. = μακάρι ἀλήθεια ἐγὼ νὰ ἦμουν κτλ.** "Ὁμ., Θ 583· πρβλ. προσέτι τὰ ἐκ τοῦ εἰ καὶ αἰ προσελθόντα εὐχετικὰ μόρια, εἶθε, αἶθε καὶ φράσεις τῆς νέας γλώσσης, ὡς π.χ. "Ἐτσι νὰ ζήσης, πῆγαινε νὰ ἰδῆς, ποῦ εἶναι τὸ παιδί). ' Ἀλλὰ εἰς ἓν σύμπλεγμα προτάσεων, ὅποῖον π.χ. "Ὁμ. υ, 236 **αἰ γὰρ τοῦτο, ξεῖνε, ἔπος τελέσειε Κρονίων· γνοίης χ'** (= γνοίης κε) **οἴη ἐμὴ δύναμις καὶ χεῖρες ἐπονται** (= εἶθε βέβαια, ξένε, νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου· τότε θὰ γνῶρίζεις κτλ.), ἦτο εὐκόλον τὸ μόριον αἰ (= εἰ), τὸ ὅποῖον εἰσάγει τὴν πρώτην, τὴν εὐχετικὴν πρότασιν, νὰ νομισθῆ ὅτι εἰσάγει ὑπόθεσιν, ἀφοῦ ἡ πρώτη αὐτῆ εὐχετικὴ πρότασις ἐν σχέσει πρὸς τὴν δευτέραν περιέχει συγχρόνως τὴν περίπτωσιν, ὑπὸ τὴν ὅποιαν εἶναι δυνατόν νὰ

πραγματοποιηθῆ ἕκαστον, τὸ ὁποῖον αὕτη ἐκφράζει. ("Ἄν βέβαια, ξένοι, ἤθελον ἐκτελέσει αὐτὸν τὸν λόγον σου ὁ υἱὸς τοῦ Κρόνου, τὸ τε θά γινώριζες κτλ.). Βλ. καὶ "Ομ., Θ 369 κ. έ.

Α' Σύνδεσις προτάσεων κατὰ παράταξιν

1. Συμπλεκτικοὶ σύνδεσμοι.

§ 125. α') Συμπλοκὴ καταφατικὴ (καί, τέ). Καταφατικὴ συμπλοκὴ προτάσεων (ἢ ὅρων προτάσεως) εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν γίνεται διὰ τοῦ καί (ὅπως εἰς τὴν νέαν), καὶ διὰ τοῦ τέ (= καί).

Ὁ καί ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν κατὰ τὸ πλεῖστον, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν. Ὁ τέ ὡς ἐγκλινομένη λέξις τίθεται πάντοτε κατόπιν τῆς λέξεως, τὴν ὁποίαν συνδέει μὲ ἄλλην προηγουμένην· ἐὰν δὲ συνδέῃ σύναρθρον ὄνομα, τότε κανονικῶς ὁ τέ ἐγκλίνεται εἰς τὸ ἄρθρον. (Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

"Ὅταν τὰ καταφατικῶς συμπλεκόμενα εἶναι δύο, εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς ἢ σύνδεσις κανονικῶς γίνεται

1) ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, ἢ μὲ ἐν ἀπλοῦν καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται χωρὶς ἔμφασιν, ἢ μὲ δὴ ο καί (καί—καί), ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν: οἱ πολέμοιο ἐγρηγόρσαν καὶ ἔκασον πρὸ πολλὰ Ξ. ὁ ἀνὴρ σοὶ ὁ ἐμὸς καὶ τὰλλα φίλος ἦν καὶ τοὺς φόρους ἀπέδιδον Ξ. ἠσχύνθημεν καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους Ξ.

2) συνήθεστα μὲ τὸ τέ—καί, ὅταν ἡ σύνδεσις γίνεται μὲ ἔμφασιν, ὅπως καὶ μὲ τὸ καί—καί: ὁ Κῦρος ἠγάσθη τε αὐτὸν καὶ δίδωσιν αὐτῷ μυρίαὺς δαρεικοὺς Ξ.

Καταφατικὴ δὲ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ δύο ὅρων προτάσεως μὲ ἐν ἀπλοῦν τέ ἢ μὲ τὸ τέ—τέ εἶναι συνήθης μὲν εἰς τοὺς ποιητάς, σπανία ὅμως εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς: τὸν δ' ὁ γέροντ' ἠγάσασατο φάκησέν τε "Ομ. πατήρ ἀνδρῶν τε θεῶν τε "Ομ. ἢ τε βουλή ἠδέως αὐτῶν κτετηγίζετο οἷ τε ἄλλοι οὐδὲν ἤχθητο Ξ.

Σημείωσις. Μὲ τὸ καί συνδέεται πολλάκις πρότασις μὲ προηγουμένην πρότασιν, ἢ ὁποία ἔχει τὸ ἅμα, ἢ ἅμα τε, εὐθύς ἢ εὐθύς τε, ἤδη ἢ ἤδη τε, οὕτω ἢ οὕτω τε, σχεδὸν ἢ σχεδὸν τε, ἢ τὴν φράσιν οὐκ ἔφθην (- ης, - η κλπ.) μὲ μεταβολήν, διὰ δὲ τῆς ταιούτης συνδέσεως δηλοῦται τὸ ὅπως σύγχρονον δύο πράξεων: καὶ ἤδη τε ἦν πρὶ ἀλήθους ἀγορῶν καὶ ἔρχεται πρὸ βιασίως κήρυκες Ξ. οὐκ ἔφθισαν πειθόμενοι τὸν πρὶ τῆρ' Ἀττικὴν πόλεμον καὶ ἴκον ἡμῖν ἀμνοῦντες (= δὲν ἐπρόφρασσαν νὰ πληροφορηθῶν καὶ ἔφθον = μάλισ ἐπληροφορήθησαν, ἀμέσως ἔφθον)

Ἰσοκρ. (Περβλ. Μόλις εἶχαμε καθῆσαι πρὸς τραπέζην καὶ νῦν σοῦ ἐρχεται καὶ ὁ Πέτρος).

§ 126. Σημασία τοῦ καί

1) Ἄρχῃθεν τὸ καί ἦτο ἐπίρρομα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ προσέτι, ἐπίσης (προσθετικὸς καί): ἔστι δὲ καὶ μεγάλου βασιλέως βασιλεία ἐν Κελαναῖς Ξ. (πρβλ. Κλαίει καὶ μιὰ χανοῦμισσα γὰρ τὸ μοναχοῦτό της).

Ἐκ ταύτης τῆς ἀρχικῆς σημασίας προῆλθον πᾶσαι αἱ ἄλλαι σημασίαι τοῦ καί.

2) Ὁ καί εἶναι ἐπιδοτικὸς εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ μείζον εἴτε πρὸς κάτι τι τὸ ἔλασσον (= ἀκόμη καί, ἔστω καί): ἀνάγκη καὶ θεοὶ πείθονται· καὶ τοιχὸς ἀξίων (= πού ν' ἀξίζη ἔστω καὶ μιὰ τρίχα). Ἄρφ. (Πρβλ. Τὰ ρούχά μου καὶ τὰ καλὰ, ὅποιος τὰ βρῆ, ἄς τὰ πάρη. Καὶ δέκα δραχμὲς νῦν σοῦ δώσῃ, καλὰ εἶναι).

3) Ὁ καί εἶναι ἐναντιωματικὸς (= ἀνκαί, μολονότι), ὡς τοιοῦτος δὲ συντάσσεται κανονικῶς μὲ μετοχὴν (ὅπως καὶ τὸ καίπερ) : Ἀθηναῖοι καὶ οὐ μεταλαμβάνοντες τοῦ χρυσίου πρόθυμοι ἦσαν εἰς τὸν πόλεμον (= μολονότι δὲν ἔλαβαν μέρος) Ξ. (πρβλ. Στους χίλιους μέσα καὶ χωρὶς συντροφιά = καὶ ὅμως χωρὶς...).

4) Ὁ καί εἶναι μεταβατικὸς, ἦτοι τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου ἢ κώλου περιόδου, ἀπλῶς ἵνα ὁ λόγος μεταβῇ ἀπὸ τὰ προηγούμενα εἰς τὰ ἐπόμενα, (ὅπως συνήθως καὶ ὁ σύνδεσμος δέ) : Ἐνταῦθα ἔμειναν ἡμέρας ἐπτά· καὶ ἦκε Μένων ὁ Θετταλὸς ὀπλίτας ἔχων χίλιους Ξ. (Πρβλ. Πέφτουν τὰ βάλια σὰν βροχὴ καὶ τὰ βουνὰ βογγᾶνε καὶ ἔνα πουλάκι φώναζε ἀπὸ ψηλὸ κλαράκι κλπ.).

Ὁ μεταβατικὸς καὶ πολλάκις εἰσάγει κάτι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς παράδειγμα ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν προηγούμενων ἢ τὸ ὁποῖον εἶναι ἐπακολουθήματα τῶν προηγούμενων: φιλοθηρότατος ἦν Κῶος καὶ πρὸς τὰ θηρία μέντοι φιλοκινδυνότατος· καὶ ἄσκητον ποτὲ ἐπιφροσμένην οὐκ ἔτρισε (= ἔτσι παραδείγματος χάριν μιὰ φορά) Ξ. Ἔδοξε τῷ Κλεόφρονι συγγενέσθαι Τισσαφρόνῃ· καὶ ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα ὅτι συγγενέσθαι αὐτῷ χορήζει (= ὅθεν ἔστειλε κάποιον) Ξ.

5) Ὁ καί εἶναι συνδετικὸς. (Βλ. § 124, 22 καὶ § 125).

Σημείωσις. Εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τίθεται πολλάκις ὁ καὶ κατόπιν λέξεως, ἢ ὅποια δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα, ἀντὶ νῦν τίθεται μετὰ

τὴν τοιαύτην λέξιν δοτική πτώσις ἢ μία φράσις κατάλληλος, ἢ ὅποια νὰ περιέχῃ δοτικὴν προσδιοριστικὴν τῆς προηγουμένης λέξεως, ἢ ὅποια δηλοῖ ἰσότητα ἢ ταυτότητα ἢ ὁμοιότητα (§ 35, 2, β') : *ἐν τῷ ἔργῳ ἴσα καὶ ἰκέται ἐσμέν* (= ἴσα ἰκέταις = σὺν ἰκέταις) Θ. *οὐχ ὁμοίως παροῦσαι καὶ Ὀμηρος* (= τῶ Ὀμήρῳ = μετὰ τὸν Ὀμηρὸν) Πλ. *παραπλήσια ἐπιπέθεσαν οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Συρακούσας καὶ ἔδρασαν ἐν Πύλῳ* (= παραπλήσια στήθας, ἃ ἔδρασαν) Θ.

§ 127. β') Συμπλοκὴ ἀποφατική. Εἰς μίαν ἀποφατικὴν συμπλοκὴν δυνατόν νὰ ἀποφάσκεται, ἤτοι νὰ ἐκφέρεται ἀποφατικῶς, τὸ ἕτερον μόνον ἐκ τῶν συμπλεκομένων μερῶν (προτάσεων ἢ ὄρων προτάσεως), δυνατόν δὲ νὰ ἀποφάσκονται ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα, ἤτοι

1) δυνατόν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) ἀποφατικὴ μετὰ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καταφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ *καὶ οὐ*, (*καὶ μή*) : *ἐμὲ ἐχειροτόνησαν καὶ οὐχ ὑμᾶς* Δημ. *αὔριον ἔωθεν ἀγρίκου οἴκαδε καὶ μή ἄλλως ποιήσης* Πλ.

Σημείωσις. Εἰς τὸν Ὀμηρὸν διὰ τοιαύτην συμπλοκὴν χρησιμοποιεῖται καὶ τὸ *οὐ δέ* = *καὶ δέ* ν, ἀλλ' ἀ δέ ν, ἀλλ' ὄχι (διάφορον τοῦ οὐδέ, τὸ ὅποιον γράφεται ὡς μία λέξις) : *ἔθ' ἄλλοις μὲν πᾶσαν ἰάνδανεν, οὐ δέ πῶθ' Ἥρη* (= ἀλλ' ὄχι καὶ εἰς τὴν Ἥραν) Ὀμ.

2) δυνατόν νὰ συνδέεται πρότασις (ἢ ἔννοια) καταφατικὴ μετὰ προηγουμένην πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) ἀποφατικὴν. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ (*οὔτε—τε*), (*μήτε—τε*) : *οὔτε ἐλεμείγνοντο παρ' ἀλλήλους καταστάντες τε ξυνεχῶς ἐπολέμουν* Θ.

3) δυνατόν νὰ συνδέωνται δύο προτάσεις (ἢ ἔννοιαι), ἀμφότεραι ἀποφατικά. Τότε ἡ σύνδεσις γίνεται διὰ τοῦ *οὔτε—οὔτε* (*μήτε—μήτε*, *οὔτε—μήτε*, *μήτε—οὔτε*) : *ἄνευ ὁμοιοῖας οὔτ' ἂν πόλις εὐ πολιτευθεῖη, οὔτ' οἶκος καλῶς οἰκηθεῖη* Ξ.

Σημείωσις α'. Ἀποφατικὴ πρότασις (ἢ ἔννοια), συνδέεται μετὰ προηγουμένην ἀποφατικὴν ὡσαύτως πρότασιν (ἢ ἔννοιαν) καὶ διὰ τοῦ *οὐδέ* (*μηδὲ* = *οὔτε*, *μήτε*), ὅταν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων δὲν λαμβάνεται ὡς ἰσότιμον μετὰ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτοῦ : *τοῦτων οὐδὲν ἔφερον οἱ Ἕλληνες οὐδέ τοὺς ἀνθρώπους ἐδίακον*.

Τὸ *οὐδέ*, *μηδὲ* λαμβάνεται καὶ ἐπιδοτικῶς (= *οὔτε*, *οὔτε καὶ*) : *ἄβην οὐ στέργουσαν οὐδέ δαίμονες* Σοφ. *οὐδέ εἰς, οὐδέ μία* κλπ. (πρβλ. § 126, 2).

Σημείωσις β'. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω συμπλοκάς ἀντὶ τοῦ *οὐ*, *οὔτε*, *οὐδέ* χρησιμοποιεῖται τὸ *μή*, *μήτε*, *μηδέ*, ὅταν τὸ συνδεόμενον δι' αὐτῶν εἶναι πρότασις

ἐπιθυμίας (121, 2): διατείνων μᾶλλον πρὸς τὸ σαυτῷ προσέχειν, καὶ μὴ ἀμέλει τῶν τῆς πόλεως Ἔ. ἐγὼ θρασὺς οὐτ' εἰμί, μήτε γενοίμην Σοφ. (πρὸβλ. Πίστευε καὶ μὴ ἐρεῖνα. Μὴ σὲ νοιάξῃ γιὰ μένα, μήτε τὰ φωτῆς τί κάνω).

§ 128. γ') Συμπλοκὴ ἐπιδοτική. Οὕτω καλεῖται ἡ συμπλοκὴ δύο προτάσεων ἢ ὄρων μιᾶς προτάσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ δεύτερον τῶν συμπλεκομένων παρίσταται ὡς μεῖζον καὶ σπουδαιότερον τοῦ πρώτου. Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη συμπλοκὴ

1) μετὰ τὸ οὐ μόνον ἢ μὴ μόνον ἢ οὐχ ὅτι ἢ μὴ ὅτι — ἀλλὰ καί, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα καταφάσκωνται. ("Ὅσον τὸ ἓν, τόσον καὶ τὸ ἄλλο): Οὐ μόνον αἰεὶ τὰ αὐτὰ λέγω, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν αὐτῶν (λέγω) Ἐ. Οὐχ ὅτι μόνος ὁ Κρίτων ἐν ἡσυχίᾳ ἦν, ἀλλὰ καὶ οἱ φίλοι αὐτοῦ (= ὄχι μόνον ὁ Κ.) Ἐ. Μὴ ὅτι θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι καλοὶ κάγαθοί, ἐπειδὴν γινῶσιν ἀπιστοῦμενοι, οὐ φιλοῦσι τοὺς ἀπιστοῦντας (= ὄχι μόνον θεός, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι...) Ἐ.

Σημείωσις. Εἰς τὰς τοιαύτας φράσεις τὸ μὲν οὐχ ὅτι προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως οὐ λέγω ὅτι ἢ οὐκ ἐρῶ ὅτι (= δὲν θέλω νὰ πῶ ὅτι), τὸ δὲ μὴ ὅτι ἐξ ἀποσπάσεως ἐκ τῆς πληρεστεράς φράσεως μὴ εἶπῃς ὅτι. (Μὴ εἶπῃς ὅτι θεός οὐ φιλεῖ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἀλλὰ καὶ ἄνθρωποι κλπ.).

2) μετὰ τὸ οὐχ ὅπως ἢ μὴ ὅπως ἢ μὴ ὅτι (ἢ σπανίως, οὐχ ὅτι) — ἀλλ' οὐδὲ ἢ ἀλλὰ μηδέ, ὅταν ἀμφότερα τὰ συμπλεκόμενα ἀποφάσκωνται. (ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καὶ δὲν' οὔτε τὸ ἓν οὔτε καὶ τὸ ἄλλο): Οὐχ ὅπως τῆς κοιτῆς ἐλευθερίας μετέχομεν, ἀλλ' οὐδὲ δουλείας μετρίας ἠξιώθημεν (= ὄχι μόνον δὲν μετέχομεν, ἀλλ' οὔτε...) Ἰσοκρ. ἐγὼ μὴ ὅτι ὑπὲρ ἄλλου, ἀλλ' οὐδ' ὑπὲρ ἑμαυτοῦ πώποτε δίκην ἰδίαν εἶρηκα (= ὄχι μόνον ὑπὲρ ἄλλου δὲν ἔχω συνηγορήσει, ἀλλ' οὔτε καὶ ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ μου...) Ἰσαῖ.

Σημείωσις. Τὸ μὴ ὅτι καθὼς καὶ τὸ μὴ τί γε κατόπιν τοῦ ἐπιδοτικοῦ οὐδὲ ἢ μηδέ (§ 127, 3, Σημ.) ἢ ἄλλης οἰασθήποτε ἀρνητικῆς ἐκφράσεως ἰσодυναμεῖ πολλάκις μετὰ τὴν φράσιν «πολύ περισσότερον» ἢ «πολύ ὀλιγώτερον», ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμφραζομένων: ἄχρηστοι (= οὐ χρήσιμοι) καὶ γυναῖξί μὴ ὅτι ἀνδράσιν (= πολὺ περισσότερον εἰς ἄνδρας) Πλ. οὐκ ἐν γ' αὐτὸν ἀργούνητα οὐδὲ φίλους ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ τι ποιεῖν, μὴ τί γε δὴ θεοῖς (= πολὺ ὀλιγώτερον βέβαια εἰς θεοὺς) Δημ.

3) μετὰ τὸ οὐχ ὅπως—ἀλλὰ καὶ (ἢ σπανίως, ἀλλὰ), ὅταν τὸ μὲν πρῶτον τῶν συμπλεκομένων ἀποφάσκειται, τὸ δὲ δεύτερον καταφάσκει-

ται (= ὄχι μόνον δὲν—ἀλλὰ καί): τῶν Ἀθηναίων οἱ βοιωτιάζοντες ἐδίδασκον τὸν δῆμον, ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐχ ὅπως τιμωρήσαντο, ἀλλὰ καὶ ἐπαινέσειαν τὸν Σφοδρίαν (= ὅτι ὄχι μόνον δὲν θὰ ἐτιμωροῦσεν τὸν Σφοδρίαν, ἀλλὰ καὶ θὰ τὸν ἐπαινοῦσεν) Ξ. τῶν ἄλλων, ὅσων ἐδημοσιεύσατε τὰ χρήματα, οὐχ ὅπως σκευὴ ἀπέδοσθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι ἀπὸ τῶν οἰκημάτων ἀφηρηπάσθησαν (= ὄχι μόνον σκευὴ δὲν ἐπώλησθε, ἀλλὰ καὶ αἱ θύραι...) Λυσ.

2. Ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι.

§ 129. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες ἀντιθετικῶς συνήθως εἶναι οἱ ἑξῆς: **μέν, δέ, ἀλλά, ἀτάρ** (= ἀλλά), **μέντοι** (= ὅμως), **μὴν** (= ὅμως), **ἀλλὰ μὴν, καὶ μὴν, οὐ μὴν ἀλλά** (= ἀλλ' ὅμως), **ὅμως** (συνήθως μὲ κάποιον ἐκ τῶν ἄλλων ἀντιθετικῶν συνδέσμων, οἷον: ὅμως δέ, δ' ὅμως, ἀλλ' ὅμως, ὅμως μέντοι κλπ.), **καίτοι** (=καὶ ὅμως, ἐν τούτοις). Ἐκ τούτων

1) οἱ σύνδεσμοι **μέν, δέ, μέντοι, μὴν** δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε κατόπιν μιᾶς ἢ περισσοτέρων λέξεων αὐτῆς. (Βλ. τὰ κατωτέρω παραδείγματα).

2) μόνον ὁ **μέν** παρέχει ἀντίθεσιν πρὸς τὰ ἐπόμενα, πάντες δὲ οἱ ἄλλοι παρέχουν ἀντίθεσιν πρὸς τὰ προηγούμενα.

3) ὁ **καίτοι** συνδέει μόνον κῶλα περιόδου ἢ περιόδους, οὐχὶ δὲ καὶ προτάσεις ἢ ὅρους προτάσεως, ὅπως κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι (βλ. κατωτέρω): οὕτω πιθανῶς ἔλεγον: **καίτοι ἀληθὲς γε οὐδὲν εἰρήκασι** (=καὶ ὅμως, μ' ὅλα ταῦτα) Πλ.

§ 130. Προτάσεις ἢ ὅροι μιᾶς προτάσεως μὲ ἀντίθετον ἢ διάφορον περιεχόμενον συνήθως συνδέονται διὰ τοῦ **μέν—δέ**: ἤγειτο μὲν Νειψίφορος, ὠπισθοφυλάκει δὲ Ξενοφῶν Ξ. ἦν ἠδὲ μὲν, κεφαλαγῆς δὲ Ξ.

Ὅταν ὅμως πρόκειται νὰ ἐκφρασθῇ ἰσχυροτέρᾳ ἀντίθεσις τοῦ δευτέρου μέλους πρὸς τὸ πρῶτον, τότε μετὰ τὸ μὲν ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ δὲ ἀκολουθεῖ τὸ δ' αὐ (=δὲ πάλιν, δὲ ἐξ ἄλλου), ἢ τὸ μέντοι ἢ ἀλλὰ ἢ ὅμως δὲ ἢ ἀλλ' ὅμως ἢ οὐ μὴν ἢ οὐ μὴν ἀλλά: καὶ οἱ μὲν ἠγοῦντο, Κλέαρχος μέντοι ἐπορευέτο τὸ στρατόν, ἔχων ἐν τάξει Ξ. ταῖς στρατιώταις ὑποψία μὲν ἦν ὅτι Κῦρος ἄγει πρὸς βασιλεία, ὅμως δὲ ἐδάκει εἴεσθαι Ξ.

§ 131. 1) 'Ο μὲν χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ἄνευ ἀνταποδόσεως, ἤτοι χωρὶς νὰ ἀκολουθῇ δέ, κατὰ τινα βραχυλογίαν, ἢ δὲ παραλειπομένη ἀντίθεσις νοεῖται ἐξωθεν κατὰ τὰ συμφραζόμενα (σχῆμα ἀνανταπόδοτον). Τότε ὁ μὲν δύναται νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν διὰ τῆς λέξεως **τούλάχιστον**: λέγεται δὲ καὶ ὁδε ὁ λόγος, ἐμοὶ μὲν οὐ πιθανός (ἐνν. ἄλλοις δὲ ἴσως πιθανός) 'Ηρόδ.

Σημείωσις. Δὲν ἀκολουθεῖ δὲ κατόπιν τοῦ μὲν, καὶ ὅταν οὗτος λαμβάνεται (μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἤτοι) ὡς **βεβαιωτικός** (= ἀλήθεια, βεβαίως): καὶ μὰ τοῦδε σκῆπτρον, τὸ μὲν οὔποτε φύλλα καὶ ὄσους φύσει (= τὸ ὅπσιον βέβαια δὲν θὰ βγάλλῃ ποτὲ) "Ομ.

Τοιαύτην βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ μὲν καὶ εἰς τὴν φράσιν πᾶν ὁ μὲν οὖν (= βεβαιότατα) κ.τ.τ.

2) Καὶ ὁ δὲ λαμβάνεται συνηθέστατα χωρὶς νὰ προηγῆται αὐτοῦ ὁ μὲν. Εἶναι δὲ τότε ὁ δέ: α') ἀντιθετικός σύνδεσμος (= ὅμως): ταῦτα πάντες αἰεὶ γλίσχονται λέγειν, ἀξίως δ' εἰπεῖν οὐδεὶς δεδύνηται Θ. β') μεταβατικός, ἤτοι σύνδεσμος συνδέων ἀπλῶς κῶλον περιόδου ἢ περίωδον μὲ τὰ προηγούμενα (πρβλ. καί, § 126, 4): Ἐπεὶ δὲ καλῶς εἶχεν, ἐπορεύοντο· ἤρουντο δ' οἱ ρεανίσκοι ἐν ἀριστερᾷ ἔχοντες τὸν ποταμὸν· ὁδὸς δὲ ἦν ἐπὶ τὴν διάβασιν ὡς τέτταρες στάδιοι πορευομένων δ' αὐτῶν ἀντιπαρήσαν αἱ τάξεις τῶν ἱππέων Ξ.

Σημείωσις. Ὡς μεταβατικός σύνδεσμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε καὶ ὁ μέντοι. "Όταν δὲ πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ λόγος μεταβαίνει εἰς κάτι νέον καὶ πολὺ σπουδαιότερον τῶν προηγούμενων, χρησιμοποιεῖται ὡς μεταβατικός σύνδεσμος τὸ **ἀλλὰ μὲν** (= προσέτι δέ, ἐκτός δὲ τούτου) ἢ τὸ καὶ μὲν, ἰδίως εἰς ἀπαντήσεις ἢ παρατηρήσεις σχετικῶς μὲ τὰ ὑπὸ τοῦ ἄλλου λεχθέντα (= ἀλλ' ὅμως, ἐν τούτοις): **ἀλλὰ μὲν** ἐκεῖνός γε αἰεὶ μὲν ἦν ἐν τῷ φανερῷ Ξ. ἐνταῦθα Γυνάτις εἶπεν καὶ μὲν, ὃ Κῆρε, λέγονσά τινες ὅτι πολλὰ ὑπισχεῖ (= ἀλλ' ὅμως) Ξ.

§ 132. 'Ο σύνδεσμος **ἀλλὰ** λαμβάνεται συνήθως

1) ὡς καθαρῶς ἀντιθετικός ἐπὶ ἰσχυρᾶς ἀντιθέσεως δύο τινῶν ὅπως ἀντιθέτων ἢ ὅπως διαφόρων. Δι' αὐτοῦ δὲ ἀντιτίθεται συνήθως κάτι καταρατικὸν πρὸς κάτι προηγούμενον ἀποφατικὸν (οὐκ—ἀλλὰ ἢ μὴ—ἀλλὰ=δὲν—ἀλλά, ὄχι—ἀλλά, μὴ—ἀλλά· σχῆμα κατ' ἄρσιν καὶ θέσιν): οὐκ ἐκ χρημάτων ἀρετὴ γίγνεται, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς χρήματα Πλ. αὔξειν μὴ τὴν βασιλείωσ, ἀλλὰ τὴν σαντοῦ ἀρχήν. Ξ.

Σπανιώτερον ὅμως ἀντιτίθεται διὰ τοῦ ἀλλὰ καὶ κάτι ἀποφατι-

κόν πρὸς κάτι προηγούμενον καταφατικὸν (**ἀλλ'** οὐ ἢ ἀλλὰ μὴ = καὶ ὄχι) : δεῦρο νόμος (ἐστὶ) εἰσάγειν τοὺς κολάσεως δεομένους, **ἀλλ'** οὐ μαθήσεως (= καὶ ὄχι μαθήσεως) Πλ.

2) ἀπλῶς ὡς περιοριστικὸς, ἦτοι πρὸς περιορισμὸν τοῦ προηγούμενου νοήματος, τὸ ὅποιον παρουσιάζεται κάπως εὐρὺ (**ἀλλὰ** = μόνον) : τὰ μὲν καθ' ἡμᾶς ἔμοιγε δοκεῖ καλῶς ἔχειν, **ἀλλὰ** τὰ πλάγια λυπεῖ Ξ.

Τοιαύτην περιοριστικὴν σημασίαν ἔχει κανονικῶς ὁ **ἀλλὰ** κατόπιν ἀποφατικῆς προτάσεως, ἢ ὅποια περιέχει τὴν λέξιν **ἄλλος** ἢ **ἕτερος** (**ἀλλὰ** = παρὰ μόνον) : ἐν τῷ μέσῳ **ἄλλη** μὲν πόλις οὐδεμία οὔτε φίλια οὔτε Ἑλληνίς, **ἀλλὰ** Θοῶκες Βιθυνοὶ Ξ.

Ἀλλὰ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ παρὰ μόνον λαμβάνεται συνήθως κατόπιν ἀρνήσεως οὐχὶ τὸ ἀπλοῦν **ἀλλὰ**, ἀλλὰ τὸ **ἀλλ'** ἢ : ἄνδρες οὐδαμοῦ φυλάττοντες ἡμᾶς φανεροὶ εἰσιν **ἀλλ'** ἢ κατ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν (= παρὰ μόνον) Ξ. Προῆλθε δὲ ἡ φράσις αὕτη (**ἀλλ'** ἢ) ἐκ συμφύρασεως δύο προτάσεων, ἦτοι ἐκ φράσεων οἷαι π.χ. οὐδὲν **ἄλλο** ἔπραξε, **ἀλλὰ** τοῦτο — καὶ — οὐδὲν **ἄλλο** ἔπραξεν ἢ τοῦτο, προῆλθεν ἔπειτα ἡ φράσις οὐδὲν **ἄλλο** ἔπραξε **ἀλλ'** ἢ τοῦτο.

Σημείωσις α'. Ποικίλη εἶναι ἡ χρῆσις καὶ ποικίλαι αἱ σημασίαι τοῦ συνδέσμου **ἀλλὰ** καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν. Οὕτω πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ **ἀλλὰ** λαμβάνεται : 1) εἰς τὴν ἀρχὴν περιόδου, ἰδίᾳ κατόπιν ἀρνητικῆς ἢ ἐρωτηματικῆς προτάσεως, μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἀπεναντίας : πῶς οὖν αὐτὸς ὢν τοιοῦτος ἄλλος ἂν ἦ ἀσεβεῖς ἢ παρανόμος ἐποίησεν ; **ἀλλ'** ἔλασε μὲν τοῦτων πολλοὺς ἀρετῆς ποιήσας ἐλυθόμεν Ξ. 2) μετὰ ῥήματος προστακτικῆς ἐγκλίσεως ἐπὶ ἐντόνου προσταγῆς ἢ ἐντόνου προτροπῆς (**ἀλλὰ** = ἐμπρὸς λοιπὸν, λοιπὸν) : **ἀλλὰ** πίθεσθε (= λοιπὸν ἀκούσατέ με) "Ομ. 3) μετὰ πρότασιν ἰδίᾳ ὑποθετικῆν ἢ αἰτιολογικὴν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ τοῦλάχιστον : εἰ τοῖνυν οὕτω γινώσκεις, ὦ παῖ, **ἀλλὰ** κρέα γε εὐωχοῦ (= τοῦλάχιστον τρώγε ἄφθονα κρέατα) Ξ. ὦ θεοὶ πατῆροι, συγγένεσθ' **ἀλλὰ** νῦν (= τοῦλάχιστον τώρα ἔνν. εἰ μὴ πρότερον) .

Σημείωσις β'. Ἡ φράσις οὐ μὴν **ἀλλὰ** (= **ἀλλ'** ὅμως, ἐν τούτοις) εἶναι βραχυλογικὴ καὶ προῆλθεν ἐκ παραλείψεως μετὰ τὸ οὐ μὴν κάποιου ῥήματος, τὸ ὅποιον ὑπάρχει εἰς τὰ προηγούμενα ἢ νοεῖται ἔξωθεν : ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ κακείνον ἐξετραχίλισεν οὐ μὴν **ἀλλ'** ἐπέμεινεν ὁ Κύρος (= οὐ μὴν ἐξετραχίλισεν αὐτὸν ὁ ἵππος — ἢ — οὐ μὴν κατέπεσεν ὁ Κύρος, ἀλλὰ κλπ.) Ξ. Καθ' ὅμοιον τρόπον παρήχθησαν καὶ αἱ φράσεις οὐ μέντοι **ἀλλὰ** — καὶ — οὐ γὰρ **ἀλλὰ**.

Σημείωσις γ'. Ὁ σύνδεσμος **ἀλλὰ** ἀρχῆθεν εἶναι προκλιτικὸς τύπος τοῦ

οὐδεντέρου πληθυντικῶ ἄλλα τῆς ἀντωνυμίας ἄλλος. Ἡ ἀρχική αὕτη σημασία τοῦ ἄλλα διακρίνεται εἰς φράσεις, οὔα π.χ. "Ὀμ. Α 280 : *Εἰ δὲ σὺ κρατερός ἐσσι, θεὰ δὲ σε γένητο μήτηρ, ἄλλ'* ὅδε φέρτερός ἐστι, ἐπεὶ πλεόνεσσιν ἀνάσσει" α') = εἰς ἄλλα οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ., β') μὰ οὗτος εἶναι ἀνώτερός σου, ἐπειδὴ κλπ. (Βλ. § 124, 2).

Ὁ δὲ σύνδεσμος ὁμως (συγγενῆς ἐτυμολογικῶς τοῦ ἐπιρρήματος ὁμοῦ) προῆλθεν ἐκ τοῦ ἐπιρρήματος ὁμῶς (= ὁμοίως, συγχρόνως, ἐξ ἴσου). Βλ. "Ὀμ. Α 196, Ξ 62 καὶ Μ 239 ἢ "Ὀμ. λ. 565.

Οἱ λοιποὶ ἀντιθετικοὶ σύνδεσμοι μὲν, μὴν, μέντοι (= μέν τοι), καίτοι (= καὶ τοι) ἀρχῶν εἶναι μόρια βεβαιωτικά (= ἀλήθεια, βέβαια κλπ. Βλ. § 124, 2).

3. Διαζευκτικοὶ σύνδεσμοι

§ 133. Σύνδεσμοι τῆς ἀρχαίας γλώσσης συνδέοντες διαζευκτικῶς εἶναι ὁ ἢ καὶ ὁ εἶτε, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, καὶ ὁ ἦτοι, ἐάντε ἄντε, ἦντε.

1) Ὁ διαζευκτικὸς ἦ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν χρησιμοποιοεῖται ὁμοίως, ὅπως εἰς τὴν νέαν, ἦτοι ὅταν μὲν ἡ διάζευξις γίνεται χωρὶς ἔμφρασιν, τίθεται ἄπαξ μεταξὺ τῶν διαζευγνυμένων μελῶν, ὅταν δὲ ἡ διάζευξις γίνεται μὲ ἔμφρασιν, τίθεται πρὸ ἑνὸς ἐκάστου τῶν διαζευγνυμένων μελῶν. Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν ἀντὶ τοῦ ἦ — ἦ τίθεται προσέτι ἦτοι — ἦ ἢ ἦ — ἦ καί : *χωρὶ τοῖς εἰρημένοις ἦ ζήτει βελτίω τούτων Ἰσοκρ. ἦ λέγε τι σιγῆς κρείττον ἢ σιγῆν ἔχε. ἦτοι κεινὸν γε δεῖ ἀπόλλυσθαι ἦ σὲ Ἡρόδ. ἦ ξένος ἦ καὶ τις πολίτης Δημ.*

Τὰ διαζευγνύμενα δύνανται νὰ εἶναι καὶ περισσότερα τῶν δύο (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : *εἰς δὲ τις ἀρχὸς ἀνὴρ βουλευφόρος ἔστω, ἦ Αἴας ἦ Ἰδομενεὺς ἦ διὸς Ὀδυσσεὺς ἦ ἐ (= ἦ) σὺ, Πηλεΐδῃ Ὀμ.*

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς. Τὸ μόριον ἦ χρησιμοποιοεῖται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, προσέτι

α) εἰς ἐπανόρθωσιν προηγουμένης λεχθέντος (ἐπανορθωτικὸς ἦ) : *ἔρου δὲ τὴν κινάρον Ἄρτεμιν, τίνας ποινὰς τὰ πολλὰ πνεύματ' ἔσχεν ἐν Αἰλίδι ἦ γὰ φράσω (= ἦ καλύπτειρα θὰ τὸ δηλώνω ἐγὼ) Σοφ.*

β) εἰς διασάφην προηγουμένης ἐρωτήσεως, ἡ ὁποία παρίσταται γενικῆ πως καὶ ἀόριστος (διασαφητικὸς ἦ) : *Τί τρικλάδε ἀφίξει, ὦ Κρίτων ; ἦ οὐ πρῶ ἐτι ἐστίν ; Πλ. (Πρβλ. Τί κάθεσαι ἐδῶ ; ἦ περιμένεις κανένα ;).*

γ) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἄλλως, εἰ ἄλλως, ἐν ἐναντίῳ δὲ περιπτώσει : *οὐκ ἔξεστιν αὐτῷ εἰς τὸ ἱερόν εἰσεῖναι, ἦ ἀποθανεῖται. Ἡρόδ.*

(Πρβλ. *Γιά δώσε μας τήν κόρη σου ἢ θερά πάμε σένα — εἰδ' ἄλλως θά πάμε κλπ.* Βλ. καί § 31, 2, συγκριτικόν ἤ).

2) Διά τοῦ **εἶτε — εἶτε**, (*ἐάντε — ἐάντε, ἄντε — ἄντε, ἦντε — ἦντε*) συνδέονται διαζευκτικῶς δύο τινά, ὅταν πρόκειται νά δηλωθῇ ἀδιαφορία τοῦ λέγοντος ὡς πρὸς τήν ἐκλογὴν τῶν διαζευγνυομένων : **εἶτε** Λύσανδρος **εἶτε** ἄλλος τις Ξ. **ἐάντε** τῶν **ἐάντε** αὐθις ζητήσητε ταῦτα, οὔτως εὐρήσετε Πλ. (Βλ. καί ὑποθετικὰς προτάσεις).

4. Αἰτιολογικοὶ (παρατακτικοὶ) σύνδεσμοι

§ 134. 1) Κανονικῶς λαμβάνεται ὡς παρατακτικὸς αἰτιολογικὸς σύνδεσμος ὁ **γάρ** (= διότι), σπανίως δὲ ὁ **ὡς** (= διότι) καὶ ὁ **ἐπεὶ** (= καθόσον). Συνδέουν δὲ οὕτοι πάντοτε κῶλα περιόδων ἢ περιόδους (§ 124, 2) : *μηδενὶ συμφροσῶν ἀνειδίσης· κοινῇ γὰρ ἡ τύχη καὶ τὸ μέλλον ἀόρατον* Ἰσοκρ. *ἦν νικῶμεν, γολάξασθαι δεῖ τὸ ἐφ' ἀρπαγὴν τραπέσθαι· ὡς ὁ τοῦτο ποιῶν οὐκέτι ἀνήρ ἐστιν, ἀλλ' ἀχθοφόρος Ξ. μέγα δὲ τὸ ὁμοῦ τραφῆναι· ἐπεὶ καὶ τοῖς θηρίοις πόθος τις ἐγγίγνεται τῶν συντρόφων* (= καθόσον καὶ εἰς τὰ θηρία κλπ.) Ξ.

2) Ὁ **γάρ** συντάσσεται ὁμοίως καὶ ὡς διασπρητικὸς σύνδεσμος, ἔτσι ὡς σύνδεσμος εἰσάγων διασάφησιν ἢ ἐπεξηγήσιν τινα τῶν προηγουμένων (*διασπρητικὸς γὰρ* = δηλαδή) : *Σωκράτης δ' ὥσπερ ἐγγίγνωσκεν, οὔτως ἔλεγε· τὸ δαιμόνιον γὰρ ἐφη σημαίνειν* (= ἔλεγε δηλαδή ὅτι κλπ.) Ξ. Οὕτω κανονικῶς χρησιμοποιεῖται ὁ **γάρ** κατόπιν δεικτικῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων *σημεῖον δέ, τεκμήριον δέ, τὸ μέγιστον κτλ.* (§ 23).

Σημεῖωσις α'. Τὸ **ἐπεὶ** ὅταν συνδέῃ παρατακτικῶς, λαμβάνει πολλάκις τὴν σημασίαν τοῦ *καίτοι* : *ἐγὼ τὰ μικρὰ ταῦτα ἀδύνατός (εἰμι), ἐπεὶ ἐβουλόμην ἂν οὕς τ' εἶναι* (= *καίτοι ἐβουλόμην ἂν = μελονότι θά ἤθελα κλπ.*) Πλ.

Σημεῖωσις β'. Πρὸ τοῦ αἰτιολογικοῦ **γάρ** προτάσσεται πολλάκις ὁ ἐπιδοτικὸς **καί** (ἐπὶ ἀρνήσεως τὸ ἐπιδοτικόν **οὐδέ**)· *ἀνήκει δὲ οὗτος ὁ καὶ ἢ εἰς τὴν μετὰ τὸ γὰρ λέξιν* (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = διότι καὶ) ἢ εἰς ὅλην τὴν πρότασιν, ἢ ὅποια εἰσάγεται διὰ τοῦ **γάρ** (καὶ τότε τὸ καὶ γὰρ = καὶ μάλιστα). Ἐνίοτε λέγεται προσέτι *καὶ γὰρ καὶ* : *ἀποστέλλει τοὺς ἀγγέλους καὶ σὺν αὐτοῖς Χειρίσοφον τὸν Λάκωνα καὶ Μένωνα τὸν Θετταλόν· καὶ γὰρ αὐτὸς Μένων ἐβούλετο* (= διότι καὶ ὁ ἴδιος ὁ Μένων τὸ ἤθελε) Ξ. ὥστε (βασιλεὺς) οὐδὲν ἤχθετο αὐτῶν πολεμουμένων· *καὶ γὰρ Κύρος ἀπέπειπε τοὺς γιγνομένους δασμοὺς βασιλεῖ* (= διότι μάλιστα ὁ Κ. κλπ.). Οὐδέεις πώποτε Σωκράτους οὐδὲν ἀσεβεί...

αργότερος ἤκουσεν· οὐδὲ γὰρ περὶ τῆς τῶν πάντων φύσεως ἀλλήλοισι (= διὰ μάλιστα δὲν συνεζήτει περὶ κλπ.) Ξ.

§ 135. Πολλάκις ἡ πρότασις, ἡ ὁποία εἰσάγεται διὰ τοῦ γάρ, παρεμβάλλεται μεταξύ τῶν λέξεων τῆς αἰτιολογουμένης προτάσεως καὶ οὕτως ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ παρένθεσιν τοῦ λόγου, ὁ ὁποῖος διακρίπτεται διὰ τῆς παρεμβαλλομένης προτάσεως. Τότε ὁ γάρ φαίνεται ὡς ἂν νὰ συνδέῃ καθ' ὑπόταξιν καὶ νὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς τὸν αἰτιολογικὸν σύνδεσμον ἐπεὶ ἢ ἐπειδὴ: Ξενοφῶν λαβὼν βοῦν ἐφ' ἀμάξης, οὐ γάρ ἦν ἄλλα ἱερεῖα, σφαγιασάμενος ἐβοήθει (= ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἄλλα κτλ.) Ξ.

Ἡ τοιαύτη σύνταξις τοῦ γάρ εἶναι λίαν συνήθης εἰς τὸν Ὅμηρον (Ἰδιᾶ κατόπιν κάποιαις κλητικῆς) καὶ εἰς τὸν Ἡρόδοτον: Φήμε, πολλὰ γάρ ἄλλα βροτῶν θελητήρια οἶδας, τῶν ἐν γέ σφιν ἄειδε (= ἐπειδὴ πολλὰ ἄλλα κτλ.) "Ὁμ. ἐνταῦθα Κύρος, ἦν γάρ τις χῶρος τῆς Περσικῆς ἀκανθώδης, τοῦτόν σφιν τὸν χῶρον προσεῖπε ἐξημερῶσαι Ἡρόδ.

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας συντάξεις δύναται πολλάκις ὁ γάρ νὰ ἀποδίδεται καὶ μὲ τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν, ἥτοι μὲ τὸ βέβαια: ὁμοίως δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάζεται, ὅτε γάρ αὐτὰ ὡσπερ καὶ ἐγὼ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα (= καὶ τὰ γνωρίζετε βέβαια αὐτὰ κτλ.) Ξ.

Σημεῖωσις α'. Ἐκ τοιούτων συντάξεων προῆλθεν, ὥστε ἡ βραχυλογικὴ φράσις ἄλλ' οὐ γάρ νὰ σημαίνῃ ἀλλ' ὁμοίως: ἐκαλλυόμεν ἂν καὶ ἠβρυνόμεν, εἰ ἠπιστάμεν ταῦτα ἄλλ' οὐ γάρ ἐπίσταμαι (= ἀλλ' ὁμοίως δὲν τὰ γνωρίζω. Ἡ φράσις δύναται νὰ συμπληρωθῇ οὕτως: ἄλλ' οὐ καλλύομαι οὐδὲ ἀβρύνομαι οὐ γάρ ἐπίσταμαι).

Σημεῖωσις β'. Τὸ γάρ προῆλθε διὰ συνθέσεως ἐκ τοῦ ἐγκλιτικῆς γέ καὶ τοῦ ἄρ (ἄρ α), τὰ ὁποῖα ἀμφοτέρωθεν δὲν τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Διὰ τοῦτο καὶ τὸ γάρ οὐδέποτε τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν προτάσεως. Ἀρχικὴ δὲ σημασία αὐτοῦ εἶναι ἡ βεβαιωτικὴ, τὴν ὁποῖαν συνηθέστατα ἔχει εἰς ἀπαντήσεις: τὸ φιλομαθές καὶ φιλόσοφον ταῦτόν: ταῦτόν γάρ (= τὸ ἴδιον βέβαια) Πλ. Ἐκ τῆς βεβαιωτικῆς δὲ σημασίας προῆλθε κατόπιν ἡ αἰτιολογικὴ καὶ ἡ διασαφητικὴ. (Πρβλ. § 124, 2)

5. Συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι

§ 136. 1) Οἱ συμπερασματικοὶ σύνδεσμοι ἄρα, δὴ, οὖν, γοῦν, οὐ-

κοῦν, οὐκουν, τοίνυν, τοιγαροῦν, τοιγάρτοι καὶ ὥστε συνδέσων μὲ τὰ προηγούμενα κῶλα περιόδων ἢ περιόδους.

2) Ἐκ τῶν συμπερασματικῶν συνδέσμων ὁ ἄρα, δῆ, οὖν, γοῦν καὶ τοίνυν οὐδέποτε τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως, ἀλλὰ πάντοτε μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας λέξεις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως. (Βλ. κατωτέρω παραδείγματα καὶ πρβλ. § 125, τε, § 129,2 καὶ § 135, Σημ. β').

§ 137. Οἱ σύνδεσμοι ἄρα, δῆ, οὖν καὶ τοίνυν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν σύνδεσμον τῆς νέας γλώσσης *λοιπὸν* καὶ χρησιμοποιοῦνται, ὅπως ἐν γένει χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ *λοιπὸν*. Εἰδικῶς δὲ περὶ ἐκάστου αὐτῶν παρατηροῦμεν τὰ ἑξῆς :

1) Ὁ σύνδεσμος ἄρα κανονικῶς εἰσάγει συμπέρασμα λογικόν, ἥτοι συμπέρασμα, τὸ ὅποιον προκύπτει ἐκ προηγούμενων κρίσεων ἢ ἐκ συλλογισμοῦ: εἰ ἀναγκαῖον εἶη ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι. Σὺ ἄρα τυραννεῖν οὐκ ἂν δέξαιο (= σὺ λοιπὸν ἢ λοιπὸν σὺ) Πλ. εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί· ἀλλὰ μὴν εἰσὶ βωμοί· εἰσὶν ἄρα καὶ θεοί Λουκ.

Σημείωσις. Τὸ μόριον ἄρα (ποιητικῶς καὶ ἄρ ἢ ῥά) ἀρχῆθεν ἐλαμβάνετο, ἵνα δηλώσῃ τὴν ἄμεσον ἀκολουθίαν καὶ στενὴν σχέσιν δύο ἐνοσιῶν, ἥτοι ἐσήμενον εὐθύς κατόπιν, φυσικά, ἀκριβῶς: ὡς εἰπὼν καὶ ἄρ ἔτετο (= ἄμέσως κατόπιν ἐκάθισε) "Ὁμ. μῆσατο γὰρ κατὰ θυμὸν ἀμέμμος Αἰγίσθοιο τὸν ῥ' (= ῥά) Ἀγαμεμνονίδης ἕκταν' Ὀρέστης (= τὸν ὅποιον ἀκριβῶς ἐφόνευσεν...) "Ὁμ.

Πολλάκις δὲ τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ κατὰ τὰ φαινόμενα, καθὼς φαίνεται ἐκ τῶν ὑστέρων, καθὼς βλέπω τώρα κ.τ.τ., ἥτοι, ἵνα δηλωθῇ κρίσις τοῦ λέγοντος σύμφωνα πρὸς ἐκεῖνα, τὰ ὅποια νῦν πράγματι συμβαίνουν, ἀντίθετος δὲ πρὸς τοὺς ἰσχυρισμοὺς ἐνὸς ἄλλου ἢ πρὸς προηγούμενην πεπλανημένην γνώμην αὐτοῦ τοῦ λέγοντος: οὐ περὶ τῆς ἐλευθερίας ἄρα τῷ Μήδῳ ἀντέστησαν Θ. ὦ πόποι, οὐκ ἄρα πάντα νοήμονες οὐδὲ δίκαιοι ἦσαν Φαιάκων ἡγήτορες "Ὁμ.

Εἰς δὲ τὴν φράσιν εἰ μὴ ἄρα, ἢ ὅποια ἐκφράζει εἰρωνεῖαν, τὸ ἄρα λαμβάνεται μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἴσως: πῶς ἂν ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ διαφθῆται τοῖς νέοις; εἰ μὴ ἄρα ἢ τῆς ἀρετῆς ἐπιμέλεια διαφθορά ἐστίν (= ἐκτός ἐάν ἴσως ἢ ἐπιμέλεια κλπ.) Ξ.

2) Τοῦ δῆ καὶ τοῦ οὖν ὡς συμπερασματικῶν συνδέσμων ἡ χρῆσις εἶναι ἐν γένει ἢ αὐτῇ, ἥτοι ταῦτα

α) εισάγουν κανονικῶς συμπέρασμα πραγματικόν, ἤτοι ἐπακολούθημα, τὸ ὁποῖον προκύπτει ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν πραγμάτων ἢ ἐκ τινος πραγματικοῦ γεγονότος (= φυσικὰ λοιπόν) : *Οἱ Θανακινοὶ ἔλεγον ὅτι οὐ πόποθ' οὗτος ὁ ποταμὸς διαβατὸς γένοιτο, εἰ μὴ τότε ἔδοκει δὴ θεῖον εἶναι* Ξ. *ἐν Ἐφέσῳ ἤδη ὄντος αὐτοῦ (τοῦ Θίβρωνος) Δερκουλίδας ἄρξων ἀφίκετο ἐπὶ τὸ στρατεύμα· ὁ μὲν οὖν Θίβρων ἀπῆλθεν οἴκαδε* Ξ.

β) χρησιμοποιοῦνται πρὸς ἀνακεφαλαίωσιν προλεχθέντων ἢ πρὸς ἀνάληψιν καὶ συνέχισιν λόγου, ὁ ὁποῖος διακόπτεται μὲ κάποιαν παρεμβολομένην παρένθεσιν (πρβλ. § 135) : *οἱ μὲν δὴ ἐν τῇ Πλαταίᾳ οὕτως ἐπεπράγεσαν* Θ. *ἐπεὶ δὲ οἱ τελευταῖοι τῶν Ἑλλήνων κατέβαινον εἰς τὰς κόμας ἀπὸ τοῦ ἄκρον ἤδη σκοταῖοι, (διὰ γὰρ τὸ στενὴν εἶναι τὴν ὁδὸν ὅλην τὴν ἡμέραν ἢ ἀνάβασις αὐτοῖς ἐγένετο καὶ ἡ κατάβασις), τότε δὴ συλλεγόντες τινὲς τῶν Καρδούχων τοῖς τελευταίοις ἐπέθετο κ.λ.π.* Ξ. *οἱ μὲν οὖν Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι περὶ ταῦτα ἦσαν* Ξ. *ὁ δὲ Προξένος, (ἔτυχε γὰρ ἕταρος προσῶν καὶ τάξις αὐτῷ ἐπομένη τῶν ὀπλιτῶν), εὐθὺς οὖν εἰς τὸ μέσον ἀμφοτέρων ἄγων ἔθετο τὰ ὄπλα* Ξ.

Σημείωσις α'. Τὸ μόριον δὴ ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα καὶ ἐχρησιμοποιετο, ὡσάκις ὁ λόγος ἀνερέρετο εἰς ἓν παρὸν καὶ πρόδηλον γεγονός, ἤτοι ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικόν, χρονικόν καὶ βεβαιωτικόν (= τώρα, νά! πιά, δά) : *Τεῖκερ πέποι· δὴ πῶν ἀλέκτατο πιστὸς ἑταῖρος* (= νά! καθὼς βλέπεις, μᾶς ἐσκοτώθηκε — νά! μᾶς ἐσκοτώθηκε — τώρα μᾶς ἐσκοτώθηκε) "Ομ. Οὕτω **νῦν δὴ** = τώρα δά' ἢ τότε πιά, **τότε δὴ** = τότε πιά, **πάλαι δὴ** = εἶναι πολὺς καιρὸς πιά, **καὶ δὴ** = λοιπόν νά! *Βλέπον κάτω καὶ δὴ βλέπω* (= λοιπόν νά! κυττάζω) 'Αρφ.

Σημείωσις β'. Τὸ μόριον οὖν ἐχρησιμοποιετο ἀρχῆθεν εἰς διαβεβαιώσεις, ἤτοι καὶ τοῦτο ἀρχῆθεν ἦτο ἐπίρρημα βεβαιωτικόν μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν πάσῃ περιπτώσει, βέβαια, ἀληθινά, πράγματι : *Νῦν δ' ἐπεὶ ἡμετέριον τε πόλιν καὶ γαίαν ἰκάνεις, οὐτ' οὖν ἐσθῆτος δευῆσαι, οὔτε τευ ἄλλου* (= οὔτε φορέματα, σὲ βεβαιῶ, θά σοῦ λείψουν — οὔτε φορέματα βέβαια θά σοῦ λείψουν κλπ.) "Ομ. *εἰ δ' ἐστίν, ὡσπερ οὖν ἐστί θεὸς ἢ θεῖόν τι ὁ ἔρος, οὐδὲν κακὸν ἂν εἴη* (= ὅπως πράγματι εἶναι) Πλ. *πάνυ μὲν οὖν* (= βεβαιότατα) . Πρβλ. § 131, 1 - Σημ.

Βεβαιωτικὴν σημασίαν ἔχει τὸ οὖν καὶ εἰς τὸ δ' οὖν, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐπάγεται κάτω τι τὸ ἀδιαμφισβήτητον καὶ πραγματικόν κατόπιν ἄλλων προλεχθέντων, τὰ ἅποια ἐνέχουν κάτω, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἀμφισβητηθῇ : *ἐνταῦθα ἀφικεῖται Ἐπόλεα ἢ Συναέσιος γυνὴ παρὰ Κῦρον καὶ ἐλέγετο Κίρῳ δοῦναι χρήματα πολλὰ τῇ δ' οὖν στρατιῇ τότε ἀπέδωκε Κῦρος μισθὸν τεττάρων μηνῶν* (= ὅπωςδῆποτε τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Κῦρος ἐπλήρωσε τότε εἰς τὸ στρατεύμα κλπ.) Ξ. *Εἰ μὲν δὴ*

δέκατα ποιήσω, οὐκ οἶδα· αἰρήσομαι δ' οὖν ἡμῖς (= ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡμῶς θὰ προτιμήσω αἶς) Ξ.

Σημείωσις γ'. Τὸ μὲν οὖν πολλάκις λαμβάνεται εἰς ἀποκρίσεις μὲ τὴν σημασίαν τοῦ (ὅπως) τοῦναντίον, (ὅπως) ἀπεναντίας: οἱ παρὰ σοὶ τούτων οὐδὲν ἐπίσταται; πάντα μὲν οὖν (= ἀπεναντίας ὅλα τὰ γνωρίζουν) Ξ.

Σημείωσις δ'. Τὸ γοῦν (τὸ ὁποῖον προῆλθεν ἐξ ἐνώσεως τοῦ οὖν μετὰ τοῦ προηγούμενου γε = βεβαίως ἢ τοῦλάχιστον) σημαίνει ἀναλόγως τῆς ἐννοίας τῶν συμ-ραζομένων: 1) βέβαια, 2) παραδείγματος χάριν καὶ 3) τοῦλάχιστον, ὁπωςδήποτε.

) Οὐκοῦν, οὐκουν. Ταῦτα προῆλθον ἐκ συνεκφορᾶς τοῦ οὐ (ο:) καὶ τοῦ οὖν. Καὶ τὸ μὲν οὐκοῦν εἰσάγει συμπέρασμα καταφατικὸν (= λοιπὸν), τὸ δὲ οὐκουν εἰσάγει συμπέρασμα ἀποφατικὸν (= λοιπὸν δὲν): οὐκοῦν, ἔφη ὁ Φαρνάβαζος, ἀπλῶς ἡμῖν ἀποκρίνομαι; (= λοιπὸν εἶπεν ὁ Φ.) Ξ. οὐκουν μ' ἑάσεις; (= λοιπὸν δὲν θὰ μ' ἀφήσης;) Σοφ.

Σημείωσις. Τὸ οὐκουν εἰς διαλόγους, ὅταν εἰσάγῃ ἀποφατικὴν ἀπόκρισιν, ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ οὐδαμῶς, οὐδὲ ὅπως: ἀλλὰ μὴ ἀρχιτέκτων βοῦλει γενέσθαι; Οὐκουν ἔγωγε Ξ.

4) Τὸ τοίνυν (ἐκ τοῦ τοί = βεβαίως καὶ τοῦ νῦν—νῦν = τώρα, λοιπὸν) εἰσάγει συμπέρασμα ὅπως τὸ δὴ καὶ τὸ οὖν, ἀλλὰ μὲ ἀσθενέστερον τόνον: Λέγε δὴ, τί φῆς εἶναι τὸ ὄσιον καὶ τὸ ἀνόσιον· λέγω τοίνυν ὅτι τὸ μὲν ὄσιόν ἐστιν, ὅπερ ἐγὼ νῦν ποιῶ (= λέγω λοιπὸν ὅτι κλπ.) Πλ.

§ 138. 1) Τὸ τοιγαροῦν καὶ τὸ τοιγάρτοι (ποιητικῶς δὲ καὶ παρ' Ἡροδότῳ τοιγάρ), εἰσάγουν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον παρίσταται ὡς ἰσχυρὰ πεποιθήσις τοῦ λέγοντος (= γι' αὐτὸ ἀκριβῶς λοιπὸν, γι' αὐτὸ ἴσα—ἴσα): Πρόξενος ᾔετο ἀρκεῖν πρὸς τὸ ἀρχικὸν εἶναι καὶ δοκεῖν τὸν μὲν καλῶς ποιοῦντα ἐπαινεῖν, τὸν δὲ ἀδικοῦντα μὴ ἐπαινεῖν· τοιγαροῦν αὐτῷ οἱ μὲν καλοὶ τε κάγαθοι τῶν συνόντων εἶναι ἦσαν, οἱ δὲ ἀδικοὶ ἐπεβούλευον Ξ.

2) Τὸ ὥστε, ὅταν συνδέῃ κατὰ παράταξιν (περίοδον ἢ συνηθέστερον κῶλον περιόδου), ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ ἐπομένως, γι' αὐτὸ λοιπὸν, ὥστε: καὶ εἰς μὲν τὴν ὑστεραίαν οὐχ ἦκε Τιμισθεύης. ὥσθ' οἱ Ἕλληνες ἐφρόντιζον Ξ.

Β' Σύνδεσις προτάσεων καθ' ύπόταξιν

1. Ειδικαί προτάσεις

§ 139. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις εἰσάγονται μὲ τοὺς εἰδικοὺς συνδέσμους ὅτι καὶ ὥς, (εἰς τὸν Ὅμηρον καὶ μὲ τὸ ὄ, εἰς τοὺς ποιητὰς ἐν γένει καὶ μὲ τὸ οὐνεκα, εἰς τοὺς τραγικοὺς καὶ μὲ τὸ θδούνεκα, εἰς δὲ τὸν Ἡρόδοτον καὶ μὲ τὸ διότι = ὅτι, πῶς, πού) καὶ χρησιμεύουν

1) ὥς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας (ἦτοι ὥς ἀντικείμενον) ῥημάτων λεκτικῶν (λέγειν, ἀγγέλλειν, κτλ.) ἢ αἰσθητικῶν (αἰσθάνεσθαι, ὄραῖν, ἀκούειν, κτλ.) ἢ γνωστικῶν (γινώσκειν, εἰδέναι, κτλ.), ἢ ὥς ἐπεξηγήσεως ἀντωνυμίας οὐδετέρου γένους, συνήθως δεικτικῆς (τ ο ὕ τ ο, τ α ὕ τ α — ὄ, § 23).

2) ὥς ὑποκείμενον ἀπροσώπων ῥημάτων (ἀγγέλλεται, ἀρκεῖ κτλ.) ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων, ὥς ἄλις (ἐστίν), δὴ λόν (ἐστίν), κτλ.

§ 140. Αἱ εἰδικαὶ προτάσεις κατὰ τὸ περιεχόμενον τῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως, διὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν ἀνεξαρτήτων προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1· ἄρνησις οὐ). Ὅταν ὅμως τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου, τότε συνήθως ἀντὶ τῆς (κυρίως) ὀριστικῆς τίθεται εἰς τὴν εἰδικὴν πρότασιν εὐκτικὴ τοῦ πληγίου λόγου· (βλ. § 119, 2, Σημ. 3) : λέγει ὁ κατήγορος ὡς ὀβριστῆς εἶμι (= πῶς εἶμι) Λυσ. Κῦρος ἔλεγεν ὅτι ἡ ὁδὸς ἔσοιτο πρὸς βασιλέα μέγαν (= ὅτι ἡ ἐκστρατεία θὰ γίνῃ...) Ξ. ἴσως εἶποιεν ἄν πολλοὶ ὅτι οὐκ ἄν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο (= ὅτι δὲν ἤμπορεῖ ποτὲ νὰ γίνῃ) Ξ. (πρβλ. ὁ δίκαιος οὐκ ἄν ποτε γένοιτο ἄδικος). — ἔλεγον ὅτι Κῦρος μὲν τέθνηκε, Ἀριαῖος δὲ πεφευγὼς ἐν τῷ σταθμῷ εἶη Ξ. ἠγγέλθη αὐτῷ ὅτι Μέγαρα ἀφέστηκε Θ. — ἀρκεῖ ὅτι τῶν ἄλλων καταγελαῖς Ξ. ταῦτα λέγω, ὡς τὸ παρῶπαν οὐ νομίζεις θεοὺς (= αὐτὰ ἰσχυρίζομαι. ὅτι δηλαδὴ κτλ.). Πλ.

Σημείωσις α'. Εἰς τὰς φράσεις οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω ἢ βέβαια), εὐ οἶδ' ὅτι (= τὸ ξέρω καλὰ ἢ βεβαιότατα), δῆλον ὅτι (= προδήλως, προφανῶς), αἱ ὁποῖαι παρήχθησαν κατὰ παράλειψιν τοῦ ῥήματος εἰδικῆς προτάσεως καὶ λαμβάνονται οὕτω παρενεθικῶς ὡς βεβαιωτικὰ ἐπιρρήματα, τὸ ὅτι δὲν ἔχει κατόπιν αὐτοῦ ῥῆμα, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ ἀναφέρεται : ἀκοίετε, εὐ οἶδ' ὅτι, καὶ

ὑμεῖς Ἰάσονος ὄνομα Ἐ. οὗτοι σοι διαφερόντως ἤρεσκον ἢ πόλις καὶ ἡμεῖς οἱ νόμοι δῆλον ὅτι Πλ. (Ἐνεπέθεν προῆλθε τῆς νέας γλώσσης τὸ ἐπίρρημα δηλονότι καὶ δηλαδῆ).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς β'. Ὁ εἰδικὸς σύνδεσμος ὡς διαφέρει τοῦ εἰδικοῦ ὅτι κατὰ τοῦτο, ὅτι διὰ τοῦ ὡς συνήθως εἰσάγεται κάτι, τὸ ὁποῖον εἶναι ἀπλή γνώμη ἢ ἰσχυρισμὸς τοῦ λέγοντος. Διὰ τοῦτο κανονικῶς τὸ ὡς τίθεται μετὰ τὸ ῥῆμα διαβάλλειν, πείθειν, κλπ. : *Τισσαφρόνης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφόν, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ* (= ὅτι τάχα τὸν ἐπεβουλεύετο) Ἐ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς γ'. Εἰς τὰς εἰδικὰς προτάσεις ἢ εὐκτική, τοῦ πλαγίου λόγου τοῦ μὲν ἐνεστώτος δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ ἐνεστώτος πάλιν ἢ τοῦ παρατατικοῦ, τοῦ δὲ παρακειμένου δύναται νὰ ἀντιστοιχῇ μὲ τὴν ὀριστικὴν τοῦ παρακειμένου πάλιν ἢ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ : *Ἐλεγον ὅτι ἀδικοῖεν* (= ὅτι ἀδικοῦσι — ἤ—ὅτι ἠδίκουν) : *Ἐλεγον ὅτι πεφευγῶς εἶη* (= ὅτι πέφευγεν—ἤ—ὅτι ἐπεφεύγει).

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς δ'. Τὰ λεκτικὰ ῥήματα συντάσσονται καὶ μὲ (εἰδικὴν) ἀπαρέμφοτον ὡς ἀντικείμενον. Οὗτοι δὲ συντάσσεται κανονικῶς τὸ ῥῆμα φημί (καθὼς καὶ τὰ δοξαστικά ῥήματα νομίζειν, ἠγέσθαι, οἰεσθαι κλπ.)

Τὰ δὲ αἰσθητικὰ καὶ τὰ γνωστικὰ ῥήματα συντάσσονται συνηθέστατα καὶ μετὰ μετοχῆς (κατηγορηματικῆς). (Βλ. κατωτέρω τὰ περὶ ἀπαρεμφοῦ καὶ μετοχῆς).

2. Αἰτιολογικαὶ προτάσεις

§ 141. Αἱ αἰτιολογικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς αἰτιολογικοὺς συνδέσμους ὅτι, διότι, ὡς (= διότι ἢ ἐπειδὴ) καὶ μὲ τοὺς (κυρίως χρονικοὺς) συνδέσμους ἐπεὶ, ἐπειδὴ (καὶ σπανιώτερον ὅτε καὶ ὁπότε = ἀφοῦ, εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς καὶ μὲ τὸ οὖνεκα ἢ ὀθούνεκα = ἐπειδὴ, διότι).

2) κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι προτάσεις κρίσεως καὶ δι' αὐτὸ ἐκφέρονται διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121,1) ἢ σπανίως δι' εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου, ὅταν τὸ ῥῆμα τῆς κυρίας προτάσεως εἶναι ἱστορικοῦ χρόνου (ἄρνησις οὐ. Πρβλ. εἰδικὰς προτάσεις) : *Ἀθηναῖοι ἐνόμισαν λελύσθαι τὰς σπονδάς, διότι ἐς χεῖρας ἦλθον Θ. Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίων, ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη* (= διότι ἐκεῖ ἦτο) Ἐ. *Δέομαί σου παραμεῖναι, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἐνός ἡδῖον ἀκούσαιμι ἢ σοῦ* (= διότι ἐγὼ) Πλ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς α'. Μὲ τὸ ὅτι κανονικῶς εἰσάγεται ἢ αἰτιολογικῆ πρότασις

μέ τὰ ψυχικοῦ πᾶθους σημαντικά ῥήματα (χαίρω, ἤδομαι, θαυμάζω, κλπ.) ἢ κατόπιν φράσεων, οἷαι αἰσχροῖν (ἔστι), δεινόν (ἔστι), θαυμαστόν (ἔστι) κ.τ.π. : **χαίρω, ὅτι εὐδοκίμεις** Πλ. οἱ στρατηγοὶ θαύμαζον, ὅτι Κύρος οὐ φαίνοιο Ξ.

Ἄλλὰ μετὰ τὰ ἀνωτέρω ἀκολουθεῖ πολλάκις πρότασις, ἣ ὅποια εἰσάγεται μέ τὸ εἶ (ὡς αἰτιολογικόν), ὅταν τὸ αἷτιον παρίσταται ὡς δυνάμενον νά ἀμφισβητηθῆ (ἄρνησις μῆ) : **Σωκράτης θαύμαζεν, εἴ τις ἀρετὴν ἐπαγγελλόμενος ἀργύριον πρᾶττο** (= εὗρισκε παράδοξον, ἄν κανεῖς) Ξ. οὐ θαυμαστόν, **εἰ μὴ τούτων ἐνεθυμήθησαν** ; (= δὲν εἶναι παράδοξον, πού δὲν) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς β'. Τὸ αἰτιολογικόν ὡς πολλάκις ἰσοδυναμεῖ μέ τὸ ὅτι οὕτω (= διότι ἔτσι ἢ διότι τόσον) : πολὺ δὲ (εὐδαιμονίζω σε τοῦ τρόπου) ἐν τῇ νυκτὶ παρεστῶση **ξυμφορᾷ ὡς βράδιω αὐτὴν καὶ πρᾶως φέρεις** (= ἔτι οὕτω βράδιω κλπ. = διότι ἔτσι ἀγογγύστως κλπ. ἢ = διότι τόσον ἀγογγύστως κλπ.).

3. Τελικαὶ προτάσεις

§ 142. Αἱ τελικαὶ προτάσεις, ἤτοι αἱ προτάσεις, αἱ ὅποιαὶ δηλοῦν (τὸ τέλος, ἤτοι) τὸν σκοπὸν μιᾶς ἐνεργείας

1) εἰσάγονται μέ τοὺς τελικοὺς συνδέσμους **ἵνα, ὅπως καὶ ὡς** (καὶ **ὄφρα** εἰς τοὺς ποιητὰς = γιὰ νά, νά), μετ' ἀρνήσεως δέ, ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας, εἰσάγονται μέ τὸ **ἵνα μῆ, ὅπως μῆ καὶ ὡς μῆ**, ἢ μέ μόνον τὸ **μῆ** (= γιὰ νά μῆ, νά μῆ).

2) ἐκφέρονται κατόπιν μὲν ἀρκτικοῦ χρόνου δι' ὑποτακτικῆς, κατόπιν δὲ ἱστορικοῦ χρόνου συνήθως δι' εὐκτικῆς, ἀλλὰ καὶ δι' ὑποτακτικῆς : **κύνας τρέφεις, ἵνα σοι τοὺς λύκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσιν** (= γιὰ νά ἀπομακρύνουν) Ξ. **Ξενοφῶν ἠγάειτο πρὸς τὴν φανεράν ἔκβασιν, ὅπως ταύτη τῇ ὁδῷ οἱ πολέμοι προσέχοιεν τὸν νοῦν** (= γιὰ νά ἔχουν τὴν προσοχὴν τοὺς ἐστραμμένην) Ξ. -- **Ἀβροκόμας τὰ πλοῖα κατέκαυσεν, ἵνα μῆ Κύρος διαβῆ** Ξ. **Μὴ φθόνει τοῖς εὐτυχοῦσι, μῆ δοκῆς εἶναι κακὸς** (= γιὰ νά μῆ φαίνεσαι) Ἰσοκρ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Ἡ τελικὴ πρότασις ἐκφέρεται ἐνίοτε δι' εὐκτικῆς καὶ χωρὶς νά προηγήται ἱστορικὸς χρόνος, εἴτε ἔνεκα ἔλξεως πρὸς προηγουμένην εὐκτικὴν ἢ ἵνα παρασταθῆ ὁ σκοπὸς ὡς μία ἀπλὴ σκέψις μόνον τοῦ λέγοντος : **νῦν δ' ὦρῃ δόρυποιο τάχιστα μοι ἔδον ἑταῖροι εἶεν, Ἴν' ἐν κλισίῃ λαρὸν τετυκοίμεθα δόρυπον** "Ομ. ἴσως δὲ πού ἢ ἀποσκάπτει τι ἢ ἀποτευχίζει, ὡς ἄπορος εἶη ἢ ὁδὸς (= γιὰ νά εἶναι ἀδιάβατος) Ξ.

Ἐκφέρεται δὲ προσέτι ἡ τελικὴ πρότασις καὶ δι' ὀριστικῆς ἱστορικῶς χρόνου, πρὸς δὴλωσιν σκοποῦ, ὁ ὅποιος δὲν δύναται νά πραγματοποιηθῆ, ὅταν προηγήται αὐτῆς εὐχὴ ἀνεκπλήρωτος ἢ ἐν γένει πρότασις, ἢ ὅποια δηλοῖ κάτι τι, τὸ ὅποιον δὲν ἔγινε : **εἰ γὰρ ὄφελον οἰοί τε εἶναι οἱ πολλοὶ τὰ μέγιστα κακὰ ξεργά-**

ἴσασθαι, ἵνα οἱοί τε ἦσαν αὐ καὶ ἀγαθὰ τὰ μέγιστα (= γιὰ νὰ ἤμποροῦσαν) Πλ. ἔδει τὰ ἐνέχυρα τότε λαβεῖν, ὡς μὴ ἐδύνατο ἐξαλατῶν (= διὰ νὰ μὴ μποροῦσε τώρα) Ε. (πρβλ. ἔαρπει νὰ ἦσαν ἐκεῖ, γιὰ νὰ ἔβλεpes, τί ἔκανε.)

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ε ς β'. Μετὰ τὸν τελικὸν σύνδεσμον ὅπως καὶ ὡς τίθεται πολλακτικὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (ποιητ. κεν, κε, § 119, 2), ὅποτε ὑπολαμβάνει ὑπόθεσις τις: ἴθι, μὴ μ' ἐρέθιζε, σωώτερος ὡς κε πέημι (= ὡς ἂν ἀπέλθης = γιὰ νὰ ἐπιστρέψῃς) "Ομ. τοῦτ' αὐτὸ νῦν δίδασκε, ὅπως ἂν ἐκμάθω (= γιὰ νὰ τὸ μάθω καλὰ) Σοφ. τοῖς νικῶσι πᾶσιν ἐδίδον βουῖν, ὅπως ἂν θύσαντες ἐστῶντο (= γιὰ νὰ συμποσιάζουν) Ε.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ε ς γ'. Οἱ τελικοὶ σύνδεσμοι πάντες ἀρχῆθεν ἦσαν ἐπιρρήματα.

1) Τὸ ἴνα ἀρχῆθεν ἦτο δεικτικὸν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ἐ κ ε ῖ, ἢ συνηθέστερον ἀναφορικὸν μετὰ τὴν σημασίαν τοῦ ὁ π ο υ. Πρβλ. "Ομ. Κ. 128 : κείους δὲ κίχησόμεθα πρὸ πυλῶν ἐν φυλαίεσσ' ἴνα γὰρ σφιν ἐπέφραδον ἠγερέθεσθαι (= διότι ἐκεῖ κλπ.), "Ομ. Ε 359 : δὸς δέ μοι ἵππους, ὄφρ' ἐς "Ὀλυμπον ἴκομαι, ἴν' ἀθανάτων ἔδος ἐστίν (= ὅπου εἶναι κλπ.) 'Ἄλλ' εἰς φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., ν 363 χρήματα μὲν μυχῷ ἄντρου θεσπεσίω θεῖομεν αὐτίκα νῦν, ἴνα περ ἰάδε τοι σῶα μίμηρ, τὸ ἴνα ἦτο δυνατόν νὰ ἐκλαμβάνεται ὄχι μόνον ὡς ἀναφορικὸν τοπικὸν (= ὁ π ο υ νὰ μένουν), ἀλλὰ καὶ ὡς καθαρῶς τελικὸν (= γιὰ νὰ μένουν).

2) Τοῦ μορίου ὡς, ἀρχῆθεν δεικτικῶ (= οὕτως, ἔτσι, § 124, 2), ἢ τελικῆ σημασίᾳ ἦτο δυνατόν νὰ προέλθῃ ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., Γ 429 ἄσπον ἴθ', ὡς κεν θῆσσον ὀλέθρου πείραθ' ἴκημι (= ἔ τ σ ι νὰ φθάσῃς — γιὰ νὰ φθάσῃς). "Ομοίως τοῦ ὅπως, τὸ ὅποιον ἐσημαίνει ἀρχῆθεν π ὤ ς, με π ο ι ὶ ὃ ν τ ρ ὶ ὅ π ο ν, ἢ τελικῆ σημασίᾳ (= γιὰ νὰ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ. α 76, περιφραζόμεθα πάντες νόστον, ὅπως ἔλθῃσι (= π ὤ ς νὰ ἔλθῃ — γιὰ νὰ ἔλθῃ).

3) Τοῦ δὲ ὄφρα, ἀρχῆθεν χρονικοῦ ἀναφορικοῦ μορίου (= ἕως ὅτου), ἢ τελικῆ σημασίᾳ προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., Β 229 τλήτε, φίλοι, καὶ μείναι' ἐπὶ χρόνον, ὄφρα δαῶμεν, ἢ ἔτεόν Κάλχας μαντεύεται ἢ καὶ οὐκί (= ἕως ὅτου νὰ γνωρίσωμεν — γιὰ νὰ γνωρίσωμεν).

4) Τοῦ ἐνδοιαστικοῦ μὴ (= μήπως) ἢ τελικῆ σημασίᾳ (= γιὰ νὰ μὴ) προῆλθεν ἀπὸ φράσεις, οἷα π.χ. "Ομ., Α 552 ἀπόστιχε, μὴ τι νοήσῃ "Ἥρη (= μ ἦ π ω ς καταλάβῃ τίποτε—γιὰ νὰ μὴ καταλάβῃ τίποτε).

4. Ὑποθετικαὶ προτάσεις

§ 143. Ὑποθετικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια δηλοῦν ὑπόθεσιν, ἢτοι κάποιον ἕρον, ὑπὸ τὸν ὅποιον δύνανται νὰ συμβαίῃ ἢ νὰ ἀληθεύῃ κάτι τι (ἂν θ ἔ λ γ, ἠμπορεῖ νὰ τὸ κάμῃ).

Αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μετὰ εἰ (= ἐάν, ἂν, σάν, ἄμα) καὶ μετὰ τὸ ἐάν (ἂν, ἦν, τὰ ὅποια προῆλ-

θον ἐξ ἐνώσεως τοῦ **εἰ** μὲ τὸ δυνητικὸν **ἄν**: βλ. § 142, 2 Σημ. β' καὶ πρβλ. τὰ Ὀμηρικὰ **εἰ κεν, εἰ κε, αἶ κεν, αἶ κε = ἔάν**).

Ἡ δὲ ἄρνησις εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς ἀρχαίας γλώσσης εἶναι **μὴ** καὶ σπανιώτατα **οὐ**, (ἐνῶ αὐτὰι κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι προτάσεις κρίσεως). Αἰτία τούτου εἶναι ὅτι αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις προῆλθον ἀπὸ προτάσεις εὐχητικῆς, αἱ ὁποῖαι ὡς προτάσεις ἐπιθυμίας εἶχον τὴν ἄρνησιν **μὴ**: (βλ. § 124, 3 καὶ πρβλ. τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις τῆς νέας γλώσσης, ἐκ τῶν ὁποίων, ὅσαι μὲν εἰσάγονται μὲ τὸ **ἐάν** ἢ **ἄν** ἢ **σάν** ἢ **ἄμα**, ἔχουν ἄρνησιν τὸ **δέν**, ἀντίστοιχον τοῦ ἀρχαίου **οὐ**, ὅσαι δὲ εἰσάγονται μὲ τὸ **νά**, ἔχουν ἄρνησιν τὸ **μὴ**: **ἄν δέν** τὸ **ἐβλεπα**, **δέν θὰ** τὸ **πίστευα**—**νά μὴν** τὸ **ἐβλεπα**, **δέν θὰ** τὸ **πίστευα**).

§ 144. Ἡ ὑποθετικὴ πρότασις λέγεται ἀπλῶς καὶ ὑπόθεσις (ἡ ἡ γ ο ὑ μ ε ν ο ν), ἡ δὲ πρότασις, τὴν ὁποίαν αὕτη προσδιορίζει, λέγεται ἀπόδοσις ἢ ἐπόμεινον ἢ συμπέρασμα. Ὑπόθεσις δὲ καὶ ἀπόδοσις ὁμοῦ λαμβανόμενα λέγονται **ὑποθετικὸς λόγος**.

Ὑποθετικῶν λόγων ὑπάρχουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν, τέσσαρα εἶδη.

1. **Πρῶτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον λαμβάνεται ὡς π ρ ᾶ γ μ α τ ι κ ὄ ν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἄν ὄντως τοῦτο εἶναι κάτι τὸ πραγματικόν. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ **εἰ** καὶ ὀριστικῆς οἰουδήποτε χρόνου, ἡ δὲ ἀπόδοσις καθ' οἰκονδήποτε ἐγκλισιν, ἀναλόγως τοῦ συμπεράσματος, τὸ ὁποῖον ὁ λέγων συνάγει ἐκ τῆς ὑποθέσεως. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : **εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοὶ** (= ἄν πράγματι ὑπάρχουν βωμοί, τότε κτλ.) Λουκ. **Κλέαρχος εἰ παρὰ τοὺς ὄρκους ἔλυε τὰς σπονδὰς, τὴν δίκην ἔχει** (= ἄν πράγματι, ὅπως ἰσχυρίζεσθε σεῖς, ἐπεχειρεῖ νὰ διαλύσῃ τὰς συνθήκας κτλ.) Ξ. **εἰ Ἐκτορα ἀποκτενεῖς, καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖ** Πλ. **εἰ ψεύδομαι, ἐξέλεγε** Πλ. **εἰ ἄλλως γινώσκεις, δίδασκε** Ξ.

2. **Δεύτερον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὴν πραγματικὴν ἰσχύον, ἢτοι κάτι τι ἀνίθητον πρὸς ὅ,τι πράγματι συμβαίνει ἢ πράγματι ἔγινε. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ **εἰ** καὶ ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου, ἡ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς δυνητικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν οὐδέποτε χρησιμοποιεῖται ἀόριστος εἰς τοιούτους ὑποθετικὸς λόγους) : **εἰ μὴ εἶχομεν, ὅμοιοι ταῖς τυφλοῖς ἄν**

ἤμεν (= ἄν δὲν εἶχαμε, θὰ ἤμακατε) Ξ. οὐκ ἂν ἐποίησεν Ἀγασιᾶς, εἰ μὴ ἐγὼ ἐκέλευσα (= δὲν θὰ τὸ ἔκαμνε, ἄν δὲν τὸν διέτασσα ἐγὼ) Ξ.

3. **Τρίτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι μία ἀπλῆ σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι κάτι τι, τὸ ὑποῖον ἀπλῶς θέτει κανεὶς εἰς τὸν νόον του, χωρὶς νὰ ἐξετάζεται, ἄν τοῦτο εἶναι καὶ κάτι προσδοκώμενον. Τότε ἡ ὑπόθεσις ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις διὰ δυνατικῆς εὐκτικῆς (§ 119, 2) ἢ σπανίως δι' ὀριστικῆς. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς παρατακτοῦ, ἡ δὲ ἀπόδοσις συνήθως δι' ὀριστικῆς ἱστορικοῦ χρόνου μὲ τὸ θὰ ἢ τὸ ἤθελα, ἤθελες κτλ.) : οὐκ ἂν τις ζῶη, εἰ μὴ τρέφοιτο (= δὲν θὰ ἐζῶσε κανεὶς, ἄν δὲν ἐτρέφετο) Ξ. εἴ τις περιέλοιτο τῆς ποιήσεως πάσης τὸ τε μέλος καὶ τὸν ὀρθμὸν καὶ τὸ μέτρον, λόγοι γίνονται τὸ λοιπόμενον (= ἄν κανεὶς ἤθελεν ἀφαιρέσει κτλ.) Πλ.

4. **Τέταρτον εἶδος.** Τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τι ἢ τὸ προσδοκώμενον ἢ τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἡ ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ ἔάν, (ἄν, ἦν, ποιητικῶς δὲ καὶ διὰ τοῦ εἴ κε, εἴ κεν) καὶ ὑποτακτικῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις

α') ὅταν μὲν τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ προσδοκώμενον, ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀνφέρεται εἰς τὸ μέλλον, συνήθως δὲ διὰ προστακτικῆς. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : Ἐάν ἐμε ἀποκτείνητε, βλάψετε ὑμᾶς αὐτοὺς (= ἄν με θανατώσετε κλπ.) Πλ. ἦν κακοῖσι συμμίσηγης, ἀπολεῖς καὶ τὸν ἔοντα νόον (= ἄν συναναστρέφουσαι, θὰ χάσης) Ξ. ἦν θάνης σύ, παῖς ὀδ' ἐκφεύγει μόρον (= ἐκφεύζεται· πρβλ. § 104,4). ἦν πόλεμον αἰρῆσθε, μηκέτι ἤκετε δεῦρο ἄνευ ὄπλων Ξ.

β') ὅταν δὲ τὸ ὑποτιθέμενον εἶναι κάτι τὸ ἀορίστως ἐπαναλαμβανόμενον, ἦτοι κάτι τὸ χρονικῶς ἀόριστον, ἡ ἀπόδοσις ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἐνεστώτος ἢ διὰ τινος ἐκφράσεως, ἡ ὁποία ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἐνεστώτα. (Καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν παρομοίως) : Ἦν ἐγγὺς ἔλθῃ θάνατος, οὐδεὶς βούλεται θηήσκειν (= ἅμα ἔλθῃ... ὅσάκις ἔλθῃ...) Εὐρ. ἦν τις τούτων τι παραβαίνει, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν (= ἐπιτιθέασιν = ἐπιβάλλουν συνήθως· πρβλ. § 108, 1) Ξ.

Σημείωσις. "Όταν ἡ ἐπανάληψις ἀναφέρεται ὀρισμένως εἰς τὸ παρελθόν, ἡ μὲν ὑπόθεσις ἐκφέρεται διὰ τοῦ εἰ καὶ εὐκτικῆς ἐπανάληπτικῆς (§ 119, 2, Σημ. γ'), ἡ δὲ ἀπόδοσις δι' ὀριστικῆς παρατατικῆς ἢ δι' ὀριστικῆς ἀορίστου μετὰ τοῦ ἄν. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην συνήθως χρησιμοποιεῖται ἀντὶ ὑποθετικῆς χρονικῆς πρότασις, ἡ ὅποια ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἅμα ἢ ὁσάκις καὶ ὀριστικὴν παρατατικῆς). **Εἰ μὲν ἐπίοιεν οἱ Ἀθηναῖοι, ὑπεχώρουν, εἰ δ' ἀναχωροῖεν, ἐπέκειντο** (= ὁσάκις μὲν ἐπετίθεντο οἱ Ἀθηναῖοι... ὁσάκις δὲ ἐπέστρεφον...) Θ. **Εἴ τις αὐτῷ δοκοίῃ βλακεῖν, ἔπαισεν ἄν** (= ἅμα κανεῖς τοῦ ἐραίνετο πῶς ἐχάζεω, τὸν ἐκτοπῶσα, § 117, 2, Σημ.) .

Παρατηρήσεις τινὲς εἰς τοὺς ὑποθετικούς λόγους

§ 145. Πολλάκις ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις ἢ ἡ ὑπόθεσις καὶ ἀφήνεται νὰ νοῆται αὐτὴ ἐκ τῶν συμφραζομένων. Ἐν τοιαύτων δὲ ἔλλειπτικῶν ἐκφράσεων ἀποσπασθὲν κατόπιν τὸ μόριον εἰ καὶ ἄλλα μόρια μετ' αὐτοῦ ἔλαβον διαφόρους ἐπιρρηματικὰς σημασίας. Οὕτω

1) πολλάκις ἔλλειπει ἐνὸς ὑποθετικοῦ λόγου ἡ ἀπόδοσις : **Εἴπερ γὰρ κ' ἐθέλησιν Ὀλύμπιος ἀστεροπητῆς ἐξ ἐδέων στυφελίξαι· ὁ γὰρ πολὺ φέρτατός ἐστιν.** (Μετὰ τὸ στυφελίξαι νοητέον : δύναται ποιῆσαι τοῦτο — ἢ — ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα ἀντιστῆναι) "Όμ.

Ἡ τοιαύτη ἔλλειψις τῆς ἀποδόσεως συμβαίνει συνήθως εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, οἱ ὅποιοι ἐκφέρονται μετὰ τινος πάθους (εἰ μὲν — εἰ δέ, ἐὰν μὲν — ἐὰν δέ). Τότε παραλείπεται ἡ ἀπόδοσις τοῦ πρώτου ὑποθετικοῦ λόγου καὶ ὡς τοιαύτη νοεῖται ἐξωθεν ἢ φράσις καλῶς ἔχει ἢ καλῶς ἔξει ἢ κάτι ἄλλο τοιοῦτον : **Εἴ μὲν δώσουσι γέρας μεγάθυμοι Ἀχαιοί..., εἰ δέ κεν μὴ δώσωσι, ἐγὼ δέ κεν αὐτὸς ἔλωμαι ἢ τεὸν κλπ.** (= ἐὰν μὲν θὰ μοῦ δώσουν... οἱ Ἀχαιοί, πάει καλὰ ἄν ὅμως δὲν μοῦ δώσουν κλπ.) "Όμ.

2) ἀλλ' εἰς ἀντιθέσεις ὑποθετικῶν λόγων, ὅποια εἶναι αἱ ἀνωτέρω, παραλείπεται συνηθέστατα καὶ τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως τοῦ δευτέρου ὑποθετικοῦ λόγου, ὡς εὐκόλως νοούμενον ἐκ τῶν συμφραζομένων : **εἰ μὲν τοίνυν καὶ διαγιγνώσκειν σε τοὺς ἀγαθοὺς καὶ τοὺς κακοὺς ἐδίδαξεν· εἰ δὲ μὴ, τί σοι ὄφελος ;** (= εἰ μὲν τοίνυν... ἐδίδαξε, καλῶς ἔχει· εἰ δὲ μὴ ἐδίδαξε, τί σοι κλπ.) Ξ. **Καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθηται· εἰ δὲ μὴ, ὥσπερ ξόλον διαστρεφόμενον καὶ καμπτόμενον εὐθύνουσιν ἀπειλαῖς καὶ**

πλήρηις (= καὶ ἐὰν μὲν ἐκὼν πείθεται, καλῶς ἔχει — ἢ — οὐδόλως κατὰ-
ζουσαν αὐτόν· εἰ δὲ μὴ πείθεται, ὥσπερ ζύλον κλπ.) Πλ.

Ἐκ τοιούτων δὲ συντακτικῶν πλοκῶν ἀποσπασθὲν τὸ **εἰ δὲ μὴ** κα-
τήνησε κατόπιν ἐπιρρηματικῆς ἔκφρασις (**εἰδεμῆ**) μὲ τὴν σημασίαν τοῦ
ἄλλως, ἐν ἐναντιᾷ περιπτώσει κτλ. (μὲ τὴν ὁποίαν σημα-
σίαν σφύζεται καὶ εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν) : **μὴ ποιήσης ταῦτα· εἰ δὲ μὴ**
αἰτίαν ἔξεις (= ἄλλως θὰ κατηγορηθῆς) Ξ. (Πρβλ. Σώπασσε· **εἰδεμῆ**
θα σὲ βγάλω ἔξω).

Σημείωσις α'. Τὸ **εἰ μὴ** καθ' ὅμοιον τρόπον ἀποσπασθὲν κατήνησαν ἐπιρ-
ρηματικῆς ἔκφρασις, ἣ ὁποία λαμβάνεται κατόπιν ἀρνήσεως μὲ τὴν σημασίαν τοῦ
πλήν, ἐκτὸς μόνον, παρὰ μόνον : **Οὐδὲ τις ἄλλος αἰτίας ἀθανάτων**
εἰμὴ πεφληγερέτα Ζεὺς. "Ομ. Ὑμ. **Οὐ χηρῆσιμος οὐδὲν ἢ ὀητορικῆ**, **εἰμὴ εἰ τις**
ὑπολάβοι κλπ. (= ἐκτὸς μόνον ἂν κανεῖς ἤθελε νομίσει κλπ.) Πλ.
Εἰ μὴ ἄρα = ἐκτὸς ἐάν ἴσως. Βλ. § 137, 1 Σημ.

Σημείωσις β'. Τὸ **ἐάν μόνον** τῆς ἀρχαίας γλώσσης σημαίνει ἀρκεῖ
μόνον νά : **Ἐπαῖνον τεύξεται, ἐάν μόνον τὸ ταχθῆν** **τολμᾷ τελείν** (= ἀρκεῖ
μόνον νά τολμᾷ).

3) καὶ αἱ φράσεις **εἰ τις καὶ ἄλλος ἢ εἶπερ τις ἄλλος** (= περισ-
σότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον), **εἶπερ ποτέ ἢ εἶποτε καὶ ἄλλοτε ἢ εἶπερ**
ποτέ καὶ ἄλλοτε (= περισσώτερον ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) κτλ. προῆλθον
ἐξ ἀποσπάσεως ἐξ ὑποθετικῶν λόγων, εἰς τοὺς ὁποίους παραλείπεται
τὸ ῥῆμα τῆς ὑποθέσεως : **ἀνθρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν**
ἀνθρωπίνων, τοῦ θείου μετέχει (= περισσώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλο ἐκ τῶν
ἀνθρωπίνων πραγμάτων μετέχει τοῦ θείου. Τὸ πλήρες θὰ ἦτο : ἀν-
θρώπου ψυχῆ, εἶπερ τι καὶ ἄλλο τῶν ἀνθρωπίνων μετέ-
χει τοῦ θείου, τοῦ θείου μετέχει καὶ αὐτῆ) Ξ. **Οἱ Λακε-
δαιμόνιοι εἰς τὰ πολεμικά, εἶπερ ποτέ, μάλιστα δὴ ἀκηροτέροι**
ἐγένοντο (= τότε περισσώτερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά) Θ.

4) καὶ αἱ φράσεις **ὥσπερ εἰ, ὥσπερ ἂν εἰ, ὥς εἰ, ὥσπερ ἂν,**
ὥς ἂν κατήνησαν νά λαμβάνονται ὡς ἀπλᾶ (ἀναφορικὰ) ἐπιρρή-
ματα, ἰσοδύναμα πρὸς τὸ ἀπλοῦν **ὥσπερ ἢ ὥς** (= καθὼς, σάν), ἔνεκα
παραλείψεως εἰς ἐκφράσεις παρομοιώσεως τοῦ ῥήματος τῆς ἀποδό-
σεως ἢ συγχρόνως τοῦ ῥήματος καὶ τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς ἀποδό-
σεως : **Κῆρος εὐθὺς ἠσπάζετο τὸν πάππον, ὥσπερ ἂν εἰ τις πάλοι**
φιλοῶν αὐτὸν ἀσπάζοιτο (= ὥσπερ ἂν ἀσπάζοιτό τις, εἰ πάλοι φιλοῶν

κτλ. Ξ. Οἱ μύριοι ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρους παρὰ πᾶσαν ἐπιβουλεύομενοι τὴν ὁδὸν ὁμοίως διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν εἰ προπεμπόμενοι (= διεπορεύθησαν, ὥσπερ ἂν διεπορεύθησαν, εἰ διεπορεύθησαν προπεμπόμενοι) Ἰσοκρ.

Οὕτω κατόπιν: ταῦτα ὥσπερ εἰ (ἢ ὥσπερ εἰ) στοιχειᾷ ἐστι (= τρόπον τινὸς στοιχειᾷ εἶναι) Πλ. φοβεῖται ὥσπερ ἂν εἰ (ἢ ὥσπερ ρανει) παῖς (= ὥσπερ παῖς, σὺν παιδί) Ξ. νέες (= νῆες) ὠκεία ὡς εἰ (ἢ ὡσεὶ) πτερόν ἢ ῥόημα (= σὺν φτερωτὰ πουλιά κλπ.) Ὁμ. ταῦτα προσδέχοιτ' ἂν ὡς ἂν οἰκεία (= ὥσπερ οἰκεία, σὺν ἰδικὰ του) Πλ.

Σημείωσις. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνεκφορῶν ἐπεγράφησε κατόπιν ἡ τοῦ ὡς ἂν (ὡσάν) καὶ ἐκ τούτου προῆλθεν ἔπειτα τὸ (σάν) σὰ τῆς νέας γλώσσης μὲ τὰς ποικίλας σημασίας του (= ὅπως, καθὼς — ὅταν, ὅσκις — ἐπειδὴ, ἀφοῦ — ἐάν κλπ.)

5. Παραχωρητικαὶ προτάσεις

§ 146. 1) Παραχωρητικαὶ ἢ ἐνδοτικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν παραχώρησιν. Αὗται εἰσάγονται μὲ τὸ εἰ καὶ, ἂν καὶ (= ἂν καὶ, μ' ὄλον ὅτι), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποιον ὁ λέγων δέχεται ὡς πραγματικὸν (εἰ καὶ ὅν η τ ὅς εἰ μὲν), μὲ τὸ καὶ εἰ, καὶ ἂν, ἢ συνηθέστερον καῖν (= κί' ἂν, καὶ νά, κί' ἂν ἀκόμα), ἢ ἐὰν ἢ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικῆ, μὲ τὸ οὐδ' εἰ, οὐδ' ἐάν, μὴδ' ἐάν (= οὔτε κί' ἂν), ὅταν ἢ παραχώρησις γίνεται πρὸς κάτι τι, τὸ ὅποιον διὰ τὸν λέγοντα εἶναι ἀδύνατον ἢ ἀπίθανον (καὶ εἰ ἀθάνατος ἦν...) Ἡ σχέσις τῆς κυρίας προτάσεως πρὸς τὴν παραχωρητικὴν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ διὰ τοῦτο εἰς ταύτην πολλάκις ὑπάρχει ὁ ἀντιθετικὸς σύνδεσμος ὅμως.

2) Αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις οὐδὲν ἄλλο κυρίως εἶναι παρὰ ὑποθετικὰ προτάσεις μὲ τὸ ἐπιδοτικὸν καὶ (ἢ οὐδέ, μὴδέ) παρὰ τὸν ὑποθετικὸν σύνδεσμον (§ 126,2 καὶ 127,3 Σημ. α'). Διὰ τοῦτο καὶ αὗται ἄρνησιν μὲν ἔχουν τὸ μὴ, ἐκφέρονται δὲ καθ' ὃν τρόπον αἱ ὑποθετικαὶ προτάσεις: πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὅμως, οἶα νόσφ' ἔνεστιν (= μ' ὄλον ὅτι δὲν βλέπεις) Σοφ. κεί (= καὶ εἰ) μὴ πέποιθα, τοῦργον ἔστ' ἐργαστέον (= κί' ἂν δὲν εἶμαι πεπεισμένος) Αἰσχ. τῆς

γῆς κρατοῦντες, καὶ εἰ θαλάττης εἴργονται, δύναιτ' ἂν καλῶς διαζῆν
Ξ. ἀνὴρ πονηρὸς δυστυχεῖ, κἄν εὐτυχῆ Μέν.

6. Χρονικαὶ προτάσεις

§ 147. Αἱ χρονικαὶ προτάσεις

1) εἰσάγονται μὲ τοὺς χρονικοὺς συνδέσμους **ὄτε, ὁπότε** (καὶ σπανίως **ὄσακίς, ὀποσάκίς**), **ὡς** (= ἄμα), **ἠνίκα, ὀπηνίκα** (= καθ' ἣν ὥραν, ὅτε), **ἐν ᾧ** (= καθ' ὃν χρόνον), **ἐπεὶ, ἐπειδὴ** (εἰς τὸν Ἑρόδοτον καὶ **ἐπεὶ τε** = ἀφοῦ), **ἕως, ἔστε, μέχρι, μέχρι οὗ** (= μέχρις ὅτου, ἐφόσον), **ἐξ οὗ, ἐξ ὅτου, ἀρ' οὗ, ἀφ' ὅτου** (= ἀφότου), **ἐπεὶ πρῶτον, ἐπειδὴ πρῶτον, ἐπεὶ τάχιστα, ἐπειδὴ τάχιστα, ὡς τάχιστα** (= εὐθὺς ὡς), **πρὶν, οὐ πρότερον... πρὶν, οὐ πρόσθεν... πρὶν.** (Εἰς τὸν Ὅμηρον χρονικοὶ σύνδεσμοι εἶναι προσέτι οἱ: **εὔτε** = ὅτε, **ὡσπερ, ὅπως** = ὡς, **ὅτε, ἤμος** = ὅτε, **ἤος ἢ εἶος** = ἕως, **ὄφρα** = ἕως ὅτου).

2) ἐκφέρονται

α') δι' ὀριστικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται ἐν ὀρισμένον καὶ πραγματικὸν γεγονός: (ἄρνησις οὐ): **ὄτε αὕτη ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρνης ἐν Σάρδεσιν ἔτυχεν ὧν Ξ. ταῦτα ἐποίησεν μέχρι σκότος ἐγένετο Ξ. οἶδα κάκεινω σοφρονοῦντε, ἔστε Σωκράτει συνήστην** (= μέχρις ὅτου ἢ ἐφόσον συναναστρέφοντο) Ξ.

β') δι' ὑποτακτικῆς, ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις προσδοκωμένη ἢ ἀορίστως ἐπαναλαμβάνομένη κατὰ τὸ παρὸν ἢ τὸ μέλλον. Κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην μετὰ τὸν χρονικὸν σύνδεσμον ἀκολουθεῖ κανονικῶς ὁ δυνητικὸς ἂν (ποιητικῶς **κεν ἢ κε**), μὲ τὸν ὅποιον οἱ χρονικοὶ σύνδεσμοι **ὄτε, ὁπότε, ἐπεὶ καὶ ἐπειδὴ** ἐνώνονται εἰς μίαν λέξιν (ὅταν, ὀπότεν, ἐπὸν ἢ ἐπὴν, ἐπειδὴν· ἄρνησις **μή**): **αὐτοῦ διατρίψωμεν, ἕως ἂν φῶς γένηται** (= ἕως ὅτου νά...) Πλ. **μαινόμεθα πάντες, ὀπότεν ὀργιζώμεθα** (= ὅταν ὀργιζώμεθα, ἦτοι κ ἄ θ ε φ ο ρ ἄ π οὐ ὀργιζώμεθα) Ξ. **ἐπειδὴν πυθώμεθα τι γιγνόμενον, τρηκαῦτα θορβούμεθα** (= ἄμα πληροφροηθῶμε) Δημ. (Πρβλ. § 144, 4, β.).

γ') δι' ἐνικτικῆς (ἐπαναληπτικῆς), ὅταν δι' αὐτῶν δηλοῦται πρᾶξις ἐπαναλαμβάνομένη κατὰ τὸ παρελθόν: (ἄρνησις **μή**): **ὁπότε θύοι Κρίτων, ἐκάλει Ἀρχέδημον** (= ὄσακίς προσέφερε θυσίαν) Ξ. **περιεμένομεν ἐκάστοτε, ἕως ἀνοιχθεῖν τὸ δεσμοτήριον** (= περιεμέ-

νομεν κάθε φορά, ἕως ὅτου νά ἀνοιχθῆ, ὥσπου ἀνοιγέταν) Πλ. (Πρβλ. § 119, 2, Σημ. γ' καὶ § 144, 4, β' Σημ.).

§ 148. Ἰδιαιτέρως περὶ τοῦ πρίν. Τὸ πρίν ὡς χρονικός σύνδεσμος κανονικῶς συντάσσεται.

1) με ὀριστικὴν ἢ με ὑποτακτικὴν, ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι ἀρνητικὴ. (Με ὀριστικὴν τὸ πρίν = ἕως ὅτου ἢ παρὰ ἀφοῦ): οὐ πρότερόν γε ἐλαύσαντο ἐν ὄργῃ ἔχοντες αὐτόν, πρίν ἐζημίωσαν χρημασίαις (= παρὰ ἀφοῦ) Θ. — μὴ ἀπέλθῃτε, πρίν ἀνᾶκούσητε (= προτοῦ νά ἀκούσετε) Ξ. οὐ πρότερον (ὁ ποιητής) οἶός τέ (ἐστί) ποιεῖν, πρίν ἄν ἐνθεός τε γένηται καὶ ἔκφρον (= προτοῦ νά γίνῃ) Πλ. (§ 147, 2, β').

Σημεῖοις. Καὶ ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, τὸ πρίν συντάσσεται σπανιώτερον με ὀριστικὴν, ἰδίᾳ ὑπὸ τοῦ Θουκυδίδου : καὶ εθαύμαζον τοὺς Κορινθίους πρῶμαν κρονομένους πρίν τινες ἰδόντες εἶπον ὅτι νῆες ἐκεῖναι ἐπιπλέουσι (= ἕως ὅτου τινὲς εἶδον καὶ εἶπον κλπ.) Θ. ὅτι ἐποίουν (οἱ βάρβαροι) ἡμφεγνόουν (οἱ Ἕλληνες), πρίν Νίκαρχος Ἀρκὰς ἤκεν (= ἕως ὅτου ἤλθεν) Ξ.

2) με ἀπαρέμφατον, συνήθως ὅταν ἡ κυρία πρότασις εἶναι καταφατικὴ, σπανίως δὲ καὶ ὅταν αὕτη εἶναι ἀποφατικὴ (πρίν = προτοῦ νά, προτοῦ) : καὶ ἐπὶ τὸ ἄκρον ἀναβαίνει Χειρίσοφος, πρίν τινὰς αἰσθέσθαι τῶν πολεμίων (= προτοῦ νά ἀντιληφθῶν) Ξ. οὐδὲ πρὸς δικαστηρίῳ ὤφθην οὐδεπώποτε, πρίν ταύτην τὴν συμφορὰν γενέσθαι (= προτοῦ νά γίνῃ, προτοῦ ἔλθῃ αὕτη ἢ συμφορὰ) Λυσ.

Σημεῖοις α'. Με εὐκτικὴν τὸ πρίν συντάσσεται, ὅταν γίνεται ἀφομοίωσις ἐγκλίσεως καθ' ἑλξιν ἢ ὅταν εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν ὑπάρχῃ βῆμα ἱστορικοῦ χρόνου ἢ εὐκτικὴ μετὰ τοῦ ἄν, καὶ με τὸ πρίν εἰσάγεται χρονικὴ πρότασις δηλοῦσα τὴν προϋπόθεσιν, ἥτις ἀπαιτεῖται, διὰ νά συμβῆ τὸ ὑπὸ τῆς κυρίας προτάσεως σημαίνομενον : ὄλοιο μὴ πω, πρίν μάθοιμι (= ὄλοιο μήπω, πρίν ἄν μάθω) Σοφ. Ἀστυάγης ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρίν Κύρος ἐμπλησθεῖθι θηρῶν (= πρίν ἄν ἐμπλησθῆ) Ξ. (Εὐθύς λόγος : μηδεὶς βαλλέτω, πρίν ἄν Κύρος ἐμπλησθῆ θηρῶν). οὐκ ἄν πρότερον ὀμῆσαι, πρίν βεβαιώσαιτο Πλ.

Σημεῖοις β'. Καὶ τὸ μόριον πρίν ἀρχῆθεν εἶναι ἐπίρρημα, βαθμοῦ συγκριτικοῦ, με τὴν σημασίαν τοῦ πρότερον (πρβλ. Ὁμ. Ἰλ. Α 25 : τὴν δ' ἐγὼ οὐ λόφω πρίν μιν καὶ γῆρας ἔπεισιν). Ἄλλ' εἰς φράσεις οἶα π.χ. Ὁμ. Ὀδυσσ. κ 174 ὦ φίλοι, οὐ γὰρ πω καταδισσόμεθ' ἀχρύνεμοί περ εἰς Ἀἶδα ὄμοιοι, πρίν μῦρσιμον ἡμᾶρ ἐπέλθῃ, ἠδύναντο τὸ πρίν νά ἐκλαμβάνεται καὶ ὡς ἐπίρρημα με τὴν ἀρχικὴν του σημασίαν (= πρότερον θά ἐπέλθῃ) καὶ ὡς σύνδεσμος χρονικός με τὴν σημασίαν τοῦ προτοῦ (= προτοῦ ἐπέλθῃ).

7. Ἀποτελεσματικά ἢ συμπερασματικά προτάσεις

§ 149. Ἀποτελεσματικά ἢ συμπερασματικά ἢ ἀκολουθίας προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὸ ἀποτέλεσμα ἢ ἐπακόλουθημα μιᾶς ἐνεργείας. Αὗται εἰσάγονται μετὸν σύνδεσμον ὥστε ἢ μετὸ ὧς (= ὥστε), ἐκφέρονται δὲ

1) διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων τῶν προτάσεων κρίσεως (§ 121, 1). ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς πραγματικὸν γεγονός ἢ ὡς δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ (κατὰ τὸ παρόν, § 119,2 ἢ κατὰ τὸ παρελθόν, § 117, 2· ἄρησις οὐ). (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε ἢ πού = ὥστε, με ὁμοίαν ἐγκλίσειν) : ἐνταῦθα ἐπιπίπτει χιὼν ἄπλετος, ὥστε ἀπέκρυψε καὶ τὰ ὄπλα καὶ τοὺς ἀνθρώπους κατακειμένους Ξ. πλοῖα ὑμῖν πάρεστιν, ὥστε, ὅπη ἂν βούλησθε, ἐξαίφνης ἂν ἐπιπέσοιτε (= ὥστε μπορεῖτε νὰ ἐπιτεθῆτε) Ξ. κατεγαίετο πάντα αὐτόθεν, ὥστε οὐκ ἂν ἔλαθεν ὁμώμενος ὁ Κλέων τῶ στρατῶ (= ὥστε δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχὴν τῶν ὁ Κλέων) Θ

2) δι' ἀπαρέμφατου, ὅταν τὸ ἀποτέλεσμα παρίσταται ὡς ἀπλή, σκέψις τοῦ λέγοντος, ἦτοι ὡς ἐνδεχόμενον καὶ δυνατόν, ἂν καὶ πολ- λάκις τοῦτο εἶναι καὶ πραγματικὸν γεγονός· (ἄρησις μὴ. Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ὥστε νὰ ἢ γιὰ νὰ ἢ ἀπλῶς νὰ με ὑποτακτικὴν) : ἔχω τριήρεις, ὥστε ἐλεῖν τὸ ἐκείνων πλοῖον (= ὥστε ἤμπορῶ νὰ συλλάβω κτλ.) Ξ. ἐνετέρχων τάφροις ὕδατος πλήρεις, ὡς μὴ δύνασθαι διαβαίνειν ἄνευ γεφυρῶν· ἀλλ' ἐποιοῦντο (γεφύρας) ἐκ τῶν φοινίκων κλπ. (= ὥστε νὰ μὴ δύνανται νὰ διαβαίνουν, ὥστε δὲν ἤμποροῦσαν νὰ διαβαίνουν κτλ.) Ξ.

Σημείωσις α'. Τὸ μετὰ τὸ ὥστε ἀπαρέμφατον δύναται νὰ συνοδεύεται καὶ ὑπὸ τοῦ δυνητικοῦ ἂν, καὶ τότε ἰσοδυναμεῖ μετ' δυνητικὴν εὐκτικὴν (§ 119,2) ἢ με δυνητικὴν ὀριστικὴν (§ 117,2) : ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθανεῖν τὸν ἱατρὸν (= ὥστε λιμῶ ἂν ἀποθάνῃ) Πλ. ὥστε καὶ ἰδιώτην ἂν γινῶναι (= ὥστε καὶ ἰδιώτης ἂν ἔγνῃ) Ξ.

Σημείωσις β'. Τὸ ὥστε μετ' ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται προσέτι, ἵνα δηλωθῇ

1) ἐπιδιωκόμενον ἀποτέλεσμα, ἦτοι σκοπός· (ὥστε — γιὰ νὰ) : οἱ τριᾶκοντα ἐβουλήθησαν Ἐλενοσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν (= γιὰ νὰ ὑπάρχη εἰς αὐτοὺς) Ξ.

2) ὅρος ἢ συμφωνία ἢ προϋπόθεσις· (ὥστε = ὑπὸ τὸν ὅρον, μετ' τὴν συμφωνίαν — γιὰ νὰ, ἂν πρόκειται νὰ) : σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ἐποιήσαντο καὶ πρὸς

Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν (= μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ θεωροῦν) Θ. πολλὰ χρήματα ἔδωκεν ἄν Φιλιστιδῆς, ὥστ' ἔχειν Ὀρεόν (= γὰρ νὰ ἔχη — ἄν ἐπρόκειτο νὰ ἔχη) Δημ.

Ἐπὶ τῆς τσαυτῆς ὁμοῦ σημασίας ἀντὶ τοῦ ὥστε μετὰ τὸν Ὅμηρον χρησιμοποιεῖται συνήθεστον τὸ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε, εἴτε μετὰ ἀπαρέμφατον εἴτε μετὰ ὀριστικὴν μέλλοντος χρόνου. Συνήθως δὲ τοῦ ἐφ' ᾧ ἢ ἐφ' ᾧτε προηγεῖται εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν τὸ ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐπὶ τοῖσδε (§ 97, IX, 3) : ἀφιέμεν σε, ὦ Σόκρατες, ἐπὶ τούτῳ μέντοι, ἐφ' ᾧτε μηκέτι φιλοσοφεῖν (= μετὰ αὐτὴν τὴν συμφωνίαν ὁμοῦ, δι' ἧλαδὴ μετὰ τὴν συμφωνίαν νὰ μὴ κλπ.). Πλ. οἱ ἐν Ἰθώμῃ ξιπέρησαν πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους, ἐφ' ᾧτε ἐξίσασιν ἐκ Πελοποννήσου (= μετὰ τὴν συμφωνίαν ὅτι θά) Θ. (Βλ. καὶ § 30, 3, β', Σημ.).

8. Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις

§ 150. 1) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια ἐκφράζουν (ἐνδοιασμοὶ νῆτοι) φόβον διὰ πιθανόν τι κακὸν ἢ ἐν γένει διὰ κάτι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴν ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της. φοβοῦμαι, μὴ τὸν δυσαρέστησα μετὰ αὐτὰ τὰ λόγια). Αἱ προτάσεις αὗται εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν εἰσάγονται μετὰ τὸ (ἐνδοιαστικὸν) μὴ ἢ μετὰ μὴ οὐ. Καὶ διὰ μὲν τοῦ μὴ (= μή, μήν, μήπως, νὰ μὴ) εἰσάγονται, ὅταν ὁ φόβος εἶναι μὴ ἢ πῶς γίνῃ κάτι τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον, διὰ δὲ τοῦ μὴ οὐ (= μὴ δέν, μήπως δέν), ὅταν ὁ φόβος εἶναι μὴ ἢ πῶς δὲν γίνῃ κάτι τι, καθόσον αὐτὸ ἀκριβῶς τότε εἶναι τὸ ἀνεπιθύμητον (φοβεῖται, μὴ φύγῃς—φοβεῖται, μὴ δὲ γυρίσῃς πίσω).

2) Ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἀκολουθοῦν: α) μετὰ ῥήματα φόβου σημαντικά, ὡς φοβοῦμαι, δέδοικα ἢ δέδια, ὀκνῶ (= μετὰ κτεχεῖ φοβὸς κτλ.), β) μετὰ ῥήματα ἢ λέξεις ἢ φράσεις, ποῦ ἐνέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ φόβου, ὡς ὑποπτεύω, φυλάττομαι, ὀρῶ (= κοιτάζω, προσέχω), — τρόμος ἔχει με, κίνδυνός ἐστι κ.τ.τ.

3) Αἱ ἐνδοιαστικαὶ προτάσεις ἐκφέρονται

α) μετὰ ἀρκτικὸν χρόνον κανονικῶς δι' ὑποτακτικῆς, σπανίως δὲ δι' ὀριστικῆς, ὅταν τὸ φοβερὸν ἢ ἀνεπιθύμητον τὸ φαντάζεται κανεὶς οὐχὶ ὡς ἐνδεχόμενον, ἀλλὰ ὡς κάτι πραγματικόν: Ἀθηναῖοι φοβοῦνται, μὴ Βοιωτοὶ δηλώσωσι τὴν Ἀττικὴν (= μήπως ἐρημώσωσιν) Ξ. ἐγὼ δὲ αὐτὸ τοῦτο φοβοῦμαι, μὴ διὰ τὴν ἀπειρίαν οὐ δυνηθῶ δηλωσάσαι περὶ τῶν ποιημάτων ὑμῖν (= μήπως δὲν δυνηθῶ) Δημ. — νῦν δὲ φοβούμεθα, μὴ ἀμφοτέρων ἅμα ἡμαρτήκαμεν (= μήπως ἔχομεν

αί ὁποῖαι περιέχουν ἐρώτησιν, ἢ ὁποῖα ἐγίνεν ἢ πρόκειται νά γίνῃ καί ἀνακοινοῦται εἰς κάποιον. (Πρβλ. *Θά ταξιδέψῃς καί σύ ; = Με ρωτάει, ἄν θά ταξιδέψω καί ἐγώ. Ἦρθα νά σέ ρωτήσω, ἄν θά ταξιδέψῃς καί σύ*).

Αὗται εἰσάγονται

α) ἐάν μὲν εἶναι ἐρωτήσεις ὀλιγκῆς ἀγνοίας (§ 122, 2, α') μὲ τὸ (ἐρωτηματικὸν) **εἰ** (= ἄν), αἱ δὲ διμελεῖς μὲ τὸ **εἰ—ἢ** (= ἄν—ἢ), **πότερον ἢ πότερα—ἢ, εἶτε—εἶτε** (= ἄν—ἢ). Εἰς δὲ τὸ δεύτερον μέλος διμελοῦς πлагίας ἐρωτήσεως ἢ ἄρνησις δύναται νά εἶναι **οὐ ἢ μή**.

Σημείωσις. Μετὰ τὸ ἀπορηματικὸν **εἰ** ἢ ἄρνησις εἶναι **οὐ** (εἰ οὐ), ὅταν ὁ ἐρωτῶν προσδοκᾷ ἀπάντησιν καταφατικὴν, **μὴ** δέ, ὅταν ὁ ἐρωτῶν ἀμφίβληττον ἢ ἀπάντησις, ἢ ὁποῖα θά δοθῇ, θά εἶναι καταφατικὴ ἢ ἀποφατικὴ : ἐρωτῆς, **εἰ οὐ καλὴ μοι δοκεῖ** εἶναι ἢ ὀρηγορικὴ (= ἄν δὲν μοῦ φαίνεται) Πλ. βούλεται ἐρεῖσθαι, **εἰ μαθὼν τίς τι μεμνημένος μὴ οἶδεν** (μὴ τυχὸν δὲν γνωρίζει) Πλ. (πρβλ. § 122, 2, α', Σημ.).

β) ἐάν δὲ εἶναι ἐρωτήσεις μερικῆς ἀγνοίας, μὲ τὰς ἐρωτηματικὰς ἀντωνυμίας καὶ τὰ ἐπιρρήματα, μὲ τὰ ὁποῖα εἰσάγονται καὶ αἱ ἀντιστοιχοὶ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις (§ 122, 2, β') ἢ συνηθέστερον μὲ τὰς ἀντιστοίχους ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας καὶ ἐπιρρήματα, **μάλιστα δὲ τὰ ἀοριστολογικὰ (ὅστις, ὁποῖος, ὁπόσος κτλ. = τίς, ποῖος, πόσος κτλ. — ὅπου, ὅποι, ὁπόθεν κτλ. = ποῦ, ποῖ, πόθεν κτλ., § 52, 3, β')**.

2) Πλάγια ἐρωτήσεις ἀκολουθοῦν

α) μετὰ τὰ ῥήματα ἐρωτᾶν, ἀπορεῖν, θαυμάζειν, σκοπεῖν ἢ σκοπεῖσθαι, λέγειν, δεικνύειν, αἰσθάνεσθαι, γινώσκειν καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

β) μετὰ τὰ ῥήματα ἐπιμελεῖσθαι, φυλάττεσθαι, πειρᾶσθαι καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν.

γ) μετὰ λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν παρομοίαν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ῥήματα σημασίαν.

3) Αἱ πλάγια ἐρωτήσεις ἐκφέρονται διὰ τῶν ἐγκλίσεων, διὰ τῶν ὁποῖων ἐκφέρονται καὶ αἱ ἀντιστοιχοὶ εὐθεῖαι ἐρωτήσεις. "Ὅταν ὁμοῦ αὗται ἀκολουθοῦν μετὰ ἱστορικὸν χρόνον, συνηθέστερον ἐκφέρονται δι' εὐκτικῆς τοῦ πлагίου λόγου (§ 119, 2 Σημ. γ'), μάλιστα δὲ αἱ ἀπορηματικαὶ πλάγια ἐρωτήσεις : *Πρωταγόρας ἐρωτᾷ, εἰ οὐκ αἰσχύνομαι τὰ ἀγαθὰ δεινὰ καλῶν*. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : οὐκ αἰσχύνει καλῶν ;)

Πλ. οὐκ οἶδα, ὅπως ἔχει παιδείας βασιλείς. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Πῶς ἔχει παιδείας ;) Πλ. οὐ γινώσεται γ', ὅς εἰμ' ἐγώ. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τίς εἰμι ἐγώ ;) Εὐρ. θαυμάζω, ὦ Σώκράτες, ἡ πόλις ὅπως ποτ' ἐπὶ τὸ χειρὸν ἔκλινεν (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Πῶς ποτε ἔκλινεν ;) Ξ. ἡρώτα Μειδίας, ἐπὶ τίσιν ἄν σύμμαχος γένοιτο. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Ἐπὶ τίσιν ἄν σύμμαχος γενοίμην ;) Ξ. ἐπεχείρησας σαυτὸν ἐπισκοπεῖν, ὅστις εἴης ; (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τίς εἰμι ;) Ξ. ἐκ τούτου ἐρωτῶσιν, εἴ τις ἐθέλοι συμπορεύεσθαι. (Τὸ ἐ ρ ω τ ῶ σ ι ν ἱστορικὸς ἐνεστῶς = ἡρώτησαν. Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τίς ἐθέλει κτλ.) Ξ. Ἄριστιπλος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Οἴσθ' αὖτις ἀγαθόν ;) Ξ. Ἡρακλῆς ἠπόρει, ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπηται. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Ποτέραν τῶν ὁδῶν τράπωμαι ;) Ξ. Εὐθόδημος διεσώπησε σικοπῶν, ὅ,τι ἀποκρίναιτο. (Εὐθεῖα ἐρώτησις : Τί ἀποκρίνωμαι ;) Ξ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς α'. Μετὰ τὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ἔχουν τὴν ἔνοιαν τοῦ φ ρ ο ν τ ῖ ζ ε ι ν, ἀκολουθεῖ συνήθως πλαγία ἐρώτησις εἰσαγομένη μετὰ ὅπως καὶ ἐκπερομένη διὰ μέλλοντος ὀριστικῆς ἢ καὶ εὐκτικῆς μετὰ ἱστορικῶν χρόνων : τὸν ποιμένα δεῖ ἐπιμελεῖσθαι, ὅπως σώαι ἔσονται αἱ οἴες Ξ. Κύρος ἐπεμέλετο, ὅπως οἱ δουλεύοντες μὴ ἄσαιο ἔσονται Ξ.

Ἐνίστε δὲ τὸ ὅπως μετ' ὀριστικὴν μέλλοντος λαμβάνεται εἰς ἀνεξάρτητον πρότασιν, ἵνα δηλωθῇ παραίνεσις ἢ ἔντονος προτροπὴ : Ὅπως οὖν ἔσεσθε ἄνδρες ἀξιοῦ τῆς ἐλευθερίας, ἧς κέκτησθε (= κοιτάζετε λοιπὸν νὰ φανῆτε ἀξιοὺ κλπ.) Ξ.

Σ η μ ε ῖ ω σ ι ς β'. Πλάγια ἐρωτήσεις καὶ ἐνδοιαστικαὶ ἢ τελικαὶ προτάσεις εἰσαγόμεναι διὰ τοῦ ὅπως, ὅπως μὴ ἢ μὴ πολλαῖς συμπίπτουν κατὰ τὴν σημασίαν. Πρβλ. οἱ νόμοι ἐπιμέλονται ὅπως ἀγαθοὶ ἔσονται οἱ πολῖται (= πῶς θὰ εἶναι — γὰρ νὰ εἶναι ἢ γὰρ νὰ γίνουσι) Ξ. φυλάττω, ὅπως μὴ καὶ σὺ ἐλάττωσ τὰς βοῦς ποιήσης (= μήπως κάμης — γὰρ νὰ μὴ κάμης) Ξ.

10. Ἄναφορικαὶ προτάσεις

§ 152. 1) Ἄναφορικαὶ προτάσεις λέγονται αἱ δευτερεύουσαι προτάσεις, αἱ ὅποια εἰσάγονται μετὰ ἀναφορικὰς ἀντωνυμίας (§ 52) ἢ ἀναφορικὰ ἐπιρρήματα (οὗ, ὅπου, ὅθεν, ὡς, ὅπως κλπ.) καὶ μετὰ ταῦτα ἀναφέρονται (ἦτοι ἀποδίδονται) εἰς κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἐξῶθεν ἐννοούμενον : ἔστι Δίρκης ὀφθαλμὸς, ὅς τὰ πάνθ' ὀρᾷ. σίτω τοσοῦτω ἐχρηῆτο Σωκράτης, ὅσον ἠδέως ἦσθι Ξ. ὃν οἱ θεοὶ φιλοῦσιν, ἀποθνήσκει νέος (= ἄνθρωπος, ὃν κλπ.).

2) Μία αναφορική πρότασις δύναται νὰ ἀναπληροῦ κάποιον ὄρον ἄλλης προτάσεως κύριον ἢ δευτερεύοντα, ἤτοι μία αναφορική πρότασις δύναται νὰ λαμβάνεται

α) ὡς ὑποκείμενον : νέος δ' ἀπόλλυθ' ὃν τινα φιλεῖ θεός. (Πρβλ. νέος ἀπόλλυται ὁ θεοφιλής).

β) ὡς κατηγορούμενον : οὗτός ἐστιν, ὅς ἀπέκτεινε τοὺς στρατηγούς Ξ. (Πρβλ. οὗτός ἐστιν ὁ φονεὺς τῶν στρατηγῶν).

γ) ὡς ἀντικείμενον : Κῦρος ἔχον οὓς εἶρηκα ὤρματα ἀπὸ Σάφιδεων Ξ. (πρβλ. Κῦρος ἔχον τὸ στράτευμα ὤρματα κλπ.).

δ) ὡς προσδιορισμὸς οἰοσδῆποτε : ἦν δέ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός, ὅς Φαρναβάζῳ ἐτύγχανε ξένος ὢν Ξ. (παράθεσις· πρβλ. Ἀπολλοφάνης, ξένος Φαρναβάζῳ). Ὡ Κλέαρχε, ἀπόφηναι γνώμην ὅ,τι σοι δοκεῖ Ξ. (ἐπεξηγήσις = εἰπέ γνώμην, δηλαδὴ τί νομίζεις). θόρυβος καὶ δοῦπος ἦν, οἶον εἰκὸς ἐστὶ φόβου ἐμπεσόντος γίνεσθαι Ξ. (ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. θόρυβος καὶ δοῦπος μέγας ἦν). Τισσαφέρους σατράπης κατεπέμφθη ὢν αὐτὸς πρόσθεν ἦρχε καὶ ὢν Κῦρος Ξ. (προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν κτητικήν· πρβλ. σατράπης τῶν Ἰωνικῶν πόλεων). οἱ βάρβαροι ἔφευγον, ἧ ἕκαστος ἐδύνατο Ξ. (ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς· πρβλ. ἔφευγον πανταχόσε).

§ 153. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καὶ τῆς σχέσεως τοῦ νόηματος αὐτῶν πρὸς τὸ νόημα τῆς προτάσεως, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξαρτῶνται, διακρίνονται

1) εἰς ἀναφορικὰς **προσδιοριστικὰς** ἢ **διασαφητικὰς**. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, οἱ ὁποῖαι χρησιμεύουν, ἕνα ἀκριβέστερον ὀρίσουν ἢ διασαφήσουν ἕνα ὄρον μιᾶς προτάσεως ῥητῶς ἐκπεφρασμένον ἢ ἐξῶθεν ἐννοούμενον. Αὗται κατὰ τὸ περιεχόμενον των δύνανται νὰ εἶναι ἢ προτάσεις κρίσεως (ἄρνησις οὐ) ἢ προτάσεις ἐπιθυμίας (ἄρνησις μὴ), καὶ ἐπομένως ἐκφέρονται διὰ πάσης ἐγκλίσεως: λέγει **πρᾶγμα, ὃ (οὐ) γίγνεται, ὃ (οὐκ) ἐγένετο, ὃ (οὐ) γενήσεται, ὃ (οὐκ) ἂν γένοιτο, ὃ (οὐκ) ἂν ἐγένετο, — ὃ (μὴ) γένοιτο, ὃ (μὴ) ποιῶμεν, ὃ (μὴ) ποιεῖτε, (ὃ ποιήσατε), ὃ μὴ ποιήσητε—Οἱ ἡγεμόνες, οὓς ἔχομεν, οὗ φασιν εἶναι ἄλλην ὁδὸν Ξ. Σωκράτης ἐδόκει τοιοῦτος εἶναι, οἷος ἂν εἴη ἄριστός τε ἀνὴρ καὶ εὐδαιμονέστατος Ξ. οὐκ ἔστιν ἧτις τοῦτ' ἂν ἔτλη** Εὐρ. εἰς **καλὸν ἡμῖν Ἄνθος ὅδε παρεκαθέ-**

ζετο, ὃ μεταδῶμεν τῆς συζητήσεως. Πλ. Οἶμαι ἂν ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν, οἷα τοὺς ἐχθροὺς οἱ θεοὶ ποιήσειαν Ξ.

2) εἰς ἀναφορικὰς αἰτιολογικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν αἰτίαν (ἄρνησις οὐ, ἐγκλίσεις δὲ αἱ τῶν αἰτιολογικῶν προτάσεων, § 141): *θαυμαστὸν ποιεῖς, ὅς ἡμῖν οὐδὲν δίδως* (= ὅτι ἡμῖν οὐδὲν δίδως = διότι εἰς ἡμᾶς κλπ.) Ξ.

3) εἰς ἀναφορικὰς τελικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν σκοπὸν. Αὗται ἐκφέρονται δι' ὀριστικῆς μέλλοντος (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 142): *ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἀνδρας ἐλέσθαι, οἳ τοὺς πατρίους νόμους συγγράψουσι* (= οἱ ὁποῖοι νὰ συντάξουν, γιὰ νὰ συντάξουν) Ξ. *ἡγεμόνα αἰτήσωμεν Κῆρον, ὅστις διὰ φιλίας τῆς χώρας ἡμᾶς ἀπάξει* (= ὁ ὁποῖος νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ ὀπίσω — γιὰ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ κλπ.) Ξ.

4) εἰς ἀναφορικὰς ἀποτελεσματικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἀποτέλεσμα. Αὗται ἐκφέρονται, ὅπως αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, ἢ διὰ τινος τῶν ἐγκλίσεων προτάσεων κρίσεως (§ 149, 1· ἄρνησις οὐ), ἢ δι' ἀπαρεμφάτου (§ 149, 2· ἄρνησις μὴ). *οὐδεὶς οὕτως ἀνόητός ἐστιν, ὅστις πόλεμον πρὸ εἰρήνης αἰρεῖται* (= ὥστε αἰρεῖται) Ἡρόδ. *ὁ Τίγρης ποταμὸς ἐστὶ ναυσίπορος, ὃν οὐκ ἂν δυναίμεθα ἄνευ πλοίων διαβῆναι* (= ὥστε οὐκ ἂν δυναίμεθα αὐτὸν κλπ. Ξ. *οὐκ ἦν ὥρα, οἷα τὸ πεδίον ἄρδειν* = ὥστε ἄρδειν) Ξ. *ἐλείπετο τῆς νικτὸς ὅσον σκοταίους διελθεῖν τὸ πεδίον* (= τοσοῦτον, ὥστε διελθεῖν) Ξ.

Σημείωσις. Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἀποτελεσματικὰς ἐκφερομένας διὰ τοῦ ὥστε μετ' ἀπαρεμφάτου, ἐκφέρονται καὶ δι' ὀριστικῆς μέλλοντος (ἄρνησις πάλιν μὴ): *Παῖδές μοι οὕτω εἰσίν, οἳ με θεραπεύσουσιν* (= ὥστε θεραπεύειν με) Λυσ.

5) εἰς ἀναφορικὰς ὑποθετικὰς. Οὕτω λέγονται αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ἰσοδυναμοῦν πρὸς ὑπόθεσιν (ἐγκλίσεις αἱ τῶν ὑποθετικῶν προτάσεων, ἄρνησις δὲ μὴ).

α) *ἃ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶμαι εἰδέναι* (= εἴ τινα μὴ οἶδα) Πλ. *ἃ μὴ προσήκει, μήτ' ἄκονε, μήθ' ὄρα* (= εἰ μὴ τινα προσήκει). (Βλ. § 144,1).

β) *οὐκ ἂν ἐπεχειροῦμεν πρᾶττειν, ἃ μὴ ἠπιστάμεθα* (= εἴ τινα

μη ἠπιστάμεθα) Πλ. οἱ παῖδες ἡμῶν, ὅσοι ἐνθάδε ἦσαν, ὑπὸ τούτων ἂν ὑβρίζοντο (εἴ τινες ἐνθάδε ἦσαν) Λυσ. (Βλ. § 144, 2).

γ) ἐγὼ ὀκνοῖν ἂν εἰς τὰ πλοῖα ἐμβαίνειν, ἃ ἡμῖν Κῦρος δοίη (=εἴ τινα ἡμῖν δοίη) Ξ. (Βλ. § 144, 3) τὰ μέντοι ἐπιτήδεια ὅπου τις ἐντυγχάνοι, ἐλάμβανον (=εἴ πού τις ἐντυγχάνοι) (Βλ. § 144, 4, β', Σημ.).

δ) τῶ ἀνδρί, ὃν ἂν ἔλθῃς, πείσομαι (=ἐάν τινα ἔλθῃς) Ξ. τούτων γράψω, ὅποσα ἂν διαμνημονεύσω (=ἐάν τινα διαμνημονεύσω) Ξ. (Βλ. § 144, 4, α'). ὁ κερανός, οἷς ἂν ἐντύχη, πάντων κρατεῖ (=ἐάν τισιν ἐντύχη) Ξ. (Βλ. § 144, 4, β').

Σημείωσις. "Όταν ὁ λόγος εἶναι πλάγιος, τίθεται εἰς τὴν ἀναφορικὴν ὑποθετικὴν πρότασιν ἀπλῆ εὐκτική καὶ ἀντὶ ὑποτακτικῆς μετὰ τοῦ (δυνητικοῦ) ἂν: Σωκράτης ἐτεκμαίρετο τὰς ἀγαθὰς φύσεις ἐκ τοῦ ταχὺ μαθάνειν οἷς προσέχοιεν καὶ μνημονεῖν ἃ μάθοιεν Ξ. (Πρβλ. Αἱ ἀγαθαὶ φύσεις ταχὺ μαθάνουσι, οἷς ἂν προσέχωσι καὶ μνημονεῖουσι, ἃ ἂν μάθωσι).

§ 154. Οὐχὶ σπανίως προτάσεις (συνθέςτερον κῶλα περιόδου ἢ περίοδοι) εἰσαχόμεναι μετὰ τὴν ἀναφορικὴν ἀντωνυμίαν ὅς, ἣ, ὃ συνδέονται λίαν χαλαρῶς μετὰ τὰ προηγούμενα καὶ εἶναι κατὰ τύπον μόνον ἀναφορικαὶ προτάσεις, κατ' ἔννοιαν δὲ ἀνεξάρτητοι προτάσεις συνδεόμεναι παρατακτικῶς μετὰ τὰ προηγούμενα. Εἰς τὰς τοιαύτας ἀναφορικὰς προτάσεις ἢ ἀντωνυμία ὅς (ἣ, ὃ) ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὴν δεικτικὴν οὗτος (§ 45, 2) μετὰ κάποιον παρατακτικὸν σύνδεσμον (καί, δέ, ἀλλὰ κλπ.): ταῦτα ἀκούσαντες οἱ ἄγγελοι ἀπήλαινον καὶ ἤκον ταχύ· ᾧ καὶ δῆλον ἦν ὅτι ἐγγύς μου ἦν βασιλεὺς (=τοῦ τῶ δὲ καὶ δῆλον ἦν) Ξ. οὕτω δὲ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαιναν ἢ βασιληίῃ καὶ δὴ καὶ εἶχε Κλεομένηος θυγατέρα· ὅς τότε ἦε ἐς Θεομοπύλας (=οὗτος δὲ τότε ὁ Λεωνίδης) 'Ηρόδ. πῶς οὖν ἂν ἔνοχος εἶη (Σωκράτης) τῇ γραφῇ; ὅς ἀντὶ μὲν τοῦ μὴ νομίζειν θεούς, ὡς ἐν τῇ γραφῇ ἐγγράπτο, φανερός ἦν θεραπέων τοὺς θεούς κλπ. (=οὗτος γάρ, ἀλλ' οὗτος ἀντὶ μὲν κλπ.) Ξ.

Σημείωσις. Βλ. καὶ § 52 καὶ ἐξῆς.

ΠΛΑΓΙΟΣ ΛΟΓΟΣ

§ 155. 1) Τῶν λόγων τινὸς λαμβάνει εἰς ἄλλος γινῶσιν ἢ ἀμέσως, ἦτοι ἀπ' εὐθείας ἀκούων αὐτοὺς ἐκ τοῦ στόματος ἐκείνου, ἢ ἐμμέσως,

ἦτοι πληροφορούμενος αὐτοὺς παρὰ τρίτου, ὁ ὁποῖος τοὺς ἤκουσε πρό-
 τερον. (Βρέχει. Δέει πὺς βρέχει—Θὰ φύγω αὖριον. Ὁ Πέτρος εἶπε
 ὅτι θὰ φύγη αὖριον—Στείλε μου τὰ βιβλία. Ὁ Πέτρος εἶπε νὰ τοῦ
 στείλω τὰ βιβλία).

2) Ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν, οὕτω καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν, οἱ λόγοι
 τινὲς μεταδίδονται εἰς ἄλλον ὑπὸ τινος (π.χ. ὑπὸ τοῦ συγγραφέως)

α) αὐτολεξεί, ὅπως ἐλέχθησαν, εἰς ἀνεξάρτητον λόγον,
 μὲ πρόταξιν ἀπλῶς τῆς λέξεως: λέγει, εἶπε, ἔφη κ.τ.τ. ἢ ἐρωτᾶ,
 ἠρώτησε ἢ ἤρετο κ.τ.τ.: Οἱ παρόντες τῶν Σκηφίων εἶπον· ψεύ-
 δεταιί σε οὗτος, ὦ Λευκυλίδα.—ἤρετο ὁ Μειδίας· ἐμὲ δὲ ποῦ χρησι-
 κεῖν, ὦ Λευκυλίδα; Ξ.

β) μεταβεβλημένοι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦσαν, ἀναλόγως τῆς
 μορφῆς τῆς διηγήσεως, καὶ εἰς ἐξηρητημένον λόγον (μὲ μετα-
 βεβλημένον τὸ πρόσωπον, τὸν χρόνον τοῦ ῥήματος, τὴν ἐγκλίσιν κλπ.
 Βλ. παραδείγματα κατωτέρω).

3) Ὁ λόγος τινός, ὅταν μεταδίδεται εἰς ἄλλον ἐξηρητημένος
 ἀπὸ ἓν λεκτικὸν ἢ αἰσθητικὸν ἢ γνωστικὸν ἢ ἐρωτηματικὸν ῥῆμα, λέ-
 γεται **πλάγιος λόγος**.

4) Εἰς πλάγιος λόγος δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ μίαν κυρίαν πρό-
 τασιν κρίσεως ἢ ἐπιθυμίας ἢ ἐρωτηματικὴν, δύναται ὅμως νὰ προέρχεται
 ἐν μέρει μὲν ἀπὸ μίαν κυρίαν πρότασιν, ἐν μέρει δὲ ἀπὸ πρότα-
 σιν δευτερεύουσας: λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι (Εὐθ. λόγος. Ὑβριστῆς
 εἶ). Λυσ. ἐκέλευον αὐτοὺς πορεύεσθαι. (Εὐθ. λόγος. Πορεύεσθε) Ξ.
 Κλέαρχος ἀνηρώτα τοὺς ἀγγέλους, τί βούλοιντο. (Εὐθ. λόγος. Τί βού-
 λεσθε;)—Ὁ Κλέαρχος εἶπεν, ὅτι Δέξιππον οὐκ ἐπαινοῖη, εἰ ταῦτα
 πεποιηκῶς εἶη. (Εὐθ. λόγος. Δέξιππον οὐκ ἐπαινώ, εἰ ταῦτα πεποίη-
 κε). Ἀστυάγης ἀτηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖη
 θηρῶν. (Εὐθ. λόγος. Μηδεὶς βαλλέτω, πρὶν ἂν Κῦρος ἐμπλησθῇ θη-
 ρῶν) Ξ.

§ 1^ο6. Εἰς τὸν πλάγιον λόγον

Α') αἱ κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι προτάσεις τοῦ εὐθέως λόγου

1) ἐάν εἶναι προτάσεις κρίσεως, μετατρέπονται εἰς **εἰδικὰς**
προτάσεις (μετὰ ῥήματα λεκτικὰ ἢ γνωστικά, § 139 κ.έ.) ἢ εἰς
ἀπαρεμφατικὰς προτάσεις (μὲ εἰδικὸν ἀπαρέμφατον, μετὰ ῥήματα λε-
 κτικὰ) ἢ εἰς **μετοχικὰς προτάσεις** (μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, μετὰ

ρήματα αίσθητικά ἢ γνωστικά) : *ἐλέχθη ὑπ' αὐτῶν ὡς οἱ Πελοποννήσιοι φάρμακα ἐσβεβλήκοιεν εἰς τὰ φρέατα Θ.* (Εὐθύς λόγος : Οἱ Π. φάρμακα ἐσβεβλήκασι εἰς τὰ φρέατα). *πάντες ἂν ὁμολογήσατε ὁμόνοιαν μέγιστον ἀγαθὸν εἶναι Λυσ.* (Εὐθύς λόγος : Ὅμοιοι μέγιστον ἀγαθὸν ἐστὶ). *Ἀβροκόμας ἤκουε Κῦρον ἐν Κιλικίᾳ ὄντα (= ὅτι Κῦρος ἦν ἢ εἴη) Ξ.* (Εὐθύς λόγος : Κῦρος ἐν Κιλικίᾳ ἐστὶ.).

2) ἐὰν εἶναι προτάσεις ἐπιθυμίας (διαταγαί, ἀξιώσεις, εὐχαί, κ.τ.τ), μετατρέπονται εἰς ἀπαρεμφατικές προτάσεις (μετ' ἀπαρέμφατον τελικόν, μετὰ ῥήματα λεκτικά ἢ κελευστικά ἢ εὐχετικά κ.τ.τ.) : *Μειδίας ἐκέλευσεν ἀνοῖξαι τὰς πύλας Ξ.* (Εὐθύς λόγος : Ἀνοίξατε τὰς πύλας) Ξ. *οἱ στρατιῶται ἠῤῥοντο Κῦρον εὐτυχῆσαι.* (Εὐθύς λόγος : Εὐτυχῆσαι Κῦρος).

3) ἐὰν εἶναι ἐρωτηματικαὶ προτάσεις (ἤτοι εὐθεῖαι ἐρωτήσεις), μετατρέπονται εἰς πλαγίας ἐρωτήσεις : *Ἀρίστιππος Σωκράτη ἤρετο, εἴ τι εἰδείη ἀγαθόν Ξ.* (Εὐθύς λόγος : Οἴσθ' αὖτις, ὦ Σωκράτες, ἀγαθόν ;) Βλ. § 151 κ.έ.

Β') αἱ δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρημέναι προτάσεις τοῦ εὐθέος λόγου

1) μετὰ ῥῆμα ἀρκτικοῦ χρόνου διατηροῦν καὶ εἰς τὸν πλάγιον λόγον τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐγκλισιν τοῦ εὐθέος λόγου : *λέγουσιν ὡς, ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην τιμὴν ἔχει Πλ.* (Εὐθύς λόγος : Ἐπειδάν τις ἀγαθὸς ὦν τελευτήσῃ, μεγάλην κτλ.). *Ὁρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποῖαν ὁδὸν ἐπὶ τὸν βίον τράπη Ξ.* (Εὐθύς λόγος : Ποῖαν ὁδὸν τράπωμαι ; ἀπορῶ.).

2) μετὰ ῥῆμα ἱστορικοῦ χρόνου διατηροῦν πάντοτε μόνον τὴν δυνητικὴν ὀριστικὴν ἢ τὴν δυνητικὴν εὐκτικὴν, τὴν δὲ ἀπλήν ὀριστικὴν ἢ τὴν ὑποτακτικὴν (μετὰ τοῦ ἂν ἢ ἄνευ τοῦ ἂν) συνήθως μὲν τὴν μετατρέπου εἰς εὐκτικὴν τοῦ πλαγίου λόγου, τὴν διατηροῦν δὲ μόνον, ὅταν πρόκειται νὰ δηλωθῇ ὅτι ὁ διηγούμενος ἐκφέρει τὸ εἰς τὴν δευτερεύουσαν αὐτὴν πρότασιν περιεχόμενον νόημα οὐχὶ ὡς ἰδικὴν του σκέψιν, ἀλλ' ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ προσώπου, περὶ οὗ ὁ λόγος : *Κῦρος τῷ Κλεάρχῳ ἐβόα ἄγειν τὸ στράτευμα κατὰ μέσον τὸ τῶν πολεμίῳν, ὅτι (= διότι) ἐκεῖ βασιλεὺς εἶη Ξ.* (Εὐθύς λόγος : Ἄγε, ὦ Κλεάρχε, τὸ στράτευμα... ὅτι ἐκεῖ βασιλεὺς ἐστὶ). *Ἀπεκρίνατο ὅτι μανθάνοιεν ἅ οὐκ ἐπίσταντο Πλ.* (Εὐθύς λόγος : Μανθάνομεν, ἅ οὐκ ἐπιστάμεθα) — *ἠῤῥοντο σωτήρια θύσειν, ἔνθα πρῶτον εἰς φιλίαν*

γῆν ἀφίκοντο Ξ. (Εὐθύς λόγος: Σιωπήρια θύσσομεν, ἔνθα ἂν πρῶτον εἰς φιλίαν γῆν ἀφικώμεθα). Προεῖπον αὐτοῖς μὴ ναυμαχεῖν Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι καὶ μέλλωσιν ἀποβαίνειν Θ. (Ἠδύνατο νὰ λεχθῆ καὶ : Προεῖπον αὐτοῖς μὴ... εἰ μὴ πλέοιεν καὶ μέλλοιεν... Εὐθύς λόγος : Μὴ ναυμαχεῖτε Κορινθίοις, ἦν μὴ ἐπὶ Κέρκυραν πλέωσι κτλ.). Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψει αὐτόν. (Ἠδύνατο νὰ λεχθῆ καὶ : Εἶπεν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ στρατεία λήξει, εὐθύς ἀποπέμψοι αὐτόν. Εὐθύς λόγος : Ἐπειδὴν ἡ στρατεία λήξῃ, εὐθύς ἀποπέμψω σε).

Σημείωσις. Πολλάκις εἰς τὸν πλάγιον λόγον πρότασις αἰτιολογικῆ εἰσαγομένη μὲ τὸ γὰρ ἢ ἄλλη τις δευτερεύουσα πρότασις ἐκφέρεται δι' ἀπαρεμφάτου ἀντὶ νὰ ἐκφέρεται δι' ὀριστικῆς ἢ εὐκτικῆς τοῦ πλαγίου λόγου : ὁ δὲ αὐτοῖς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵεναι οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός (= οὐ γὰρ ἦν—ἦ—εἴη κύριος αὐτός = διότι, καθὼς ἔλεγε, δὲν ἦτο κλπ.) Ξ. (Εὐθύς λόγος : Ἴτε εἰς Λακεδαίμονα οὐ γὰρ εἰμι κύριος ἐγώ). λέγεται δὲ καὶ Ἀλκμέωνι τῷ Ἀμφάρῳ, ὅτε δὴ ἀλάσθαι αὐτὸν μετὰ τὸν φόνον τῆς μητρὸς, τὸν Ἀπόλλω ταύτην τὴν γῆν χρῆσαι οἰκεῖν (= ὅτε δὲ ἤλατο) Θ. μετὰ δὲ τούτων (λέγεται) βασιλεῦσαι ἄνδρα τυφλόν, τῷ (= ᾧ) οἴνομα Ἄρυσιν εἶναι (= ᾧ ὄνομα Ἄρυσιν ἦν) Ἡρόδ. (§ 53, 2, β).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'

ΟΝΟΜΑΤΙΚΟΙ ΡΗΜΑΤΙΚΟΙ ΤΥΠΟΙ

1. Τὸ ἀπαρέμφατον

§ 157. 1.) Τὸ ἀπαρέμφατον ἀρχῆθεν εἶναι ἀφρηρημένον ῥηματικὸν οὐσιαστικὸν ἄκλιτον, πτώσεως δοτικῆς (καθαρᾶς, ἦτοι τοῦ σκοποῦ, ἢ τοπικῆς. Πρβλ. § 28,6 καὶ 7.).

Μὲ τὴν ἀρχικὴν του δὲ σημασίαν τοῦ σκοποῦ ἢ τοῦ ἀποτελέσματος καιονικῶς λαμβάνεται τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὰ ῥήματα βαίνειν, φέρειν, δίδοναι, καταλείπειν, αἰρεῖσθαι (= ἐκλέγειν), πέμπειν καὶ ἄλλα συνώνυμα : βῆ δ' ἵεναι κατὰ λαὸν Ἀχαιῶν (= ἔβη ἵεναι = ἐβάδισε ἢ ἐκίνησε, γιὰ νὰ πάη). "Ομ. τὴν πόλιν φυλάττειν αὐτοῖς παρέδωκαν (= νὰ τὴν φυλάγουν). Ἡρόδ. τίς σφῶε ξυνέηκε μάχεσθαι ; (= ὥσπερ μάχεσθαι = ὥστε νὰ φιλονικήσουν) "Ομ.

Σημειώσεις. Με τὴν σημασίαν τοῦ σκοποῦ λαμβάνεται ἐνίοτε εἰς τοὺς πεζοὺς συγγραφεῖς τὸ ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ ἄρθρον τοῦ: Μίνως τὸ ληστικὸν καθήκει ἐκ τῆς θαλάσσης τοῦ τὰς προσόδους μᾶλλον ἰέναι αὐτῷ (= ἵνα ἴσκειν αἱ πρόσοδοι κλπ.).

2) Ἡ ὀνομαστικὴ φύσις τοῦ ἀπαρεμφάτου καταφαίνεται κυρίως ἐκ τοῦ ὅτι τοῦτο δύναται νὰ συνεικφέρεται μετὰ τοῦ (οὐδετέρου) ἄρθρου κατὰ πᾶσαν πτώσιν: νέοις τὸ σιγαῖν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. Νίκησον ὀργὴν τῷ λογίζεσθαι καλῶς.

Ἡ δὲ ῥηματικὴ φύσις αὐτοῦ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσδιορίζεται δι' ἐπιρρήματος, ὅπως καὶ τὸ ῥῆμα, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει τὸ ἀντικείμενόν του εἰς τὴν αὐτὴν πτώσιν μετὰ τοὺς ἄλλους τύπους τοῦ οἰκείου ῥήματος, ἐκ τοῦ ὅτι ἔχει χρόνους καὶ διάθεσιν, καὶ τέλος ἐκ τοῦ ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτοῦ τὸ δυνητικὸν μόριον ἄν (§ 117, 2 καὶ 119, 2 κ.έ.): τὸ ἀκριβῶς πείθεσθαι τοῖς νόμοις. Οἶμαι οὐδενὸς γ' ἄν ἦττον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι φανείην ἄν) Ξ. Κύρος εἰ ἐβίω, ἄριστος ἄν δοκεῖ ἄρχων γενέσθαι (= ὅτι ἐγένετο ἄν) Ξ.

§ 158. Τὸ ἀπαρέμφατον ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀντιστοιχεῖ ἢ πρὸς εἰδικὴν πρότασιν (πρβλ. § 156, 1) καὶ τότε λέγεται εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἢ πρὸς οἰανδήποτε πρότασιν ἐπιθυμίας (πρβλ. § 156, 2) καὶ τότε λέγεται τελικὸν ἀπαρέμφατον.

Εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν. (ἢ ὅποια κυρίως εἰπεῖν στερεῖται ἀπαρεμφάτου), τὸ μὲν εἰδικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται δι' εἰδικῆς προτάσεως (ὅτι... πῶς...), τὸ δὲ τελικὸν ἀπαρέμφατον ἀποδίδεται διὰ προτάσεως βουλευτικῆς, ἥτοι διὰ τοῦ νὰ καὶ ὑποτακτικῆς: Σωκράτης ἠγεῖτο θεοῦ πάντα εἰδέναι (= ὅτι ἴσασι = ὅτι γνωρίζουν) Ξ. Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρεπεν (= νὰ ἐπιμελῶνται) Ξ.

§ 159. Σύναρθρον τὸ ἀπαρέμφατον λαμβάνεται κανονικῶς μὲν, ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ἀντικείμενον ἢ ὡς προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν ἢ δοτικὴν πτώσιν, ἢ ὅταν συνάπτεται μετὰ προθέσεις, πολλάκις δὲ καὶ ὅταν χρησιμοποιῆται ὡς ὑποκείμενον ἢ ὡς ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικὴν ἢ ὡς ἐπεξηγήσις: τοῦ ζῆν αὐτὸν ἀπεστέρησεν Αἰσχίν. νέοις τὸ σιγαῖν κρείττον ἔστι τοῦ λαλεῖν. τῷ ζῆν ἔστι τι ἐναντίον, ὥσπερ τῷ ἐγρηγορέναι τὸ καθεύδειν Πλ. Ἀγησίλαος ἀντὶ τοῦ ἐπὶ Καρίαν ἰέναι ἐπὶ Φοργίας ἐπορεύετο (= ἀντὶ νὰ πάη) Ξ. Σωκράτης ἐθουμάζε-

το ἐπὶ τῷ εὐθύμῳ τε καὶ ἐνδόλῳ ζῆν (= διὰ τὸ ἔπι ἔζι) Ξ. ὠμοίως
εἰς τὸ διώκειν (= εἰς καταδιώξιν) Ξ. Κῆρος ἐήρατο ὄσων μόνον τὸ
παίειν Ξ. τοῦτό ἐστι τὸ ἀδικεῖν, τὸ πλεον τῶν ἄλλων ζητεῖν ἔχειν Πλ.

§ 160. Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον χρησιμοποιεῖται

- 1) ὡς ὑποκείμενον : πόλειός ἐστι θάνατος ἀνάστατος γενέσθαι
(= τὸ νὰ γίνῃ ἀνάστατος) Λυκ. οὕτω χοῖ ποιεῖν Ξ. (§ 164).
- 2) ὡς κατηγορούμενον : τὸ λακωνίζεῖν ἐστὶ φιλοσοφεῖν.
- 3) ὡς ἀντικείμενον : φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. (§ 163).
- 4) ὡς ἐπεξηγήσις : εἰς οἰωνὸς ἄριστος, ἀμύνεσθαι περὶ πάσης
(= δηλαδὴ τὸ νὰ ἀμύνεται τις) "Ομ. (§ 23).

5) ὡς προσδιορισμὸς τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς. Οὕτω δὲ λαμβάνεται συνθεστάτα τὸ ἀπαρέμφατον μὲ τὰ ἐπίθετα : ἀγαθός, ἐπι-
τήδειος, ἱκανός, δεινός, ἄξιός, ῥάδιος, χαλεπός,
ἡδύς κ.ἄ.τ. δεινὸς λέγειν. ῥάδια πάντα θεῶ τελέσαι. (Πρβλ. πῶς
ἀμείνων παιτοῖας ἀρετάς, ἡμὲν πόδας ἡδὲ μάχεσθαι = καὶ ὡς πρὸς τὸ
μάχεσθαι) "Ομ. ἄξιος θαυμάσαι (= ἄξιος θαυμάζεσθαι. Λέγεται ἐπί-
σης καὶ οὕτω, ἀλλὰ σπανιώτερον) Θ. Οὕτω καὶ : οἷός τί εἰμι ποιεῖν τι
(= εἶμαι ἱκανός, δύναμαι νὰ πράττω τι).

6) ἀπολύτως, εἰς μικρὰς στερεοτύπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνα-
φέρονται εἰς τὸ ὅλον περιεχόμενον μιᾶς προτάσεως καὶ περιορίζουν
κάπως τὴν ἔκτασιν τοῦ νοήματος αὐτοῦ. Τοιαῦται ἐκφράσεις εἶναι :
ἐκὼν εἶναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θέλησιν), τὸ κατὰ
τοῦτον εἶναι (= ὅσον ἀφορᾷ εἰς τοῦτον), τὸ ἐπὶ τοῦτο εἶ-
ναι (= ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦτον), τὸ νῦν εἶναι (= ὅσο γιὰ
τώρα), ἐμοὶ δοκεῖν ἢ ὡς ἐμοὶ δοκεῖν (= ὅπως νομίζω ἐ-
γώ, κατὰ τὴν γνώμην μου), ὀλίγου δεῖν ἢ μικροῦ δεῖν (=
λίγο λείπει ἢ ἔλειψε, σχεδὸν), ὡς εἰπεῖν ἢ ὡς ἔπος εἰπεῖν
(= γιὰ νὰ πῶ ἔτσι), ὡς συντόμως εἰπεῖν ἢ συνελόντι εἰ-
πεῖν (= γιὰ νὰ μιλήσω συντόμως) κ.ἄ.τ. : ἐκὼν εἶναι οὐδὲν φεύσομαι
Πλ. λέγουσιν ἐμοὶ δοκεῖν οὐκ ὀρθῶς Ἡρόδ. τὸ τὰς ἰδίας εὐεργεσίας
ὑπομιμνήσκειν καὶ λέγειν μικροῦ δεῖν ὁμοίον ἐστὶ τῷ ὀνειδίσειν Δημ.

Σημείωσις. Καὶ τὸ ἀπολύτως λαμβανόμενον ἀπαρέμφατον δὲν εἶναι τίποτε
ἄλλο παρὰ ἀπαρέμφατον τοῦ κατὰ τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς, τὸ ὅποιον ὅμως προσδιορί-
ζει οὐχὶ μίαν λέξιν, ἀλλ' ὀλόκληρον πρότασιν. Ἀμφοτέρω δὲ πάλιν τὰ ἀπαρέμφατα
ταῦτα κυρίως εἶναι ἀπαρέμφατα τοῦ σκοποῦ (§ 157, 1) .

7) **ἀντί προστακτικῆς**, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀντί **εὐκτικῆς** (εὐχεταικῆς): **θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι** (= θαρσῶν μ ἄ χ ο υ) "Ομ. Πρβλ. τεύχεα συλῆσας **φερέτω** κοίλας ἐπὶ νῆας, σῶμα δὲ οἴκαδ' ἐμὸν **δόμειναι** πάλιν (= δότω) "Ομ.— **Ζεῦ πάτερ, ἦ Αἴαντα λαχεῖν ἢ Τυδέος υἱόν** (= λ ἄ χ ο ι = εἶθε νὰ λάβῃ τὸν κληρὸν) "Ομ. **θεοὶ πολῖται, μὴ με δουλείας τυχεῖν** (= μὴ τύχοιμι ἐγὼ) Αἰσχ.

8) **ἐπιφωνηματικῶς**, εἰς ἀναφωνήσεις: **ἐμὲ τάδε παθεῖν, φεῦ!** (= ἐγὼ νὰ τὰ πάθω αὐτά !).

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Βλ. καὶ § 157, 1.

§ 161. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου. (Ἀπαρεμφατική σύνταξις). Ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου δύναται νὰ εἶναι

1) αὐτὸ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον. (Γ α υ τ ο π ρ ο σ ω π ί α) : **φοβοῦμαι διελέγχειν σε** (ἐ γ ὼ φοβοῦμαι, ἐ γ ὼ διελέγχειν) Πλ. **καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλε** (σ ὺ θέλε, σ ὺ ἀκούειν, σ ὺ πλουτεῖν) Μέν. **ἀδικεῖσθαι ὑφ' ἡμῶν νομίζει Κῦρος** (Κ ὺ ρ ο ς νομίζει, Κ ὺ ρ ο ς ἀδικεῖσθαι) Ξ.

2) τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξαρτᾶται τὸ ἀπαρέμφατον, ἢ ἄλλο ὄνομα. (Ἐ τ ε ρ ο π ρ ο σ ω π ί α) : **Σωκράτης τοὺς συνόντας ἀρετῆς ἐπιμελεῖσθαι προέτρπε** (= νὰ ἐπιμελῶνται, οἱ συνόντες) Ξ. **τοῖς Αἰγινήταις οἱ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν Θυρέαν οἰκεῖν** (= ἵνα οἰκῶσιν, οἱ Αἰγινήται) Θ. **Ἀναξαγόρας τὸν ἥλιον λίθον φησὶν εἶναι** (= λέγει ὅτι ὁ ἥλιός ἐστι κλπ.) Πλ.

Σ η μ εῖ ω σ ι ς. Ἡ ἐνίκη αἰτιατικὴ τινὰ ὡς γενικὸν καὶ ἀόριστον ὑποκείμενον ἀπαρεμφάτου συνήθως παραλείπεται, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπάρχουν προσδιορισμοὶ αὐτῆς: **ἀδύνατόν ἐστι πονηρόν ὄντα** καλοὺς κἀγαθοὺς φίλους κτήσασθαι (= κτήσασθαι τινὰ ὄντα πονηρόν = νὰ ἀποκτήσῃ τις ὧν πονηρός) Ξ. Ὁμοίως παραλείπεται ἡ αἰτιατικὴ τοῦ πληθυντικοῦ τινὰς ἢ τοὺς ἀνθρώπους βλ. π.χ. Ξεν. Ἀπομν. 1, 1. 9.

§ 162. Τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου, καθὼς καὶ τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου, ἂν ὑπάρχη, καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐν γένει ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας κανονικῶς ἐκφέρονται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν. Ὅταν δὲ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, τότε τὸ κατηγορούμενον ἢ προσδιορισμὸς τις τοῦ ἀντικειμένου τούτου δύναται μὲν νὰ ἐκφέρεται καὶ αὐτὸς κατὰ πτώσιν γενικὴν ἢ δοτικὴν, δύναται ὅμως νὰ ἐκφέρεται καὶ κατ'

αιτιατικήν : Σωκράτης ἠγγεῖτο θεοῦς πάντα εἰδέναι Ξ. νομίζω ὑμᾶς εἶμοι εἶναι καὶ φίλους καὶ συμμάχους Ξ. οἱ πρόσβεις Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς πόλεμον γενέσθαι (πρβλ. γενεῶν ὡς προθυμότητος) Ξ. — Ἐρεοτιέες Ἀθηναίων ἐδείθησαν σφίσι βοηθούς γενέσθαι (πρβλ. βοήθειά γενέσθε) Ἡρόδ. Κύρος παραγγέλλει τῷ Κλεάρχῳ λαβόντι ἦκειν ὅσον ἦν αὐτῷ στρατεύμα' καὶ Ξενία ἦκειν παραγγέλλει λαβόντα τοὺς ἄλλους Ξ.

Σημείωσις. Ἀρχῆθεν τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου καθὼς καὶ οἱ προσδιορισμοὶ αὐτοῦ ἐξεφέροντο κατ' ὀνομαστικήν πτώσιν, ὅπως τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ προσδιορισμοὶ παντὸς ἐν γένει ῥηματικοῦ τύπου : θαρσῶν νῦν, Διόμηδες, μάχεσθαι, πάντα τὰδ' ἀγγεῖλαι μηδὲ ψευδάγγελος (σὺ) εἶναι Ὀμ. Σὺ δέ, Κλεαρίδα, αἰφνιδίως τὰς πόλεις ἀνοίξας ἐπεκθεῖν Θ.

Ἡ δὲ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις, ἣτοι ἡ σύνταξις τοῦ ἀπαρεμφάτου με ὑποκείμενον κατ' αἰτιατικήν (ἐπὶ ἑτεροπροσωπίας), προῆλθεν ἐξ ἀποσπάσεως ἀπὸ προτάσεως, εἰς τὰς ὁποίας ὑπῆρχον ῥήματα συντασσόμενα με ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν καὶ ἀπαρέμφατον. Εἰς προτάσεις δηλαδή, ὅποια π.χ. μένειν αὐτοὺς ἐκέλευσε, ἢ αἰτιατικὴ αὐτοὺς, ἢ ὅποια κυρίως εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἐκέλευσε (= τοὺς διέταξε νὰ μένουν), ἦτο δυνατόν νὰ συνδεθῇ στενότερον με τὸ ἀπαρέμφατον μένειν καὶ νὰ νομισθῇ ὅτι εἰς αὐτὸ κυρίως ἀνήκει ὡς ὑποκείμενον (= διέταξε αὐτοὺς νὰ μένουν). Ἀπὸ τοιαύτας λοιπὸν προτάσεις σὺν τῷ χρόνῳ παρήχθη ἡ λεγομένη ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις : ἦτοι, ἐπειδὴ εἰς αὐτάς ἐνομίσθη ὅτι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἀπαρεμφάτου πρέπει νὰ ἐκφέρεται κατ' αἰτιατικήν, ἤρχισε νὰ τίθεται αἰτιατικὴ μετ' ἀπαρεμφάτου καὶ κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια δὲν συντάσσονται με ἀντικείμενον κατ' αἰτιατικήν, ἀλλὰ με γενικὴν ἢ δοτικὴν, ἢ κατόπιν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἐκφράσεων : οὐ σε εἶκοι κακὸν ὡς δευδίσσεσθαι Ὀμ. (πρβλ. εἶκοι τινι). δέομαι ὑμᾶς συγγνώμην ἔχειν (πρβλ. δέομαι τινος) Λυσ. παρήγγειλεν ὁ Κλέαρχος εἰς τὰξιν τὰ ὅπλα τίθεσθαι τοὺς Ἕλληνας (πρβλ. τὸ εἶς ἄλλοις πᾶσι παρήγγειλεν ἐξοπλιζέσθαι) Ξ. ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι Ἰσοκρ. (πρβλ. ὁμολογεῖται Κύρος κράτιστος γενέσθαι) Ξ. κίνδυνός ἐστι) πολλοὺς ἀπὸλλυσθαι Ξ.

Τέλος δὲ ἤρχισε νὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις καὶ ἐπὶ ταυτοπροσωπίας, ἰδίᾳ ἐπὶ ἐμφάσεως ἢ ἀντιθέσεως : ἐμὲ παθεῖν ταῦτα, φεῦ! Αἰσχ. βουλοίμην ὄν ἂν ἐμὲ τε τυχεῖν ὢν βούλομαι, τοῦτόν τε παθεῖν ὢν ἄξιός ἐστι (ἐ γ ὦ βουλοίμην—ἐ μ ἐ τυχεῖν).

§ 163. Ἄναρθρον ἀπαρέμφατον (ὡς συμπλήρωμα τῆς ἐννοίας αὐτῶν, ἦτοι) ὡς ἀντικείμενον ν δέχονται πλεῖστα ῥήματα.

1) Εἰδικὸν ἀπαρέμφατον (κατὰ πάντα χρόνον) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ λεκτικὰ καὶ τὰ δοξαστικὰ, ὡς: λέγω, φημί, ὁμολογῶ κτλ. δοκῶ, νομίζω, οἶμαι κτλ. (ἔρησις κανονικῶς οὐ, σπα-

κωτερον μή) : τὸν μὲν καλὸν κἀγαθὸν ἄνθρωπον ἐδιδάσκοντα εἶναι φημι, τὸν δὲ ἄδικον καὶ πονηρὸν ἄλλιον (= ἰσχυρίζομαι ὅτι εἶναι) Πλ. ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄρα'ν θεοὺς τινάς (= νόμιζε ὅτι ὀρῶσι θεοὶ τινες). ἔλπιζε τιμῶν τὸν θεὸν πράξειν καλῶς (= ὅτι πράξεις καλῶς = ὅτι θὰ εὐτυχήσῃς). ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι (= ὅτι δὲν ἦσαν) Θ. ἔλεγον μηδένα ἐθέλειν ἐκόντα ἄρχειν (= ὅτι κανεῖς δὲν ἤθελε) Πλ. (Βλ. καὶ § 140, Σημ. δ').

2) **Τελικὸν ἀπαρέμφατον** (κατὰ πάντα χρόνον, π λ ῆ ν μ ε λ λ ο ν τ ο ς) ὡς ἀντικείμενον δέχονται τὰ ῥήματα τὰ ἐφeskικά, τὰ κελευστικά ἢ προτροπικά, τὰ κωλυτικά ἢ ἀπαγορευτικά, τὰ δυνητικά καὶ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἔχουν παρομοίαν σημασίαν ὡς ἐφίεμα, ἐπιθυμῶ, ποθῶ, ἐθέλω, βούλομαι, φοβοῦμαι, δέδοικα (= ἐκ φόβου δὲν θέλω τι) κλπ., κελεύω, λέγω (= διατάσσω), προτρέπω, συμβουλεύω, πείθω (= προσπαθῶ νὰ πείσω), ἀπαγορεύω, κωλύω, δύναμαι, ἔχω (= δύναιμαι), πέφυκα (= εἶμαι πλασμένος, εἶμαι φύσει ἐπιτήδειος), ἐπίσταμαι, οἶδα (= γνωρίζω ἢ εἶμαι ἱκανός), μανθάνω κτλ. (ἄρνησις μή) : Καλῶς ἀκούειν μᾶλλον ἢ πλουτεῖν θέλει. φοβοῦμαι διελέγχειν σε Πλ. ἐκέλευον σοὶ διδόναι τάριστεῖα τοῖς στρατηγούσι (= εἰς σὲ νὰ δώσουν) Πλ. οἱ Ἀθηναῖοι προεῖπον τοῖς στρατηγοῖσι μὴ ναυμαχεῖν (= διέταξαν νὰ μὴ) Θ. οἱ στρατιῶται οὐκ ἐδύναντο καθεύδειν (= νὰ κοιμηθοῦν) Ξ. τὴν τῶν κρατούντων μάθε φέρειν ἐξουσίαν (= μάθε νὰ ὑποφέρῃς).

Σημείωσις. Τὰ ῥήματα ὑπισχνοῦμαι, ἐπαγγέλλομαι, ὀμνοῦμαι, ἐλπίζω, προσδοκῶ κανονικῶς συντάσσονται μὲ ἀπαρέμφατον μέλλοντος χρόνου, διότι ταῦτα ἀναφέρονται εἰς κάποιαν μέλλουσαν πράξιν, ἣ δὲ ἄρνησις ἐπὶ τοῦ ἀπαρεμφάτου τούτου κανονικῶς εἶναι μή, διότι διὰ τῶν εἰρημένων ῥημάτων ἐκφράζεται κυρίως κάποια ἐπιθυμία τοῦ ὑποκειμένου : ἐπαγγελλόμεθα Ἀχαιοὶ εἰς τὸν θρόνον τὸν βασιλείου καθιεῖν αὐτὸν (= ὅτι θὰ τὸν καθίσωμεν ἢ νὰ τὸν καθίσωμεν) Ξ. ὤμοσαν μὴ προδώσειν ἀλλήλους (= ὅτι δὲν θὰ προδώσουν ἢ νὰ μὴ προδώσουν) Ξ. (Βλ. καὶ § 115, Σημ.)

Τὸ ἀναρθρον ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον

Ἀπρόσωπα ῥήματα

§ 164. 1) Ἀπρόσωπα (ἢ τριτοπρόσωπα) ῥήματα λέγονται τὰ ῥήματα, τὰ ὁποῖα (ἀποκλειστικῶς ἢ) συνήθως λαμβάνονται εἰς τὸ γ' ἐνικὸν πρόσωπον ἄνευ προσωπικοῦ ὑποκειμένου, ὡς : χορῆ, δεῖ, μέλει, μεταμέλει, μέτεστι, παρεσκεύασται, παρεσκεύαστο κτλ. δεῖ χρημάτων

(= ὑπάρχει ἀνάγκη χρημάτων) Δημ. οὕτω χρή ποιεῖν (ἔτσι πρέπει νὰ) Ξ.

Μετὰ τοῦ ἀπροσώπου ῥήματος συνάπτεται συνήθως προσδιορισμός κατὰ δοτικὴν δηλῶν τὸ πρόσωπον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἔννοια αὐτοῦ. (Δοτικὴ π ρ ο σ ω π ι κ ῆ, § 71, 5): **τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς οὐδὲν δεήσει πολλῶν γραμμάτων** (=διὰ τοὺς χρηστοὺς διόλου δὲν θὰ χρειασθοῦν πολλοὶ γραπτοὶ νόμοι) Ἴσοκρ. **μέλει μοί τινος** (=μὲ μέλει γιὰ κάτι τι). **οὐ μεταμέλει μοι** (=δὲν μετανοῶ) Πλ. **τοῖς ἄκουσιν ἁμαρτοῦσι μέτεστι συγγνώμης** Δημ. **ἐπειδὴ παρεσκευάστο τοῖς Κορινθίοις, ἀνήγοντο** (=ἀφοῦ εἶχον παρασκευασθῆ οἱ Κορινθιοὶ) Θ. (Πρβλ. **μὲ μέλει, μὲ γνοιάζει—τοῦ κατέβηκε νὰ, τοῦ βουλήθηκε νὰ**).

2) Μὲ τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα καὶ μὲ ἀπρόσωπους ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓν οὐσιαστικὸν ἢ ἀπὸ τὸ οὐδέτερον κάποιου ἐπιθέτου καὶ τὸ ῥῆμα **ἐστί**, ἢ ἀπὸ κάποιου ἐπίρρημα καὶ τὸ ῥῆμα **ἔχει**, συντάσσεται συνήθως **ἀναρθρον** ἀπαρέμφατον ὡς ὑποκείμενον αὐτῶν. Οὕτω συντάσσονται

α') μὲ **τελικὸν ἀπαρέμφατον** (§ 158) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα **χρή, δεῖ, πρέπει, προσήκει, δοκεῖ** (=φαίνεται καλόν), **μέλλει** (=πρόκειται), **εἴμαρται**, **εἴμαρτο**, **ἔστι**, **ἔνεστι**, **πάρεστι**, **οἶόν τέ ἐστι** (=εἶναι δυνατόν), **ἔξεστι** (=ἐπιτρέπεται), **ἐγχωρεῖ**, **ἐνδέχεται**, **συμβαίνει** κλπ. καὶ αἱ ἀπρόσωποι φράσεις **καλῶς ἔχει**, **ἀναγκαίως ἔχει**, κλπ. **ἀνάγκη** (ἐστί), **ῶρα** (ἐστί), **καιρός** (ἐστί), **ἄξιόν** (ἐστί), **δυνατόν** (ἐστί), **ἀδύνατόν** (ἐστί), **ῥάδιόν** (ἐστί), **χαλεπόν** (ἐστί), **εἰκόσ** (ἐστί=φυσικὸν ἢ ἐπόμενον εἶναι) κλπ. (ἄρνησις **μή**): **δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι τὸν ἄρχοντα μᾶλλον ἢ τοὺς πολεμίους** (=πρέπει νὰ φοβῆται ὁ στρατιώτης) Ξ. **ἔδοξεν αὐτοῖς προῖέναι** (=τοὺς ἐφάνη καλὸν νὰ προχωρήσουν) Ξ. **ἔστιν ἰδεῖν** (=εἶναι δυνατόν νὰ ἴδῃ τις) Ξ. **ὕμιν εὐδαίμοσιν ἔξεστι γενέσθαι** (=σεῖς μπορεῖτε νὰ καταστῆτε εὐδαίμονες) Δημ. **τῶν ἔξεστιν ὕμιν εὐεργέτας φανῆναι τῶν Λακεδαιμονίων** Ξ. **τῷ ἐσθλῷ ἐγχωρεῖ κακῷ γενέσθαι** Πλ. (§ 162)—**ῶρα ἀπιέναι** Πλ. **δίκαιον εἶ πράττοντα μεμνησθαι θεοῦ** (=δίκαιον εἶναι... νὰ ἐνθυμῆται τις) Μεν.

β') μὲ **εἰδικὸν ἀπαρέμφατον** (§ 153) τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα **λέγεται**, **ὁμολογεῖται**, **ἀγγέλλεται**, **ᾄδεται**, **θρυ-**

λεῖται, νομίζεται, δοκεῖ (= φαίνεται, νομίζεται) κ.ά. :
ὁμολογεῖται τὴν πόλιν ἡμῶν ἀρχαιοτάτην εἶναι (= ὅτι ἡ πόλις ἡμῶν
 ἐστὶ) Ἰσοχρ. **Ἐπειτά μοι λίαν πόρρω ἔδοξε τῶν νεκτῶν εἶναι** (=μοῦ
 ἐφάνη ὅτι ἦτο) Πλ.

Σημειώσεις. Πολλάκις ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τῆς ἀπρο-
 ὄπου προσωπικῆς σύνταξης καὶ οὕτως ἐξαιρέται μᾶλλον τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον
 ἐνεργεῖ ἢ πάσχει, ὅ,τι σημαίνει τὸ ἀπαρέμφατον : **πολλοῦ δέω ἐγὼ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ**
ἀπολογεῖσθαι (= πολὺ ἀπέχω ἐγὼ ἀπὸ τοῦ νὰ κτλ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ
 ἦτο : **πολλοῦ με δεῖ ὑπὲρ ἑμαυτοῦ ἀπολογεῖσθαι**) Πλ. **ὦ Πρόδικε, δίκαιος εἰ**
βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ (= ἔχεις ἠθικὴν ὑποχρέωσιν νὰ κλπ. Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις
 θὰ ἦτο : **ὦ Πρόδικε, δίκαιόν ἐστὶ σε βοηθεῖν τῷ ἀνδρὶ**) Πλ. **δίκαιός εἰμι**
ἀπολογησασθαι πρὸς ταῦτα. (Ἡ ἀπρόσωπος σύνταξις θὰ ἦτο : **δίκαιόν ἐστὶ**
ἀπολογησασθαι με πρὸς ταῦτα) Πλ.

Ἡ προσωπικὴ σύνταξις εἶναι συνήθης ἐπὶ τοῦ **δοκεῖν**, ὅταν τοῦτο λαμβάνεται
 μὲ τὴν σημασίαν τοῦ φαίνεσθαι ἢ νομίζεσθαι : **ἔδοξεν αὐτῷ**
σημηπτός πεσεῖν (= τοῦ ἐφάνη πὼς ἔπεσε κεραυνός) Ξ.

2. Ἡ μετοχή

§ 165. 1) Ἡ μετοχὴ εἶναι ῥηματικὸν ἐπίθετον, τὸ ὁποῖον ὅμως δη-
 λαῖ καὶ χρόνον καὶ διάθεσιν, ὅπως τὸ ρῆμα. (πρβλ. λύων, λύουσα,
 λῶν· λυόμενος, λυομένη, λυόμενον—λύσας, λύσασα, λῶσαν· λυθείς, λυ-
 θεῖσα, λυθὲν κλπ.).

Ἡ ῥηματικὴ φύσις τῆς μετοχῆς καταφαίνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ
 τούτου, ὅτι δύναται νὰ συνάπτεται μετ' αὐτῆς τὸ δυνατικὸν μόριον **ἄν** :
ἐνθὲνδε ἄνδρες οὔτε ὄντα οὔτε ἄν γενόμενα λογοποιοῦσιν (= ἄ οὔτε
 ἔστιν οὔτε ἄν γένοιτο) Θ. **Φίλιππος ἐλὼν Ποιτίδαιαν καὶ δυνηθεὶς ἄν**
αὐτὸς ἔχειν, εἴπερ ἐβουλήθη, παρέδωκε (= εἰ καὶ ἠδυνήθη ἄν αὐτὸς
 ἔχειν) Δημ. (Πρβλ. § 157, 1 καὶ 2).

2) Ἡ μετοχὴ χρησιμοποιεῖται

α') ὅπως πᾶν ἐπίθετον, ὡς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἢ ὡς κατη-
 γορούμενον ἢ κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιθετικὴ με-
 τοχὴ—κατηγορηματικὴ μετοχὴ).

β') ὡς ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς. (Ἐπιρρηματικὴ
 μετοχὴ).

§ 166. Ἐπιθετικὴ μετοχὴ. 1) Ἡ ἐπιθετικὴ μετοχὴ ἐκφέρεται
 συνήθως μὲ τὸ ἄρθρον, δύναται δὲ νὰ ἀναλύεται εἰς ἀναφορικὴν πρό-
 τασιν εἰσαγομένην μὲ τὸ **ὅς** ἢ **ὅστις**, (διὸ λέγεται καὶ ἀναφορικὴ

μετοχή) : οἱ νῦν ὄντες ἄνθρωποι (=οἱ ἄνθρωποι, οἱ νῦν εἰσιν). Κλέαρχος ἐπολεμει τοῖς Θραξί τοῖς ὑπὲρ Ἑλλάσποντον οἰκοῦσι (=οἱ ὄκρου) Ξ.

2) Ἡ σύνθετος ἐπιθετική μετοχή, ὅπως καὶ πᾶν σύνθετον ἐπιθετον, δύναται νὰ λαμβάνεται καὶ ἀντι οὐσιαστικοῦ : ὀψίστα ἐσθίων ἤμιστα ὄφου δεῖται (=πᾶς ὅστις ἤμιστα) Ξ. (Πρβλ. § 26).

§ 167. Κατηγορηματικὴ μετοχή. Ἡ μετοχή ὡς κατηγορούμενον ἢ ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (§ 27) δύναται νὰ ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος ἢ εἰς τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ : ἐγὼ διατελῶ ταῦτα νομίζων Ξ. ὁρῶ σε φυλαττόμενον Ξ.

Α') Μὲ κατηγορηματικὴν μετοχὴν ἀναφερομένην εἰς τὸ ὑποκείμενον αὐτῶν συντάσσονται

1) τὸ ῥῆμα εἶναι καὶ ῥήματα ἢ φράσεις ποὺ σημαίνουν ἰδιαίτερον τινα ὀρισμένον τρόπον τοῦ εἶναι, ὡς τυχαῖνον (=τυχαῖνω, κατὰ τύχην εἶμαι, καὶ ἔπειτα=εἶμαι, ἀπλῶς), λανθάνων (=μένω ἀπαρατήρητος, εἶμαι κρυμμένος), φανερὸς εἶμι, δῆλός εἶμι (=εἶμαι φανερός, εἶναι φανερόν ὅτι ἐγώ...), ὄχιος εἶμι (=εἶμαι φευγᾶτος), φθάνων (=ἔρχομαι πρωτύτερα, προφτάνω), διάγω, διαγίγνομαι, διετέλω (=περνῶ τὸν καιρόν, εὐρίσκομαι διαρκῶς εἰς...). Ἐπὶ τούτων συνήθως ἡ μετοχή ἐκφράζει τὸ κύριον νόημα, τὸ δὲ ῥῆμα τὸ δευτερεύον, καὶ διὰ τοῦτο κατὰ τὴν μετὰ φρασιν τὸ μὲν ῥῆμα δύναται νὰ ἀποδίδεται μὲ ἐπίρρημα ἢ κάποιαν ἐπιρρηματικὴν φράσιν, ἢ δὲ μετοχὴ δύναται νὰ μετατρέπεται εἰς ῥῆμα: πατρικὸς ἡμῖν φίλος τυγχάνεις ὢν (=τυχαίνει νὰ εἶσαι, κατὰ τύχην εἶσαι) Πλ. ἐγὼ ὠχρόμην ἀπιὼν οἴκαδε (=ἀνεχώρησα κι ἐπῆγα, ἀνεχώρησα κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σπίτι μου) Πλ. οὕτω τὸ ἐν Θετταλία ἐλάνθανε τρεφόμενον στρατεύμα (=ἐτρέφετο λάθρα) Ξ. δῆλος εἰ οὐκ ἐντετυχηκῶς τῷ ἀνδρὶ (=προφανῶς δὲν ἔχεις...) Πλ. πλείστου δοκεῖ ἀγῆρ ἐπαίνου ἄξιος εἶναι, ὃς ἂν φθάνῃ τοὺς μὲν πολεμίους κακῶς ποιῶν, τοὺς δὲ φίλους εὐεργετῶν (=ὅστις πρῶτος εὐεργετεῖ...) Ξ. ἐπτά ἡμέρας πάσας μαχόμενοι διετέλεσαν (=διαρκῶς ἐμάχοντο) Ξ.

2) τὰ ψυχικῶν πάθους σημαντικὰ ῥήματα, ὡς: χαίρω, ἡδομαι, βαρῶς ἢ χαλεπῶς φέρω, ἀγανακτῶ, ἄχθομαι (=δυσανεστοῦμαι), αἰσχύνομαι, μεταμέλομαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ποῦ ἢ τὸ νά καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα)· ὁ Εὐθύδημος ἔχαι-

ρεν ἀκούων ταῦτα (= π ο ὄ ἴ κ ο υ σ ε , ν ᾶ ἀ κ ο ῦ ῃ) Ξ. ἐ λ υ π ο ῦ ν τ ο ο ἰ δ υ ν α τ ο ἰ κ α λ ᾶ κ τ ῆ μ α τ α ἀ π ο λ ω λ ε κ ὄ τ ε ς Θ. τ ο ῦ τ ο ο ὔ κ α ἰ σ χ ῦ ν ο μ α ἰ λ ῆ γ ω ν (= π ο ὄ τ ὸ λ ῆ γ ω , ν ᾶ τ ὸ λ ῆ γ ω) Ξ. ο ἰ Ἀ θ η ν α ἰ ο ἰ μ ε τ ε μ ἔ λ ο ν τ ο τ ᾶ ς σ π ο ν δ ᾶ ς ο ὄ δ ε ξ ᾶ μ ε ν ο ἰ Θ.

3) τὰ ἐ ν ἄ ρ ξ ε ω ς , λ ῆ ξ ε ω ς , ἀ ν ο χ ῆ ς , κ α ρ τ ε ρ ῖ α ς κ α ἰ κ α μ ᾶ τ ο ὄ σ η μ α ν τ ῖ κ ᾶ ῤ ῆ μ α τ α , ὡ ς : ἄ ο χ ο μ α ἰ , ἄ ο χ ω , ὑ π ᾶ ο χ ω (= ἀ ρ χ ῖ ζ ω π ρ ὠ τ ο ς) , π α ῖ ο ῦ μ α ἰ , λ ῆ γ ω , ἀ ν ἔ χ ο μ α ἰ , κ α ρ τ ε ρ ῶ , ὑ π ο μ ἔ ν ω , ἀ π α γ ο ρ ε ῶ (ἄ ο ρ . ἀ π ε ἰ π ο ν , π ρ κ μ . ἀ π ε ἰ ρ ῆ κ α) , κ ᾶ μ ω (= κ ο υ ρ ᾶ ζ ο μ α ἰ) κ . ᾱ . τ . (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχή ἀποδίδεται μὲ τὸ ν ᾶ κ α ἰ τ ὸ ο ἰ κ ε ἰ ὄ ν ῤ ῆ μ α) : ἄ ρ ξ ο μ α ἰ ἀ π ὸ τ ῆ ς ἰ α τ ρ ῖ κ ῆ ς λ ῆ γ ω ν (= θ ᾶ ἀ ρ χ ῖ σ ω ν ᾶ λ ῆ γ ω . ῤ - τ ο ἰ θ ᾶ ἀ ρ χ ῖ σ ω τ ῆ ν ἕ ξ ἔ τ α σ ἰ ὄ μ ο ὄ ἀ π ὸ) Π λ . Σ ο κ ρ ᾶ τ ῆ ς ο ὄ δ ἔ π ο τ ' ἔ λ λ η γ ε σ κ ο π ὠ ν , τ ἰ ἕ κ α σ τ ο ν ε ἶ ῃ τ ὠ ν ὄ ν τ ω ν (= π ο τ ἔ δ ἔ ν ἔ π α υ ε ν ᾶ ἕ ξ ἔ τ ᾶ ζ ῆ) Ξ. ο ὄ κ ἡ ν ἔ σ χ ε τ ο σ ἰ γ ὠ ν Ἡ ρ ᾶ ῖ δ . ο ὄ τ ο ς ἀ ν ἦ ρ ο ὄ χ ὑ π ο μ ἔ ν ε ἰ ὄ φ ε λ ο ῦ μ ε ν ο ς Π λ . ἀ π ε ἰ ρ ῆ κ α ἡ ῥ ᾶ σ υ σ κ ε υ α ζ ὴ μ ε ν ο ς κ α ἰ β α δ ῖ ζ ω ν κ α ἰ τ ρ ἔ χ ω ν (= ἔ χ ω ἀ π ο κ ᾶ μ ε ἰ π ἔ λ ο ὄ ν ᾶ ...) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ὄ σ ἰ ς . Τ ὸ ἐ ν ε ρ γ η τ ῖ κ ὄ ν π α ῖ ο σ υ ν τ ᾶ σ σ ε τ α ἰ μ ἔ κ α τ η γ ο ρ η μ α τ ῖ κ ῆ ν μ ε τ ο χ ῆ ν ἀ ν α φ ε ρ ο μ ἔ ν ῆ ν ε ἰ ς τ ὸ ἀ ν τ ἰ κ ε ἰ μ ε ν ο ν α ῦ τ ο ῦ : ο ἰ π ε ρ ἰ Σ α λ α μ ῖ ν α κ α ἰ ἐ π ' Ἀ ρ τ ε μ ἰ σ ῖ φ τ ο ῦ ς Ἑ λ λ ῆ ν α ς ἔ π α ν σ α ν φ ο β ο ῦ μ ἔ ν ο ς π λ ῆ θ ο ς ν ε ὠ ν τ ε κ α ἰ ἀ ν δ ρ ὠ ν (= τ ο ῦ ς ἔ π α ν σ α ν ν ᾶ φ ο β ο ῦ ν τ α ἰ , τ ο ῦ ς ἕ κ α μ α ν ν ᾶ μ ἔ φ ο β ο ῦ ν τ α ἰ π ἔ λ ο ὄ ν) Π λ .

4) τὰ ῤ ῆ μ α τ α ε ὗ ῤ κ α λ ὠ ς π ο ἰ ε ἰ ν , κ α κ ὠ ς π ο ἰ ε ἰ ν , ἀ δ ἰ κ ε ἰ ν , χ α ρ ῖ ζ ε σ θ α ἰ ῤ χ ᾶ ρ ἰ ν φ ἔ ρ ε ἰ ν , ν ἰ κ ᾶ ν , κ ρ α τ ε ἰ ν , ἡ τ ῖ ᾶ σ θ α ἰ , λ ε ἰ π τ ε σ θ α ἰ (= ὑ π ο λ ε ἰ π ε σ θ α ἰ , ὄ σ τ ε ρ ε ἰ ν) κ . ᾱ . τ . (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχή ἀποδίδεται μὲ τὸ κ α ἰ ῤ π ο ὄ ῤ ν ᾶ ῤ μ ἔ τ ὸ ν ᾶ ῤ ε ἰ ς τ ὸ ν ᾶ κ . ᾱ . τ . κ α ἰ μ ἔ τ ὸ ο ἰ κ ε ἰ ὄ ν ῤ ῆ μ α) : ε ὗ γ ' ἐ π ο ἰ ῆ σ α ς ἀ ν α μ ν ῆ σ α ς μ ε (= κ α λ ᾶ ἕ κ α μ ε ς κ α ἰ μ ο ὄ τ ὸ θ ῦ μ ἰ σ ε ς , κ α λ ᾶ ἕ κ α μ ε ς π ο ὄ μ ο ὄ κ τ λ .) Π λ . ἀ δ ἰ κ ε ἰ τ ε π ο λ ἔ μ ο υ ἄ ρ χ ο ν τ ε ς κ α ἰ σ π ο ν δ ᾶ ς λ ῦ ο ν τ ε ς Θ. ἐ μ ο ἰ χ α ρ ῖ ζ ο ὄ ἀ π ο κ ρ ἰ ν ὴ μ ε ν ο ς (= κ ᾶ ν ε μ ο ὄ τ ῆ χ ᾶ ρ ῆ ν ᾶ) Π λ . τ ο ῦ ς φ ἰ λ ο ῦ ς π ε ἰ ρ ὠ ν ἰ κ ᾶ ν ε ὗ π ο ἰ ὠ ν (= ν ᾶ τ ο ῦ ς ν ἰ κ ᾶ ς ε ἰ ς τ ὸ ν ᾶ τ ο ῦ ς ε ὑ ε ρ γ ε τ ῆ ς) Ξ. τ ο ῦ τ ο ὄ ο ὄ χ ἡ τ τ ῆ σ ὴ μ ε θ α ε ὗ π ο ἰ ο ὗ ν τ ε ς (α ῦ τ ὄ ν) (= δ ἔ ν θ ᾶ φ α ν ὠ μ ε ν κ α τ ὠ τ ἔ ρ ο ἰ ε ἰ ς τ ὸ ν ᾶ τ ὄ ν ε ὑ ε ρ γ ε τ ο ὄ μ ε ν) Ξ

Β') Μ ἔ κ α τ η γ ο ρ η μ α τ ῖ κ ῆ ν μ ε τ ο χ ῆ ν ἀ ν α φ ε ρ ο μ ἔ ν ῆ ν ἄ λ λ ο τ ε μ ἔ ν ε ἰ ς τ ὸ ὑ π ο κ ε ἰ μ ε ν ο ν , ἄ λ λ ο τ ε δ ἔ ε ἰ ς τ ὸ ἀ ν τ ἰ κ ε ἰ μ ε ν ο ν α ῦ τ ὠ ν σ υ ν τ ᾶ σ σ ο ν τ α ἰ τ ᾶ ῤ ῆ μ α τ α

1) τὰ α ἰ σ θ ῆ σ ε ω ς , γ ν ὠ σ ε ω ς , μ α θ ῆ σ ε ω ς κ α ἰ μ ν ῆ μ ῆ ς σ η μ α ν τ ῖ κ ᾶ , ὡ ς : α ἰ σ θ ᾶ ν ο μ α ἰ , ὄ ρ ὠ , π ε ρ ἰ ο ρ ὠ (= ἀ ν ἔ χ ο μ α ἰ , ἐ π ἰ τ ρ ἔ π ω) , ἀ κ ο ῦ ᾶ , π υ ν θ ᾶ ν ο μ α ἰ , ε ὗ ρ ῖ σ κ ω , κ α τ α λ α μ β ᾶ ν ω (= ε ὗ ρ ῖ σ κ ω) , ο ἰ δ α , ἐ π ἰ σ τ α μ α ἰ γ ἰ -

γνωσκω, ἀγνοῶ, μαθάνω, μέμνημαι κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ τὸ πῶς ἢ νὰ ἢ π ο ὦ νὰ καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) : ἡμεῖς ἀθάνατοι ὀρῶμεν ὄντες περιγενέσθαι (= ὅτι εἴμεθα, πῶς εἴμεθα) Θ. ὀρῶμεν πάντα ἀληθῆ ὄντα, ἃ λέγετε (= ὅτι εἶναι) Ξ. οὐδένα ἡμεῖς ἴσμεν ἄνδρα ἀγαθὸν γεγονότα τὰ πολιτικά (= δὲν γνωρίζομεν κανένα π ο ὦ νὰ ἔχη ὑπάρξει ἀγαθὸς) Πλ. καταλαμβάνουσι τοὺς φύλακας ἀμφὶ πῦρ καθημένους (= τοὺς βρίσκουν νὰ καθῶνται) Ξ. μέμνημαι τοιαῦτα ἀκούσας σου (= ὅτι ἄκουσα) . μέμνημαι καὶ τοῦτό σου λέγοντος (= πῶς ἐσὺ ἔλεγες) Ξ.

2) τὰ δειξέως, ἀγγελίας καὶ ἐλέγχου σημαντικά, ὡς δεικνυμι, δηλῶ, (ἀπο)φαίνω, ἀγγέλλω, (ἐξ)ελέγχω κ.ἄ.τ. (Εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν ἡ μετοχὴ ἀποδίδεται μὲ τὸ ὅτι ἢ π ὡς καὶ τὸ οἰκεῖον ῥῆμα) : ἐν τῷδε δειξω σοφὸς γεγῶς (= ὦν=ὅτι εἶμαι) Εὐρ. ἀποδειξω τοῦτον μάρτυρας ψευδεῖς παρεχόμενον (= ὅτι παρουσιάζει) Δημ. ἀπηγγέθη Φίλιππος Ἡραῖον τείχος πολιορκῶν (= ὅτι ὁ Φ. ἐπολιόρκει) Δημ. βασιλεῖ Κῦρον ἐπιστρατεύοντα πρῶτος ἡγγεῖλα (= ὅτι ἐπεστράτευσεν) Ξ. ῥαδίως ἐλεγχθήσεται ψευδόμενος (= ὅτι ψεύδεται) Δημ.

Σημείωσις α΄ Μετὰ τὸ ῥῆμα συνειδέναι, ὅταν μὲν τοῦτο συνεκφέρεται μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (σὺνοῖδα ἐμαυτῶ, σὺνισμεν ἡ μῖν αὐτοῖς κλπ. = γνωρίζω καλῶς καὶ εἶμαι πεπεισμένος κλπ.), ἀκολουθεῖ κατηγορηματικὴ μετοχὴ ἢ κατὰ πῶσιν ὀνομαστικὴ (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος) ἢ κατὰ δοτικὴν (συμφωνοῦσα δηλαδὴ μὲ τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν) : ἐγὼ γὰρ δὴ οὔτε μέγα οὔτε μικρὸν ξυνοῖδα ἐμαυτῶ σοφὸς ὦν (= γνωρίζω καλὰ καὶ εἶμαι πεπεισμένος πῶς δὲν εἶμαι) Πλ. ἐμαυτῶ ξινηθέν οὐδὲν ἐπισταμένῳ Πλ.

Ὅταν δὲ τὸ ῥῆμα συνειδέναι ἔχη ἀντικείμενον ἄλλο ὄνομα καὶ ὄχι τὴν αὐτοπαθῆ ἀντωνυμίαν (ὅποτε σὺ νοῖδά τινα = γνωρίζω καλῶς μετὰ τίνος καὶ δύναμαι νὰ μαρτυρήσω), τότε κανονικῶς ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ κατηγορηματικὴ μετοχὴ κατὰ δοτικὴν : οἵτοι ξυνοῖδασι Μελήτων μὲν ψευδομένοι, ἐμοὶ δὲ ἀληθεύοντι (= ὅτι ὁ μὲν Μέλῃτων ψεύδεται κλπ.) Πλ.

Σημείωσις β΄. Τὰ ῥήματα ἀκούω καὶ αἰσθάνομαι συντάσσονται κατὰ τρεῖς τρόπους, ἦτοι : 1) μὲ γενικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἄμεσος ἀντίληψις, 2) μὲ αἰτιατικὴν καὶ κατηγορηματικὴν μετοχὴν, ὅταν δηλοῦται ἔμμεσος ἀντίληψις καὶ 3) μὲ αἰτιατικὴν καὶ (εἰδικὸν) ἀπαρέμφατον, ὅταν δηλοῦται ἐν ἀβέβαιον γεγονὸς, κάποιον φῆμη : ἤκουσα δὲ ποτε αὐτοῦ καὶ περὶ φίλων διαλεγομένου (= τὸν ἤκουσα μὲ τὰ αὐτιά μου νὰ συζητῆ ἢ ποῦ συνεζήτει κλπ.) Ξ. ἤκουσε Κύρον ἐν Κίλικίᾳ ὄντα (= ἔκουσε ἀπὸ ἄλλοι οὗς ὅτι ὁ Κ. ἦτο) Ξ. ἀκούω κώμας εἶναι καλὰς οὐ πλέον εἴκοσι σταδίων ἀπεχούσας (= ἀκούω νὰ ἴδεν πῶς ὑπάρχουν) Ξ. ἦσθησι πόποτε μου ἢ ψευδομαρτυροῦντος ἢ συκοφραντοῦντος Ξ. Ἀριαῖος ὡς ἦσθητο

Κύρον πεπτωκότα, ἐφυγεν Ξ. ἤσθάνετο αὐτοὺς μέγα παρὰ βασιλεῖ Λαρεῖω δύνασθαι (= εἶχε τὴν γνώμην ὅτι) Θ.

Ὅμοιως μὲ διαφορὰν σημασίας συντάσσονται ἄλλοτε μὲ μετοχὴν καὶ ἄλλοτε μὲ ἀπαρέμφατον καὶ ἄλλα ῥήματα, ὡς :

	μετὰ μετοχῆς	μετ' ἀπαρεμφάτου
ἄρχομαι	= ἀρχίζω νά, εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀρχὴν μιᾶς ἐνεργείας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν συνέχισιν αὐτῆς καὶ τὸ τέλος : ἀρξομαι διδάσκων ἐκ τῶν θεῶν (= κατὰ πρῶτον θὰ διδάξω).	= ἀρχίζω νά, πρότερον φερόν καταπιάνομαι ἀπὸ κάτι τι : πῶθεν ἤρξατό σε διδάσκειν τὴν στρατηγίαν ; (= νά σέ διδάσκη) Ξ.
φαίνομαι	= ἀποδεικνύομαι, εἶναι φανερόν ὅτι, προφανῶς : φανήσεται ταῦθ' ὠμολογηκῶς (= θὰ ἀποδειχθῆ ὅτι κλπ.).	= φαίνομαι πῶς, παρέχω τὴν ἐντύπωσιν ὅτι : ὁ γελωτοποιὸς κλαίειν ἐφαίετο Ξ.
αἰδοῦμαι	= ἐντρέπομαι πού, μὲ ἐντροπῆν μου κάμνω τι :	= ἐντρέπομαι νά, ἀπὸ ἐντροπῆν μου δὲν κάμνω τι :
αἰσχύνομαι	αἰσχύνομαι λέγων τοῦτο (= πού τὸ λέγω).	αἰσχύνομαι εἰπεῖν τάληθῆ (= νά εἶπω) Πλ.
γιγνώσκω	= γνωρίζω ὅτι, ἐννοῶ ὅτι.	= ἀποφασίζω νά, κρίνω ὅτι.
ἐπίσταμαι	= γνωρίζω, ἤξεύρω ὅτι : Περικλήης ἔγνω τὴν εἰσβολὴν ἔσομένην Θ. τοῦτον ὑμεῖς ἐπίστασθε ὑμᾶς προδόντα Ξ.	= ἤξεύρω νά : ὁ Ἀγησίλαος ἔγνω διώκειν τοὺς προσκεκλιμένους Ξ. ὁ Φαρνάβαζος ἔγνω δεῖν τὴν γυναῖκα σατραπεύειν Ξ. ἐπίσταμαι θεοὺς σέβειν Εὐρ.
οἶδα	= γνωρίζω ὅτι : οἱ Ἕλληνες οὐκ ἤδεσαν Κύρον τεθνηκότα (= ὅτι εἶχε φονευθῆ) Ξ.	= γνωρίζω νά, ἤξεύρω νά : οἶδα μάχεσθαι (= νά μάχωμαι).
μανθάνω	= μαθαίνω ὅτι, καταλαβαίνω πῶς : ὁ βασιλεὺς διαβεβλημένος ὑπὸ Ἀμάσιος οὐ μανθάνεις ; Ἡρόδ.	= μαθαίνω νά : τοὺς προδότας μισεῖν ἔμαθον Αἰσχ.
μέμνημαι	= ἐνθυμοῦμαι ὅτι : μέμνημαι ταῦτα ἀκούσας σου. Ξ.	= ἐνθυμοῦμαι νά, προσπαθῶ νά : μεμνήσθω ἀνήρ ἀγαθός εἶναι Ξ.
ἐπιλανθάνομαι	= λησμονῶ ὅτι, πῶς : ἐπιλελήσμεθα γέροντες ὄντες.	= λησμονῶ νά : ἐπελαθόμεθα εἰπεῖν.

§ 168. 1) Ἡ ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἄλλοτε μὲν ἔχει ὑποκειμενον αὐτῆς ὄνομα ποῦ ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποία προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **συνημμένη ἐπιρρηματικὴ μετοχή**, ἄλλοτε δὲ ἔχει ὅλως ἰδιαίτερον ὑποκειμενον, ἤτοι ὄνομα ποῦ δὲν ἀνήκει εἰς τὴν πρότασιν, τὴν ὁποία προσδιορίζει, καὶ τότε λέγεται **ἀπόλυτος**.

Ἡ ἀπόλυτος μετοχὴ κανονικῶς ἐκφέρεται κατὰ πῶσιν γενικήν. (Γενική ἀπόλυτος): **Θεοῦ διδόντος** οὐδὲν ἰσχύει φθόνος, καὶ **μὴ διδόντος** οὐδὲν ἰσχύει πόνος Μεν.

2) Καὶ ἡ συνημμένη καὶ ἡ ἀπόλυτος ἐπιρρηματικὴ μετοχὴ ἀναλόγως τῆς ἰδιαίτερας σημασίας αὐτῆς εἶναι

α) **αἰτιολογική**: (ἄρνησις οὐ· πρβλ. § 141). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην τοῦ ἄτε (δὴ), οἷα (δὴ), οἷον (δὴ) ἐπὶ πραγματικῆς αἰτίας, ἢ τοῦ ὡς ἐπὶ αἰτίας κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὑποκειμένου τῆς προτάσεως: **ὀλείσθε ἡδίκηκότες τὸν ἄνδρα τόνδε Σοφ. ἄτε ἐξαίφνης ἐπιπεσόντες πολλὰ ἀνδράποδα ἔλαβον Ξ. ἐνταῦθα ἔμενον ὡς τὸ ἄκρον κατέχοντες: οἱ δ' οὐ κατεῖχον** (=διότι ἐνόμιζον ὅτι κατεῖχον) Ξ. **ἐνταῦθα δὴ, ὡς εὖ εἰπόντος τοῦ Ἀγασίου ἀνεθορύβησαν** (=ἐπειδὴ, κατὰ τὴν γνώμην των, καλῶς ὠμίλησεν ὁ Ἀ.) Ξ.

β) **τελική**: (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 142 καὶ § 157, 1). Ὡς τοιαύτη λαμβάνεται μόνον ἡ μετοχὴ τοῦ μέλλοντος, συνήθως μὲ τὰ βήματα τὰ κινήσεως σημαντικά ἢ καὶ μὲ ἄλλα βήματα, ἀλλὰ τότε μὲ τὸ μόριον ὡς πρὸ αὐτῆς: **ἐς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται** (=ἵνα χρήσῃται) Ἡρόδ. **ἐπεμψέ τινα ἐροῦντα** (=ἵνα εἴπῃ) Ξ. **οἱ Ἀθηναῖοι παρεσκευάζοντο ὡς πολεμήσοντες** (=μὲ σκοπὸν νὰ πολεμήσουν) Θ.

γ) **χρονική**: (ἄρνησις οὐ ἢ μὴ· πρβλ. § 147). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μὲ τὴν προσθήκην κάποιου χρονικοῦ ἐπιρρηματος, ὡς: ἄμα, αὐτίκα, εὐθύς, μετὰ ξύ, ἔτι κ.ἄ.π.: **ἀριστῶντι τῷ Ξενοφῶντι προσέτρεχον δύο νεανίσκοι** (=ὅτε ἤριστα ὁ Ξ.). Ξ. **ἠραγκάζοντο φεύγοντες ἅμα μάχεσθαι** (=ἐνῶ συγχρόνως ἐφευγον) Ξ. **πολλαχοῦ με ἐπέσχε λέγοντα μεταξὺ** (=στὸ μεταξὺ ἐκεῖ ποῦ ἔλεγα) Πλ. **ὄρους πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται. ταῦτα ἦν ἔτι δημοκρατουμένης τῆς πόλεως** (=ὅτε ἔτι ἐδημοκρατεῖτο ἡ πόλις) Πλ.

δ) **ὑποθετική**: (ἄρνησις μὴ· πρβλ. § 144 κ.ε.): **δικαία δράσας τιμμάχους ἔξεις θεοῦ** (=ἐὰν δράσῃς): **οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν**

εὐδαιμονεῖν (= εἰ μὴ κάμοις). θεοῦ θέλοντος κἂν ἐπὶ ὀπίσθους πλείους (= εἰ θεὸς ἐθέλοι).

ε) παραχωρητική ἢ ἐνδοτική· (ἄρνησις οὐ. πρβλ. § 146). Ταύτης ἡ σημασία καθίσταται σαφεστέρα μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ἐπιδοτικού καὶ ἢ τοῦ καίπερ, (σπανίως τοῦ καίτοι), εἰς δὲ τοὺς ποιητὰς τοῦ πέρ, (τοῦ ὁποίου ἀρχικὴ σημασία εἶναι πολὺ): πολλοὶ ὄντες εὐγενεῖς, εἰσὶ κακοὶ (= ἄν καὶ εἶναι) Εὐρ. ὄπερ πρόσθεν προσεκύονον Ὀρόνταν, καὶ τότε προσεκύνησαν, καίπερ εἰδότες ὅτι ἐπὶ θάνατον ἄγοιτο Ξ. εἰσήλθετε ὑμεῖς καίπερ οὐ διδόντος τοῦ νόμου Δημ. οὐ τί δυνῆσαι, ἀχνύμενός περ, χραισμεῖν (= ἄν καὶ θὰ λυπηῖσαι πολὺ) Ὅμ.

στ) τροπική· (ἄρνησις οὐ). Συνήθως κατ' ἐνεστώτα: εἰσὶ δέ τινες τῶν Χαλδαίων, οἳ ληζόμενοι ζῶσι (= διὰ τῆς ληστείας) Ξ. τοῖς ἱππεύσιν εἰρητο θαρροῦσι διώκειν (= θαρροῦντες, μετὰ θάρρος) Ξ. (πρβλ. παίζοντα ἢ παίζοντας, γελῶντα ἢ γελῶντας, περπατῶντα ἢ περπατῶντας κ.τ.τ.). Συνηθέστατα λαμβάνεται ὡς τροπικὴ ἢ μετοχὴ ἔχων, (ἔχουσα, ἔχον=μέ): ἦλθεν ἐξ Ἀθηνῶν Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας (= μετὰ ὀλίγα πλοῖα) Ξ.

Σημεῖωσις. Ἡ τροπικὴ μετοχὴ δύναται πολλάκις νὰ ἀποδίδεται εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν μετὰ τὸ οἰκίον ῥῆμα καὶ τὸν σύνδεσμον καί: ληζόμενοι ζῶσι (= ληστεύουν καὶ ζοῦν) Κόττην εὐ ποιῶν ἀποκτίνουσαν ὁ Πύθων (= καλὰ ἔκαμε καὶ τὸν ἐφόνευσεν) Δημ.

§ 169. Αἰτιατικὴ ἀπόλυτος. 1) Τῶν ἀπροσώπων ῥημάτων καὶ τῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων (§ 164 κ.έ.) ἡ μετοχὴ, ὅταν λαμβάνεται ἀπολύτως, ἐκφέρεται κατὰ πτώσιν αἰτιατικὴν ἐνικοῦ (καὶ σπανιότερον πληθυντικοῦ): θέον, ὄν, παρόν, ἐξόν, χρεών, δοκοῦν, δόξαν, δόξαντα, μέλον, τυχόν, προσταχθέν, δεδογμένον, προστεταγμένον, εἰρημένον, γεγραμμένον κλπ. — δυνατὸν ὄν, οἶόν τε ὄν, ἀδύναστον ὄν, ῥάδιον ὄν, ἀδηλον ὄν κλπ.: πολλάκις πλεονεκτῆσαι ὑμῖν ἐξόν οὐκ ἠθελήσατε (= ἐνῶ ἦτο εἰς σᾶς δυνατὸν) Δημ. δῆλον ὅτι οἶσθα (τίς τοὺς νεωτέρους βελτίους ποιεῖ), μέλον γέ σοι (= ἀφοῦ βέβαια σὲ μέλει γιὰ αὐτὸ) Πλ. δόξαν δὲ ταῦτα ἐκήρυξαν οὕτω ποιεῖν (= ἐπεὶ ταῦτα ἔδοξε = ἀφοῦ ἀπεφασίσθησαν ταῦτα) Ξ. προσταχθέν αὐτῷ ἀναγράψαι τοὺς νόμους τοὺς Σόλωνος, ἀντὶ Σόλωνος αὐτὸν νομοθέτην κατέστησε (= ἐνῶ ἐδόθη εἰς αὐτὸν διαταγὴ) Λυσ. παρεκελεύοντο κραυγῇ οὐκ ὀλίγη χρώ-

μενοι ἀδύνατον ὄν ἐν νοκτί ἄλλω τῷ σημίῳ (= ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον) Θ.

2) Κατ' αἰτιατικὴν ἀπόλυτον λαμβάνεται ἐνίοτε καὶ προσωπικῶν ῥημάτων ἢ μετοχή, ἀλλὰ τότε προτάσσεται αὐτῆς πάντοτε τὸ μόριον ὡς : τοὺς νίεις οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων εἰργουσι ὡς τὴν μὲν τῶν χρηστῶν ὀμιλίαν ἀσκησιν οὖσαν τῆς ἀρετῆς, τὴν δὲ τῶν πονηρῶν κατάλυσιν (= διότι κατὰ τὴν γνώμην των εἶναι κλπ.) Ξ.

Σ η μ ε ἰ ω σ ι ς α'. Ἡ γενικὴ ἀπόλυτος, ἥτοι ἡ ἐκφορά τῆς μετοχῆς κατὰ γενικὴν ἀπολύτως, δὲν ὑπῆρχεν ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλῶσσαν μας, ἀλλ' ἀνεπτύχθη κατόπιν ἐξ ἀποσπάσεως, ὅπως καὶ ἡ ἀπαρεμφατικὴ σύνταξις (§ 162, Σημ.). Ποικίλοι δὲ συντάξεις κατὰ γενικὴν ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς γενικῆς ἀπολύτου. Οὕτω π.χ. εἰς τὴν πρότασιν λέγοντος ἐμοῦ ἀκούονται οἱ νέοι (πρβλ. Πλάτ. Ἀπολ. 37), ἡ γενικὴ ἐμοῦ μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν λέγοντος εἶναι ἀντικείμενον κατὰ γενικὴν εἰς τὸ ἀκροῶνται (§ 67,4 = ὀμιλοῦντα ἐμὲ μὲ ἀκούειν οἱ νέοι). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν Σαρπηθῶν δ' ἄχος γένητο Γλαύκου ἀπιόντος (Ὁμ. Μ 392) ἡ γενικὴ Γλαύκου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν ἀπιόντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν (τῆς αἰτίας) εἰς τὸ ἄχος γένητο (= εἰς τὸν Σαρπηθῶνα λόγῳ ἐγεννήθη ἀπὸ τὸν Γλαῦκον ἢ γὰρ τὸν Γλαῦκον, ποῦ ἀπῆρχετο ; § 91, 2). Εἰς δὲ τὴν πρότασιν τέλος : ἐτειχίσθη δὲ καὶ Ἀταλάντη τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος (Θουκ. 2, 32) ἡ γενικὴ τοῦ θέρους τούτου μὲ τὸν μετοχικόν τῆς προσδιορισμὸν τελευτῶντος εἶναι προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν τοῦ χρόνου (§ 91,2 = ἐτειχίσθη δὲ καὶ ἡ Ἀταλάντη κατὰ τοῦτο τὸ θέρος, ὅτε ἐτελεύτα).

Ἄλλ' εἰς τὰς τοιαύτας προτάσεις εὐκόλον ἦτο ἡ μετοχή, ἡ ὁποία ἐκφράζει τὸ σπουδαιότερον μέρος τοῦ νοήματος, τὸ ὁποῖον ἐκφράζεται δι' ὀλιγόληρον τοῦ κατὰ γενικὴν προσδιορισμοῦ (λέγοντος ἐμοῦ — Γλαύκου ἀπιόντος — τοῦ θέρους τούτου τελευτῶντος), νὰ νοῆται ὡς ἀποτελοῦσα αὐτὴ τὸ κύριον μέρος αὐτοῦ μὲ τὴν γενικὴν τοῦ ὀνόματος (ἐμοῦ — Γλαύκου — τοῦ θέρους τούτου) ὡς ὑποκείμενον αὐτῆς, ὁ δὲ ὄλος κατὰ γενικὴν προσδιορισμὸς νὰ νοῆται ὡς αὐτοτελὴς καὶ ἀνεξάρτητος (ἐν ᾧ ἐγὼ λέγω, ἀκούουσιν οἱ νέοι — ὁ δὲ Σαρπηθῶν ἐλυπήθη, ὅτε ὁ Γλαῦκος ἀπῆρχετο — ὅτε δὲ τὸ θέρος τοῦτο ἐτελείωνε, ἐτειχίσθη ἡ Α.). Κατὰ τὰ τοιαῦτα δὲ παραδείγματα ἤρchiσε νὰ χρησιμοποιῆται κατόπιν ἡ γενικὴ τῆς μετοχῆς ἀπολύτως, ἥτοι χωρὶς νὰ εἶναι (ὅπως εἰς τὰ ἀνωτέρω παραδείγματα) ὑποκείμενον αὐτῆς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος τῆς προτάσεως ἢ κάποιος προσδιορισμὸς κατὰ γενικὴν εἰς ἓνα ἄλλον ὄρον αὐτῆς πρβλ. π.χ. τοῦτο λέγοντος Ξενοφῶντος πᾶρυνται τις Ξ.

Ὁμοίως παρήχθη καὶ ἡ αἰτιατικὴ ἀπόλυτος μετοχῶν ἀπροσώπων ῥημάτων ἢ ἀπροσώπων ἐκφράσεων δι' ἀποσπάσεως ἀπὸ φράσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ μετοχὴ κατ' οὐδέτερον γένος ἦτο παράθεσις, ἡ ὁποία χαρακτηρίζεε ὀλιγόληρον πρότασιν (§ 23), ὡς π.χ. δῆλον ὅτι ὄισθα τοῦτο μέλον γέ σοι (= π ρ ᾱ γ α δ μέλει γέ σοι) Πλ.

οὐκ ἐσώσαμεν σε, οἶόν τε ὄν καὶ δυνατόν (= οὐκ ἐσώσαμεν σε, καὶ οὐκ ἐπράξαμεν ἔργον οἶόν τε ὄν κλπ. = ἔργον, ὃ οἶόν τε ἦν κλπ.) Πλ. (πρβλ. ἦ τις Ἀχαιῶν ῥίψει χειρὸς ἐλὼν ἀπὸ πύργου, λυγρὸν ἄλεθρον = παρέχων οὕτω λυγρὸν ἄλεθρον Ἰλ. Ω 735).

Σημείωσις β'. Περί ὀνομαστικῆς ἀπολύτου βλ. Σχῆμα ἀνακόλουθον.

Σύνδεσις μετοχῶν πρὸς ἀλλήλας.

§ 170. Δύο ἢ περισσότεραι μετοχαὶ ὁμοίπτωτοι ἀνήκουσαι εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν

1) συνδέονται μετὰ ξύτων διὰ παρατακτικῶν συνδέσμων. ὅταν εἶναι ὁμοειδεῖς, ἦτοι ὅταν προσδιορίζουν καθ' ὅμοιον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως : οὗτοι **προσελθόντες καὶ καλέσαντες** τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἄρχοντας λέγουσιν Ξ. Κλέαρχος ἦδει καὶ ἀπειρηκώτας τοὺς στρατιώτας καὶ ἀσίτους ὄντας Ξ.

2) ἐκφέρονται ἀσυνδέτως

α) ὅταν εἶναι ἑτεροειδεῖς, ἦτοι ὅταν προσδιορίζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ ῥῆμα ἢ ἄλλον τινὰ ὄρον τῆς προτάσεως : **προϊόντες** λελήθαμεν ἀμφοτέρων εἰς τὸ μέσον **πεπτωκότες** Πλ. (Ἡ πρώτη μετοχὴ χρονικὴ, ἡ δευτέρα κατηγορηματικὴ).

β) ὅταν ἡ μία προσδιορίζῃ τὴν ἄλλην : **Κῦρος ὑπολαβὼν** τοὺς φεύγοντας **συλλέξας** στρατεύματα ἐπολιόρκει **Μίλητον** Ξ. (= ὑπολαβὼν τοὺς φεύγοντας συνέλεξε στρατεύματα, καὶ συλλέξας στρατεύματα ἐπολιόρκει).

Ἡ ἑτέρα ἐκ τῶν μετοχῶν κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην δυνατόν νὰ ἀποτελῇ μετὰ τοῦ ῥήματος μίαν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν προσδιορίζει ἡ ἑτέρα : ἡ πόλις **ἀγωνιζομένη** περὶ πρωτείων **κινδυνεύουσα** διατετέλεκεν Δημ. (Πρβλ. ἡ πόλις ἀγωνιζομένη περὶ πρωτείων αἰεὶ ἐκινδύνευεν).

γ) κατὰ τὸ ἀσύνδετον σχῆμα, χάριν ἐμφάσεως : τὰ δέκα τάλαντα **δρῶντων, φρονούντων, βλεπόντων** ἔλαθον ὑμῶν ὑφελόμενοι Αἰσχίν.

3. Ῥηματικά ἐπίθετα εἰς - τος καὶ - τέος.

§ 171. 1) Τὰ εἰς - τος, (- τη, - τον) ῥηματικά ἐπίθετα (τὰ ὅποια ἀρχῆθεν ἐλαμβάνοντο ἀδιαφόρως καὶ μὲ ἐνεργητικὴν καὶ μὲ παθητικὴν διάθεσιν), σημαίνουν εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν

α') ὅτι καὶ ἡ μετὰ τὴν παρὰ τὸν παρὰ τὸν ἐνεστώτος ἢ ἀορίστου, ἐνεργητικοῦ ἢ μέσου λυτὸς (= λειωμένος), γραπτὸς (= γεγραμμένος), δυνατὸς (= δυνάμενος, ἰσχυρός), ῥυτὸς (= ὁ ῥέων), θνητὸς (= ὁ θνήσκων, ὁ ὑποκείμενος εἰς θάνατον), ἀπρακτος (= ὁ μὴ πράξας), ἀσπρατευτος (= ὁ μὴ στρατευσάμενος) (πρβλ. τὰ σημερινά: κλειστός, σπρωτός—νερό κλυτός=πυλὸς καίει, ἀνύπρακτος=ὁ μὴ ὑπάρχων—ἀπρωγευματίστος=ὁ μὴ προγευματίσας).

β') τὸν δυνάμενον νὰ πάθῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥήμα: ὀρατός (= ὁ δυνάμενος ὀραῖσθαι), βατός (= ὁ δυνάμενος βαίνεισθαι), τρωτός (= ὁ δυνάμενος τρωάσκεισθαι).

Ἡ τοιαύτη σημασία τῶν εἰς -τος, προήλθε κυρίως ἐκ τῶν ἀντιθέτων: ἀόρατος, ἄβατος, ἄτρωτος κλπ. (ἀτρωτός, κυρίως = ὕσσις δὲν ἐτρώθη ἀκόμη· ἔπειτα = ὁ μὴ δυνάμενος νὰ τρωθῇ).

γ') τὸν ἀξιὸν νὰ πάθῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥήμα: θαυμαστός (= ἀξιόθαύμαστος), ἐπαιετός (= ἀξίως ἐπαινέσθαι), μεμπτός (= ἀξίως νὰ τύχῃ μομφῆς): ὁ ἀνεξέταστος βίος οὐ βιωτός ἀνθρώπῳ Πλ.

2) Τὰ εἰς -τέος, (-τέα, -τέον) ῥηματικά ἐπίθετα (εὐχρηστά εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἰδίᾳ εἰς τὴν ὀνομαστικὴν) σημαίνουν ὅτι ἐῖνα ἰσχυρὰ καὶ γίνῃ ὅτι δηλοῖ τὸ ῥήμα: ὁ ποταμὸς ἐστὶν ἡμῖν διαβατέος (= ὀφείλομεν νὰ διαβῶμεν τὸν ποταμὸν) Ξ. οἰστέον τὴν τόχην (= δεῖ φέρειν τὴν τόχην) Εὐρ. (Πρβλ. μαθητὴς ἐπανεξεταστέος, ἐνοίκιον προπληρωτέον, ἀφαιρετέος, διαιρετέος κλπ.).

§ 172. Μὲ τὰ εἰς -τέος, (-τέα, -τέον), ῥηματικά ἐπίθετα εἶναι συνήθεις δύο συντάξεις, ἧτοι:

1) ἀπρόσωπος σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται ἡ πράξις, ἢ ὅποια ὀφείλει νὰ γίνῃ. Κατὰ τὴν τοιαύτην σύνταξιν τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον τίθεται κατ' οὐδέτερον γένος ἐνικῶ (ἢ σπανιώτερον πληθυντικῶ) ἀριθμοῦ, τὸ δὲ ὄνομα, τὸ ὅποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὅποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἡ πράξις, τίθεται ὡς ἀντικείμενον αὐτοῦ: τοὺς φίλους εὐεργετήτεον (ἐστίν) (= δεῖ εὐεργετῆν τοὺς φίλους) Ξ. μεβεκτηέον (ἐστὶ) τῶν πραγμάτων πλείοσιν (= δεῖ πλείονας μετέχειν τῶν πραγμάτων) Θ. πεισιτέον (ἐστὶ) τῶ νόμῳ (= δεῖ πείθεσθαι τῷ νόμῳ) Πλ.

2) πρὸσωπικὴ σύνταξις, ὅταν ἐξαίρεται τὸ πρόσωπον ἢ

τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ πάθῃ. Κατὰ τὴν ταιαύτην σύνταξιν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δηλοῖ τὸ πρόσωπον ἢ τὸ πρᾶγμα, εἰς τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ γίνῃ ἢ πρᾶξις, τίθεται κατὰ πτώσιν ὀνομαστικὴν, τὸ δὲ ῥηματικὸν ἐπίθετον συμφωνεῖ μὲ αὐτὸ κατὰ γένος καὶ ἀριθμὸν καὶ πτώσιν : οἱ *συμμαχεῖν ἐθέλοντες εὖ ποιητέοι* (πρβλ. *δεῖ εὖ ποιεῖν τοὺς ἐθέλοντας συμμαχεῖν*) Ξ. εἶπερ βούλει τιμᾶσθαι ἐπὶ τῆς πόλεως, ὠφελητέα σοι ἢ πόλις ἐστί· (πρβλ. *δεῖ σε ὠφελεῖν τὴν πόλιν*) Ξ. Βλ. καὶ § 71,5).

Σημεῖωσις α'. Κατ' ἀπρόσωπον σύνταξιν λαμβάνονται ἐνίοτε καὶ τὰ οὐδέτερα πῶν εἰς -τος ῥηματικῶν ἐπίθετον, ἀντιστοιχοῦν δὲ ταῦτα τότε πρὸς τὸ δυνατὸν ἢ ἄξιον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον τοῦ οἰκείου ῥήματος : οὐδὲ τοῖς πολεμίοις ἵππεσσι προσβατὸν ἦν κατὰ τοῦτο (= οὐδὲ τοῖς πολεμίοις δυνατὸν ἦν προσβαίνειν) Ξ. ἄρα βιωτόν ἐστιν ἡμῖν μετὰ διεσθαρμένον σώματος ; (= ἄρα ζῆζιόν ἐστιν ἡμῖν ζῆν κλπ.) Πλ. (Πρβλ. τοῦτο ποιοῦντι ἄρα ἄξιόν σοι ζῆν εἶσαι ; Πλ.).

Σημεῖωσις β'. Κατὰ σύμφυρον πρὸς τὴν ταυτόσημον σύνταξιν τοῦ *δεῖ* μὲ αἰτιατικὴν καὶ ἀπαρέμφατον (§ 164, 2 α') τίθεται πολλακίς μετὰ τὴν ἀπρόσωπον σύνταξιν μὲ τὸ εἰς -τέον ῥηματικὸν ἐπίθετον αἰτιατικῇ ἀντὶ δοτικῆς (§ 71, 5), ἢ γίνεται μετάβασις ἀπὸ τὸ ῥηματικὸν ἐπίθετον εἰς -τέον εἰς ἀπλοῦν ἀπαρέμφατον : τὸν βουλόμενον εὐδαίμονα εἶναι σωφροσύνῃ διωκτέον (ἀντὶ : τῷ βουλομένῳ εὐδαίμονι εἶναι κλπ.) Πλ. (πρβλ. *δεῖ διώκειν σωφροσύνῃ τὸν βουλόμενον κλπ.*) — πανταχοῦ ποιητέον, ἃ ἂν κελύῃ ἢ πόλις καὶ ἢ πατρίς, ἢ πείθειν αὐτήν (= δεῖ ποιεῖν ἢ πείθειν) Πλ.

Παρατηρήσεις τινὲς περὶ τῶν ἀρνητικῶν μορίων

§ 173. Ἡ ἀρχαία γλῶσσα, ὅπως καὶ ἡ νέα, ἔχει δύο ἀρνητικὰ μόρια, τὸ οὐ (= δὲν) καὶ τὸ μὴ· καὶ

1) τὸ μὲν οὐ (ὅπως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ δὲν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀῖρει, ἤτοι ἀρνεῖται τὴν πραγματικότητά ἐνός ἰσχυρισμοῦ : (ἔστι Ζεὺς = ὑπάρχει Ζεὺς) — οὐκ ἔστι Ζεὺς (= δὲν ὑπάρχει Ζεὺς) Ἀρφ.

2) τὸ δὲ μὴ (ὅπως καὶ εἰς τὴν νέαν) δηλοῖ ὅτι ὁ λέγων ἀποκρούσει τὴν πραγματοποίησιν μιᾶς σκέψεως, ἤτοι μιᾶς ἐπιθυμίας : (ἔρωτῶ ταῦτα ; = νὰ ἐρωτῶ ταῦτα ;) — ταῦτα μὴ ἐρώτα Ξ.

Σημεῖωσις. Ὅτι διαφέρει τὸ οὐ ἀπὸ τὸ μὴ διαφέρουν καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν γινόμεναι ἀρνητικαὶ λέξεις οὔτε, οὐδέ, οὐδεῖς, οὐπω, οὐκέτι, οὐποτε, κλπ. — μήτε, μὴδέ, μὴδεῖς, μὴπω, μὴκέτι, μὴποτε, κλπ. : Ἐγὼ θεασίς καὶ ἀναυδής οὐτ' εἰμί, μὴτε γενοίμην (§ 121).

§ 174. Γενικῶς εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν τὸ μὲν οὐ χρησιμοποιεῖται εἰς ἅς περιπτώσεις εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν χρησιμοποιεῖται τὸ δέν, τὸ δὲ μὴ εἰς ἅς περιπτώσεις καὶ εἰς τὴν νέαν χρησιμοποιεῖται τὸ μὴ, ἦτοι

1) τοῦ οὐ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις κρίσεως, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 1 καὶ 2, § 119, 2, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας, (ὡς τὰς εἰδικὰς § 140, τὰς αἰτιολογικὰς § 141, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐν ὀρισμένον γεγονός, § 147, 2, α', τὰς κυρίως ἀναφορικὰς § 153,1 κλπ.)

2) τοῦ μὴ χρήσις γίνεται εἰς τὰς ἀρνητικῶς ἐκφερομένας προτάσεις ἐπιθυμίας, ἀνεξαρτήτους (§ 117, 3, § 118, § 119, 1, § 120, § 122, 1 καὶ 2 καὶ Σημ.) ἢ ἐξηρητημένας (ὡς τὰς τελικὰς § 142, τὰς χρονικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐπανάληψιν, § 147, 2 β' καὶ γ', τὰς ἀποτελεσματικὰς, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν ἐνδεχόμενον ἀποτέλεσμα, § 149, 2, τὰς ἐνδοιαστικὰς § 150, τὰς ἀναφορικὰς τελικὰς § 153, 3 κλπ.).

§ 175. Τοῦ μὴ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν) χρήσις γίνεται προσέτι εἰς τὰς ὑποθετικὰς προτάσεις (§ 143), καθὼς καὶ εἰς τὰς δευτερευούσας ἐν γένει προτάσεις καὶ τὰς μετοχὰς, αἱ ὁποῖαι ἐνέχουν σημασίαν ὑποθετικὴν (§ 146, § 147, 2, β', § 153, 5, § 168, 2, β' — δ') : εἰ μὴ καθέξεις γλῶσσαν, ἔσται σοι κακά. — ἄ μὴ οἶδα, οὐδὲ οἶσμαι εἰδέναι (= εἰ τίνα μὴ οἶδα). — ὄ μὴ δαρεις ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται (= ἐάν τις μὴ δαρῆ).

§ 176. Μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κανονικῶς

1) μὲ τὸ εἰδικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις οὐ (§ 163, 1) : οἱ Αἰγινῆται ἔλεγον οὐκ εἶναι αὐτόνομοι Θ. οἰμαί γ' οὐδενὸς ἂν ἦτον φανῆναι δίκαιος (= ὅτι οὐδενὸς ἂν φανείην) Ξ. (Βλ. καὶ § 162, 2, Σημ.).

2) μὲ τὸ τελικὸν χρησιμοποιεῖται ἡ ἄρνησις μὴ (§ 163, 1, § 164, 2, α') : τὴν Κέρκυραν ἐβούλοντο μὴ προέσθαι Κορινθίους Θ.

Σημείωσις α'. Μὲ ἀπαρέμφατον τελικόν, τὸ ὅποιον ἔχει πρὸ αὐτοῦ τὸ μὴ, συντάσσονται κανονικῶς τὰ ῥήματα εἶργειν, κωλύειν, ἐναντιοῦσθαι, ἐμποδῶν εἶναι κ.τ.τ., φεύγειν (= ἀποφεύγειν), εὐλαβεῖσθαι κ.τ.τ., ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν κ.τ.τ., ἀπαγορεύειν, ἀπειλεῖν κ.τ.τ. Ἀλλὰ τὸ μὴ τὸ συνημμένον μὲ τὸ ἀπαρέμφατον κατόπιν τῶν εἰρημένων ῥημάτων δι' ἡμᾶς φαίνεται πλεονάζον καὶ περιττόν : ὁ φόβος τὸν νοῦν ἀπέιρ-

γει μὴ λέγειν ἃ βούλεται (= ἀπείργει λέγειν = τὸν ἐμποδίζει νὰ λέγῃ) Πλ. — Κριτίας καὶ Χαρικλῆς ἀπειπέτην Σωκράτει τοῖς νέοις μὴ διαλέγεσθαι (= ἀπειπέτην διαλέγεσθαι = τοῦ ἀπηγόρευσαν νὰ συζητῇ) Ξ.

Ἡ τοιαύτη μετὰ τὰ ἀνωτέρω ῥήματα πλεοναστική χρῆσις τοῦ μὴ προέρχεται ἐξ ἐπιδράσεως τοῦ ἀντιστοίχου εὐθέως λόγου: (ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγον τοῖς νέοις—ἀπαγορεύω μὲν σοι, ὦ Σώκρατες, μὴ διαλέγεσθαι τοῖς νέοις).

Πολλάκις δὲ τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων μετὰ τὸ μὴ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ ἄρθρον τό: τοὺς ψιλοὺς εἶργον τὸ μὴ κακοῦργεῖν τὰ ἐγγὺς τῆς πόλεως (= εἶργον κικουργεῖν) Θ.

Ὅταν δὲ κανὲν ἐκ τῶν ἀνωτέρω ῥημάτων εὐρίσκεται εἰς ἀρνητικὴν πρότασιν ἢ εἰς πρότασιν ἐρωτηματικὴν, ἢ ὅποια ἰσοδυναμεῖ πρὸς ἀρνητικὴν (§ 122, 3, γ' 1), τότε τὸ ἀπαρέμφατον, τὸ ὅποιον ἀκολουθεῖ κατόπιν αὐτοῦ, ἐκφέρεται μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ, καὶ δι' ἡμῶς ἄλλοτε μὲν φαίνονται πλεονάζοντα ἀμφότερα τὰ ἀρνητικά ταῦτα μόρια, ἄλλοτε δὲ τὸ ἕτερον ἐξ αὐτῶν: τίνα οἶτε ἀπαρνήσεσθαι μὴ οὐχὶ καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια; (= μηδὲνα οἶον ἀπαρνήσεσθαι καὶ αὐτὸν ἐπίστασθαι τὰ δίκαια = πῶς θὰ ἀρνηθῇ ὅτι γνωρίζει καὶ αὐτὸς κλπ.) Πλ. Ἀστυάγης οὐδὲν ἐδύνατο ἀντέχειν μὴ οὐ χαρίζεσθαι ταῦτα Κύρῳ (= ἀντέχειν μὴ χαρίζεσθαι) Ξ. οὐκ ἀνατίθεμαι μὴ οὐχὶ πάνν ἱκανῶς τοῦτο ἀποδοδεῖχθαι (= μὴ ἀποδοδεῖχθαι — ἢ — οὐκ ἀποδοδεῖχθαι = ὅτι δὲν ἔχει ἀποδειχθῆ) Πλ.

Τέλος ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ μὴ οὐ πρὸ αὐτοῦ ἀκολουθεῖ κανονικῶς καὶ κατόπιν ἀρνητικῶν ἀπροσώπων ἐκφράσεων, οἷαι: οὐκ ἐγχαωρεῖ, ἀδύνατόν ἐστιν, αἰσχρόν ἐστιν (= οὐ καλὸν ἐστιν) κ.τ.τ. οὐχ ὀσιόν σοί ἐστι μὴ οὐ βοηθεῖν δικαιοσύνη (= μὴ βοηθεῖν) Πλ. πᾶσιν αἰσχύνῃ ἦν μὴ οὐ συσπουδάξεν (= μὴ συσπουδάξεν) Ξ.

Σημείωσις β'. Περὶ συγκεκριῶς τῶν δύο ἀρνητικῶν μορίων (οὐ μὴ—μὴ οὐ) βλ. καὶ § 114, 2 καὶ § 150.

Σημείωσις γ'. Κατόπιν ῥημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν ἀρνητικὴν ἔννοιαν, οἷα τὰ ῥήματα ἀρνεῖσθαι, ἀντιλέγειν, ἀμφισβητεῖν, ἀπιστεῖν κ.τ.τ. δύναται νὰ ἀκολουθῇ ὅχι μόνον ἀπαρέμφατον μετὰ τὸ (πλεονάζον) μὴ πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εἰδικὴ πρότασις ἐκφερομένη ἀρνητικῶς μετὰ ἄρνησιν οὐ, ἢ ὅποια πλεονάζει δι' ἡμᾶς: οὐκ αἶ ἀρνηθεῖεν ἐνιοι, ὡς οὐκ εἰσι τοιοῦτοι (= ὡς εἰσι = ὅτι εἶναι) Πλ.

§ 177. Τὸ ἀρνητικὸν μόριον οὐ πολλάκις νοεῖται τόσον στενῶς συνδεδεμένον μετὰ κάποιαν ἐπομένῃν εὐθὺς κατόπιν αὐτοῦ λέξιν (ῥῆμα, οὐσιαστικόν, ἐπίθετον, ἐπίρρημα), ὥστε λαμβάνεται ὡς ἰσοδύναμον μετὰ τὸ στερητικόν ἀ: οὐ φημι (= ἀρνοῦμαι), οὐ βιωτὸς (= ἀβίωτος), οὐχ ὀσίως (= ἀνοσίως) κλπ.: οἱ στρατιῶται οὐχ ἔφασαν ἵναί τοῦ πρόσω (= ἤρνούοντο νὰ προχωρήσουν, δὲν ἔλεγαν νὰ πᾶνε μπρὸς) Ξ. ὑπόπτερον

ἀλλήλους Ἀθηναῖοι καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ τὴν τῶν χωρίων ἀλλήλοις οὐκ ἀπόδοσιν (= διὰ τὴν μὴ ἀπόδοσιν) Θ.

Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται ὅτι ἐνίοτε (ὅπως π.χ. εἰς ὑποθετικὰς προτάσεις) φαίνεται ὅτι χρησιμοποιεῖται τὸ οὐ ἀντὶ τοῦ μὴ: εἰ δ' ἂν ἐμοὶ τιμὴν Προΐαμος Προΐαμοῦ τε παῖδες τίθειν οὐκ ἐθέλουσιν (= ἀρνοῦνται) "Ομ.

Μὲ τὰ ἐπίθετα ὅμοις καὶ τὰς μετοχὰς καὶ μὲ οὐσιαστικά, ὅταν ταῦτα εὐρίσκωνται εἰς προτάσεις ἐπιθυμίας ἢ εἰς προτάσεις, αἱ ὁποῖαι ὑποσημαίνουσι κάτι τὸ ὑποθετικόν, συνάπτεται ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἂ τὸ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ: μὴ χαίρει κέρδεσι τοῖς μὴ καλοῖς (= τοῖς αἰσχροῖς) Σοφ. οἱ σοφισταὶ τοῖς μὴ ἔχουσι χρήματα δίδοναι οὐκ ἤθελον διαλέγεσθαι (= εἰ τινες μὴ ἔχουσι) Ξ. οὐκ οἶδα δεινὸν δ' ἐστὶν ἢ μὴ ἐμπειρία (= ἢ ἄγνοια = εἰ τις μὴ οἶδε) Ἰ. Ἄρρ.

Ἡ τοιαύτη χρῆσις τοῦ μὴ ἀντὶ τοῦ οὐ, ὡς ἰσοδύναμον πρὸς τὸ στερητικὸν ἂ, μὲ ἐπίθετα, μετοχὰς καὶ οὐσιαστικά ἐπέδωκε σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εἶναι νῦν ἢ κανονικῆ (πρὸβλ. ὁ μὴ πλούσιος, ὁ μὴ συνθησιμῆτος, μὴ θέλοντας, ἢ μὴ ἀνανέωσις τῆς ἐγγραφῆς, κλπ.).

§ 178. Ὅταν τὸ οὐ προτάσῃται ζεύγους προτάσεων, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς ἀλλήλας ἀντιθετικῶς διὰ τοῦ μὲν—δέ, ἢ δὲ δευτέρα ἐκ τῶν δύο τούτων προτάσεων εἶναι ἀρνητικῆ, τότε ἀναφέρεται εἰς τὸ νόημα οὐχὶ μόνον τῆς πρώτης ἐξ αὐτῶν, ἀλλ' εἰς τὸ νόημα καὶ τῶν δύο, εἰς δὲ τὴν νέαν γλῶσσαν δύναται νὰ ἀποδίδεται τότε τὸ οὐ διὰ τῆς φράσεως «δὲν εἶναι ἀληθὲς ὅτι» ἢ «ἅς μὴν πῆ κανεὶς πῶς» κτ.τ.: Λέριοι πάντες κακοὶ οὐχ ὁ μὲν, ὅς δ' οὐ (= ἅς μὴ πῆ κανεὶς πῶς ὁ ἓνας εἶναι καὶ ὁ ἄλλος δὲν εἶναι) Φωκυλ.

Σημείωσις α'. Περὶ τῶν φράσεων οὐκ ἔστιν ὅστις οὐ ἢ οὐδεις ὅστις οὐ (= πᾶς τις) βλ. § 52, 1, Σημ. γ' καὶ 5 Σημ.

Ἐν γένει δέ, ὅταν εἰς τὴν αὐτὴν πρότασιν ὑπάρχουν δύο ἀλλεπάλληλοι ἁπλᾶ ἀρνήσεις (οὐ—οὐ, μὴ—μὴ), ἢ δύο ἀρνήσεις, ἐκ τῶν ὁποίων ἢ μὲν πρώτη εἶναι σύνθετος (οὐδὲ, οὐδεις, κλπ.—μὴδὲ, μὴδεις κλπ.), ἢ δὲ δευτέρα ἁπλῆ (οὐ ἢ μὴ), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ ἀναιροῦν ἀλλήλας, οὕτως ὥστε ἐκφράζουσι τὸ ἀντίστοιχον καταφατικὸν νόημα ἐντονώτερον: ἐγὼ οὐκ οἶμαι οὐδὲν ἡμᾶς ἀμύνησθαι (= ἐγὼ οἶμαι πάντως δεῖν) Δυσ. οὐδεις οὐκ ἀποθάνεται (= πᾶς τις ἀνεξαίρετως).

Ἀντιθέτως, ὅταν εἰς μίαν πρότασιν κατόπιν ἁπλῆς ἀρνήσεως (οὐ ἢ μὴ) ἀκολουθῇ μία ἢ περισσότεραι ἀρνήσεις σύνθετοι (οὐδὲ, οὐδεις, κλπ. μὴδὲ μὴδεις, κλπ.), αἱ ἀρνήσεις αὐταὶ δὲν ἀναιροῦν, ἀλλ' ἐνισχύουσι ἀλλήλας, καίτοι εἰ

ἡμᾶς φαίνεται ὅτι ὑπάρχει πλεονασμὸς ἀρνήσεων: ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν οὐδὲν κρεῖσσον οἰκείου φίλου (= δὲν ὑπάρχει τίποτε καλύτερον) Ἐὐρ. μὴ θῆσθε νόμον μηδένα (= μὴ θέσετε κανένα νόμον) Δημ. σμικρὰ φράσις οὐδὲν μέγα οὐδέποτε οὐδένα οὔτε ἰδιώτην οὔτε πόλιν δρᾷ Πλ. τὸ καλόν, ὃ μηδέποτε αἰσχρόν μηδαμοῦ μηδενὶ φανείται Πλ.

Γενικῶς δὲ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅταν μία ἀρνητικὴ πρότασις παρεκπίπεται, συνεχίζεται με λέξεις ἀρνητικάς. (Οὕτω δὲν δύναται νὰ ληθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν π.χ. ἐν τοῖς κακοῖς οὐκ ἔστιν τι κρεῖσσον κλπ. - ἤ - μὴ θῆσθε νόμον τινὰ κ.τ.τ.)

Σημείωσις β'. Ἡ φράσις μόνον οὐ ἢ μόνον οὐχί σημαίνει ὅ,τι εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν τὸ μόνον πού δὲν ἢ σχεδόν: ὁ παρὼν καιρὸς, ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μόνον οὐχί λέγει φωνὴν ἀφιεῖς, ὅτι τῶν πραγμάτων ἡμῖν ἀντιληπτέον ἔστιν. Δημ.

Ὡς ἰσοδύναμον δὲ πρὸς τὸ σχεδὸν λαμβάνεται καὶ τὸ ὅσον οὐ: ὁ μέλλων καὶ ὅσον οὐ παρὼν πόλεμος Θ.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ

ΠΕΡΙ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

§ 179. **Σχήμα λόγου** λέγεται ιδιορρυθμία τοῦ λόγου εἴτε ὡς πρὸς τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν τῶν ὄρων τῆς προτάσεως, εἴτε ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἢ ἐντὸς τῆς περιόδου, εἴτε ὡς πρὸς τὸ ποσὸν τῶν λεκτικῶν στοιχείων, τὰ ὑποτὰ χρησιμοποιουῦνται πρὸς ἔκφρασιν ἑνὸς διανοήματος, εἴτε ὡς πρὸς τὴν ἐλάχιστην σημασίαν μιᾶς λέξεως ἢ μιᾶς φράσεως.

Ἐκ τῶν σχημάτων λόγου τῆς ἀρχαίας γλώσσης τὰ πλεῖστα εἶναι τὰ αὐτὰ μὲ τὰ σχήματα λόγου τῆς νέας γλώσσης, μάλιστα δὲ ὅσα παρατηροῦνται εἰς τὰ λαϊκὰ τραγούδια.

α) Σχήματα γραμματικά

§ 180. **Σχήματα γραμματικά**, ἔσσι σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν γραμματικὴν συμφωνίαν, συνήθη εἶναι τὰ ἑξῆς :

1) Τὸ **σχήμα κατὰ τὸ νοούμενον**. Κατὰ τοῦτο ἡ συμφωνία ἑνὸς ὄρου μιᾶς προτάσεως πρὸς ἕνα ἄλλον προηγούμενον σχετικὸν ὄρον τῆς αὐτῆς προτάσεως ἢ περιόδου γίνεται οὐχὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ γραμματικοῦ τύπου τοῦ προηγούμενου ὄρου, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ νοουμένου ὑπ' αὐτοῦ : **τὰ μεράκια τάδε πρὸς ἀλλήλους οἴκoi διαλεγόμενοι θαμὰ ἐπιμύνηται Σωκράτους** (= οἱ νεανίσκοι οἶδε κλπ.) Πλ. **τὸ στρατόπεδον οὕτως ἐν αἰτία ἔχοντες τὸν Ἅγιον ἀνεχώρου** (= οἱ ἄνδρες τοῦ στρατεύματος κλπ.) Θ. Πρβλ. **Ὁ κόσμος φκειάνου ἐκκλησιᾶς** (= οἱ ἄνθρωποι). **Τρία κοράσια τὸν κερατῶν κι οἱ τρεῖς ξανθομαλλοῦσες** (= τρεῖς κόρες).

2) Τὸ **σχήμα συμφύσεως**. Οὕτω καλεῖται ἡ ἀνάμειξις δύο διαφόρων συντάξεων εἰς τὸν νοῦν δηλαδή τοῦ λέγοντος ἔρχονται ταυτοχρόνως δύο ταυτόσημοι μὲν, ἀλλὰ διάφοροί πως ἑκφράσεις τοῦ αὐτοῦ διανοήματος, ἀντὶ δὲ νὰ λεχθῇ ἢ μία ἐξ αὐτῶν, λέγεται κατὰ τὸ (συμπεφυμένον, ἦτοι) μεικτὸν ἐξ ἀμφοτέρων : **Ἄλκιβιάδης μετὰ**

Μαντιθέου ἀπέδρασαν Ξ. (πρβλ. *Ἀλκιβιάδης καὶ Μαντιθέος ἀπέδρασαν* — *Ἀλκιβιάδης μετὰ Μαντιθέου ἀπέδρα*). *τῆς γῆς ἡ ἀρίστη* Θ. (πρβλ. *γῆ ἡ ἀρίστη—τῆς γῆς τὸ ἀριστον μέρος*). *Εἶθ' ὠφελές τότε λιπεῖν βίον* Εὐρ. (πρβλ. *εἶθ' ἔλιπες τότε βίον—ὠφριλες τότε λιπεῖν βίον*, § 117, 3 καὶ Σημ.) Πρβλ. *ὁ Ἀπρίλης με τὸν Ἐρωτα χορεύουν καὶ γελοῦνε* Δ. Σολωμός. *Σκλάβος ῥαγιαδῶν ἔπεσε* (= σκλάβος ῥαγιαδῶν ἔγινε — στὰ χέρια ῥαγιαδῶν ἔπεσε) .

Τὸ σχῆμα συμφύσεως εἶναι συνηθέστατον, εἰς αὐτὸ δὲ ὀφείλονται καὶ πολλὰ ἄλλα σχήματα τοῦ λόγου.

3) Τὸ σχῆμα ἀνακολουθίας ἢ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα. Κατὰ τοῦτο ἐντὸς μιᾶς προτάσεως ἢ κάπως μακρᾶς περιόδου τὰ ἐπόμενα δὲν εὐρίσκονται ὑπὸ συντακτικῆν ἔποψιν ἀκόλουθα, ἤτοι εἰς κανονικὴν συνέχειαν μετὰ τὰ προηγούμενα. Ὑπάρχει δὲ τὸ ἀνακόλουθον σχῆμα συνήθως εἰς μετοχικὰς συντάξεις. Οὕτω :

α) μετοχὴ ἀπόλυτος τίθεται κατ' ὀνομαστικὴν, ἐνῶ κατὰ τὰ κεκατονισμένα (§ 168, 1) ἔπρεπε νὰ τεθῆ αὕτη κατὰ γενικὴν πτώσιν. (Ὀνομαστικὴ ἀπόλυτος. Αὕτη συνήθως ὀφείλεται εἰς σύμφυρσιν) : *ἐπιπεσῶν τῇ Φαργαβάζου στρατοπεδείᾳ τῆς μὲν προφυλακῆς αὐτοῦ Μυσῶν ὄντων πολλοὶ ἔπεσον* Ξ. (πρβλ. *ἐπιπεσῶν... πολλοὺς ἀπέκτεινε* — ἐπιπεσόντος αὐτοῦ... πολλοὶ ἔπεσον) .

β) συνημμένη ἢ σχετικὴ μετοχὴ (§ 168, 1) ἀναφερομένη εἰς ὄνομα, τὸ ὁποῖον ἐκφέρεται κατὰ μίαν τῶν πλαγίων πτώσεων, τίθεται εἰς πῶσιν ὀνομαστικὴν. Τοῦτο συνήθως συμβαίνει εἰς μακρᾶς κάπως περιόδους, ὅταν μεταξὺ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ὀνόματος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται αὕτη, παρεμβάλλονται πολλὰ, οὗ ἕνεκα λησμονεῖται κάπως ἢ συντακτικὴ συνέχεια τοῦ λόγου καὶ ἡ συμφωνία τῆς μετοχῆς πρὸς τὰ προηγούμενα γίνεται κατὰ τὸ νοούμενον: *αἰδῶς μ(ε) ἔχει ἐν πότιμῳ τυγχάνουσα* · (ἀντί : *τυγχάνουσαν*· ἀλλά : *αἰδῶς μ' ἔχει* = αἰδοῦμαι) Εὐρ. *ἐξῆν αὐτῷ μισθῶσαι τὸν οἶκον ἀπηλλαγμένος πολλῶν πραγμάτων* (ἀντί : *ἀπηλλαγμένῳ*· ἀλλά : *ἐξῆν αὐτῷ* = ἠδύνατο οὗτος) Λυσ. *καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια τὰς τε ἄλλας πόλεις..., ἃς πρότερον εἶχον, ἐλευθεροῦν καὶ πάντων μάλιστα τὴν Ἀντιανδρον καὶ κρατυνάμενοι αὐτήν... τὴν Λέσβον κακώσειν* (ἀντί : *καὶ ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια... κρατυνάμενων* κλπ. ἀλλά : *ἦν αὐτῶν ἡ διάνοια* = διανοοῦντο οὗτοι) Θ.

Σημειώσεις. Παραδείγματα ἀνακλιούθου σχήματος εἰς τὴν νῆαν γλῶσσαν (οὐχὶ βεβαίως ἐπὶ μετοχῶν), εἶναι π.χ. Ὁ Διτικός σὺν τῷ ἄρρωστῳ πολὺ τοῦ κακοφάνη. Ἐγὼ δὲ με νοιάζει διόλου κ.τ. (Πρβλ. καὶ § 28, 1 Σημ.).

4) Τὸ Βοιωτικὸν ἢ Πινδαρικὸν σχῆμα (σύνηθες ἰδίᾳ εἰς τὸν Πίνδαρον). Κατὰ τοῦτο ὑποκείμενον πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ γ' προσώπου, ἀρσενικοῦ ἢ θηλυκοῦ γένους, συντάσσεται μὲ ῥῆμα ἐνικοῦ ἀριθμοῦ: **Μελιγάρους ὕμνοι ἐστέρων ἀρχαῖ λόγων τέλλεται** (ἀντί: τέλλονται· πρβλ. Ἀστικὴν σύνταξιν, § 12, Σημ.).

5) Τὸ σκῆμα καθ' ὅλον καὶ μέρος. Κατὰ τοῦτο εἰς ὅρας μίας προκαταλήγουστος δηλοῖ ἐν ὅλον, ἀντί νὰ τεθῆ κατὰ γενικὴν διααιρετικὴν (§ 29, 1), ἐκφέρεται ὁμοιοπλάτως πρὸς ἄλλον ἢ ἄλλους ὅρους τῆς προτάσεως, οἱ ὅποιοι δηλοῦν μέρος τοῦ ὅλου: οἱ στρατηγοὶ βραχέα ἕκαστος ἀπελογήσατο (ἀντί: τῶν στρατηγῶν ἕκαστος) Ξ. τὰς ἀπορίας τῶν φίλων τὰς μὲν δι' ἄγνοιαν ἐπειράτο Σωκράτης γνώμη ἀκείσθαι, τὰς δὲ δι' ἔνδειαν διδάσκων κατὰ δύναμιν ἀλλήλοις ἐπαρκεῖν (ἀντί: τῶν ἀποριῶν... τὰς μὲν... τὰς δέ...) Ξ. (πρβλ. Παίρει τὸν κατήγορον, τὴν ἄκρη τὸ ποτάμι = τὴν ἄκρη τοῦ ποταμοῦ).

6) Τὸ σχῆμα ἐλλξεως ἢ ἡ ἐλλξεις. Κατὰ τὸ σχῆμα τοῦτο εἰς ὅρος τῆς προτάσεως ἔλκεται, ἦτοι ὑφίσταται συντακτικὴν ἐπίδρασιν ἀπὸ ἄλλον ὅρον τῆς αὐτῆς ἢ ἄλλης σχετικῆς προτάσεως, καὶ ἐκφέρεται ἐν συμφωνίᾳ πρὸς τοῦτον, καὶ οὐχὶ ὅπως ἀπαιτεῖ τὸ νόημα ἢ ἡ σειρά τοῦ λόγου. Οὕτω:

α) τὸ συνδετικὸν ῥῆμα (§ 7 καὶ § 10) συμφωνεῖ κατ' ἀριθμὸν οὐχὶ πρὸς τὸ ὑποκείμενον του, ἀλλὰ πρὸς τὸ κατηγορούμενον τοῦ ὑποκειμένου: αἱ Θῆβαι Αἴγυπτος ἐκαλέετο (ἀντί: ἐκαλέοντο) Ἡρόδ.

β) τὸ ῥῆμα δευτερευούσης προτάσεως τίθεται κατὰ τὴν ἐγκλίσιν τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας: ἔρδοι τις, ἦν ἕκαστος εἰδείη τέχνην (ἀντί: ἦν οἶδε.— ἦ — ἦν ἀνεῖδη) Ἀρφ. (Πρβλ. Ἦθελα νὰ ἦμουν ὁμορφος, νὰ ἦμουν καὶ παλληκάρη = νὰ εἶμαι).

Σημειώσεις. Περὶ τῆς ἐλλξεως τῶν ἀναφορικῶν ἀντωνυμιῶν βλ. § 52, 5.

7) Τὸ σχῆμα ὑπαλλαγῆς. Κατὰ τοῦτο εἰς ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς, ὁ ὅποιος συμφώνως πρὸς τὸ νόημα τοῦ λόγου ἀνήκει εἰς γενικὴν (κτηρικὴν), ἢ ὁποία προσδιορίζει ἐν οὐσιαστικόν, ἀντί νὰ συμφωνῆ συντακτικῶς πρὸς τὴν γενικὴν ταύτην, συμφωνεῖ (κατὰ πτώσιν) μὲ

ἄλλο οὐσιαστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἡ γενική (κλητική) ἐξαρτᾶται : **Θάσιον οἴνου σταμνίον** (= **Θ α σ ί ο υ οἴνου**) Ἄρρ. τοῦμόν **αἷμα πατρὸς ἐπίετε** (= **τ ο ὕ ἐ μ ο ὕ πατρὸς τὸ αἷμα κλπ.**) Σοφ. (Πρβλ. τ' ἀντρειωμένα **κόκκαλα** **ξεθάψτε τοῦ γονιοῦ σας**).

8) Τὸ σχῆμα πρὸ λήψεως ἢ ἡ πρόληψις. Κατὰ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον ἐξηρητημένης προτάσεως ἐλκόμενον ὑπὸ τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας πρῶτασεως (**π ρ ο λ α μ β ἄ ν ε τ α ι** καὶ **π ρ ο λ η π τ ι κ ῶ ς**) τίθεται ὡς ἀντικείμενον τῆς κυρίας προτάσεως : **δημοκρατίαν γε οἶσθα τί ἐστι** (= **οἶσθα γε, τί ἐστι δημοκρατία**) Ξ. (πρβλ. **Σὲ ξέρω τί ἄνθρωπος εἶσαι. Ποιὸς εἶδε τὸν ἀμάραντο, σὲ τί γρομεῖο φυτρῶνει ;**).

β) Σχήματα λόγου σχετικά μετὴν θέσιν τῶν λέξεων

§ 181. Προεισαγωγή. Ἡ θέσις τῶν λέξεων ἐντὸς τῆς προτάσεως ἀρχῆθεν εἰς τὴν γλώσσάν μας ἦτο γενικῶς εἰπεῖν ἀδιάφορος, ὅπως δύναται νὰ συμπεράνη κανεὶς πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκ τῆς μεγάλης περὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν λέξεων ἐλευθερίας, ἡ ὁποία παρατηρεῖται εἰς τὰ Ὀμηρικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι τὸ ἀρχαιότερον γραπτὸν μνημεῖον τῆς γλώσσης μας. Σὺν τῷ χρόνῳ δὲ ἐκανονίσθη κάπως αὕτη κατὰ τὴν συνήθειαν, ἡ ὁποία προέκυψεν ἐκ παραδόσεως.

1) Εἰς προτάσεις κρίσεως, ὅταν ὁ λόγος εἶναι ὅλως ἀπαθῆς, ἡ **θ ε σ ι ε τ ο ὕ ῥ ῆ μ α τ ο ς** συνήθως εἶναι ἐντὸς τῆς προτάσεως, ἡ δὲ συνήθως σειρά τῶν ὄρων αὐτῆς εἶναι **α'** τὸ ὑποκείμενον, **β'** τὸ ῥῆμα, **γ'** τὸ κατηγορούμενον ἢ τὸ ἀντικείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ ἢ μετοχικοὶ προσδιορισμοί : **Σωκράτης ἐστὶ σοφός. Ἐδῶχίς ἀνέθηκε δεκάτην Ἀθηναίᾳ. Τισσαφέρης διαβάλλει Κῦρον πρὸς τὸν ἀδελφὸν Ξ.**

Τὰ ῥήματα ὅμως, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ **ἀ πο φ α σ ἰ ζ ε ι ν**, καὶ τὸ ῥῆμα εἶναι ὡς ὑπαρκτικὸν συνήθως τίθενται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως : **Ἔδοξε τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ. Ἦν δὲ τις Ἀπολλοφάνης Κυζικηνός Ξ.**

2) Ἡ συνήθης σειρά τῶν ὄρων τῆς προτάσεως μεταβάλλεται πρῶτον μὲν, ὅταν ὁ λόγος ἐκφέρεται μετὰ τινος πάθους καὶ εἰς ὅρος αὐτῆς ἐξαίρεται καὶ τονίζεται ἰδιαιτέρως (**ἐ μ φ α σ ι ε ς ἢ δ ι α σ τ ο λ ῆ**), δεῦτερον δὲ, ὅταν ὑπάρχη σειρά προτάσεων εἰς συνεχῆ λόγον καὶ εἰς ὅρος μιᾶς προτάσεως σχετίζεται μᾶλλον μετὰ προηγούμενα, (ὅποτε οὗτος τίθεται πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως), ἢ μᾶλλον μετὰ ἐπόμενα, (ὅπο-

τε τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς) : **Τοιαῦτα μὲν οἱ Κερκυραῖοι εἶπον· οἱ δὲ Κορίνθιοι μετ' αὐτοὺς τοιάδε (·).**

Κατὰ τὰς εἰρημένας περιπτώσεις δύναται νὰ τίθεται : α' τὸ ἀντικείμενον, β' τὸ ῥῆμα καὶ γ' τὸ ὑποκείμενον καὶ οἱ ἐπιρρηματικοὶ προσδιορισμοί : **Ταύτην τὴν πόλιν ἐξέλιπον οἱ ἐνοικοῦντες μετὰ Συνενέσιος εἰς χωρίον ἐχυρὸν Ξ.** "Ἡ α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς (καθὼς καὶ γενικὴ ἀπόλυτος), β' τὸ ῥῆμα, γ' τὸ ὑποκείμενον : **Ἐντεῦθεν προϊόντων ἐφαίμετο ἴχνη ἵππων Ξ.** "Ἡ τέλος, α' ὁ ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς, β' τὸ ὑποκείμενον καὶ γ' τὸ ῥῆμα καὶ τὸ ἀντικείμενον ἢ ἄλλοι προσδιορισμοὶ τοῦ ῥήματος : **Μετὰ ταῦτα Κῦρος ἐξελαύνει σταθμοὺς τέτταρας κλπ. Ξ.**

3) Οἱ ὀνομαστικοὶ προσδιορισμοί, ὁμοίωπτοι ἢ ἑτερόπτοι (§ 21 καὶ § 29), κανονικῶς τίθενται μετὰ τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον προσδιορίζουν : **Χειρίσοφος Λακεδαιμόνιος. Γλοῦς ὁ Ταμῶ. ἴχνη ἵππων.**

Ἄ ἑπιθετικὸς προσδιορισμὸς εἰς τὸν ἀπαθῆ λόγον κανονικῶς τίθεται πρὸ τοῦ προσδιοριζομένου οὐσιαστικοῦ : **σοφὸς ἀνὴρ, ὁ σοφὸς ἀνὴρ.** (Βλ. καὶ § 57, 1 καὶ 2).

4) Ἐγκλιτικὸὶ τύποι ἀντωνυμιῶν καὶ μόρια, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὸ νόημα ὀλοκλήρου τῆς προτάσεως, συνήθως τίθενται ὅσον τὸ δυνατόν πρὸς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς : εἰ θεοὶ τι δοῶσιν αἰσχυρὸν, οὐκ εἰσὶ θεοὶ Εὐρ. τότε μοι λέγει ὁ ἀδελφὸς Πλ. οὐκ ἂν ποτε ὁ δίκαιος ἄδικος γένοιτο Ξ.

"Ἐνεκα τούτου τὸ δυνητικὸν ἂν, ἐπειδὴ συνήθως ἐτίθετο πρὸς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως μετὰ τοὺς συνδέσμους εἰ, ὅτε, ἐπεὶ κλπ., ἠνέσθη κατόπιν μετ' αὐτῶν καὶ οὕτω προέκυψαν τὰ μόρια ἐ ἂν, (ἂν, ἦν), ὅταν, ἐπ' ἂν ἢ ἐπ' ἦν κλπ.

5) Εἰς τὰς δευτερευούσας προτάσεις (ἀντιθέτως πρὸς τὴν νέαν γλῶσσαν) εἰς τὴν ἀρχαίαν τὸ ῥῆμα δύναται ν' ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὴν λέξιν, ἢ ὁποῖα εἰσάγει τὴν δευτερεύουσαν πρότασιν, καὶ νὰ τίθεται πρὸς τὸ τέλος αὐτῆς : **κῆρας τρέφεις, ἵνα σοὶ τοὺς λόκους ἀπὸ τῶν προβάτων ἀπερύκωσι** (= διὰ νὰ ἀπομακρύνουν τοὺς λόκους κλπ.) Ξ. **ὅτε δ' αὐτὴ ἡ μάχη ἐγένετο, Τισσαφέρους ἐν Σάοδεσιν ἔτυχεν ὄν** (= ὅταν ἔγινεν αὐτὴ ἡ μάχη κλπ.) Ξ.

6) Μιᾶς δευτερευούσης προτάσεως ἢ θέσις ἐντὸς τῆς περιόδου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ εἴδους αὐτῆς. Οὕτως αἱ μὲν εἰδικαὶ προτάσεις καὶ αἱ

πλάγια ἐρωτηματικά, ἐπειδὴ ἔχουν θέσιν ἀντικειμένου τοῦ ῥήματος τῆς κυρίας προτάσεως, τίθενται κατόπιν αὐτοῦ : λέγει ὡς ὑβριστῆς εἰμι Λυσ. Κῦρος ἤρετο ὅ,τι εἶη τὸ σύνθημα. Ξ. Ὅμοιος μετὰ τὴν κυρίαν πρότασιν τίθενται αἱ αἰτιολογικαί, αἱ τελικαί καὶ αἱ ἀποτελεσματικαὶ προτάσεις, διότι αὗται ἀντιστοιχοῦν πρὸς ἐπιρρηματικὸν προσδιορισμὸν, τοῦ ὁποίου ἡ θέσις κανονικῶς εἶναι μετὰ τὸ ῥήμα : τίθημί σε ὁμολογοῦντα, ἐπειδὴ οὐκ ἀποκρίνει Πλ. κίνας τρέφεις, ἴνα σοι τοὺς λύκους ἀπο τῶν προβάτων ἀπερύκωσι Ξ. πολλὴν κραυγὴν ἐποίουν, ὥστε καὶ τοὺς πολεμίους ἀκούειν Ξ.

Ἀντιθέτως δὲ αἱ ὑποθετικαὶ καὶ αἱ παραχωρητικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται τῆς κυρίας προτάσεως, ἐπειδὴ δηλοῦν κάτι τι, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει ὡς βᾶσις τοῦ νόηματος αὐτῆς : εἰ εἰσὶ βωμοί, εἰσὶ καὶ θεοί. εἰ καὶ μὴ βλέπεις, φρονεῖς δ' ὁμως.

Αἱ ἀναφορικαὶ προτάσεις κανονικῶς ἀκολουθοῦν μετὰ τὴν λέξιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρονται : Ἔστι Δίχης ὀφθαλμός, ὅς τὰ πάνθ' ὄρα (Βλ. § 152 κ.έ.).

Αἱ δὲ χρονικαὶ προτάσεις κανονικῶς προηγούνται μὲν, ὅταν δηλοῦν τὸ προτερόχρονον, ἔπονται δέ, ὅταν δηλοῦν τὸ ὑστερόχρονον, προηγούνται δὲ ἢ ἔπονται, ὅταν δηλοῦν τὸ σύγχρονον. (Βλ. παραδείγματα § 147 κ.έ.).

Μεταβάλλεται δὲ ἡ κατὰ τὰ ἀνωτέρω κανονικὴ καὶ συνήθης θέσις τῆς δευτερευούσης προτάσεως, ὅταν πρόκειται νὰ ἐξαρθῇ τὸ νόημά της : ὅτι δὲ ἀληθῆ λέγω, καὶ σὺ γνώσει Ξ. ὅ,τι ἂν ποιῆς, νόμιζ' ὄραν θεοὺς τινας Ξ.

§ 182. Ἐκ τῆς παρὰ τὰ κεκανονισμένα καὶ ἰδιορρυθμοὺ ἐν γένει θέσεως τῶν λέξεων προκύπτουν τὰ ἐξῆς σχήματα λόγου :

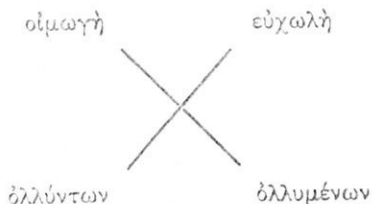
1) Τὸ ὑ π ε ρ β α τ ὄ ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μίᾳ λέξει ἀποχωρίζεται ἀπὸ ἄλλην, μετὰ τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται εἰς στενὴν λογικὴν καὶ συντακτικὴν σχέσιν, διὰ τῆς παρεμβολῆς ἄλλης ἢ ἄλλων λέξεων. Οὕτως ἡ ἔννοια τῶν ἀποχωριζομένων λέξεων ἐξαίρεται : εὖ πρᾶγμα συντεθέν ὕψεσθε Δημ. μὴ λέγετε, ὡς ὑφ' ἐνὸς τοιαῦτα πέπονθ' ἢ Ἑλλάς ἀνθρώπου Δημ. (Πρβλ. Πῖνω τὸ ὠραιοστάλαχτο τῆς πλάκας τὸ φαρμάκι. Μὲ τὴ δική σου ἤρθα στὸν κόσμον τῆ λατρεία Κ. Παλαμᾶς).

2) Τὸ π ρ ω θ ὄ σ τ ε ρ ο ν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν

σειράν τῶ λόγου ἀπὸ δύο τινὰ (πράξεις ἢ ἐννοίας ἐν γένει) λέγεται πρῶτον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον χρονικῶς καὶ λογικῶς εἶναι δεύτερον : εἴματα ἀμφιέσασα καὶ λούσασα Ὁμ. λέγω τὴν Ἐρεχθέως τροφήν καὶ γένεσιν Ε. (Πρβλ. **Ξεντύθη ὁ νιός, ξεζώθηκε καὶ στὸ πηγᾶδι μπῆκε**).

3) Τὸ χιαστὸν. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὴν σειράν τοῦ λόγου δύο λέξεις ἢ φράσεις, ἀναφερόμεναι εἰς δύο ἄλλας προηγουμένας λέξεις ἢ φράσεις, ἔχουν θέσιν ἀντίστροφον ἐκείνων (α—β : β'—α') : οἰμωγὴ τε καὶ εὐχωλὴ πέλεν ἀνδρῶν ὀλλύντων καὶ ὀλλυμένων Ὁμ. περὶ πλείονος ποιῶ **δόξαν καλήν ἢ πλοῦτον μέγαν· ὁ μὲν γὰρ θνητός, ἡ δὲ ἀθάνατος Ἴσοκρ.**

Καλεῖται δὲ χιαστὸν τὸ σχῆμα τοῦτο, διότι ἡ ἀντιστοιχία τῶν μελῶν τῶν δύο ζευγῶν τῶν λέξεων ἢ τῶν φράσεων, ἂν ταῦτα γραφοῦν εἰς δύο σειράς, τὸ ἓν ὑπὸ τὸ ἄλλο, παρίσταται χιαστί :

(πρβλ. **Ἡ Γκιώνα λέει τῆς Λιάκουρας καὶ ἡ Λιάκουρα τῆς Γκιώνας**).

4) Ὁ κύκλος. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν μία πρότασις ἢ περίοδος τελειώσῃ μὲ τὴν ἰδίαν λέξιν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀρχίζει : σοὶ ἦν κλέπτῃς ὁ πατήρ, εἴπερ ἦν ὁμοῖος σοὶ Δημ. (πρβλ. **Σταθῆτε ἀντρεῖα σὰν Ἕλληνες καὶ σὰν Γραικοὶ σταθῆτε**).

5) Ἡ παρονομασία ἢ παρήχησις ἢ τὸ ἐτυμολογικὸν σχῆμα. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν παρατίθενται πλησίον ἀλλήλων ὁμόηχοι λέξεις, συνήθως συγγενεῖς ἐτυμολογικῶς : κενὰς **χαρίζει χαρίτας** Δημ. **Πανσαίνου δὲ παυσαμένου** Πλ. **τυφλὸς τὰ τ' ὄτα τόν τε ποῦν τὰ τ' ὄμματ' εἶ** Σοφ. (πρβλ. **Χάρε, χαρὰ ποῦ μοῦ φερες καὶ λύπη ποῦ μοῦ πῆρες**).

6) Τὸ ὁμοιοτέλευτον ἢ ὁμοιοκατάληκτον. Τοιοῦτον σχῆμα εἶναι, ὅταν εἰς τὸ τέλος ἐπαλλήλων προτάσεων τίθενται λέξεις καταλήγουσαι ὁμοίως : τοὺς πλείοντας ὡς ὑμᾶς **ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποίητε** Δημ. (Τὸ σχῆμα τοῦτο εἶναι νῦν συνηθέστατον ἢ μᾶλλον κανονικὸν εἰς τὰ νέα ποιήματα).

γ) Σχήματα σχετικά με τὸν βαθμὸν τῆς πληρότητος τοῦ λόγου

§ 183. Προεισαγωγή. Τὰ λεκτικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται ἐκάστοτε πρὸς ἔκφρασιν ὠρισμένων νοημάτων, δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβῶς τόσα, ὅσα καὶ τὰ ἐκφραζόμενα ἀντίστοιχα νοήματα. Πλειστάκις παραλείπονται ὅτε μὲν ὀλιγώτερα, ὅτε δὲ περισσότερα λεκτικὰ στοιχεῖα καὶ νοοῦνται ἐξῶθεν, εἴτε ἐκ τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως ἢ τῆς κοινῆς τῶν διαλεγομένων πείρας, εἴτε ἐκ τῶν συμφραζομένων. (Σ χ ἦ μ α ἐ λ λ ε ἰ ψ ε ω ς ἐν γένει ἢ β ρ α χ υ λ ο γ ί α. Βλ. § 16 κ.έ.). Οὐχὶ σπανίως δὲ πάλιν προστίθενται εἰς τὸν λόγον λεκτικὰ στοιχεῖα χωρὶς διὰ τούτων νὰ ἐκφράζεται ἓν νέον νόημα ἐπὶ πλεον ἐκείνων, τὰ ὁποῖα ἐκφράζονται διὰ τῶν ὑπολοίπων λεκτικῶν στοιχείων. Ἐκφράζεται ὁμως οὕτω τὸ ὅλον νόημα ζωηρότερον καὶ ἐναργέστερον: τὰς αἰτίας προῦγραφα πρῶτον Θ. *ἔσαγαγόμτες με ἐς τὸ μέγαρον ἔσω ἐδείκνυσαν κολοσσούς ξυλίνους* Ἡρόδ. (Σ χ ἦ μ α π λ ε ο ν α σ μ ο ὺ ἐν γένει. — Πρβλ. *Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου. Πάλι τὸ ξανάπλυνε*)

§ 184. I. Βραχυλογία. Κατὰ τὸ σχῆμα τῆς βραχυλογίας

1) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἀμετάβλητος. (Σ χ ἦ μ α ἀ π ὸ κ ο ι ν ο ὺ) : οὗτος τροφῆς οὐδὲν δεῖται, ἐγὼ δὲ δέομαι Πλ. *φράζει ἄ τε δεῖ ποιεῖν καὶ ἄ μὴ* (ἐνν. δεῖ ποιεῖν) Ξ. *ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι ; οὐ δῆτα* (ἐνν. ἔσθ' ὅστις βούλεται βλάπτεσθαι) Πλ.

2) μία λέξις ἢ μία φράσις, ἢ ὁποῖα παραλείπεται, νοεῖται ἐκ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἐπομένων οὐχὶ ὅπως ἐκεῖ ἐκφέρεται, ἀλλὰ μεταβλημένη (κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν πτώσιν, ἢ εἶναι ὄνομα· κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὴν διάθεσιν κλπ., ἢ εἶναι ῥῆμα κ.ο.κ. Σ χ ἦ μ α ἐ ξ ἀ ν α λ ὄ γ ο υ) : *ἐξεφόβησαν τοὺς πολλοὺς οὐκ εἰδότας τὰ πρασσόμενα, καὶ ἔφευγον* (ἐνν. οἱ πολλοί) Θ. *οὗτος μὲν ὕδωρ, ἐγὼ δὲ οἶνον πίνω* (= οὗτος μὲν πίνει κλπ.) Δημ. *ξυμμαχίαν ἐποιήσασθε τοῖς Ἀθηναίοις βοηθεῖν, ὅταν ὑπ' ἄλλων καὶ μὴ αὐτοί, ὥσπερ νῦν, τοὺς πέλας ἀδικῶσι* (= ὅταν ὑπ' ἄλλων ἀδικῶνται κλπ.) Θ.

Ὁμοίως ἐξ ἐνὸς ῥήματος παρεμφατικῆς ἐγκλίσεως νοεῖται ἀπαρέμφατον τοῦ ἰδίου ῥήματος ἢ μετοχή (κατηγορηματικῆ) : *Οὕτω καὶ αὐτὸς ἐποίηε καὶ τοῖς ἄλλοις παρήγει* (ἐνν. ποιεῖν) Ξ. *Ἀντίοχος ἀφείς τὸ ἐς Χίον ἔπλει ἐς τὴν Καῦνον* (= τὸ ἐς Χίον πλεῖν) Θ. Ἀθη-

ναίοι ἄρχειν τε τῶν ἄλλων ἀξιοῦσι καὶ ἐπιόντες τὴν τῶν πέλας δημοῖν μάλλον ἢ τὴν αὐτῶν ὄρᾱν (ἐνν. δημομένην) Θ.

Ὁμοίως ἐκ προηγουμένης λέξεως ἢ φράσεως, ἢ ὅποια ἔχει ἔννοιαν ἀρνητικὴν, νοεῖται ἀντίστοιχος λέξις ἢ φράσις καταφατικὴ: **μηδεὶς θανάμωσιν μου τὴν ὑπερβολὴν, ἀλλὰ μετ' εὐνοίας ὁ λέγω θεωρησάτω** (= ἀλλὰ πᾶς τις θεωρησάτω) Δημ. Λύσανδρος καταδύειν οὐδὲν εἶα στρογγύλον πλοῖον· εἰ δέ που τριῶρη ἴδοιεν ὁμοῦσαν, ταύτην πειρᾶσθαι ἄπλοιν ποιεῖν (= πειρᾶσθαι ἐκ ἐ λ ε υ ε) Ξ.

Ὁμοίως ἐκ μιᾶς συνθέτου λέξεως νοεῖται ἡ ἀπλῆ λέξις, ἢ ὅποια ἐνυπάρχει ἐντὸς αὐτῆς: τοὺς παρὰ Κλέαρχον ἀπελθόντας ὡς ἀπιόντας εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν καὶ οὐ πρὸς βασιλέα εἶα Κύρος τὸν Κλέαρχον ἔχειν (= καὶ οὐ πρὸς βασιλέα ἰ ὄ ν τ α ς) Ξ. Κορινθίοισι ἦν ὀλιγαρχία καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν (= καὶ οὗτοι οἱ ὀλίγοι) Ἡρόδ.

3) ἐν ῥῆμα ἔχει δύο τοῦ αὐτοῦ εἶδους προσδιορισμοὺς (ἀντικείμενα ἢ ἐμπρόθετα), ἐνῶ λογικῶς τὸ ῥῆμα τοῦτο ἀρμόζει εἰς τὸν ἕνα μόνον ἐξ αὐτῶν, εἰς δὲ τὸν ἕτερον ἀρμόζει ἄλλο ῥῆμα, τὸ ὅποῖον σημαίνει σχετικὴν μὲν ἀλλὰ διάφορον ἐνέργειαν, ἢ τὸ αὐτὸ ῥῆμα μὲ διάφορον σημασίαν (σ χ ἦ μ α ζ ε ὕ γ μ α): **ἔδουσί τε λίονα μῆλα οἶνόν τ' ἔξαιτον** (= πίνουσί τε οἶνον) "Ὁμ. Θέτις μὲν εἰς ἅλα ἄλτο, Ζεὺς δὲ εὖν πρὸς δῶμα (ἐνν. ἔβη) "Ὁμ. ἐνθ' ἐλέτην δίφρον τε καὶ ἀνέρε: (ἐλέτην δίφρον = ἔγιναν κύριοι τοῦ δίφρου: ἐ λ έ τ η ν ἀνέρε = ἐφόνευσαν τοὺς δύο ἄνδρας) "Ὁμ. (πρβλ. **Νὰ τὸν ποτίσω κροῦ νερό καὶ δροσερὸ χορτάρι** = καὶ νὰ τὸν τ α ἱ σ ω δροσερὸ χορτάρι).

Σημείωσις. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τῆς ἐλλείψεως ὑπάγονται προσέτι τὰ κυρίως ῥητορικὰ σχήματα τῆς ἀποσιωπήσεως καὶ τῆς ὑποσιωπήσεως ἢ παρασιωπήσεως.

§ 185. II. Πλεονασμός. Ὑπὸ τὸ σχῆμα τοῦ πλεονασμοῦ ἐν γένει ὑπάγονται

1) τὸ σ χ ἦ μ α ἐ κ π α ρ α λ λ ἡ λ ο υ. Κατὰ τοῦτο ἐν νόημα ἐκφράζεται συγχρόνως καὶ καταφατικῶς καὶ ἀρνητικῶς: ψεύδεται καὶ οὐκ ἀληθῆ λέγει. Λυσ. (πρβλ. **Σὺ νὰ σωπαίνης καὶ νὰ μὴ μιλήῃς**).

2) ἡ περίφρασις. Κατὰ τοῦτο τὸ σχῆμα μία ἔννοια, ἐνῶ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ μὲ μίαν λέξιν, ἐκφράζεται μὲ περισσώτερας παραστατικώτερον καὶ χαρακτηριστικώτερον. : **Ἴτε παῖδες Ἑλλήμων** (=

Ἑλληνες) Αἰσχ. Διμήτρος καρπός (= σῖτος) Ξ. (Πρβλ. Παιδιά Μοραϊτόπουλα = Μοραϊτες).

3) Τὸ σχῆμα ἐν διὰ δυοῖν. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἐκφράζεται μὲ δύο λέξεις συνδεομένης παρατακτικῶς διὰ τοῦ **καί** ἢ τοῦ **τε**—**καί**, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὸ νόημα ἔπρεπε ἢ μία ἐξ αὐτῶν ν' ἀποτελῆ προσδιορισμὸν τῆς ἐτέρας. Οὕτω τὸ ἐν παρίσταται ὡς δύο καὶ ἢ σχετικῆ ἔννοια παρίσταται ἐναργέστερον ὡς παρουσιαζομένη ὑπὸ δύο μορφῶν: τὴν παῖδα ὁ Ἄμασις ἐκόσμησε **ἐσθῆτί τε καὶ χρυσῶ** (= ἐσθητικὴ χρυσῆ) Ἡρόδ. **δακνόμενος ὑπὸ τῆς δαπάνης καὶ τῆς φάτνης** (= ὑπὸ τῆς περὶ τὴν φάτνην δαπάνης) Ἄρφ. (πρβλ. Ἄστροπελέκι καὶ φωτιά **νὰ πέση στήν αὐλή σου** = ἀστροπελέκι πύρινο).

Σημείωσις. Τοῦ σχήματος τοῦ πλεονασμοῦ εἶδη εἶναι καὶ μερικὰ ἄλλα σχήματα κυρίως ῥητορικά, ὡς ἡ ἀναδιπλωσις, ἡ ἀναστροφὴ κλπ., τῶν ὁποίων ἡ πραγματεία κυρίως ἀνήκει εἰς τὴν ῥητορικὴν.

δ) Σχήματα σχετικὰ μὲ τὴν σημασίαν λέξεων ἢ ὀλοκλήρων φράσεων

§ 186. Προεισαγωγῆ. Καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν, ὅπως εἰς τὴν νέαν, αἱ πλεῖστοι λέξεις λαμβάνονται οὐχὶ πάντοτε μὲ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ μὲ διάφορον ἐκάστοτε σημασίαν (ἡ γοῦμαί τινι = προπορεύομαι τινος, ἡ γοῦμαί τινος = ἄρχω τινός, ἡ γοῦμαί νικᾶν = νομίζω ὅτι νικῶ).

Ἐκ τῶν διαφόρων σημασιῶν μιᾶς λέξεως μία λέγεται πρῶτῃ ἢ ἀρχικῇ ἢ κυρία σημασία (π.χ. φύλλον δένδρου), αἱ δὲ ἄλλαι λέγονται δευτερεύουσαι ἢ μεταφορικαὶ σημασίαι (φύλλον τετραδίου, φύλλον θύρας, κλπ.)

Ἡ μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων γίνεται κατὰ τρεῖς κυρίως τρόπους:

1) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **εὐρύνεται**, ἤτοι ἐπεκτείνεται μεταδιδομένη ἀπὸ μίαν ἔννοιαν εἰς ἄλλην ἢ ἄλλας λόγῳ κάποιας ὁμοιότητος, ἢ ὁποία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ἐννοιῶν αὐτῶν. (Τὸ φύλλον χάρτου ἔχει ἕκτασιν καὶ σχετικὴν λεπτότητα, ὅπως καὶ τὸ φύλλον δένδρου. Συνήθως ὅστις ἡγεῖται, ἤτοι προπορεύεται ἄλλων, οὗτος ἀρχεῖ αὐτῶν).

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας τῶν λέξεων λέγεται **σχῆμα μεταφορᾶς ἢ μεταφορά**, διότι ἡ λέξις, ἢ

ὅποια μεταβάλλει τὴν σημασίαν, τρόπον τινὰ μεταφέρεται ἀπὸ τὴν μίαν ἔννοιαν εἰς τὴν ἄλλην.

Πολλάκις δὲ ἡ μεταφορὰ τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως ἀπὸ μιᾶς ἐννοίας εἰς ἄλλην ἐντελῶς διαφόρου φύσεως γίνεται ἐπὶ τῇ βράσει ἀσημάτων ὁμοιότητος αὐτῶν καὶ τότε λέγομεν ὅτι ὑπάρχει *σχῆμα κατὰ χρῆσεως ἢ κατὰ χρήσεως*: **στόμα ποταμοῦ**. **ὄφθαλμὸς κλήματος ἀμπέλου**. **γέροντες πρίνιοι** (= πουρναρίσιοι, ἦτοι λίαν εὐρωστοί) Ἄρφ. (πρβλ. **Δόντια** χτενοῦ. **Χέρια σιδερένια** = πολὺ δυνατά).

2) Ἡ σημασία τῆς λέξεως **στενοῦται**, ἦτοι περιορίζεται. Ἐνῶ δηλαδὴ ἀρχῆθεν ἡ λέξις αὕτη ἐκφράζει τὰς ἐννοίας πολλῶν ὁμοειδῶν ὄντων, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται, ἵνα δηλοῖ εἰδικῶς, ἕν μόνον ὀρισμένον ἐκ τῶν ὁμοειδῶν τούτων ὄντων: τὸ **ἄστν** = αἱ Ἀθῆναι, ἐνῶ ἀρχῆθεν **ἄστν** = πόλις ἐν γένει. ὁ **ἰσθμὸς** = ὁ ἰσθμὸς τῆς Κορίνθου, ἐνῶ ἀρχῆθεν διὰ τῆς λέξεως ταύτης δηλοῦται πᾶς ἰσθμὸς. (Πρβλ. Ἡ **Πόλις** = ἡ Κωνσταντινούπολις. Ὁ **Ἄγιος** = ὁ ἅγιος **Σπυρίδων** ἐν Κερκύρα, ὁ ἅγιος **Γεράσιμος** ἐν Κεφαλληνίᾳ, ὁ ἅγιος **Διονύσιος** ἐν Ζακύνθῳ κ.τ.τ.)

Ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς μεταβολῆς τῆς σημασίας μιᾶς λέξεως καλεῖται *σχῆμα κατ' ἐξοχῆν*, ἐπειδὴ κατ' αὐτὴν ἡ λέξις, ἐνῶ ἀρχῆθεν λαμβάνεται περὶ πολλῶν ὁμοειδῶν, καταντᾷ κατόπιν νὰ λαμβάνεται περὶ ἐνὸς μόνου ἐξ αὐτῶν (κατ' ἐξοχῆν, ἦτοι) ἐξαιρητικῶς.

3) Ἐνίοτε ἡ σημασία μιᾶς λέξεως φαίνεται ὅτι **φθείρεται**, ἐκπίπτει, ἦτοι, ἐνῶ ἐξ ἀρχῆς ἡ λέξις αὕτη σημαίνει κάτι τι καλόν, καταλήγει νὰ σημάνη κατόπιν κάτι τι κακόν: **εὐήθης** = μωρός, ἐνῶ ἀρχῆθεν **εὐήθης** = ὁ ἔχων καλὸν ἦθος, ἀγαθός, ἀδαλὸς ἀνθρωπός (πρβλ. ἀγαθός ἢ ἀγαθούλης = **κουτός**).

Σημείωσις. Ἡ κατὰ τὸν πρῶτον τρόπον μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων ἔχει λόγον ψυχολογικόν, ἦτοι τὴν μικρὰν ἢ μεγάλην ὁμοιότητα μεταξὺ τῶν διαφόρων ἐνοιῶν, καὶ γίνεται εὐθὺς ὡς παρασχεθῆ ἀφορμὴ νὰ ὀνομασθῆ ἕν νέον πρᾶγμα ἢ νὰ χαρακτηρισθῆ ἕν πρόσωπον ἢ ἕν πρᾶγμα, τὸ ὅποσον παρουσιάζει κάποιαν ὁμοιότητα πρὸς κάτι ἄλλο γνωστὸν καὶ ὀνομασμένον ἥδη.

Ἡ δὲ κατὰ τοὺς δύο τελευταίους τρόπους μεταβολὴ τῆς σημασίας τῶν λέξεων δὲν εἶναι ἔργον τῆς στιγμῆς, ἦτοι δὲν γίνεται ἀμέσως, ἀλλὰ σὺν τῷ χρόνῳ, καὶ ἡ μὲν διὰ τῆς στενωσεως διὰ λόγους ἱστορικούς, γεωγραφικούς, κοινωνικούς κλπ., ἡ δὲ διὰ τῆς φθορᾶς διὰ ψυχικὴν ἀδυναμίαν τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι συνήθως μίαν ἀρετὴν τῶν ἄλλων θέλουσιν νὰ τὴν ἀποδίδουσιν εἰς ψυχικὸν ἐλάττωμα καὶ εἰς ἔλλειψιν αὐτῶν πνευματικῆν. Οὕτως α') ἐπειδὴ οἱ κάτοικοι τῶν χωρίων

τῆς Ἀττικῆς προκειμένου περὶ τῶν Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, συχνὰ μετεχειρίζοντο τὰς φράσεις ἔρχομαι εἰς τὸ ἄστυ — ἔρχομαι ἐκ τοῦ ἄστεως, ἔνεκα δὲ τῆς ἀντιθέσεως τῶν κωμῶν αὐτῶν πρὸς τὰς Ἀθήνας, αἱ ὁποῖαι ἦσαν ἄστυ, ἦτοι πόλις, εὐκόλως ἠγνοῦν περὶ τίνος ἄστεως ἐπρόκειτο, κατήντησε κατόπιν, ὥστε παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν γειτόνων των καὶ τέλος καὶ παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἐν γένει νὰ λαμβάνεται ἡ λέξις τὸ ἄστυ ὡς ἰσοδύναμος μετὰ τὴν λέξιν Ἀθηναί. Ὁμοίως β') ἐπειδὴ παρατηρήθη ὅτι οἱ εὐθέεις (= οἱ ἀγαθοὶ κατὰ τὸ ἦθος ἄνθρωποι) εἶναι συνήθως ἀπονῆρευτοι καὶ εὐκόλως ὑποκείμενοι εἰς ἀπάτην, κατέληξεν, ὥστε νὰ ὀνομάζωνται οὕτω κατόπιν οἱ ἀπλοὶ τὸν νοῦν καὶ μυροί.

§ 187. Ἐκ τῆς ποικίλης σημασιολογικῆς χρήσεως τῶν λέξεων ἢ φράσεων προκύπτουν τὰ σχετικὰ μετὰ τὴν σημασίαν αὐτῶν σχήματα, ἧτοι οἱ διάφοροι λεκτικοὶ τρόποι.

1) Τὸ σχῆμα κατὰ συνεκδοχὴν ἢ ἡ συνεκδοχῆ. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') τὸ ἐν ἀντὶ τῶν πολλῶν ὁμοειδῶν: Ὁ Συρακόσιος πολέμιος τῷ Ἀθηναίῳ (= οἱ Συρακόσιοι — τοῖς Ἀθηναίοις) Θ. (πρβλ. Χαίρεται ὁ Τοῦρκος στ' ἄλογο καὶ ὁ Φράγκος στὸ καράβι).

β') τὸ μέρος ἐνὸς ὅλου ἀντὶ τοῦ ὅλου ἢ τὰνάπαλιν: Ἰθι στέγης εἶσω (= οἰκίας) Σοφ. (πρβλ. Κάθε κλαδί καὶ κλέφτης = κάθε δένδρο κλπ.).

γ') ἡ ὕλη ἀντὶ τοῦ κατασκευαζομένου ἐκ τῆς ὕλης ταύτης: κατέθεντο τὸν σίδηρον (= τὰ ὄπλα) Θ. (πρβλ. Νὰ τρώῃ ἡ σκοουριά τὸ σίδηρο καὶ ἡ γῆ τὸν ἀντρειωμένο).

δ') τὸ παράγον κάτι τι ἀντὶ τοῦ παραγομένου ὑπ' αὐτοῦ: πλῆσον κρατῆρα μελίσης (= μέλιτος) Σοφ.

2) Ἡ μετωνυμία ἢ ὑπαλλαγῆ. Κατὰ τοῦτο λαμβάνεται

α') ὁ ποιήσας κάτι τι ἐν γένει ἀντὶ τοῦ ποιηθέντος ὑπ' αὐτοῦ: Ὅμηρος, Ἡσίοδος (= τὰ ἔπη τοῦ Ὀμήρου, τοῦ Ἡσιόδου). Δημοσθένης (= οἱ λόγοι τοῦ Δημοσθένους). (Πρβλ. ὁ Σολωμός, ὁ Βαλαωρίτης = τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ κλπ.).

β') ὁ ἐφευρὼν κάτι τι ἢ κύριος ἐνὸς πράγματος ἀντὶ τοῦ πράγματος τούτου: σπλάγγνα ὑπέιραχον Ἡφαίστιο (= τοῦ πυρός, τοῦ ὁποίου θεοῦ ἐνομιζέτο ὁ Ἡφαιστος) Ὁμ. (πρβλ. Συνεινοοῦνται μετὰ τὸν Μαρκόνη = μετὰ τὸν ἀσύρματον τηλεγράφων, τοῦ ὁποίου ἐφευρέτης εἶναι ὁ Μαρκόνης).

γ') τὸ περιέχον ἀντὶ τοῦ περιεχομένου ἢ τὰνάπαλιν: ἐς δά-

κρουα ἔπεσε τὸ θέητρον (= οἱ θεαταί) Ἡρόδ. ἐπιφανόμην τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἑλλῶν εἰς τὸν χλωρὸν τυρὸν (= εἰς τὸ μέρος τῆς ἀγορᾶς, ὅπου πωλοῦν τὸ χλωρὸ τυρὸ) Λυσ. (Περβλ. Νὰ γευτοῦν πολλῶν λογιῶν τραπέζι = φαγητά).

δ') τὸ ἀφῆρημένον ἀντὶ τοῦ ἀντιστοίχου συγκεκριμένου ὀνόματος ἢ ἀντὶ ἐπιθέτου, καὶ τὰνάπαλιν: νεότης πολλή ἦν ἐν Πελοποννήσῳ (= νέοι ἄνδρες) Θ. ὁμηλικίη ἐστὶν ἐμοὶ (= ὁμῆλιξ) "Ὀμ. λῆρος (= ληρώδης, φλύαρος) Πλ. (πρβλ. Τὸ σπαθὶ τῷχει καμάροι ἢ λεβεντιά = οἱ λεβέντες. Εἴμαστε μιὰ ἡλικία μὲ τὸν Πέτρο) .

3) Ἡ ἀντωνομασία. Κατὰ τοῦτο ἀντὶ ἑνὸς κυρίου ἢ προσχηρικοῦ ὀνόματος λαμβάνεται κάποια συνώνυμος ἢ ἰσοδύναμος λέξις ἢ περίφρασις, ἢται λαμβάνεται

α') τὸ πατρωνυμικόν: Πηλεΐδης = ὁ Ἀχιλλεύς, Ἀτρεΐδαι = ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος.

β') ἡ περίφρασις, ἢ ὁποία δηλοῖ τὴν καταγωγὴν ἢ μίαν σπουδαιστάτην καὶ γνωστοτάτην πρᾶξιν ἢ ιδιότητα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος προσώπου: ὦ παῖ Ἰπλονίκου (= ὦ Καλλία) Πλ. ὁ τῆς Τροίας πορθητής (= ὁ Ὀδυσσεύς). βίη Ἡρακληΐη (= ὁ ἰσχυρὸς Ἡρακλῆς) "Ὀμ. (πρβλ. Ὁ γυιὸς τῆς καλόγριας = Ὁ Καραϊσκάκης. Ἡ ἐξοχότης σου = σὺ ἐξοχώτατε).

4) Ἡ ἀντίφρασις. Κατὰ τοῦτο μία ἔννοια ἢ ἓν νόημα ἐκφράζεται οὐχὶ μὲ τὴν κυρίαν λέξιν ἢ φράσιν, ἀλλὰ μὲ κάποιαν ἄλλην, ἢ ὁποία ἔχει παρομοίαν σημασίαν ἢ καὶ ἐναντίαν. Εἶδη τοῦ σχήματος τῆς ἀντιφράσεως εἶναι

α') ἡ λιτότης. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐκφράζεται κάτι τὸ ἔλασσον, ὑποδηλοῦται ὅμως τὸ μεῖζον: οὐχ ἦκιστα (= μάλιστα), οὐκ ἀγνωῶ (= γινώσκω καλῶς). (Περβλ. ξόδεψα ὄχι λίγα γι αὐτήν τὴν ὑπόθεσιν).

β') ἡ εἰρωνεία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ προσποιήσεως χρησιμοποιεῖ κανεὶς λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἔννοιαν ὅλως διάφορον ἢ ἐναντίαν ἐκεῖνων, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του, ἕνα ἀστευθῆ ἢ σκώψῃ ἢ χλευάσῃ κάποιον ἄλλον: ὡς ἡδὺς εἶ! (ἀντὶ: ὡς ἀηδὴς εἶ) Πλ.

γ') ὁ εὐφημισμός. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον ἐνεκα φόβου, ὁ ὁποῖος προέρχεται συνήθως ἀπὸ κάποιαν πρόληψιν ἢ δεισι-

δαιμονίαν, χρησιμοποιεῖ κανεὶς ἄνευ προσποιήσεως λέξεις ἢ φράσεις, αἱ ὁποῖαι ἔχουν καλὴν καὶ εὐδαίμων ἢ ἄχρουν σημασίαν, ἀντὶ τῶν ἐναντίων: *Εὐμενίδες* (= αἱ Ἐρινύες). **Εὐξείνος πόντος**. (Πρβλ. τὸ γλυκάδι = τὸ ξίδι, τὸ καλὸ σπυρὶ = ὁ ἄνθραξ).

Συνήθης εἶναι ἡ χρῆσις τοῦ ῥ. *πάσχειν* ἀπλῶς ἀντὶ τῶν ῥημάτων *τελευτᾶν*, *ναυαγῆειν*, *ἡττᾶσθαι* κ.τ.τ: *μη τι ναῦς πάθη* (= *μη ναυαγήσῃ*) *Εὐρ*. ('Ομοίως εἰς τὴν νέαν γλῶσσαν).

5) Ἡ ὑπερβολή. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ χάριν λέγει κανεὶς κάτι τι, τὸ ὁποῖον ὑπερβαίνει τὸ ἀληθές καὶ τὸ σύνθηες, ἵνα οὕτω παραστήσῃ ἓν σχετικὸν νόημα ζωηρότατα καὶ ἐναργέστατα: **πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ πᾶς χρόνος οὐχ ἱκανὸς λόγον ἴσον παρασκευάσαι τοῖς τούτων ἔργοις** *Λυσ*. (πρβλ. **σὰ δυὸ βουνὰ εἶναι οἱ πλάτες του, σὰν κάστρο ἢ κεφαλὴ του**).

6) Ἡ ἀλληγορία. Κατὰ τὸν λεκτικὸν τοῦτον τρόπον μετὰ χάριν χρησιμοποιεῖ κανεὶς μεγάλας καὶ τολμηρὰς μεταφορὰς (§ 185, 1) οὕτως, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι λέγει πράγματα ἐντελῶς διάφορα ἀπὸ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἔχει εἰς τὸν νοῦν του: **κυάμων ἀπέχεσθαι** (= *μη πράττειν τὰ πολιτικά*: οἱ κύαμοι ἐχρησιμοποιοῦντο διὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἀρχόντων). *μη γεύεσθαι μελανούρων* (= *μη ὀμιλεῖν κακοῖς ἀνθρώποις*) Πυθαγόρου λόγοι. (Πρβλ. **ἄναψε ὁ γιालὸς καὶ κάηκαν τὰ ψάρια**: φράσις λεγομένη περὶ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος κατελήφθη ἀπὸ μεγάλην ὀργήν. **Τ' ἄσπρισε τὰ γένεια του ὁ Ἅγι Νικόλας** = *ἐχίονισε τοῦ Ἁγίου Νικολάου*).

Π Ι Ν Α Ξ
Π Ρ Α Γ Μ Α Τ Ω Ν Κ Α Ι Λ Ε Ξ Ε Ω Ν

Αίτιατική, σελ. 22 § 28,3 — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 30, § 36 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31 § 39 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68 § 90 — αἰτιατικῆ ἀπόλυτος, σελ. 161, § 169.

Ἄντικείμενον, σελ. 49, § 60 κ.έ. — ἔξωτερικόν, ἑσωτερικόν ἢ σύσταλον, σελ. 51, § 65 κ.έ.

Ἄντωνυμῖαι, σελ. 32, § 40 κ.έ.

Ἀπαρεμφρατικὴ σύνταξις, σελ. 147, § 161 κ.έ.

Ἀπαρέμφατον, σελ. 144, § 157 κ.έ.

Ἀπρόσωπα ῥήματα, σελ. 153, § 164.

Ἄρθρον, σελ. 44, § 53 κ.έ.

Ἄρνητικά μόρια, σελ. 103, § 121 — σελ. 161, § 173 κ.έ.

Ἄττικὴ σύνταξις, σελ. 12, § 12, Σημ.

Γενική, καθαρὰ ἢ ἀφαιρετική, σελ. 22, § 28, 4 καὶ 5 — κατηγορηματική, σελ. 14, § 14, β' — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 24, § 29 κ.έ. — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 30 § 37 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 69, § 91 — **γενικὴ ἀπόλυτος**, σελ. 156, § 168 καὶ σελ. 158, § 169, Σημ. α'.

Δίπτωτα, ῥήματα βλ. Ρήματα

Δοτική, καθαρὰ ἢ ὀργανική ἢ τοπική, σελ. 23, § 28, 6, 7, 8 — μετά ουσιαστικῶν ἢ ἐπιθέτων, σελ. 29, § 35 — μετ' ἐπιρρημάτων, σελ. 31, § 38 — ἐπιρρηματικῶς, σελ. 70, § 92 — **δοτικὴ προσωπική**, σελ. 56, § 71.

Δυνητική, εὐκτική, σελ. 100 § 119, 2 — ὀριστική, σελ. 99, § 117, 2.

Δυνητικὸν ἄν, σελ. 101, § 119, 2, Σημ. β'

Ἐγκλίσεις, σελ. 98, § 116 κ.έ. — εἰς τὰς ἀνεξαρτήτους προτάσεις, σελ. 98, § 117 κ.έ. — εἰς τὰς ἐξηρημένους προτάσεις σελ. 123, § 139 κ.έ.

Ἐλλειψις, σελ. 14, § 17 κ.έ. καὶ σελ. 173, § 184 κ.έ.

Ἐλξις, σελ. 42, § 52, 5 καὶ Σημ. καὶ σελ. 168 § 180, 6.

Ἐπεξήγησις, σελ. 17, § 21,2 κ.έ.

Ἐπίθετα ῥηματικά εἰς -τος ἢ -τέος, σελ. 159, § 171 κ.έ.

Ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί, σελ. 18 § 24, κ.έ.

***Επιρρήματα**, συντασσόμενα μετά τινος τῶν πλαγίων πτώσεων, σελ. 30, § 37 κ.έ. — με διαφόρους σημασίας, σελ. 71, § 93, 2.

***Επιρρηματικοί προσδιορισμοί**, σελ. 69, § 89 κ.έ.

***Επιφωνήματα**, σελ. 88, § 100 κ.έ. — συντασσόμενα μετά γενικής σελ. 31, § 37, 2.

***Ἐρωτήσεις**, εὐθείαι, σελ. 101, § 122 — πλάγαι, σελ. 136, § 151 — ῥητορικά ἑρωτήσεις, σελ. 104, § 122, 3.

Εὐκτική, σελ. 100, § 119 — ἐπαναληπτική ἢ τοῦ πλαγίου λόγου, σελ. 102, § 119, 2, Σημ. γ'.

Θέσις λέξεων σελ. 169, § 181 κ.έ.

Κατηγορήμα, σελ. 9, § 6, 2 καὶ § 7.

Κατηγορούμενον, σελ. 9, § 7, 2 ἐπιρρηματικόν, προληπτικόν σελ. 11, § 10α, Σημ.

Κῶλον (περίουδου), σελ. 8, § 5, β' Σημ.

Λεκτικοί τρόποι, σελ. 177, § 187.

Μέσα ῥήματα βλ. Ῥήματα.

Μετοχή, σελ. 151, § 165 κ.έ. — ἐπιθετική, σελ. 151, § 166 — ἐπιρρηματική, σελ. 156, § 168 — κατηγορηματική, σελ. 152, § 167 κ.έ. — ἐπιρρηματική ἀπόλυτος ἢ συνημμένη, σελ. 156, § 168.

***Ὀνομαστική**, σελ. 22, § 28, 1 — ἀπόλυτος, σελ. 167, § 180, 3, α'.

***Ὀνοματικοί προσδιορισμοί**, σελ. 17, § 21 κ.έ.

Παθητικά ῥήματα, βλ. Ῥήματα.

Παράθεσις ἢ κατὰ παράθεσιν προσδιορισμός, σελ. 17, § 21, 1.

Παραθετικά ἐπίθετα, σελ. 30, § 31 κ.έ.

Περίουδος (λόγου), σελ. 8, § 5, β' Σημ.

Πλάγιος λόγος, σελ. 141, § 155 κ.έ.

Πλεονασμός (λόγου), σελ. 174, § 185 — ἀρνήσεων, σελ. 162, § 176, 2. Σημ. α' καὶ γ'.

Προθέσεις, σελ. 73, § 94 κ.έ.

Προσδιορισμοί, σελ. 16, § 20 — ὀνομαστικοὶ ὁμιούπρωτοι, σελ. 17, § 21 κ.έ. — ὀνομαστικοὶ ἐτερόπρωτοι, σελ. 24, § 29 κ.έ. — ἐπιρρηματικοί, σελ. 68, § 89 κ.έ.

Πρότασις (τί λέγεται), σελ. 7, § 2 — εἶδη προτάσεων σελ. 7, § 3 κ.έ.

Προτάσεις κύριαι ἢ ἀνεξάρτητοι σελ. 8, § 5, α καὶ σελ. 110, § 125 κ.έ. — δευτερεύουσαι ἢ ἐξηρητημέναι, σελ. 8, § 5, β καὶ σελ. 123, § 139 κ.έ. — αἰτιολογικαί, σελ. 124, § 141 — ἀναφορικαί, σελ. 138 § 152 κ.έ. — ἀποτελεσματικαί, σελ. 134, § 149 — εἰδικαί, σελ. 123, § 139 — ἐνδοιαστικαί, σελ. 135, § 150 — παραχωρητικαί, σελ. 131, § 146 — τελικαί, σελ. 125, § 142 — ὑποθετικαί, σελ. 126, § 143 — χρονικαί, σελ. 132, § 147.

- Πτώσεις**, ἀρχική σημασία ἐκάστης πτώσεως, σελ. 21, § 28 — αἱ πλάγαι πτώσεις ἐπιρρηματικῶς, σελ. 68, § 90 κ.έ.
- Ρῆμα**, συνδεδειγμένον, σελ. 9, § 7, 2, καὶ σελ. 10, § 29 κ.έ.
- Ρήματα**, ἐνεργητικά, σελ. 48, § 59 κ.έ., μονόπτωτα, σελ. 51, § 65 κ.έ. δίπτωτα, σελ. 58, § 72 κ.έ. — μέσα, σελ. 61, § 79 κ.έ. — παθητικά, σελ. 65, § 83 κ.έ. — οὐδέτερα, σελ. 68, § 80 — ἀπρόσωπα, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 149, § 164.
- Ρηματικά ἐπίθετα**, σελ. 58, § 71, 5 καὶ σελ. 159, § 171 κ.έ.
- Σύγκρισις ὑπεροχῆς ἢ ἀντιθέσεως**, σελ. 27, § 33.
- Συγκριτικά ἐπίθετα**, σελ. 26, § 31 κ.έ.
- Σύμφυρις**, σελ. 166, § 180, 2.
- Συμφωνία** ὄρων προτάσεως, σελ. 11, § 12 κ.έ.
- Σύνδεσις προτάσεων**, εἶδη αὐτῆς, σελ. 107, § 124 — κατὰ παράταξιν, σελ. 8, § 5, α' καὶ σελ. 110, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 8, § 5, β' καὶ σελ. 123, § 139 κ.έ.
- Σύνδεσμοι**, συνδέοντες κατὰ παράταξιν, σελ. 110, § 125 κ.έ. — καθ' ὑπόταξιν, σελ. 123, § 139 κ.έ.
- Συνθετικοὶ λόγοι**, σελ. 107, § 124 κ.έ.
- Σχήματα λόγου**, σελ. 166, § 179 κ.έ. — γραμματικά, σελ. 166, § 180 — θέσεως λέξεων, σελ. 171, § 182 κ.έ. — πληρότητος τοῦ λόγου, σελ. 173, § 183 κ.έ. — σημασίας λέξεων ἢ φράσεων, σελ. 177, § 187 κ.έ.
- Ὑπερθετικά ἐπίθετα**, σελ. 28, § 34.
- Ὑποκείμενον**, σελ. 9 § 6, 1 — ψυχολογικόν, σελ. 22, § 28, 1, Σημ. — ἀπαρεμφάτου κατ' αἰτιατικὴν, σελ. 147, § 162 κ.έ.
- Χρόνοι** (τοῦ ῥήματος), σελ. 89, § 102 κ.έ. — χρῆσις καὶ σημασία τῶν χρόνων εἰς τὴν ὀριστικὴν, σελ. 90, § 104 κ.έ. — εἰς τὰς ἄλλας ἐγκλίσεις, σελ. 105, § 123.

Τά αντίτυπα του βιβλίου φέρουν το κάτωθι βιβλιόσημο για απόδειξη τής γνησιότητας αυτών.

Ἐντίτυπο στερούμενο του βιβλιόσημου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπο. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτό διώκεται κατὰ τῆς διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α' 108) .

Handwritten signature

Κατερίνα Πατισσοπούλου
Κατερίνα Πατισσοπούλου

οι σελειὲς πρὶν τοῦ διαμ. α. ἀρ. 108.

ΕΚΔΟΣΗ ΚΑΔ' 1977 (IV) - ΑΝΤΙΤ. 100.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ: 2814/23-3-77
ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ : ΧΡΩΜΟΛΙΘΟΓΡΑΦΙΚΗ

It all this
sounds like a lot
live up to, try a ja
of Spanish Olives
for yourself.
It won't be

He tells you the
lives were
handled with great
care. By people
who learned long
ago that a bruised
olive hurts business.
He also tells you there are
thousands of years of experience in

remarks tend to say a lot
products they're on. And
we'd love to stamp our
Mail on every Spanish
olive. Have our hands firmly
ok for him on the jar in

[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]
[Handwritten signature]

Alc

Ψηφισμένοι από το Μετσόβιο Εργαστήριο

...you the olives you re-
grown in Spain, where
ate and mineral rich soil
olive tasting better by far.

into every single jar.

promises.

Spanish Olives. The best olives in the world

ACT MESA The Spanish Olive Commission

*CHIQUITA is a registered trademark of United Brands Company

SUNKIST is a trademark of Sunkist Growers, Inc.

...s, we can't do what Chiquita and Sunkist do

